

AREND REMMERS

BOŽÍ VĚRNÝ SLUŽEBNÍK

AREND REMMERS

BOŽÍ VĚRNÝ SLUŽEBNÍK

Výklad Markova evangelia

Původní název: „Gottes treuer Diener“, © Christliche Schriftenverbreitung,
Hückeswagen, 1. vydání 2015

ŠÍŘENÍ PÍSMĀ SVATÉHO

Spolek pro šíření křesťanské vzdělávací literatury
Nabočany 19, 538 62 Hrochův Týnec

www.sirenipismasvateho.cz

1. vydání – 2022

OBSAH

Obsah.....	7
Předmluva	14
Úvod	16
Pisatel tohoto Evangelia	16
Marek a historicko-kritická teologie	19
Charakter tohoto Evangelia	21
Kapitola 1.....	23
Herold: Jan Křtitel (Marek 1,1-8).....	23
Ježíšův křest a pokušení (Marek 1,9-13)	25
Ježíšova služba v Galileji a první učedníci (Marek 1,14-20)	28
Nečistý duch (Marek 1,21-28)	30
Petrova tchyně a jiná uzdravení (Marek 1,29-34).....	32
První cesta skrze Galileu (Marek 1,35-39).....	33
Uzdravení malomocného (Marek 1,40-45)	34
Kapitola 2.....	37
Uzdravení ochrnutého v Kafarnaum (Marek 2,1-12)	37
Povolání Matouše-Léviho (Marek 2,13-17).....	40
Otázka půstu (Marek 2,18-22)	42
Jedení klasů v sobotu (Marek 2,23-28)	44
Kapitola 3.....	47
V synagoze: Uschlá ruka (Marek 3,1-6).....	47
U Genezaretského jezera: Dobré skutky vůči zástupu (Marek 3,7-12) .	48
Na hoře: Vyvolení dvanácti apoštolů (Marek 3,13-19)	49
Šimon	50
Jakub	51

Jan	51
Ondřej	52
Filip.....	53
Bartoloměj	54
Matouš	54
Tomáš.....	55
Jakub, syn Alfeův.....	55
Judas-Taddeus.....	56
Šimon Kananejský	56
Judas Iškariotský.....	57
V domě: Rouhání Duchu (Marek 3,20-30)	58
Venku: Rodinní příslušníci Pána Ježíše (Marek 3,31-35).....	61
Kapitola 4.....	63
Podobenství o čtverém druhu půdy (Marek 4,1-20).....	63
Světlo (Marek 4,21-25).....	70
Podobenství o setbě a sklizni (Marek 4,26-29)	71
Podobenství o hořčičném zrně (Marek 4,30-34)	72
Bouře na jezeru (Marek 4,35-41)	74
Kapitola 5.....	77
Posedlý v zemi Gadarenských (Marek 5,1-20)	77
Jairova dcera (Marek 5,21-24.35-43)	81
Žena, trpící tokem krve (Marek 5,25-34)	84
Kapitola 6.....	86
Druhé zavržení Ježíše v Nazaretu (Marek 6,1-6)	86
Vyslání dvanácti apoštolů (Marek 6,7-13).....	88
Herodes a Jan Křtitel (Marek 6,14-29)	90
Návrat apoštolů (Marek 6,30-33).....	92

Nasyčení 5000 (Marek 6,34-44)	93
Učedníci na jezeru (Marek 6,45-52)	96
Uznání Krista (Marek 6,53-56)	98
Kapitola 7.....	100
Ježíš kárá farizeje (Marek 7,1-23).....	100
Dcera syrofenické ženy (Marek 7,24-30)	103
Uzdravení hluchého, který těžce mluvil (Marek 7,31-37)	105
Kapitola 8.....	107
Nasyčení 4000 (Marek 8,1-9)	107
Farizeové žádají znamení (Marek 8,10-13)	109
Varování před kvasem (Marek 8,14-21).....	110
Uzdravení slepého v Betsaidě (Marek 8,22-26)	112
Petrovo vyznání (Marek 8,27-30).....	113
První oznámení utrpení (Marek 8,31-33).....	115
Následování Krista (Marek 8,34-38).....	116
Kapitola 9.....	119
Oslavení Ježíše (Marek 9,1-8).....	119
Eliášův příchod a druhé ohlášení utrpení Pána (Marek 9,9-13).....	122
Uzdravení posedlého chlapce (Marek 9,14-29)	124
Třetí oznámení utrpení (Marek 9,30-32).....	127
Pravá velikost (Marek 9,33-37)	128
Pravé učednictví (Marek 9,38-41)	129
Dát příčinu k urážce (Marek 9,42-48).....	131
Sůl (Marek 9,49.50)	134
Kapitola 10.....	136
Manželství a rozvod (Marek10,1-12)	136
Pán Ježíš a děti (Marek 10,13-16)	139

Bohatství a Boží království (Marek 10,17-31)	141
Čtvrté ohlášení utrpení (Marek 10,32-34)	146
Přání Jakuba a Jana (Marek 10,35-45)	147
Slepý Bartimeus (Marek 10,46-52).....	151
Kapitola 11.....	153
Vjezd do Jeruzaléma (Marek 11,1-11).....	153
Neplodný fíkovník (Marek 11,12-14)	156
Druhé vyčištění chrámu (Marek 11,15-19)	157
Uschlý fíkovník (Marek 11,20-26)	159
Plná moc Krista (Marek 11,27-33).....	162
Kapitola 12.....	164
Zlí vinaři (Marek 12,1-12)	164
Farizeové a daň (Marek 12,13-17)	168
Saduceové a vzkříšení (Marek 12,18-27)	170
Učený v Písmu a přikázání (Marek 12,28-34).....	173
Otázka o Davidovu Synu (Marek 12,35-37).....	175
Ježíšovo varování před učenými v Písmu (Marek 12,38-40)	177
Šarty vdovy (Marek 12,41-44).....	178
Kapitola 13.....	180
Řeč Pána o době konce	180
Od zničení chrámu až k době konce (Marek 13,1-8).....	180
Varování před pronásledováním (Marek 13,9-13).....	183
Soužení (Marek 13,14-20)	185
Falešní Kristové (Marek 13,21-23)	189
Zjevení Krista (Marek 13,24-27)	190
Fíkovník (Marek 13,28-32)	191
Bděte a modlete se! (Marek 13,33-37)	194

Kapitola 14.....	196
Porada o zabití Pána Ježíše (Marek 14,1.2).....	196
Pomazání Pána Ježíše v Betánii (Marek 14,3-9).....	197
Zrádce Judas (Marek 14,10.11).....	200
Příprava jedení Fáze /paschy/ (Marek 14,12-16).....	201
Poukázání na zrádce (Marek 14,17-21).....	203
Ustanovení pamětního jídla (Marek 14,22-26).....	205
Oznámení zapření Petrem (Marek 14,27-31).....	208
Getsemane (Marek 14,32-42).....	210
Zajetí Pána (Marek 14,43-52).....	215
Před nejvyšším knězem (Marek 14,53).....	217
Petr ve dvoře nejvyššího kněze (Marek 14,54).....	218
Ježíš před synedriem (Marek 14,55-65).....	219
Petr zapírá Pána (Marek 14,66-72).....	222
Kapitola 15.....	225
Ježíš před Pilátem (Marek 15,1-5).....	225
Barabáš nebo Ježíš? (Marek 15,6-15).....	226
Posměch vojáků (Marek 15,16-20a).....	230
Ukřižování (Marek 15,20b-27).....	231
Posměch přihlížejících (Marek 15,29-32).....	235
Tři hodiny tmy (Marek 15,33-38).....	238
Svědectví setníka (Marek 15,39).....	242
Ženy u kříže (Marek 15,40.41).....	242
Josef z Arimatie (Marek 15,42-47).....	243
Kapitola 16.....	246
Prázdny hrob (Marek 16,1-8).....	246
Závěr: Marek 16,9-20.....	248

První svědkové (Marek 16,9-13)	249
Vzkříšený a učedníci (Marek 16,14-18)	252
Nanebevstoupení Krista a poslušnost učedníků (Marek 16,19. 20) ...	255
Dodatek	258
1. Podobenství Pána Ježíše v Evangelích	258
2. Divy Pána Ježíše v Evangelích	261
3. Chronologie posledního Fáze a jídla na památku	263
4. Nápis na kříži	264
5. Pořadí Kristových slov na kříži	264
6. Mezi pohřbem a vzkříšením Krista	265

PŘEDMLUVA

Tento výklad Evangelia podle Marka vděčí za svůj zrod konferencím o Letnicích od roku 1997 nejprve v Leer-Bingumu a později v Moormerlandu-Waringsfehnu. Cílem těchto úvah bylo učinit účastníkům konferencí Osobu, službu a výkupné dílo našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista cennějšími. Vždyť Marek nám Jej představuje jako dokonalého Božího Služebníka.

Ačkoli tato uvažování Slova jsou všeobecně zaměřena na praxi života víry, nepřicházejí přece podstatné věci Kristova učení zkrátka. To, že během úvah byla vždy znovu brána ke srovnání paralelní místa z ostatních Evangelii, má otevírat pohled na různé charaktery jednotlivých Evangelii.

V předloženém výkladu Markova evangelia jsou obsaženy výsledky osobního zaměstnávání se tímto nejkratším ze všech Evangelii, podnětené a doplněné zmíněnými konferencemi. Nepředstavuje tedy nijaký „zápis z konference“, obsahuje však podstatné myšlenky a nadto i mnohé jiné, co může být čtenáři nápomocné k porozumění tomuto Evangeliumu a k růstu „*v milosti a poznání našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista*“ (2. Pet. 3,18).

Za tímto účelem je každému oddílu předsazen biblický text podle „elberfeldského překladu, vydání CSV Hückeswagen“¹, a to se všemi poznámkami a vysvětlivkami.

Kromě toho jsou ke každému oddílu, pokud to bylo možné, připojeny údaje o paralelních místech z ostatních tří Evangelii, aby bylo umožněno rychlé nalezení odpovídajících oddílů pro srovnání.

Každý verš je v připojené úvaze vysvětlen v souvislosti s životem a službou našeho Pána, a nadto je viděn i v rámci celého Božího slova. Neboť Svaté písmo, jak Starý, tak i Nový zákon, je jeden božský celek, inspirovaný Duchem Svatým.

Závěr knihy tvoří Dodatek s různými tabulkami. Mají na jedné straně usnadnit souhrnný pohled („synopsis“) jednotlivých Evangelii, na druhé straně dát odpovědi na otázky ohledně souladu Evangelii (zvláště vzhledem

---

¹ V české verzi knihy je zmíněný biblický text přeložen za pomoci českých překladů (kralický, ČSP, PSP). Ostatní verše jsou citovány obdobně nebo použitím některého českého překladu.

k „příběhu utrpení“ našeho Pána).

Jako pomoc při srovnání čtyř Evangelíí jsou ve dvou tabulkách uvedena všechna podobenství a divy Pána Ježíše, kromě toho tam jsou přehledy o chronologii posledního Fáze (Paschy, Pessach) a ustanovení jídla na památku, pořadí slov Krista na kříži, nápis na kříži, a konečně o událostech mezi pohřbem a vzkříšením našeho Pána.

Všeobecně nejsou uváděny podrobnější (historické a kulturní) informace, poněvadž často nemají nějakou duchovní hodnotu a užitek. „Zdroje – literatura“ nejsou všeobecně udávány, zato ale často biblická místa, která by měla být v každém případě vyhledávána. Směrodatné by nemělo být mínění toho nebo onoho vykladače, nýbrž postoj, který měli před námi už ti „šlechetní“ Berojští, kteří „*denně zkoumali Písma, zda se ty věci tak mají*“ (Sk. 17,11). To, co čtenář v tomto biblickém výkladu nalezne, je však založeno na myšlenkách osvědčených vykladačů, jako byl J. N. Darby, W. Kelly, F. W. Grant a F. B. Hole, abychom jmenovali jen nejdůležitější.

Při zaměstnávání se s Božím slovem by nám nemělo jít o hromadění vědomostí, nýbrž o duchovní poznání Osoby Krista a Jeho nezměrného a nevyzpytatelného bohatství (srv. s Ef. 3,14-21). K tomu by tato kniha ráda byla pod požehnáním Pána malým příspěvkem.

pisatel

ÚVOD

Pisatel tohoto Evangelia

Jen jeden muž v Novém zákoně nesl – ačkoli byl Žid – latinské příjmení /přízvisko/ Marek (znamená to pravděpodobně „Marsu přináležející“). Jemu je od 2. století připisováno stejnojmenné Evangelium. Tento Marek se vlastně jmenoval Jan, byl synem ženy jménem Marie, která vlastnila dům v Jeruzalémě (Sk. 12,12). Tam šel Petr, když byl andělem osvobozen z vězení.

Jan-Marek byl synovec (nebo bratranec) lévity Barnabáše, dočasného průvodce apoštola Pavla (Kol. 4,10). Těmito dvěma byl vzat na jejich první misijní cestu (kolem r. 46-49 po Kr.; Sk. 12,25; 13,5). Ale v Perge (město v Malé Asii) opustil ten asi ještě mladý muž ony dva služebníky Pána a vrátil se zpět do Jeruzaléma (Sk. 13,13). Když Barnabáš chtěl svého příbuzného přesto vzít s sebou na cestu podruhé, Pavel nesouhlasil, což vedlo k rozdělení těch dvou služebníků Pána (kolem r. 51 po Kr.; Sk. 15,37-39).

Teprve asi o deset let později se opět vynořuje jméno mezi tím duchovně vyvrátého a použitelného Marka v Pavlových Dopisech Koloským a Filemonovi (Kol. 4,10; Fil. 24; kolem r. 61/62 po Kr.). Marek se nalézá nyní v Římě u uvězněného apoštola. Na druhé straně je o Markovi také ještě jednou zmínka ve spojení s Petrem a jeho pobytem v Babyloně, tedy na východě říše. Petr jej nazývá svým „synem“, aby naznačil vnitřní duchovní poměr k Markovi (1. Pet. 5,13; kolem r. 60-64 po Kr.). Později musel být Marek opět v Malé Asii, neboť Pavel krátce před svou smrtí (kolem r. 67 po Kr.) prosí ve svém Druhém dopisu Timoteovi, aby tohoto nyní užitečného služebníka vzal s sebou do Říma (2. Tim. 4,11). Zda k tomu došlo, nevíme.

Jak Pavel, tak i Petr stáli podle toho k Markovi v úzkém vztahu. Podle tradice z doby od 2. století prý Marek napsal po něm nazvané Evangelium na základě kázání a osobních sdělení od Petra v Římě pro tamní věřící. Téměř všichni vykladači následují tuto tradici. Jako známka toho je uváděno zvláště údajné nakupení latinských výrazů, což však nemůže přesvědčit. Takzvané „latinismy“ se u Marka vyskytují sice častěji než v ostatních Evangelích, ale ne v té míře, abychom mohli mluvit o nějaké charakteristice.

V následujícím je uveden seznam cizích slov, vyskytujících se v Novém zákoně, která pocházejí z latiny:

1. latinsky *census* „daň“ (řecky *kênsos*) v Marku 12,14, ale také v Mat. 17,25; 22,17.19,
  2. lat. *centurio* „hejtman, setník“ (řecky *kentyriôn*) v Marku 15,30.44.45,
  3. lat. *custodia* „stráž“ (řecky *koustôdia*) v Mat. 27,65; 28,11, ale ne v Marku,
  4. lat. *denarius* „denár“ (řecky *dênarion*) v Marku 6,37; 12,15; 14,5, ale také v Mat. 18,28; 20,2.9.10.13; 22,19; Luk. 7,41; 10,35; 20,24; v Janu 6,7; 12,5; Sk. 6,6,
  5. lat. *flagellare* „bičovat“ (řecky *phragelloun*) v Marku 15,15, ale také v Mat. 27,28,
  6. lat. *flagellum* „bič, důtky“ (řecky *phragellion*) v Janu 2,15, ale ne v Marku,
  7. lat. *grabatus* „postel, lůžko“ (řecky *krabattos*) v Marku 2,4.9.10.11; 6,55, ale také v Janovi 5,8-11; Sk. 5,15; 9,33,
  8. lat. *legio* „legion, legie“ (řecky *legiôn*) v Marku 5,9.15, ale také v Mat. 26,53; Luk. 8,30,
  9. lat. *linteum* „plátno“ (řecky *lention*) v Janu 13,4.5, ale ne v Marku,
  10. lat. *libra* „libra“ (řecky *litra*) v Janu 12,3; 19,39, ale ne v Marku,
  11. lat. *milia (passuum)* „míle“ (řecky *milion*) v Mat 5,41, ale ne v Marku,
  12. lat. *modius* „nádoba, měřice /na obilí/“ (řecky *modios*) v Marku 4,21, ale také v Mat. 5,15; Luk. 11,33,
  13. lat. *praetorium* „pretorium“ (řecky *praitôrion*) v Marku 15,16, ale také v Mat. 27,27; Janu 18,28.33; 19,9; Sk. 23,35; Fil. 1,13,
  14. lat. *quadrans* „cent“ (řecky *kodrantês*) v Marku 12,42, ale také v Mat. 5,26,
  15. lat. *sextarius* (?) „džbán“ (řecky *xestês*) v Marku 7,4,
  16. lat. *speculator* nebo *spiculator* „tělesný strážce, popravčí“ (řecky *spekoulatôr*) v Marku 6,27,
  17. lat. *sudarium* „potní šátek“ (řecky *soudarion*) v Luk. 19,20; Janu 11,44; 20,7; Sk. 19,12, ale ne v Marku,
  18. lat. *titulus* „nápis“ (řecky *titlos*) v Janu 19,19, ale ne u Marka.²
- Z těchto celkem 18 „latinismů“ v Evangeliiích a Skutcích apoštolů se tedy

---

² Kromě toho byly objeveny ještě další „latinismy“ ve volbě slov a stavbě věty.

jen jedenáct vyskytuje u Marka, z toho tři (*centurio, sextarius* [pochybné] a *speculator*) výlučně u něho. Matoušovo evangelium vykazuje maličko méně, totiž devět latinských výrazů, z nichž dva (*custodia, milia*) se vyskytují jen u něho. Jan používá celkem osm z těchto slov; čtyři z nich (*flagellum, linteum, libra, titulus*) nejsou druhými evangelisty užita. Celkem osm z těchto „cizích slov“ (*census, denarius, flagellare, legio, modius, praetorium, quadrans, sudarium*) jsou společné více Evangeliím a Skutkům apoštolů. Jako důkaz pro napsání Markova evangelia v Římě a pro římské křesťany nejsou tedy „latinismy“ zvláště vhodné.

Marek na druhé straně používá více aramejsko-hebrejských výrazů než všichni ostatní evangelisté. K nim patří alespoň pět (tedy více než u „latinismů“), které nelze najít v ostatních Evangeliích: *Boanerges* („synové hromu“, Marek 3,17), *Talitha kumi* („to jest přeloženo: Děvče, pravím tobě, vstaň!“), Marek 5,41), *Ephata* („to jest: Buď otevřen!“), Marek 7,34), *Abba* („Otče“, Marek 14,36), *Eloi, Eloi, lama sabachtani* („což přeloženo jest: Můj Bože, můj Bože, proč jsi mne opustil?“), Marek 15,34). Ty jsou vždy, tak jako ostatní židovské pojmy, přeloženy nebo vysvětleny (Marek 7,2.11; 15,42). Další aramejsko-hebrejské výrazy se vyskytují také na jiných místech Nového zákona: *Bar, Golgatha, Hosanna, Kananejský* (?), *Korban, Passah, Rabbi, Rabbuni, Raka, Sabbat, Satan*.

Argumentace tak zvanými „latinismy“ má sloužit jen k tomu, aby byl podepřen vznik Evangelia v Římě, resp. aby byl vsugerován čtenářstvu v Římě. K tomu ale není vhodná. Z duchovního poučení je z těchto výčtů a protikladů možné si vzít jen málo nebo nic. Při intenzivnějším zaměstnávání se takovými vnějšími zvláštnostmi tu je nebezpečí, že tím ztratíme ze zřetele inspiraci Božího slova a jeho poselství. Výše uvedené vývody mají proto také sloužit jen k tomu, aby ukázaly, na jak slabých nohách spočívá ona rozšířená argumentace, že Markovo evangelium bylo napsáno v Římě a pro římské čtenáře.

Ze Svatého písma nelze vyvodit, že Petr a Marek někdy byli společně v Římě. Marek sice byl v Římě, ale u uvězněného Pavla (Kol. 4,10; Fil. 24). Petr se v době napsání svého Prvního dopisu nalézal v Babyloně, tedy v jihovýchodním konci římské říše (1. Pet. 5,13). Babylon byl od doby zajetí dvou pokolení (v 6. století př. Kr.) náboženským centrem židovstva, které ještě v 7. století po Kr. vyplodilo „Babylonský Talmud“. To, že Petr kázal mezi tamními Židy, bylo tedy v plném souhlasu s jeho apoštolským úkolem jako

„apoštola obřízky“ (Gal. 2,7-9). Kdyby Petr a Marek skutečně byli spolu v Římě, pak je nepochopitelné, proč se Pavel ve svých Dopisech sice vícekrát zmiňuje o Markovi, ale o známějším Petrovi se nezmiňuje vůbec.

Marek, který ve svém mládí byl jednou nevěrný služebník, když opustil Pavla a Barnabáše, byl později Duchem Svatým inspirován, aby popsal život Krista, toho dokonalého a věrného Služebníka. Protože jen Marek v kapitole 14,51.52 podává zprávu o jednom mladém muži, který následoval Pána Ježíše při Jeho zajetí, a když ho chtěli uchopit, unikl nahý, chce jedna prastará křesťanská tradice v tomto mladíkovi vidět Marka samého. Jistota o tom však neexistuje.

O době napsání Markova evangelia se pojetí rozcházejí. Kolísají mezi roky 55 a 70 po Kr. – Kdyby se mezi písemnými nálezy z Kumránu u Mrtvého moře nalézaly také fragmenty Markova evangelia – o čemž se stále znovu vedou prudké debaty, dosud však bez konečného výsledku – pak by to bylo jen potvrzení udaného datování.

Marek a historicko-kritická teologie

Historicko-kritická metoda výkladu Bible, která dnes v teologii převládá, pozvedá nárok na vědecky spolehlivou interpretaci Bible. Ta je za tímto účelem zkoumána stejnými prostředky jako každá jiná kniha antiky. Děje se to mezi jiným pomocí srovnávání s náboženstvími světa a jejich historií, zohledňováním lidské zkušenosti a používáním výsledků přírodovědných zkoumání. Divy a proroctví o budoucích událostech nelze těmito prostředky dokázat, a následkem toho jsou považovány za nemožné. Tato metoda není sice všemi přívrženci používána a přijímána se stejnou radikálností a nekompromisností, avšak princip této metody směřuje k popírání Boží autority v Jeho Slově. Neboť jestliže neexistuje žádný div a žádné proroctví, je už jen nepatrný krok k popření všemohoucího, vševědoucího a všudypřítomného Boha, který stvořil svět a před Nímž se jednou bude muset zodpovídat každý člověk, který nevěří ve zjevení Jeho lásky a milosti v Jeho Synu Ježíši Kristu.

Pro každého, kdo považuje Bibli za jediné Boží písemné zjevení, to sotva může znamenat něco jiného, než že historicko-kritická metoda snižuje Božím Duchem inspirované Slovo na produkt lidského ducha.

Podle názoru historicko-kritických teologů má být Markovo evangelium nejstarším ze tří takzvaných synoptických Evangelíí a mělo povstat kolem

roku 70 po Kristu. Na tomto, jakož i na hypotetické, údajně ztracené „Sbírce logií“ („Q“) se prý zakládají Evangelia Matouše a Lukáše³, která jsou vždy doplněna „zvláštním materiálem“, to znamená událostmi a slovy, nevyskytujícími se v jiných Evangeliiích. O „Sbírce logií“ však kromě mnohoznačného poukazu u Papiase (2. stol. po Kr.) není známo nic. Paralely, které přirozeným způsobem vyplývají z popisu života a působení jedné osoby třemi autory, jsou vysvětlovány jako vzájemné „závislosti“, které jsou z největší části podepřeny slovníkem⁴. O tom, že rozdíly jsou způsobené úmyslem Ducha Svatého, přitom není řeč.

Příklad: Marek obsahuje celkem 661 veršů, z nichž 600 = 90% má paralelu u Matouše a u Lukáše 350=53%. Tím má být prokázána závislost dvou posledních na prvním (A.Klijn: De Wordingsgeschiedenis van het NT, Utrecht/Antwerpen 1968, str. 22).

Podle jiného výpočtu vykazuje text Markova evangelia celkem 11260 slov. Z toho jich u Matouše chybí 6498=58% a u Lukáše 7625=68% (E. Linneman: Gibt es ein synoptisches Problem? 1999, str. 72 a 91). Na druhé straně má Marek slovní zásobu 1345 různých slov, z níž se 184 slov nevyskytuje ani u Matouše ani u Lukáše (14%), 326 slov chybí buď u Matouše, nebo u Lukáše (24%); to znamená: 510 (38%) slov z Marka není zastoupeno u všech synoptiků. Jen 835 slov z Marka je zastoupeno také u Matouše a Lukáše. To je 62% (vztaženo na Markovu slovní zásobu). Podle toho nemůže být o nějaké paralelitě nebo závislosti vůbec žádná řeč (Linneman str. 125-126).

Boží slovo říká o sobě samém a svých rozumných čtenářích:

„My jsme ale nepřijali ducha světa, nýbrž Ducha, který je z Boha, abychom znali věci, které nám jsou od Boha darovány; které také zvěstujeme ne ve slovech, učených skrze lidskou moudrost, nýbrž ve slovech, učených skrze Ducha, sdělující duchovní věci duchovními prostředky. Přirozený člověk ale nepřijímá, co je Ducha Božího, neboť mu to je bláznovství, a nemůže to poznat, protože to je duchovně posuzováno; duchovní ale posuzuje vše, on sám ale není od nikoho posuzován; neboť „kdo poznal mysl Pána, který ho vyučuje?“ My ale máme Kristovu mysl.“ (1. Kor. 2,12-16)

---

³ Protože Pavel v 1. Timoteovi 5,18 cituje jeden verš z Lukáše 10,7, muselo však Lukášovo evangelium existovat už kolem roku 63 po Kristu.

⁴ Zde má slovo „slovník“ pravděpodobně význam „použitá slova a výrazy“. (p. p.)

Charakter tohoto Evangelia

Ze všech čtyř Evangelii je Evangelium pojmenované po Markovi nejkratší. Marek podává méně učení ale více skutky Pána Ježíše. Hlavní téma tohoto Evangelia je představení Krista jako **Božího Služebníka**. On byl nejen zaslíbený Král Izraele, jako v Evangeliu podle Matouše, Syn člověka (Lukáš) a věčný Boží Syn (Jan), nýbrž také pravý Hospodinův Služebník (srv. s Iz. 42,1-9; 49,1-6; 52,13-15; Zach. 3,8). Podle Svých vlastních slov nepřišel, aby Mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil a dal Svůj život jako výkupné za mnohé (Marek 10,45).

Tato vůdčí myšlenka Markova evangelia je potvrzena různými zvláštnostmi:

1. Není tu zmínka ani o narození, ani o rodopisu Ježíše Krista.
2. Marek zachovává pořadí událostí přesněji než Matouš a Lukáš.
3. Už v první kapitole začíná zpráva o službě Pána Ježíše.
4. Marek ve svých popisech často používá přítomný čas místo tvaru minulého času, aby v líčených událostech zdůraznil to aktuální, naléhavé.
5. Zvláště nápadný je 44násobný výskyt řeckého slova *eutheos/euthys* („hned, ihned“), které rovněž poukazuje na téměř nepřetržitou službu Pána Ježíše (Marek 1,10.12.18.20.21.23.28.29.30.31.42.43; 2,2.8.12; 3,6; 4,5.15.16.17.29; 5,2.29.30.42; 6,25.27.45.50.54; 7,25.35; 8,10.15; 9,15.20.24; 10,52; 11,2.3; 14,43.45.72; 15,1 a jednou v poznámce ke kap. 5,42).
6. Učedníci ani jednou nejmenují Ježíše „Pane“.
7. Častěji než v ostatních Evangelích Pán Ježíš odchází do ticha (Marek 1,12.35; 3,7; 6,31.46; 7,17.24; 9,2; 11,19).
8. Marek se často zmiňuje o tom, že Ježíš nechtěl, aby se Jeho činy staly známými (Marek 1,34.44; 3,12; 5,43; 7,36; 8,26.30; 9,9.30).

Jako Boží Služebník musí Kristus také trpět. V poměru k délce Evangelia zaujímá zpráva o utrpení a umírání Pána u Marka větší místo než u ostatních evangelistů. Čtyřikrát oznamuje učedníkům Své nastávající utrpení (Marek 8,31; 9,12.31; 10,32-34).

Pán Ježíš je však v Evangeliu dle Marka představen také jako **pravý Boží Prorok** (srv. s 5. M. 18,15). Jako takový zvěstoval dobré Boží poselství, **evangelium**. Toto slovo se u Marka vyskytuje osmkrát (Marek 1,1.14.15; 8,35;

10,29; 13,10; 14,9; 16,15), u Matouše naproti tomu jen čtyřikrát, u Lukáše (kromě v řeckém slovesu *euangelizein* „evangelizovat, zvěstovat“) a u Jana vůbec ne. Svoji vlastní službu jako proroka, který zvěstuje Boží slovo s autoritou, popisuje Pán Ježíš v Marku 1,38 výstižně slovy: „*Pojďme jinam do sousedních městeček, abych i tam kázal; neboť k tomu jsem vyšel.*“

Ačkoli Markovo evangelium je nejkratší ze čtyř Evangelii, obsahuje různé věci, které se v těch ostatních nevyskytují, zvláště zprávy o uzdravení hluchoněmého v kapitole 7,31-37 a slepého v kapitole 8,22-26, stejně jako podobství o setbě, která roste sama od sebe (kap. 4,26-29) a o volání k bdělosti (kap. 13,34-37). K tomu přichází ještě více zvláštních podrobností, o kterých se zmiňuje jen Marek: např. jméno **Boanerges** („synové hromu“) pro Jana a Jakuba (kap. 3,17), zmínka jmen Petra, Jakuba, Jana a Ondřeje v kapitole 13,3 atd. Sem patří také epizoda o mladíkovi, který následoval Pána Ježíše při Jeho zajetí a nahý utekl před muži, kteří ho chtěli uchopit, údajně, a možná skutečně, o Marku samém (kap. 14,51-52).

Rozdělení

- Marek 1-5: Začátek Kristovy služby.
- Marek 6 -10: Zavržení Krista a příprava učedníků na nový pořádek.
- Marek 11-13: Představení Krista jako Krále v Jeruzalémě.
- Marek 14-16: Konečné zavržení, smrt a zmrtvýchvstání Krista.

KAPITOLA 1

Herold: Jan Křtitel (Marek 1,1-8)

(Srovnej s Mat. 3,1-12; Luk. 3,1-18; Janem 1,19-28.)

⁽¹⁾Počátek evangelia Ježíše Krista, Syna Božího; ⁽²⁾jako stojí psáno v Izaiášovi proroku: „Hle, posílám svého posla před tvou tvář, který upraví tvou cestu.“ ⁽³⁾„Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Pána⁵, učiňte přímé jeho stezky.“⁶

⁽⁴⁾Jan Křtitel vystoupil na poušti a kázal křest pokání k odpuštění hříchů.⁽⁵⁾A celá judská země vycházela k němu a všichni obyvatelé Jeruzaléma; a byli od něho křtěni v řece Jordánu, vyznávající své hříchů. ⁽⁶⁾A Jan byl oblečen velbloudí srstí a koženým pásem kolem svých beder; a jedl kobylinky a divoký med. ⁽⁷⁾A kázal a říkal: Po mně přichází jeden, který je silnější než já, jemuž nejsem hoden⁷, sehna se, rozvázat řemínek jeho sandálů. ⁽⁸⁾Já jsem vás křtil vodou, on ale vás bude křtít s⁸ Duchem Svatým.

Na rozdíl k oběma ostatním synoptickým Evangeliiím nesděljuje Marek nic o narození a dětství Pána Ježíše. Mohli bychom říci, že tyto podrobnosti nejsou podstatné pro charakterizování nějakého služebníka. Evangelista Marek proto hned a bez dlouhého úvodu začíná svou zprávu o životě a smrti Ježíše, Božího Služebníka. Je to dobré poselství, evangelium o Ježíši Kristu, tom od Boha zaslíbeném Mesiáši, který sice přišel, aby sloužil, ale přece není nikdo menší než věčný Syn věčného Boha⁹! Uvozující slovo „Počátek“ se vztahuje na celý obsah toho, co Marek napsal, který má své pokračování ve Skutcích a Dopisech (viz Židům 2,3b); na druhé straně zde „evangelium“ neoznačuje „Evangelium dle Marka“, nýbrž celý rozsah dobrého poselství,

⁵ Slovo „Pán“ bez členu (v řečtině) zde a na mnoha jiných místech označuje starozákonní jméno Hospodin (Jahve, Jehova).

⁶ Malachiáš 3,1; Izaiáš 40,3.

⁷ Nebo: dosti dobrý či zdatný.

⁸ Doslovně: v.

⁹ V tomto Evangeliiu je sedmkrát dosvědčeno, že Pán Ježíš je Boží Syn – to je dokonalé svědectví (kap. 1,1.11; 3,11; 5,7; 9,7; 14,61; 15,39).

které bylo přineseno ztraceným lidem skrze Ježíše Krista.

Ve Starém zákoně byl ohlášen nejen Jeho příchod, nýbrž také příchod Jeho připravovatele cesty nebo herolda, jak to vypovídají obě citovaná místa z proroků Malachiáše a Izaiáše (v. 2 a 3). Jan (=hebrejsky Jochanan „Hospodin je milostivý“) Křtitel, jehož narození je podrobně popsáno v Lukášovi 1, měl Boží pozemský lid připravit na blízký příchod Pána Ježíše. Protože Židé doufali, že příchodem Mesiáše budou v první řadě osvobozeni od římského okupačního jha a obdrží pozemské požehnání, musel jim Jan zvěstovat, že musejí činit pokání a být pokřtěni, aby mohli od Boha obdržet odpuštění svých hříchů. Jen tak mohli správným způsobem přijmout svého Mesiáše. Do hříchu upadlý člověk se nemůže se svatým Bohem setkat ve svém přirozeném stavu a obstát před Ním. To musejí poznat i Židé, i když jsou Jeho vyvoleným lidem.

Židé vycházeli ve velkých zástupech z Jeruzaléma („Založení pokoje“) a z okolí k Janovi na poušť a byli od něho v Jordánu („Dolů se vrhající“) křtěni, vyznávající své hříchy. Avšak křest pokání sám jim nemohl dát odpuštění hříchů. K tomu bylo nutné pravé pokání kvůli učiněným hříchům. Jen tak mohli věřící, kteří žili před dílem Krista na kříži, obdržet od Boha odpuštění (v. 5; viz Žalm 32,5).

Janův křest nebyl totožný s křesťanským křtem ve jméno Ježíše Krista a v Jeho smrt (Sk. 2,38; Řím. 6,3-6; srv. se Sk. 19,3-5). Židé, kteří byli od Jana pokřtěni, tím vyznávali, že činili pokání vzhledem k přicházejícímu Mesiáši Izraele, zatím co v křesťanském křtu se vyjadřuje pohřbení starého člověka učiněním se vírou zajedno s Kristem, který za nás zemřel.

Jan působil na poušti, v čemž je bezpochyby vidět poukaz na mravní stav Božího lidu (v. 4). Zároveň tím ukazoval své oddělení od duchovně zatvrzelého lidu Židů. V oděvu starozákonního proroka a s prostou potravou, konal obětavou a těžkou službu kazatele pokání a předchůdce Mesiáše Izraele (v. 6). V pokoře přitom ukazoval na toho Mocného, který přijde po něm, s nímž ve srovnání byl jen nízkým otrokem, nehodným rozvázat Mu řemínek Jeho sandálů (v. 7)! Jen Marek zde připojuje slova „sehna se“ – vpravdě svědectví o skutečné velikosti a vznešenosti Božího Služebníka!

Jan křtil vodou, ale ten po něm Přicházející bude křtít Duchem Svatým. Křest pokání vodou byl první, přípravný krok pro všechny, kteří v upřímnosti čekali na příchod Mesiáše Izraele. Křest Duchem Svatým tvořil pro všechny,

kterí byli vykoupeni skrze víru v Kristovo vykonané dílo smíření a usmíření, korunující závěr zjevení Boží milosti k záchraně hříšníků (v. 8). Také Pán Ježíš připravoval Svě uředníky na to, že po Svém návratu k Otci k nim pošle Ducha Svatého. Tento „jiný Správce“ je nejenom u nás navěky a vede nás do celé pravdy, nýbrž také při Svém sestoupení ve dni Letnic způsobil založení Božího Shromáždění, vznik jednoho Kristova těla (Jan 14,16; 16,13; Sk. 2,1-4; 1. Kor. 12,13). Bydlení Ducha Svatého v jednotlivých věřících a ve Shromáždění je jedna z nejslavnějších výsad a jedno z největších požehnání přítomné doby!

Ježíšův křest a pokušení (Marek 1,9-13)

(Srovnej s Mat. 3,13-4,11; Luk. 3,21-22; 4,1-13; Janem 1,29-34.)

⁽⁹⁾A stalo se v oněch dnech: Ježíš z Nazaretu v Galileji přišel a byl od Jana pokřtěn v Jordánu. ⁽¹⁰⁾A ihned, když vystupoval z vody, viděl rozdělít se nebesa a Ducha jako holubici sestupovat na něho. ⁽¹¹⁾A stal se hlas z nebes: Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě jsem našel zalíbení.

⁽¹²⁾A ihned jej Duch vyhánil ven do pouště. ⁽¹³⁾A byl čtyřicet dní v poušti a byl pokoušen¹⁰ od Satana; a byl mezi divokými zvířaty a andělé mu sloužili.

Všechna tři synoptická Evangelia podávají zprávu o křtu Pána Ježíše v Jordánu, zatím co v Janově evangeliu je zmínka jen o sestoupení Ducha Svatého na Božího Syna jako člověka. „Ježíš z Nazaretu v Galileji“ je označení pro našeho milovaného Pána, ve kterém je vyjádřeno Jeho dobrovolné ponížení jako člověka a opovržení Jím a Jeho zavržení. „Může z Nazareta přijít něco dobrého?“, tak se jednou s pochybnostmi ptal Natanael (Jan 1,46). Marek později používá dovětek „Nazaretský“ (kap. 1,24; 10,47; 14,67; 16,6; srv. se Sk. 24,5).¹¹

¹⁰ Řecky: *peirazein*: Význam může být podle souvislosti v kladném smyslu „zkoušet, stavět na zkoušku“, nebo v záporném smyslu „přivádět do pokušení“.

¹¹ Jméno *Nazaret* pravděpodobně znamená „výhonek, zelená větev“, neboť se zdá pocházet od stejného kořene jako hebrejské slovo pro „výhonek“ (*nezer*) v Iz. 11,1. Také označení „Nazaretský“ a „Nazarejský“ (řecky: *nazoraios*) jsou asi od toho odvozena. K tomu a k Zach. 6,12 se asi také odvolává Matouš v kap. 2,23:

U Jordánu zaujímá dokonalejší Hospodinův Služebník na začátku své veřejné služby místo, které plně odpovídá Jeho příchodu v ponížení. Nejevuje se na Olivové hoře (Zach 14,4) ani nepřichází náhle ke Svému chrámu (Mal. 3,1), nýbrž stojí, abychom tak řekli, před bránou dvora (ovčince) Svých ovcí a vrátný¹² Mu otvírá (Jan 10,3). Ačkoli byl bez hřichu, činí se u Jordánu zajedno s těmi, kteří se u Jana Křtitele podrobili „*křtu pokání k odpuštění hříchů*“ (v. 4).

„Hned“ po křtu vidí Pán (ale nejen On, jak to dokazuje Jan 1,33), jak se nebe rozděljuje k dvojnásobnému svědectví. Duch Svatý na Něho sestupuje ve viditelné tvářnosti jako holubice, a z nebe zaznívá hlas Otce, aby Ho uznal jako Svého Syna. Sestoupením Ducha byl Ježíš potvrzen jako Kristus („Pomazaný“) a Otcovými slovy byl potvrzen jako Boží Syn, tedy přesně v souhlasu s úvodními slovy: „*Počátek evangelia Ježíše Krista, Syna Božího.*“ (v. 1) Pán Ježíš obdržel pečeť a pomazání Ducha jako důkaz a uznání dokonalosti své Osoby a své podstaty (Jan 6,27; Sk. 10,38). Pro věřící jsou výsledkem díla vykopení, a k tomu jako třetí ještě přistupuje závdavek, který Pán Ježíš, jenž sestoupil ze slávy, nepotřeboval (2. Kor. 1,21.22). To je první událost, kde vidíme zjevenou Boží Trojjednost: Otec mluví z nebe a Duch Svatý viditelně sestupuje na Božího Syna, který se stal člověkem.

Jak významné je Otcovo svědectví o Jeho milovaném Synu, vidíme z toho, že je dal dvakrát – jednou na začátku a jednou ke konci Jeho služby – a že o tom podávají zprávu nejen Matouš, Marek a Lukáš, nýbrž ta slova opakuje také Petr. Tím vlastněme sedminásobné, božsky dokonalé svědectví o vztahu Otce k Jeho Synu, Pánu Ježíši (viz Mat. 3,17; 17,5; Marek 1,11; 9,7; Luk. 3,22; 9,35; 2. Pet. 1,17).¹³

Hned nato se nyní mění jeviště. Duch Svatý „ihned“ ponouká toho pra-

---

„... a přišel a bydlel ve městě, nazvaném Nazaret, aby se naplnilo, co bylo mluveno skrze proroky: Nazarejský nazván bude.“ S největší pravděpodobností také dnešní hebrejské jméno pro křesťany (*Nozerim*) je odvozeno od „Nazarejský“.

¹² Vrátným není Jan Křtitel, nýbrž Boží autorita, zjevená skrze Ducha Svatého.

¹³ Rozdíly ve znění (Mat. 3,17: „*Hlas [vychází] z nebes, který říká: Tento je můj milovaný syn*“, 2. Pet. 1,17: „*takový hlas k němu vyšel: Tento je můj milovaný Syn*“) ukazují na to, že Matouš a 2. Petra obsahují přesné znění, zatím co Marek a Lukáš podávají opsání.

vého Božího Služebníka, aby šel ven na poušť, kde zůstává čtyřicet dnů. Matouš a Lukáš mluví o „vyvedení“ a „vodění /kolem/“, Marek ale o „vypuzení“. Neukazuje nám to na jedné straně dokonalou závislost Služebníka, na druhé straně ale také Jeho odpor před „knížetem tohoto světa“, se kterým se měl setkat v poušti? Čtyřicet je ve Svatém písmu počet dokonalé zkoušky a osvědčení se, jak ukazuje čtyřicetidenní pobyt Mojžíše na Boží hoře a čtyřicetileté putování Izraele v poušti (2. M. 24,18; 4. M. 14,33 a dále). Marek jako jediný evangelista se zmiňuje jen o skutečnosti pokušení ze strany Satana, avšak nikoli o jejich charakteru a reakci Pána.

Může být nějaký důraznější obraz světa, než jsou okolnosti, s nimiž se Pán Ježíš setkal v těchto dnech? Byl na poušti mezi divokými zvířaty a byl pokoušen od Satana.

Ta tři zvláštní pokušení od ďábla, o nichž podávají zprávu Matouš a Lukáš, byly útoky na Člověka Ježíše Krista, aby Jej svedly k neposlušnosti vůči Bohu, a tím Jej učinily jako Božího Služebníka neškodným. Zde přišel Satan s líčením příjemných stránek života, později v Getsemane však s hrůzami utrpení a smrti. Matouš líčí pokušení v chronologickém pořadí, Lukáš v mravním pořadí. První pokušení, učinit z kamenů chléb, mělo jako předmět tělesné potřeby člověka, to znamená slabost těla, druhé, vrhnout se z cimbuří chrámu dolů, se obracelo na lidskou pýchu vzhledem ke světu, a třetí, klanět se ďáblu, bylo voláním k odpadnutí od Boha. Lukáš mění pořadí posledních dvou pokušení. Ve všech třech pokušeních Pán Ježíš obstojí jako poslušný člověk s poukazem na Boží slovo, „meč Ducha“, s kterým můžeme i my obstát v duchovním boji (Ef. 6,17).

Pozoruhodná je však závěrečná věta stručné zprávy u Marka: „*A andělé mu sloužili.*“ Nejen při Jeho druhém zjevení ve slávě Jej budou všichni svatí andělé doprovázet a klanět se Mu (Mat. 25,31; Žid. 1,6), nýbrž také při Jeho prvním zjevení v ponížení viděli pastýři u Betléma ne pouze **jednoho** anděla, nýbrž „*zástup nebeského vojska*“ (Luk. 2,9.13-15). Když začal Svoji službu plnou odříkání, andělé zvěstovali, že ten Služebník je ve skutečnosti Boží Syn!

Ježíšova služba v Galileji a první učedníci (Marek 1,14-20)

(Srovnej s Mat. 4,12-22; Luk. 4,14 a dále; 5,1-11.)

⁽¹⁴⁾Poté ale, co byl Jan vydán, přišel Ježíš do Galileje, kázal evangelium [království] Božího ⁽¹⁵⁾a říkal: Čas se naplnil a Boží království se přiblížilo. Čiňte pokání a věřte v evangelium.

⁽¹⁶⁾A když šel podle Galilejského jezera, uviděl Šimona a Ondřeje, Šimonova bratra, kteří vrhali v moři sítě, neboť byli rybáři. ⁽¹⁷⁾A Ježíš jim řekl: Pojdte, následujte mne, a učiním vás rybáři lidí¹⁴; ⁽¹⁸⁾a ihned opustili síť a následovali ho. ⁽¹⁹⁾A když šel trochu dále, uviděl Jakuba, syna Zebedeova, a Jana, jeho bratra, také je v lodi, jak spravovali síť; ⁽²⁰⁾a ihned je zavolal. A oni nechali svého otce Zebedea s nádeníky v lodi a odešli za ním.

Počáteční působení Pána Ježíše v Judeji a Samařsku je zde přejito (srv. s Janem 3,24). Teprve poté, co byla uvězněním ukončena přípravná služba Jana Křtitele, Jeho herolda, je cesta pro dílo pravého Božího Služebníka volná (v. 14). Své kázání začíná v Galileji, od Židů opovrhované krajině na severu tehdejší Palestiny (srv. s Iz. 8,23; Mat. 4,15 a dále). Předmětem Jeho zvěstování ještě není evangelium milosti, nýbrž „*evangelium království Božího*“¹⁵.

¹⁴ Doslova: *učiním, abyste se stali rybáři lidí.*

¹⁵ Boží království zaujímá v Evangelích – jako i v celém Novém zákoně – vedle Shromáždění (Církve) důležité místo. Je to Bohem zřízená vláda Jeho Syna jako Krále králů nad Jeho pozemským lidem Izraelem, ale nadto také nad celým vesmírem. Království začalo, když Kristus, Král, se zjevil na zemi uprostřed Svého lidu Izraele (srv. s Mat. 12,28). Jeho odmítnutím a zavržením nebylo království ukončeno, nýbrž jen proměněno ve své formě. Trvá dále i v nynější době Jeho nepřítomnosti, ale s jiným předznamenáním („tajemství království nebes“; viz Mat. 13). Jeho praví učedníci jsou ti, kteří jsou znovu narozeni (Jan 3,3.5) a budou při Jeho nadcházejícím příchodu vzati. Cíl království bude však trvat i potom, když v době soužení bude zvěstováno evangelium království (Mat. 24,14). Své dokonání najde Boží království se zjevením Krista ve slávě ke zřízení tisíciletého království. – „Nestle-Aland“ (vědecké vydání původního textu NZ) považuje slovo „*království*“ v řeckém původním textu za nepůvodní, proto je uvedeno v závorkách. Avšak obsah kázání Pána Ježíše potvrzuje, že se zde jedná o poselství o království, ještě ne o „Boží evangelium“ (Řím. 1,1; 1. Tes. 2,2) či evangelium milosti, které mohlo být zvěstováno teprve po kříži.

V prorocích, obzvláště v knize Daniele (viz Dan. 2,44; 7,23; 9,25), ohlášený čas pro toto království přišel. Ale Král nepřišel ve slávě, nýbrž v ponížení, a dříve než mohl vládnout, musel být Jeho lid vnitřně připraven a obrátit se k Němu. Nyní bylo na Židech, aby činili pokání a aby v to evangelium věřili (v. 15).

Není to „evangelium milosti“, které může být zvěstováno teprve od výkupného díla na kříži, nýbrž poselství, které má pohnout Boží pozemský lid k obrácení a k přijetí jeho Mesiáše. Ale Mesiáš je od Svého lidu zavržen, a proto po konci doby milosti bude „evangelium království“ zvěstováno znovu, pak ale nejen pro Izrael, nýbrž „na celém okrsku země“ (Mat. 24,14).

Na Své cestě podél Genezaretského jezera vidí dva rybáře: Petra (řecky „kámen“), který se tehdy ještě jmenoval Šimon (hebrejsky „vyslyšení“), a jeho bratra Ondřeje („mužský, mužný“), kteří právě spouštěli do vody své sítě. Znal je už od dnů Jana Křtitele, když ten křtil u Jordánu (v. 16; srv. s Janem 1,40-42). Když je nyní povolává, aby Jej následovali, aby je učinil rybáři lidí, opouštějí „ihned“ své pracoviště a jdou za Ním (v. 17 a 18). Podobné to je krátce potom u Jakuba a Jana, Zebedeových synů (v. 19 a 20). Ti nenechali svého otce úplně samotného, nýbrž s nádeníky, které zaměstnával.

S nepřekonatelnou jednoduchostí je v těchto verších podána zpráva o významné skutečnosti povolání prvních apoštolů, jejichž jména spolu se jmény ostatních osmi budou zdobit ve věčnosti základy nového Jeruzaléma (Zj. 21,14). Pán jde podél jezera, vidí rybáře při jejich denní práci a povolává je bez jakýchkoli slibů ohledně mzdy nebo cti. A ti muži Ho „ihned“ následují! Všichni čtyři vykonávali pilně svou práci, když je Pán učinil Svými učedníky – to je důležitý praktický poukaz také pro nás! Jaké to bylo sebezapření, ale také jaká víra! Petr mohl později právem říci: „*Hle, my jsme všechno opustili a následovali jsme tě,*“ ale rovněž: „*Pane, kde komu půjdeme? Máš slova věčného života; a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží.*“ (Marek 10,28; Jan 6,68.69) Má Pán Ježíš, ten pokorný Boží Služebník tuto přitažlivost i pro nás?

Nečistý duch (Marek 1,21-28)

(Srovnej s Luk. 4,31-37.)

(21)A vcházejí do Kafarnaum. A ihned v sobotu¹⁶ šel do synagogy¹⁷ a učil. (22)A divili se velmi jeho učením; neboť je učil jako někdo, kdo má plnou moc¹⁸, a ne jako učením v Písmu.

(23)A ihned byl v jejich synagoze člověk s¹⁹ nečistým duchem; a zvolal (24)a řekl: Co máme my s tebou co činit, Ježíši, Nazaretský? Přišel jsi, abys nás zkalil? Znáš tě, kdo jsi: ten Svátý Boží. (25)A Ježíš mu vážně přikázal a řekl: Umlkni a vyjdi z něho ven! (26)A nečistý duch jím zalomcoval a zvolal silným hlasem a vyšel z něho. (27)A oni se všichni zděsili, takže se tázali mezi sebou a říkali: Co je toto? Co je toto za nové učením? Neboť s plnou mocí přikazuje dokonce nečistým duchům²⁰, a poslouchají ho. (28)A zvěst o něm vyšla ihned do celého území Galileje.

Služebník nyní už není sám ve Svě službě, nýbrž je doprovázen Svými učeníky. Jeho prvním místem pobývání je město Kafarnaum („vesnice Nahumova“) na severozápadním břehu Genezaretského jezera (viz. Mat. 4,13; 9,1). Kafarnaum leželo v blízkosti hranice Galileje (Mat. 4,13). Zde se stýkaly oblasti vlády Heroda Antipy a Filipa. Protože město mělo celnici a římskou posádku, zaujímal v této oblasti určité centrální postavení (Marek 2,14; Luk. 7,1.2). Kromě toho tam Pán Ježíš učinil mnoho divů. Přesto musí toto město, které „bylo vyvýšeno až k nebi“, odsoudit pro jeho nevěru (Mat. 11,23). Možná, že zvolil Kafarnaum proto za místo Svého pobytu, aby jasně ukázal, že ani společenské poměry, ani zakoušení Boží milosti neskýtají nejmenší výhodu, jestliže se jednotlivý člověk v pokání a víře neobráčí k Bohu.

---

¹⁶ Řecky: *sabbaton* (hebrejsky: *šabbat*): sedmý den stvoření, ve kterém Bůh odpočinul (1 M. 2,1-3), a který proto také byl v zákoně ze Sinaje nařízen jako den odpočinku (2. M. 20,8-11). Odpovídá naší sobotě.

¹⁷ (Řecky) Místo shromažďování Židů k bohoslužbě, kde se konaly modlitby, čtení Písma a výklad.

¹⁸ Řecky: *exousia*: svoboda, právo a schopnost k jednání a k přikazování.

¹⁹ Doslova v (tj. v okruhu moci nebo v moci nečistého ducha).

²⁰ Nestle-Aland čte: „Co je toto? Nové učením s plnou mocí; dokonce nečistým duchům on přikazuje...“

V tomto městě jde Pán „ihned“ v sobotu do synagogy a učí²¹ (v. 21). Od babylonského zajetí je synagoga až do dnešního dne jedním z charakteristických znaků židovství. Zde se každou sobotu předčítá a učí zákon. Na začátku Svě veřejné služby se zde ten pravý Služebník setkává se dvěma zvláštnostmi: s bezmocnými učenými učených v Písmu, a s vlivem Satana ve formě nečistých duchů.

Učení v Písmu byli od babylonského zajetí ti, kteří lid vyučovali o zákonu. Pocházeli, jako Ezdráš, ten první učený v Písmu, asi většinou z kněžské třídy (srv. s Ezdrášem 7,1-6). Zaměstnávali se studiem Starého zákona a „tradicemi starších“. Pro svou velkou známost byli velmi ctěni a váženi. Ale protože na tyto poznatky sami často nedbali (srv. s kap. 7,3.5), nevlastnili žádnou plnou moc. V protikladu k nim mluví Pán Ježíš ve Svém učení „*jako někdo, kdo má plnou moc, a ne jako učení v Písmu*“. Slovo **plná moc** označuje nejen schopnost, nýbrž také právo k jednání nebo k mluvení. Ačkoli se On jako Služebník tak hluboce ponížil, byl přece oděn plnou mocí. Tento zdánlivý protiklad se vysvětluje jen tím, že On byl a zůstával Boží Syn. Jeho posluchačům se stalo zřejmým, že On má úkol, aby jako Boží Služebník zvěstoval dobré poselství. Později sice učení v Písmu a starší lidu toto právo zpochybňují (kap. 11,27-33), ale zde lidé, toužící po spasení, rádi uznávají Jeho autoritu (v. 22).

Avšak od Boha daná plná moc Služebníka se neomezuje na Jeho slova. Druhou, Markem vyprávěnou skutečností, je vyhnání nečistého ducha. Ten působil uprostřed mezi shromážděným Božím lidem v jednom člověku a Marek předložkou „s“ (řecky *en*) vyjadřuje, že se nalézal plně v moci nečistého ducha. Pak je názorně popsáno, jak reagoval na přítomnost Pána. I když snad mnozí Židé byli nevědomí o pravé podstatě Pána Ježíše, tento démon věděl, že On je nejen opovrhovaný Nazaretský, nýbrž že není nikdo menší než ten „*Svatý Boží*“ (v. 24). Když mu Pán přikázal, aby umkl a z toho člověka vyšel, sice s ním ještě zalomcoval a pln zlosti křičel, ale v přítomnosti dokonalého Božího Služebníka byla zjevena celá bezmocnost Satana (v. 25 a 26). Silnější nyní vnikl do domu silného, aby ho svázal (viz kap. 3,27)!

Je nápadné, že Pán Ježíš je v Markově evangeliu častěji nazván „Nazaretský“ (srv. s kap. 10,47; 14,67; 16,6). Jen jednou (ve v. 9) se jmenuje „*Ježíš*

²¹ Marek patnáctkrát, a tím tedy častěji než v každém jiném Evangeliu, píše, že Pán učí: kap. 1,21.22; 2,13; 4,1.2; 6,2.6.34; 8,31; 9,31; 10,1; 11,17; 12,14.35; 14,49.

z /od/ Nazaretu“, potom vždy „Nazaretský“. Obě jména spolu bezpochyby souvisí. „Nazaretský“ (nebo „Nazarejský“) však během života našeho Pána nebyl žádný čestný titul, jak můžeme vidět z nápisu na Jeho kříži. Později byli křesťané od Židů označováni za „sektu Nazareů /Nazorejců/“ (Sk. 24,5).

O světu andělů a zlých duchů toho nevíme mnoho. Část z nich se sama zkazila a už je svázána věčnými řetězy (srv. s 1. M. 6,1-4; 2. Petra 2,4; Judy 6). Jiná část naproti tomu následovala Satana v jeho pádu, ale ještě se nalézá v určité „svobodě“ (Zj. 12,7-9). Tito duchové jsou jeho vazalové, kteří znají nad nimi visící spravedlivý Boží rozsudek (Mat. 25,41; Zj. 20,10). Věří, že Bůh existuje, a třesou se před Ním (Jak. 2,19). Tak vědí také o božskosti Syna člověka a bojí se Ho. Ale nikdy Ho neuznají jako „Pána“.

Mocné účinky Jeho služby plní lidi zděšením. Jejich otázka: „*Co je toto za nové učení?*“ (v. 27) se vztahuje na verš 22, kde je popsána plná moc Jeho slov. Tato plná moc se zjevuje hned na začátku Jeho služby trojím způsobem: v povolání Jeho učedníků, v Jeho veřejné službě učení a ve vyhánění démonů. Tak se šíří rychlostí větru zvěst o tomto neobyčejném Služebníkovi. Lidé jsou sice udiveni vším, **co** říká a činí, neptají se však, **kdo** On je (v. 28).

Petrova tchyně a jiná uzdravení (Marek 1,29-34)

(Srovnej s Mat. 8,14-17; Luk. 4,38-41.)

⁽²⁹⁾A ihned vyšli ze synagogy a přišli do domu Šimona a Ondřeje, s Jakubem a Janem. ⁽³⁰⁾Šimonova tchyně ale ležela nemocná s horečkou; a ihned mu o ní řeknou. ⁽³¹⁾A on přistoupil a postavil ji, když ji uchopil za ruku; a horečka ji [ihned] opustila a ona jim sloužila.

⁽³²⁾Když ale nastal večer a slunce zašlo, přinášeli k němu všechny trpící a posedlé; ⁽³³⁾a celé město bylo shromážděno u dveří. ⁽³⁴⁾A uzdravil mnohé, kteří trpěli rozličnými nemocemi; a vyhnal mnoho démonů a nedovoľoval démonům mluvit, protože ho znali.

Po opuštění synagogy přichází Pán Ježíš se Svými učedníky do domu Šimona a Ondřeje (v. 29). Ještě nepovolal všechny své učedníky. Zde je proto zmíněn jen Jakub („držící za patu, podvodník“) a Jan („Hospodin je milostivý“) jako další doprovázející. „Ihned“ se dovídá o horečnaté nemoci Šimonovy tchyně (v. 30). Horečka je obraz neklidu a vzrušení, ano „přehřátí“ těla. Tím

se člověk stává neschopným ke službě pro Pána. Ale On uchopí tu nemocnou, ležící ženu za ruku a vzpřímí ji. „Ihned“ ji horečka opouští, takže může sloužit hostům, kteří přišli do domu (v. 31). Zde Pán nestojí „nad ní“ jako u Lukáše, také se jí jen nedotýká jako u Matouše, nýbrž pomáhá jí přitom jako Služebník vstát, aby se mohla opět chopit své vlastní služby.

Sobota, den odpočinku, končí při západu slunce. V této chvíli přicházejí lidé města a přinášejí k Pánu všechny trpící a posedlé (v. 32). Už jsme viděli, že démoni Jej znali (viz v. 24). Uzdraví mnoho nemocných a vyžene mnoho démonů, a přitom nestrpí, aby mluvili. Nepřeje si žádné svědectví, které nemá svůj původ v Bohu samém (v. 34). V jiných případech je to pokora pravého Služebníka, který si nepřeje, aby se o Něm mluvilo (viz kap. 5,43; 8,30; 9,9).

První cesta skrze Galileu (Marek 1,35-39)

(Srovnej s Mat. 4,23-25; Luk. 4,42-44.)

(³⁵)A časně ráno, když ještě bylo velmi tma, vstal a vyšel ven; a šel na pusté místo a tam se modlil. (³⁶)A Šimon spěchal za ním s těmi, kteří byli u něho; (³⁷)a našli ho a řeknou mu: Všichni tě hledají. (³⁸)A on jim říká: Pojdme jinam, do sousedních městeček²², abych i tam kázal; neboť k tomu jsem vyšel. (³⁹)A kázal²³ v jejich synagogách v celé Galilei a vyháněl demony.

„Časně ráno“, ještě než se rozjasní jitro, vstává ten neúnavně činný Boží Služebník a odebírá se na pusté místo, aby se tam modlil (v. 35). V prostředí, kde tělo nenachází nic ke svému uspokojení, hledá pravý Služebník Svoji sílu v modlitbě. Zde, v odloučení a tichu, hledá tvář Svého Otce, aby jako dokonalý Člověk prožíval chvíle společenství s Ním a aby si jako dokonalý Služebník nechával probouzet ucho (Iz. 50,4.5). Jaký obdivuhodný příklad pro nás! K srdci jdoucím způsobem nám ukazuje, jak ticho a modlitba musejí u nás předcházet každou, byť i malou službu, jestliže se má dít v souhlasu s Boží vůlí a k Jeho oslavení.

Učedníci hledají a nalézají svého Pána na odloučeném, osamělém místě

²² Nebo: *tržních míst*.

²³ Nestle Aland: *A přišel, kázal*.

teprve později (v. 36). Zřejmě byl už také zástup na nohou, neboť učedníci Mu říkají: „*Všichni tě hledají.*“ (v. 37) Ale On nechce tišit zvědavost zástupu, který touží po Jeho divech, nýbrž odpovídá: „*Pojďme jinam, do sousedních městeček, abych i tam kázal; neboť k tomu jsem vyšel.*“ (v. 38) Jeho úkol v Kafarnaum byl nyní splněn a On se vydává na Svou první cestu skrze Galileu. Poznává skutečné potřeby lidí, kteří potřebovali poselství evangelia. Přesto nejen káže, nýbrž i nadále vyhání demony (v. 39). Udivující množství démonů mezi lidem Židů ukazuje, jak silně se tento národ dostal pod vliv Satana. V budoucnosti se však jednou silnějším mírou poddá knížeti tohoto světa, když přijme Antikrista, syna záhuby, za svého krále a Boha.

Uzdravení malomocného (Marek 1,40-45)

(Srovnej s Mat. 8,2-4; Luk. 5,12-16.)

(40)A přichází k němu jeden malomocný, prosí ho a kleká [před ním] a říká mu: Jestliže chceš, můžeš mě očistit. (41)A vnitřně pohnut, vztáhl svou ruku, dotkl se ho a říká mu: Chci; buď' očištěn! (42)A ihned od něho odešlo malomocenství a byl očištěn. (43)A vážně mu přikázal²⁴ a poslal ho ihned pryč (44) a říká mu: dej pozor, abys nikomu nic neříkal; nýbrž jdi, ukaž se knězi a obětuj za své očištění, co přikázal Mojžíš, jim ke svědectví. (45)On ale odešel a začal to vícekrát oznamovat a věc šířit, takže on už nemohl veřejně jít do města; nýbrž byl venku v pustých krajinách, a oni přicházeli ze všech stran k němu.

Malomocenství je v Bibli obrazem hříšného stavu, který se stal zjevným. Je to jedna z mála nemocí, o nichž je zmínka v zákonu ze Sinaje (3. M. 13 a 14). Tam se také nemluví o uzdravení, nýbrž o očištění, které k tomu muselo být konstatováno knězem. Lidskou snahou nebylo tehdy možné, aby byl někdo od malomocenství osvobozen. To všechno jasně ukazuje na předobrazný charakter této nemoci. Nikdo kromě Boha nemohl osvobodit od malomocenství, a jen kněz, který byl navyklý stát ve svaté Boží přítomnosti, mohl zjistit malomocenství a očištění od něho. Malomocný byl vyloučen ze společenství pozemského Božího lidu: Musel žít mimo tábor nebo sídla. Malomocný, který zde přichází k Ježíšovi, uznává Jeho autoritu a má také už určitou víru v Něho, neboť před Ním pokleká a říká: „*Jestliže chceš, můžeš mě*

²⁴ Nebo: *přísně mu domluvil.*

očistit.“ (Srovnej na rozdíl k tomu s kap. 9,23.24.) Ale chybí mu víra ve Spasitelovu milost a lásku.

Ježíš však jako pravý Boží Služebník nejedná jen ve vnější poslušnosti a vnějším vykonávání moci, nýbrž je „*vnitřně pohnut*“²⁵. Jeho srdce, ano celé Jeho nitro bylo tváří v tvář bídě, kterou vyvolal hřích, hluboce dotčeno a zasaženo. Jeho divy uzdravení a jiné dobré skutky nebyly nikdy pouhým prokazováním Boží moci, nýbrž zjevovaly zároveň vždy srdečný soucit a slitování dokonalého Služebníka.

Vychází tomu malomocnému vstříc, když vztahuje Svou ruku a dotýká se ho. To bylo pod zákonem nemyslitelné, neboť malomocný byl nečistý (3. M. 13,45.46). V protikladu k nám lidem, kteří jsme dotykem nečistého sami znečištěni, nemůže On, jenž je absolutně čistý a svatý, být malomocenstvím dotčen (srv. s 3. M. 11,26; 4. M. 19,22; 2. Kor. 6,17-7,1; 1. Tim. 5,22; Zj. 18,4).

Po důkazu Jeho milosrdenství a čistoty následuje nyní důkaz Jeho božské moci (v. 41). Říká: „*Chci; bud' očištěn!*“ Ačkoli přijal tvářnost služebníka a šel v poslušnosti Svou cestou až ke kříži (Fil. 2,7.8), zůstal přece stále Bohem, zjeveným v těle! Jen dvakrát však čteme o tom, že něco „*chce*“: na tomto místě a v Janu 17,24, kde říká: „*Otče, které jsi mi dal, chci, kde jsem já, aby i oni byli, aby hleděli na slávu mou.*“ On jediný vlastnil přes Své ponížení jako člověk božskou moc očišťovat lidi od malomocenství, ba ještě více: osvobodit od hříchu a jeho moci. Ten muž byl proto také „*ihned*“ očištěn od svého malomocenství.

Výzva Pána k očištěnému zněla: „*Dej pozor, abys nikomu nic neřikal; nýbrž jdi, ukaž se knězi a obětuj za své očištění, co přikázal Mojžíš, jim ke svědectví.*“ (v. 44) Zákon nemohl nikoho osvobodit od malomocenství. To mohly Jen Boží milosrdenství a moc, a kněz mohl jen vydat svědectví o dokonaném očištění. To směl ten malomocný nyní zakusit. Avšak Pán Ježíš mu

²⁵ Třikrát v tomto Evangelii vidíme Pána Ježíše „*vnitřně pohnutého*“: v kap. 1,41 při očištění malomocného, v kap. 6,34 vzhledem k zástupu bez duchovního vedení a v kap. 8,2 před nasycením čtyř tisíců lidí. Celkem se tento výraz v Novém zákoně vyskytuje ve vztahu k Němu osmkrát (viz. Mat. 9,36; 14,14; 15,32; 20,34; Luk. 7,13). Dále ho Pán Ježíš třikrát používá v podobenstvích pro Osoby Božství (Mat. 18,27; Luk. 10,33; 15,20).

ukládá, aby dbal na ustanovení Mojžíšova zákona. Měl se ukázat knězi a přinést oběti, předepsané při očištění od malomocenství. Někdejší malomocný však měl být svědectvím nejen o uzdravující a zachraňující Boží milosti, nýbrž také o Tom, jenž ji nyní zjevoval a jehož duchovní vůdcové lidu nechtěli uznat.

Ale ten muž nedbal na výzvu svého Zachránce. Místo aby mlčel a tak rychle, jak jen možno, vyhledal kněze, odešel „*a začal to vícekrát oznamovat a věc šířit*“ (v. 45). Zjevně se také nedržel předpisů zákona. Ale nikdy nezapomínejme: Boží milost, kterou zakoušíme, nás nezbavuje odpovědnosti poslouchat. „*Poslouchat je lepší než oběti.*“ (1. Sam. 15,22)

Rozšíření zprávy o zázračném očištění a uzdravení malomocného mělo za následek, že ten věrný Boží Služebník se stáhl před návalem lidí a zdržoval se „*v pustých krajinách*“. Nehrála přitom roli také neposlušnost toho očištěného? Společenství s Pánem můžeme mít jen tehdy, když Jeho a Jeho slovo posloucháme. „*Jestliže mne někdo miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec jej bude milovat a přijdeme k němu a přibýtek u něho učiníme.*“ (Jan 14,23)

KAPITOLA 2

Uzdravení ochrnutého v Kafarnaum (Marek 2,1-12)

(Srovnej s Mat. 9,1-8; Luk. 5,17-26.)

⁽¹⁾A po několika dnech vešel opět do Kafarnaum a stalo se známým, že je v domě. ⁽²⁾A [ihned] se shromáždili mnozí, takže ani u dveří nebylo žádné místo; a mluvil k nim slovo. ⁽³⁾A přicházejí k němu a přinášejí ochrnutého, neseného od čtyř. ⁽⁴⁾A protože kvůli zástupu k němu nemohli přistoupit²⁶, odkryli střechu, kde byl; a když ji vylámali, spustili lůžko, na kterém ten ochrnutý ležel. ⁽⁵⁾A když Ježíš viděl jejich víru, říká tomu ochrnutému: Dítě, tvé hříchy jsou²⁷ odpuštěny. ⁽⁶⁾Ale seděli tam někteří z učeníků v Písmu a přemýšleli ve svých srdcích: ⁽⁷⁾Co tento tak mluví? Rouhá se. Kdo může odpouštět hříchy, než jen jeden, Bůh? ⁽⁸⁾A ihned poznal Ježíš ve svém duchu, že tak u sebe přemýšlejí, a říká jim: Co přemýšlíte toto ve svých srdcích? ⁽⁹⁾Co je snadnější říci ochrnutému: Tvé hříchy jsou odpuštěny, nebo říci: Vstaň, vezmi své lůžko a chod? ⁽¹⁰⁾Abyste ale věděli, že Syn člověka má moc²⁸ na zemi odpouštět hříchy – říká ochrnutému: ⁽¹¹⁾Pravím tobě, vstaň, vezmi své lůžko a jdi do svého domu. ⁽¹²⁾A on vstal, vzal ihned lůžko a vyšel ven přede všemi, takže se všichni užasli a oslavovali Boha a říkali: Nikdy jsme neviděli nic takového!

Po přeběhnutí několika dnů přichází Pán Ježíš, ten neúnavný Služebník, „opět“ do Kafarnaum (srv. s v. 13; kap. 1,21; 3,1). Už brzy je v tom malém městě známo, že je v jednom domě (v. 1), a mnozí přicházejí do toho domu, který je brzy lidmi naplněn až ke dveřím.

Co tyto lidi tak přitahovalo? On „k nim mluvil slovo“ (v. 2). Neučil je jako učení v Písmu, jejichž naučení o všelijakých možných vedlejších věcech zákona neměla žádnou duchovní sílu. Slova, která Ježíš říkal lidem, byla „slova milosti“ a „duch a život“ (Luk. 4,22; Jan 6,63)! Zjevovala Boží svatost a milost

²⁶ Nestle-Aland čte: *ho k němu přinést*.

²⁷ Nestle-Aland: *se odpouštějí*.

²⁸ Řecky: *exousia*: to jest svoboda, právo a schopnost jednat a určovat /rozhodovat/.

a přiváděla hříšníky do Jeho světla, takže mohli být zachráněni. „Slovo“ je nejkratší označení pro celé Boží poselství, ať to je evangelium nebo poučování věřících (srv. s kap. 4.33; 2. Tim. 4,2).

Tu náhle přicházeli čtyři muži, kteří chtějí ochrnutého, jenž ležel na noštíkách, přinést k Pánu (v. 3). Ochrnutí toho muže je obraz naprosté neschopnosti a bezmocnosti na duchovním poli. Připomíná nám to, že nikdo nemůže sám sebe vykoupit.

Jeho pomocníci jistě slyšeli o uzdraveních posedlých, nemocných a trpících, která v minulých dnech už v Kafarnaum vykonal. Že se nemohli do domu dostat dveřmi, pro ně nepředstavovalo překážku (srv. s v. 2). Vylezli i s ochrnutým na střechu, která zřejmě – jak je to v oněch krajinách obvyklé až dodnes – byla plochá, odstranili přikrytí a spustili postel s ochrnutým dolů (v. 4).

Jaká víra, ale také jaká láska k tomu ochrnutému! Tito čtyři muži udělali, co mohli, aby ochrnutého přivedli k Pánu! Není to krásný příklad a také povzbuzení pro nás, abychom rovněž vedli lidi k Pánu Ježíši? Čtyři malomocní v době krále Jorama, kteří jako první zpozorovali útěk syrského vojska, si řekli: „*Den tento je den dobrých novin; a my mlčíme. Budeme-li čekat..., postihne nás vina.*“ (2. Král. 7,9) U těch čtyř malomocných to bylo vědomí odpovědnosti, u čtyř průvodců ochrnutého zde to však byla láska, která je vedla. Učedník Ondřej přivedl k Pánu Ježíši svého bratra Šimona jako jednotlivce (Jan 1,42), zatím co ochrnutý u rybníka Bethesdy musel říci: „*Nemám žádného člověka...*“ (Jan 5,7) Přesto i on zakusil Boží milost k uzdravení a záchraně.

Víra těch mužů nezůstala Pánu Ježíši skryta. Nejen ten ochrnutý, nýbrž také jeho čtyři pomocníci měli víru, která jim dala překonat všechny překážky. Mocná a zároveň milostivá slova Pána Ježíše proto znějí: „*Dítě, tvé hříchy jsou odpuštěny.*“ (v. 5) Možná, že se to zdálo zvláštní nejen učeným v Písmu, nýbrž také ostatním přítomným, že slyšeli ne o uzdravení, nýbrž o odpuštění hříchů. Ale Pán Ježíš věděl, co dělá! Chopil se zla u kořene, neboť nemoci jsou následek hříchu, který přišel na svět. Uzdravení byl Boží div, odpuštění důkaz Jeho milosti.

Učení v Písmu řekli jen ve svých srdcích, tedy pro lidi neslyšitelně: „*Co tento tak mluví? Rouhá se. Kdo může odpouštět hříchy, než jen jeden, Bůh?*“ (v. 6.7) V základu vzato, ani neříkali nepravdu, neboť vskutku jen Bůh může

odpouštět lidem pro věčnost jejich hříchy. Ale co nepoznali, bylo to, že Ten, jenž stál před nimi, je věčný Boží Syn, a tedy Bůh sám! Sice se ponížil a přijal tvářnost služebníka, zůstal ale stále Bohem. Jeho božská vševědoucnost je vyjádřena v tom, že ve svém duchu „ihned“ poznává jejich přemýšlení a ptá se jich: *„Co přemýšlíte toto ve svých srdcích? Co je snadnější říci ochrnutému: Tvé hříchy jsou odpuštěny, nebo říci: Vstaň, vezmi své lůžko a chod?“* (v. 8.9)

Pohledíme-li na to z lidského stanoviska, které tito nevěřící učení v Písmu zaujímal, skutečně se zdá, že je snadnější učinit nepřezkoumatelné vyjádření o odpuštění hříchů, než uzdravit viditelně nemocného člověka. Ale pro Boha je nekonečně důležitější, aby lidé vlastnili odpuštění hříchů, než aby byli zdraví. Aby těmto nepřátelsky smýšlejícím lidem nyní potvrdil pravdu Svého prvního výroku, dodává k tomu: *„Pravím tobě, vstaň, vezmi své lůžko a jdi do svého domu.“* (v. 10.11)

Pán Ježíš se zde nazývá *„Syn člověka“*. Tento titul se u Marka vyskytuje 14krát a je tím dvojnásobně dáno dokonalé svědectví o Jeho postavení jako člověka na zemi, ale také o Jeho vyvýšení a oslavení, jak je to ukázáno už v Žalmu 8 a v Knize proroka Daniele (Marek. 2,10.28; 8,31.38; 9,9.12.31; 10,33.45; 13,26; 14,21 [2x]. 41.62; srv. s Žalmem 8,5-7; Dan. 7,13).

Výraz *„na zemi odpouštět hříchy“* se zdá být na první pohled obtížný. Nemůže se zde jednat o plnou moc ke „správnému“ odpuštění, které je určeno pro soužití věřících na zemi a které Pán Ježíš udělil Svým učedníkům (Jan 20,23), neboť to předpokládá věčné odpuštění z Boží strany. To však nebylo před výkupným dílem z Golgoty ještě plně zjeveno. Co tedy můžeme z těchto slov vyjmout, je vážná skutečnost, že člověk může obdržet odpuštění hříchů z Boží strany jen během svého života na zemi! Jestliže je zde neobdrží, neobdrží je ani v celé věčnosti.

Ten kdysi ochrnutý, který je nejen uzdraven pro život na zemi, nýbrž zachráněn pro celou věčnost, může nyní jít do svého domu. Jaká proměna! Není divu, že *„se všichni užasli a oslavovali Boha a říkali: Nikdy jsme neviděli nic takového!“* (v. 12).

A přece: Ačkoli se v Kafarnaum děly takové velké divy, že Pán vložil lidem v Nazaretu do úst tato slova: *„Řeknete ke mně ovšem toto přísloví: Lékaři, uzdrav se sám; všechno, co jsme slyšeli, že se dělo v Kafarnaum, učíš také zde ve svém otcovském městě!“* (Luk. 4,23), musel později právě to-muto městu přinést hluboce smutné poselství. *„A ty, Kafarnaum, které jsi*

bylo vyvýšeno až k nebi, budeš svrženo až do Hádes.“ (Luk. 10,15) Z Kafarnaum se později stalo město troskek, které až dodnes nebylo znovu postaveno.

Povolání Matouše-Léviho (Marek 2,13-17)

(Srovnej s Mat. 9,9-13; Luk. 5,27-32.)

(13)A vyšel opět k jezeru a celý zástup přišel k němu a on je učil. (14)A když šel kolem, viděl Léviho, syna Alfeova, sedět u celnice a říká mu: Pojď za mnou! A on vstal a šel za ním.

(15)A stalo se, že ležel u stolu v jeho domě; a mnozí celníci²⁹ a hříšníci leželi u stolu s Ježíšem a jeho učedníky; neboť jich bylo mnoho, a následovali ho. (16)A když jej učení v Písmu a farizeové³⁰ viděli jít s hříšníky a celníky, říkali jeho učedníkům: [Proč] jí [a pije] s celníky a hříšníky? (17)A když to Ježíš slyšel, říká jim: Ne silní potřebují lékaře, nýbrž nemocní. Nepřišel jsem volat spravedlivé, nýbrž hříšníky.

Pán Ježíš je neúnavně zaměstnán tím, aby Svému lidu ohlašoval Boží milost a Jeho cesty s ním. Kafarnaum leželo v blízkosti hranice Galileje a bylo celním místem (v. 13). Když šel Pán kolem, uviděl celníka Léviho („Příchyllost“), syna Alfeova, sedět v jeho celnici. Srovnání s Matoušem 9,9 ukazuje, že tento je totožný s Matoušem („Dar [Boží]“), který se objevuje ve všech seznamech apoštolů. Jako mnoho jiných osob měl dvě jména: Lévi a Matouš.

Celníky bylo u Židů stejně tak opovrhováno jako pohanskými národy (srv. s Mat. 18,17). Protože sloužili nenáviděným římským okupantům, byli považováni za zrádce národa. K tomu se často pokoušeli obohatit se navýšeným výběrem cla (srv. s Luk. 3,13; 19,8). Ale Pán Ježíš viděl Svými božskými očima také tyto lidi. Obrátil se k tomu muži slovy: „Pojď za mnou!“ (v. 14) Lévi-Matouš ihned poslechl volání Pána. Lukáš k tomu připojuje: „A on opustil všechno...“ (Luk. 5,28) Tato slova jsou pozoruhodná, protože následující verš informuje o tom, že Pán se účastnil v domě Léviho velké hostiny, která se konala asi téhož dne. Této hostiny se účastnil nejen Pán Ježíš

---

²⁹ Řecky: *telônes*: výběrčí cla, kteří měli od římského státu pronajato vybírání cel. Kvůli své chamtivosti byli od židovského obyvatelstva nenáviděni.

³⁰ Nestle-Aland: *učení v Písmu z farizeů*.

se Svými učedníky³¹, nýbrž i mnoho celníků, a také zjevně známí hříšníci. Muselo to být velké množství lidí, protože Marek se výslovně zmiňuje: „..., neboť jich bylo mnoho, a následovali ho.“ (v. 15)

Jak ji mohl Lévi uspořádat, když vše opustil? Protože se od svého pozemského vlastnictví oddělil nejen navenek, nýbrž v první řadě vnitřně. Následování jeho nového Pána se mu stalo tak důležitým, že vše ostatní muselo zůstat za tím. Pro Krista se vzdal všeho. Tuto skutečnost Pán, znalec srdce, viděl. Proto mohl Lévimu vše opět svěřit, protože věděl, že nyní to už nebude používat jen pro sebe, nýbrž pro svého Pána a Mistra a k pozhnání pro druhé.

A jakou společnost vidíme na té hostině v domě Léviho! Byli to hříšníci, jimž Syn člověka daroval odpuštění, celníci, kteří tak jako Lévi chtěli následovat volání Pána, krátce, v duchovním ohledu ubozí z lidu. Tito lidé viděli, že potřebují pomoc a že tu je Jeden, který jim ji mohl dát. Ano, On byl „*přítel celníků a hříšníků*“ (Mat. 11,19).

Učení v Písmu a farizeové, kteří to viděli, byli Jeho chováním rozhořčeni. Učení v Písmu byli od babylonského zajetí ti, kteří lid vyučovali o zákonu (viz kap. 1,22; srv. s Ezdrášem 7,1-6). Farizeové mezi nimi tvořili zvlášť přísnou skupinu. Pavel, jenž původně sám patřil k farizeům, je později nazývá „*nejpřísnější sektou našeho náboženství*“ (Sk. 26,5). Farizeové se považovali za pravé strážce zákona, jehož zachovávání přísně dodržovali a přísně na ně dohlíželi.

Podle pojetí těchto dvou skupin se Pán znečistil společenstvím s hříšnými lidmi, jako byli celníci. Někteří z nich Ho ve svých srdcích těžce kritizovali už v synagoze v Kafarnaum (v. 6-7). Ani nyní neoslovují bezprostředně Pána Ježíše, nýbrž Jeho učedníky, a ptají se jich: „*Proč jí a pije s celníky a hříšníky?*“ (v. 16) Ještě nechtějí vyslovit ani Jeho jméno! Tak se pokoušeli uvést Pána u Jeho učedníků v nevážnost.

Avšak Pán bdí nad těmi Svými. Slyšel také tuto skrytou žalobu těch, kteří se stále jasněji projevovali jako Jeho nepřátelé. Svou odpovědí ničí moud-

³¹ Zde se u Marka poprvé objevuje slovo „učedník“ (řecky: *mathētēs*). Znamená vlastně „žák, učedník“. Také první křesťané se jmenovali „učedníci“. Výraz nám ukazuje na skutečnost, že při následování Pána vždy zůstaneme učícími se (srv. s Mat. 10,25).

rost těchto domněle moudrých. Proč tito lidé nepřijali svého Mesiáše? Protože Ho podle svého oceňování nepotřebovali. Domnívali se, že jsou silní a spravedliví. Nuže, pak nepotřebovali žádného Lékaře a žádného Vykupitele. Pán Ježíš přišel, aby oznámil Boží milosrdenství. To však potřebovali jen duchovně nemocní a hříšníci (v. 17). Zachránit takové byl Jeho úkol.

Otázka půstu (Marek 2,18-22)

(Srovnej s Mat. 9,14-17; Luk. 5,33-39.)

(18)A učedníci Janovi a farizeové se postili; a /oni/ přicházejí a říkají mu: Proč se postí učedníci Janovi a učedníci farizeů, tvoji učedníci se ale nepostí? (19)A Ježíš jim řekl: Mohou se snad společníci ženicha³² postit, pokud je ženich u nich? Dokud mají ženicha u sebe, nemohou se postit. (20)Přijdou ale dny, kdy od nich bude ženich odejmut, a potom, v onen den, se budou postit. (21)Nikdo nepříšívá záplatu z nového³³ sukna na starý šat; jinak se od něho to vložené odtrhne, nové od starého, a trhlina se zhorší. (22)A nikdo neplní nové víno do starých měchů; jinak víno roztrhne měchy a víno se vylije, a měchy se zkazí³⁴; nýbrž nové víno se plní do nových měchů.

Podle Matouše 9,14 to byli učedníci Jana Křtitele, kteří se na Pána Ježíše obrátili s otázkou ohledně půstu. Ale z našeho oddílu vyplývá, že tato otázka zaměstnávala také jiné lidi. Zájmeno „oni“ se zde může vztahovat jak na Janovy učedníky, tak na farizeje, nebo na obojí. Ale je třeba jistě rozlišovat mezi zákonickým půstem farizeů a půstem Janových učedníků, kteří se připravovali na příchod Mesiáše (v. 18).

Ani ve Starém, ani v Novém zákoně nenalzáme výslovný příkaz, v němž by byl půst předepsán. V obou částech Svatého písma však zaujímá dočasné zdržování se pokrmů a nápojů významné místo. Význam půstu je vyjádřen velmi jasně v Žalmu 35,13: „*Já v nemoci jejich pytle jsem se přiodíval, duši svou postem trápil, a sám u sebe za ně často se modlil.*“ Půst je vědomé zaujetí odstupu od pozemských a přirozených věcí, aby se srdce mohlo zabývat nebeskými a duchovními předměty.

---

³² Doslovně: *synové svatební komnaty* (nebo: *svatebního sálu*).

³³ Nebo: *nevalchovaného*, tj. *nepředpracovaného*.

³⁴ Nestle-Aland: *...a víno se zkazí a měchy*.

Bohu libý půst byl ve Starém zákoně navenek viditelným vyjádřením hlubokého vnitřního sklonění se. Avšak už prorok Izaiáš musel v Božím jménu pranýřovat znetvoření půstu v izraelském lidu a volat k opravdovému půstu a pravému pokání (Iz. 58,1-7). Také v Novém zákoně znali Židé zvyk postit se. Pán Ježíš dává ve Svém podobenství o farizeovi a celníku v chrámu tomu prvnímu vyslovit samolibá slova: „*Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, dráči, nespravedliví, cizoložníci, aneb jako i tento celník. Postím se dvakrát týdně, desátky dávám ze všech věcí, kterými vládnu.*“ (Luk. 18,11.12) Tehdejší půst byl tedy u mnoha Židů náboženským cvičením, jak tomu je ještě dnes v křesťanských církvích a různých náboženstvích (např. v islámu).

Na otázku, proč se učedníci Pána Ježíše v protikladu k učedníkům Janovým a farizeů nepostí, dává Pán Ježíš odpověď ve formě podobenství. Představuje se v něm jako ženich pozemské Hospodinovy nevěsty, to jest Izraele (Církev, novozákonní nevěsta, ještě nebyla zjevena; srv. s Iz. 62,5; Zj. 21,2). Jako Mesiáš byl nyní u Svého pozemského lidu – nebyl to důvod k radosti pro ty, kteří Jej uznávali za svého Krále? „*Společníci ženicha*“ nebo „*synové svatební komnaty*“ byli Židé, kteří v Něho věřili, především Jeho učedníci. Ti v Jeho společnosti neměli už žádnou příčinu k půstu (v. 19).

Ale tak to nezůstane stále. Ženich od nich bude brzy vzat. Jeho hodina ještě nepřišla, ale Jeho zavržení ze strany vůdců se rýsovalo stále zřetelněji. Už brzy vyvrcholí v rozhodnutí zabít Jej (viz. kap. 3,6). Když přijde od Boha určený čas, On zemře. Pak budou mít Jeho učedníci zármutek (v. 20; srv. s Luk. 24,17b; Janem 16,20). Ten však nebude trvat dlouho, neboť po Jeho vzkříšení se měl proměnit v radost: „*I zradovali se učedníci, vidouce Pána.*“ (Jan 20,20; srv. s Luk. 24,52)

Dvěma dalšími obrazy nebo podobenstvími zakončuje Pán Ježíš Svá naučení tazatelům. Ozřejmuje jim tím, že kvůli Jeho zavržení ze strany Jeho lidu nastane obrovská proměna. To staré, tj. dobu zákona, nelze slučovat s tím novým, tj. s dobou milosti. V denním životě nepříjde nikdo na myšlenku, aby starý, onošený kus oděvu opatřil záplatou z nové, pevné látky. Záplata nedostane oporu, odtrhne se a učiní věc jen ještě horší. V tomto obrazu je vyjádřeno, že obnovení nebo „oprava“ první smlouvy, kterou Izrael porušil, je nemožná (srv. s Jer. 31,32; Žid. 8,9). Dopis Židům proto říká: „*Co ale zestarává a stárne, je blízké zániku.*“ (Žid. 8,13) Kristova krev je jak základem nové smlouvy s Jeho pozemským lidem, tak i vztahu Boha k Církvi v přítomné době milosti. To je to nové, co zde není k tomu, aby zlepšovalo

nebo „opravovalo“ to staré (v. 21).

V druhé části jde o jiný pohled. Tekutiny byly často uchovávány a transportovány v měších, tj. zvláště k tomu upravených stažených kozích kůžích. Nové³⁵, nebo mladé, víno nemohlo být plněno do starých, vetších měchů, neboť by je zkazilo, a tím by se vylilo. Potřebovalo proto nové, pružné měchy, které byly v stavu je uchovat. Na tomto obrazu je zřejmé, že to nové, co bylo Pánem přineseno, by bylo vystaveno nebezpečí, kdyby se „vlévalo“ do forem staré smlouvy (v. 22).³⁶

Žel, že se to přesto od začátku dělo. To velmi jasně ukazuje Dopis Galatským. Křesťané v Galacii byli v nebezpečí, že budou spolu směřovat staré a nové, zákon a milost, a museli si nechat říci: „*Poté co jste začali v Duchu, chcete nyní v těle dokončovat?*“ (Gal. 3,3) Tak to, žel, zůstalo v širokých částech křesťanstva až dodnes.

Jedení klasů v sobotu (Marek 2,23-28)

(Srovnej s Mat. 12,1-8; Luk. 6,1-5.)

(23)A stalo se, že šel v sobotu skrze obilná pole³⁷; a jeho učedníci začali při chůzi trhat klasy. (24)A farizeové mu říkají: Hle, proč dělájí v sobotu, co není dovoleno? (25)A on jim říká: Nikdy jste nečetli, co udělal David, když trpěl nedostatkem a on a ti, kteří byli s ním, měli hlad? (26)Jak vešel do domu Božího v době Abiataru, nejvyššího kněze, a jedl chleby předložení (které nikdo nesmí jíst, než jen kněží) a dal také těm, kteří byli s ním? (27)A řekl jim: Sobota byla stvořena kvůli člověku a ne člověk kvůli sobotě; (28)tedy je Syn člověka Pánem i soboty.

Boží Služebník byl neúnavně činný. Když v sobotu, ve dni odpočinku, procházel se Svými učedníky obilnými poli, nebyla to nějaká procházka, nýbrž nalézali se ve službě. Učedníci „*při chůzi*“ trhali klasy, aby utišili svůj hlad (v.

---

³⁵ „Nový“ (řecky *neos* „nový ohledně své existence“ nebo „mladý, čerstvý“) je ve verši 22 jiné slovo než ve verši 21 (řecky *kainos* „nový ve svém druhu“).

³⁶ Možná, že tyto verše 18-22 nestojí v historické souvislosti, neboť v Matouši 9,18 následuje po tomto oddílu vzkříšení Jairovy dcery. Podle toho by to byl u Marka jediný odklon od historického pořadí.

³⁷ Doslova: *osívaná pole*.

23). Matouš výslovně píše, že učedníci měli hlad, a Lukáš svým časovým údajem poukazuje na dobu žně. „Druho-první sobota“ byla druhá sobota po svátku Pascha a první po obětování snopu prvotín z nové žně (srv. s 3. M. 23,10-12).

Stále číhající farizeové vyčítají svou otázkou Mistrovi, jako tomu odpovědnému, jednání Jeho učedníků jako přestoupení zákona. Šlo jim, jako tak často, o odpočinutí soboty, jehož dodržování je v zákoně stále znovu vyzdvižováno (v. 24; srv. s 2. M. 20,8-11; 23,12; 31,13; 34,21; 35,2 atd.). Trhání klasů nebylo samo o sobě hříchem, to věděli i farizeové (5. M. 23,25). Podle jejich výkladu zákona však bylo i trhání plodů k okamžitému jedení „práce na žni“, která byla v sobotu zakázána. Ve své falešné horlivosti o zákon odmítali Toho, který jim ho kdysi dal!

Pán ve Svě moudrosti odpověděl na otázku Svých odpůrců protiotázkou, která se vztahovala na Boží slovo. Uměl „*meč Duchů, jenž jest slovo Boží*“ (Ef. 6,17), dokonale používat, jak to dokázal už při pokušeních na poušti (Mat. 4,4.7.10). Tentokrát uvedl událost, která vykazovala obdoby s aktuální situací. Když David, který byl Bohem vyvolený za krále Izraele, byl na útěku před svým nepřítelem Saulem, přišel do Nob, kde u stanu setkávání byl nejvyšší kněz Achimelech, otec Abiatar³⁸. Na Davidovu prosbu o pět chlebů Achimelech odpověděl, že k dispozici jsou jen chleby předložené, které byly právě nahrazeny čerstvými. To se dělo podle 3. Mojžíšovy 24,8 každou sobotu. Tyto chleby, které směli obvykle jíst jen kněží, nato snědl David a jeho společníci (v. 25 a 26; srv. s 1. Sam. 21,1-6).

Tímto příkladem přivedl Pán Ježíš farizeje znovu k mlčení. Byli přesvědčeni o tom, že David, kterého si vysoce ctili, jednal správně, když on a jeho společníci jedli chleby předložené. Ale poznali také obdobu mezi Davidem,

³⁸ Zmínka Pána Ježíše o jménu Abiatar je jen ve zdánlivém rozporu s 1. Sam. 21, kde se mluví o Achimelechovi. Podle 1. Sam. 22,20 mohl jeho syn Abiatar jako jediný uniknout následnému masakru od Doega Idumejského, tj. byl u svého otce v Nob a vykonával už kněžskou službu. Později se Abiatar pod králem Davidem stal nejvyšším knězem (2. Sam. 20,25). Přesné znění zde (řecky: *epi Abiathar archiereôs*) by mohlo být také přeloženo: „v [události o] Abiatarovi, nejvyšším knězi“ (srv. s kap. 2,26; Řím. 11,2). Chybění členu před výrazem „nejvyšším knězi“ charakterizuje Abiataru jako takového, ale neříká, že už v té době ten úřad vykonával. – Jako David dal Abiatarovi odpočinutí, tak se také nyní ujímá Pán Ježíš Svých učedníků (1. Sam. 22,23; Jan 14,27).

pronásledovaným od Saula, a svým Mesiášem, kterého odmítali? Jestliže zavrhžený David kdysi ve své nouzi směl jíst chleby předložené, neměl mít potom u nich přítomný Mesiáš stejné nebo podobné právo?

Pán Ježíš ukončuje Svoji odpověď dvěma významnými konstatováními. První je, že Bůh nedal sobotu k zatížení Svého lidu, nýbrž k jeho blahu a požehnání. „*Sobota byla stvořena kvůli člověku a ne člověk kvůli sobotě.*“ Podle předpisů těch učenců v Písmu to však spíše vypadalo tak, jako kdyby člověk byl stvořen kvůli sobotě (v. 27)!

Druhé konstatování se týká Jeho samého. Nebyl On Hospodin (Jehova/Jahve) Starého zákona, který jim dal zákon? On, který stojí nade vším, se sice tak hluboce ponížil, že se nejen narodil z ženy, nýbrž narodil se také pod zákonem (Gal. 4,4). Ale toto dobrovolné ponížení se žádným způsobem nedotklo Jeho vyvýšenosti. Když se zde nazývá „Synem člověka“, ukazuje jakoby přímo na Své ponížení (v. 28; viz kap. 2,10). Židé Ho mohli zavrhnout v Jeho postavení jako Mesiáše, ale skutečnost, že On se jako člověk narodil v ponížení (čímž se přece právě stal „Synem člověka“), nemohli popřít. Když se jim však představil jako Syn člověka na zemi, pak museli dospět k nevyhnutelnému závěru, že se také jednou zjeví ve slávě (Žalm 8,6-10; Dan. 7,13). A právě to oni nechtěli.

KAPITOLA 3

V synagoze: Ušchlá ruka (Marek 3,1-6)

(Srovnej s Mat. 12,9-14; Luk. 6,6-11.)

⁽¹⁾A vešel opět do synagogy; a tam byl člověk, který měl uschlou ruku. ⁽²⁾A číhali na něho, zda jej v sobotu uzdraví, aby ho mohli obžalovat. ⁽³⁾A říká tomu člověku, který měl uschlou ruku: Vstaň a vstup doprostřed. ⁽⁴⁾A říká jim: Je dovoleno v sobotu činit dobré nebo zlé, život zachránit nebo zabít? Oni ale mlčeli. ⁽⁵⁾A pohlédl na ně kolem s hněvem, zarmoucen nad zatvrzelostí jejich srdce, a říká tomu člověku: Vztáhni svou³⁹ ruku! A on ji vztáhl, a jeho ruka byla zase napravena. ⁽⁶⁾A farizeové ihned vyšli a drželi s herodiány radu proti němu, jak⁴⁰ by ho zabili.

Ve verších 1-5 je podána zpráva o sedmém divu Pána Ježíše v prvním oddílu tohoto Evangelia. Pán opět přichází v sobotu do synagogy (srv. s kap. 1,21). Zde se nalézá člověk s uschlou rukou, která byla asi zchromlá a zakrnělá. Po událostech první soboty (kap. 2,23 a dále) ve své nenávisti proti Pánu číhají, to pravděpodobně znamená farizeové, nato, zda přestoupí příkázání v sobotu nepracovat (2. M. 20,8), aby proti Němu mohli najít důvod k obžalování. Na uzdravení nemocného se dívali jako na vykonávání lékařské činnosti, a tím jako na práci, v sobotu zakázanou. Ve svém náboženském citění nemohli nikoho zachránit a také to nechtěli! Náboženské citění je nejhorším nepřítelem víry.

Pán Ježíš, jenž znal jejich myšlenky, vyzývá nemocného, který asi byl známou osobou, aby se postavil do středu, aby všichni viděli jeho smutný stav. Pak se obrací na přítomné otázkou: „*Je dovoleno v sobotu činit dobré nebo zlé, život zachránit nebo zabít?*“ (v. 4) Slovy „zachránit život“ Pán ukazuje, že Mu nejde jen o uzdravení nemocí, nýbrž o věčnou záchranu nesmrtelných, ale ztracených duší. Duchovním vůdcům lidu je tím představena zkaženost jejich náboženského citění. Ve svém náboženském zaslepení chtějí na jedné straně zabránit tomu, aby se skrze uzdravení nemocného stalo

³⁹ Nestle-Aland: *tu*.

⁴⁰ Nebo: *pojali... radu o něm, aby...*

něco dobrého, zároveň ale chtějí zabít Toho, jenž zjevuje Boží milost. Zřetelněji nemohl být stav židovských vůdců ukázán. Jejich mlčení na tuto otázku ukazuje, že naprosto poznali ostrost úsudku Pána ohledně nich, ale nechtěli svoji špatnost vyznat.

Proto na ně Pán, zarmoucen takovou tvrdostí srdce, musí dokola pohledět⁴¹, dříve než vyzve nemocného, aby svou ruku vztáhl (v. 5). Tím, že tento udělal něco, co lidsky a ze zkušenosti bylo nemožné, ukázal svou víru v pravého Božího Služebníka. **Důvěřoval** v to, že On má moc k jeho uzdravení, kterou přece už farizeům naznačil, ale také **poslechl** příkazu Pána. To je pravá **víra: důvěra a poslušnost**. Obojí bylo odměněno tím, že jeho ruka byla zase napravena a on ji opět mohl používat. Jediná reakce Pánu Ježíši nepřátelsky smýšlejících farizeů pozůstává v tom, že hledají posilu u přívrženců krále Heroda, tedy činí světskou politiku svým spojencem, a společně poprvé pojmají rozhodnutí zabít Pána Ježíše (v. 6; srv. s kap. 11,18; 12,12).

U Genezaretského jezera: Dobré skutky vůči zástupu (Marek 3,7-12)

(Srovnej s Mat. 12,15-21; Luk. 6,17-19.)

(7)A Ježíš se odebral se svými učedníky zpět k jezeru; a velký zástup z Galileje šel za ním; a z Judeje (8)a z Jeruzaléma a z Idumeje a z druhé strany Jordánu a krajiny kolem Týru a Sidonu k němu přišel velký zástup, když slyšeli, jak mnohé věci učinil. (9)A řekl svým učedníkům, že má pro něho zůstat připravený člun kvůli zástupu, aby ho netísnil. (10)Neboť uzdravil mnohé, takže všichni, kteří měli trápení, se na něho tlačili, aby se ho mohli dotknout. (11)A když ho viděli nečistí duchové, padali před ním a volali a říkali: Ty jsi Syn Boží. (12)A jim velmi vážně přikázal, aby ho nezjevovali.

Pán Ježíš nyní opouští místo židovské nábožnosti, jejíž zkaženost se stala zjevnou, a odebrá se k jezeru, obrazu zástupů lidí (v. 7; srv. s Iz. 17,12-13; 57,20; Zj. 17,15). Tam se k Němu shromažďuje zástup, pestře smíšený z různých národů. Byli mezi nimi opovrhovaní Galilejští, z části i pyšní Židé, kteří

---

⁴¹ Marek se sedmkrát zmiňuje o pohledu Pána: kap. 3,5,34; 5,32; 6,41; 7,34; 10,23; 11,11.

přišli dokonce z Jeruzaléma, ale také Idumejští (Edomité), jakož i lidé z východního břehu Jordánu, ba dokonce z Týru a Sidonu, fénických měst u Středozemního moře. Když slyšeli, kolik předivných činů už vykonal, přicházeli k Němu. Když nebyl přijat od těch Svých (srv. s Janem 1,11), jsou tu druzí, kteří Ho vyhledávají.

Nával je tak velký, že přikazuje, aby pro Něho měli připravený malý člun, aby se mohl vyhnout jejich nadměrnému naléhání (v. 9). Mnozí nacházejí uzdravení a osvobození od démonů. Tak mohou ještě i dnes k Němu přicházet všichni lidé se svými trápeními, a On jim dává odpočinek.

Zlí duchové Ho uznávají a vyznávají jako Božího Syna. Ale Pán toto svědectví nepřijímá. Bůh není odkázán na vyznání od nástrojů Satana. Pravý Služebník nechce být oslavován od lidí, a ještě méně od démonů (v. 12). Tak také Pavel byl hluboce zarmoucen kvůli věšteckému duchu služby ve Filipách, která o něm a o Silasovi oznamovala: „*Tito muži jsou služebníci Boha Nejvyššího, kteří vám zvěstují cestu⁴² spasení.*“ (Sk. 16,17) Nebylo to pravé, nýbrž falešné svědectví, neboť evangelium neukazuje na jednu z mnoha cest spasení, nýbrž dává jen jednu cestu k Bohu skrze víru v Pána Ježíše: Avšak právě to vždy chybí u zlých duchů či démonů. Ti vědí, že On je Boží Syn, ale nikdy Ho nevyznávají jako Pána. Jejich pánem je někdo jiný, totiž Satan, s kterým musejí sdílet hroznou, věčnou zkázu (srv. s Mat. 25,41).

Na hoře: Vyvolení dvanácti apoštolů (Marek 3,13-19)

(Srovnej s Mat. 10,1-4; Luk. 6,12-16.)

⁽¹³⁾A vystupuje na horu a volá k sobě, které on sám chtěl. A oni přišli k němu; ⁽¹⁴⁾a ustanovil dvanáct⁴³, aby byli u něho a aby je vyslal kázat ⁽¹⁵⁾a aby měli moc⁴⁴ vyhánět demony. ⁽¹⁶⁾A⁴⁵ dal Šimonovi přizvisko Petr; ⁽¹⁷⁾ a Jakuba, syna Zebedeova, a Jana, bratra Jakubova, a dal jim přizvisko Boanerges, to jest synové hromu; ⁽¹⁸⁾a Ondřeje a Fi-

⁴² V řečtině chybí u slova „cesta“ člen. (p. p.)

⁴³ Nestle-Aland k tomu připojuje: *které také nazval apoštolý.*

⁴⁴ Řecky: *exousia*: tj. svobodu, právo a schopnost k jednání a k přikazování.

⁴⁵ Nestle-Aland k tomu připojuje: *ustanovil těch dvanáct a.*

lipa a Bartoloměje a Matouše a Tomáše a Jakuba, syna Alfeova, a Tadea a Šimona Kananejského⁴⁶, ⁽¹⁹⁾a Judu Išariotského, který ho také vydal.

Pán nyní vystupuje na horu. Hora je ve Svatém písmu obrazem vyvýšeného stanoviska ve společenství s Bohem a v odloučenosti od světa (srv. s 1. M. 22,2.14). Povolává zde k sobě všechny ty, které chtěl mít u sebe. Také jako ten sebe samého ponižující Boží Služebník zůstává přece tím, který má všechnu autoritu a může Svým učedníkům říci: „*Vy jste mne nevyvolili, nýbrž já jsem vyvolil vás.*“ (Jan 15,16)

Z počtu učedníků, to znamená z podstatně většího počtu těch, kteří Ho následovali, povolává nyní dvanáct apoštolů. Nejsou zde však tak nazváni (viz. kap. 6,30; Mat. 10,2). Místo toho je zde Duch Svatý charakterizuje jiným způsobem. To první, co je o nich řečeno, je, že měli být **u Něho**. Dokonalý Služebník hledá společenství s takovými, kteří se mají stát Božími služebníky jako On. Ale On také chce, aby poznali, jak Ho potřebují, neboť bez Něho nemohou – a ani my nemůžeme – nic učinit! Jak vzácná jsou proto ta dvě slova „*u Něho*“, v nichž je nám představeno společenství našeho Pána s námi a naše společenství s Ním! Teprve ve druhé řadě se mluví o tom, že je chce **vyslat**, aby kázali a z jeho pověření jednali. Staré, ale pravdivé slovo říká: Můžeme **pro** Pána dělat jen tolik, jak jsme **u Něho**. To vidíme také zde. Přitom je nápadné, že jen Marek spojuje všechna jména spolu spojkou „*a*“, což je poukaz na stejnou odpovědnost všech Jeho služebníků.

Šimon

Šimon je řecká forma hebrejského *Simeon*, které znamená „vyslyšen, vyslyšení, slyšící“. Jeho aramejské přízvisko Bar Jona znamená „Syn Jonův“. Jak Jan o tom podává zprávu, obdržel Šimon ne teprve zde, nýbrž už při svém prvním setkání s Pánem Ježíšem u Jordánu aramejské přízvisko Kefas (řecky *Petros*), což znamená „kámen“ (Jan 1,42). Šimon je zde, jako vždy, jmenován jako první. Zaměstnáním byl rybář u Genezaretského jezera a jediný učedník, o kterém je podána zpráva, že byl ženatý.

V tomto impulzivním muži, který byl naplněn pravou láskou ke svému Pánu, ale někdy také nadměrnou důvěrou ve vlastní sílu, a proto musel vylít

---

⁴⁶ Pravděpodobně aramejské slovo pro řecké *zélôtés*, tj. „horlivý“.

nejednu slzu lítosti, už asi každé Boží dítě poznalo svůj vlastní obraz. Ještě více se nás ale dotýká milost našeho Pána, jenž mohl tohoto muže nakonec k velkému požehnání použít jako pastýře Svých ovcí a jako apoštola Svého pozemského lidu.

Jakub

Další dva učedníci, Jakub a Jan, byli bratři, kteří jsou známi pod jménem „synové Zebedeovi“. Jejich otec byl asi statky obdařený rybář u Genezaretského jezera, který měl kromě svých synů ještě další pomocníky (Marek 1,20). Ti dva bratři byli Pánem povoláni od své práce, a ihned Ho následovali. Jakub je latinsko-řecká forma hebrejského *Jákok* s významem „držící za patu, lstivě jednající“.

Jakub je zde sice – možná proto, že byl starší – jmenován před svým bratrem Janem, avšak navenek nevystupuje tolik jako Jan. Přesto to nebyl asi tichý muž. Jen Marek se zmiňuje o tom, že Pán Ježíš těm dvěma dal přízvisko Boanerges, to znamená „synové hromu“ (v. 17)! Byli to skutečně prudcí muži, kteří jednou chtěli nechat sestoupit oheň z nebe, když oni a jejich Pán nebyli přijati v jedné samařské vesnici (Luk. 9,54). Jindy si přáli, aby jim Pán vyhradil čestná místa ve Svě slávě. Rozhořčení ostatních učedníků kvůli tomuto požadavku je pochopitelné. Ale Pán Ježíš použil tuto příležitost k poučení o tom, v čem spočívá pravá velikost služebníka: *„Kdokoli se mezi vámi chce stát velkým, má být vaším služebníkem; a kdokoli mezi vámi chce být první, má být služebníkem všech. Neboť ani Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“* (viz Marek 10,35-45)

Pokud víme z Božího slova, stal se Jakub po Štěpánovi druhým mučedníkem křesťanstva. Byl od Heroda Agrippy I. usmrčen mečem (Sk. 12,1.2). Při následování svého Pána se naučil této nejtěžší ze všech lekcí, která mu už byla předpověděna slovy: *„Kalich, který já piji, budete pít, a křtem, kterým jsem já křtěn, budete pokřtěni.“*

Jan

Jan je latinsko-řecká forma hebrejského jména *Jochanan* „Hospodin je milostivý“. Jméno jeho matky bylo pravděpodobně Salome (Mat. 27,56; Marek 15,40). Podporovala přání svých dvou synů, aby v Jeho království směli sedět napravo a nalevo od Něho (Mat. 20,20).

Petr, Jakub a Jan tvořili nejužší okruh učedníků Pána. Jen tito tři byli přítomni u vzkříšení Jairovy dcery, byli svědky oslavení Pána a ptali se na znamení doby konce. Jen oni Jej směli nakonec doprovázet v Getsemane. Petr a Jan také vykonali přípravu pro poslední Paschu.

Jan později podal Pánu zprávu: „*Učitelí, viděli jsme někoho, který nejde za námi, vyhánět démony v tvém jménu; a bránili jsme mu, protože nechodil za námi.*“ Ve Své velké milosti jim Pán Ježíš odpověděl slovy, která mají i nám mnoho co říci. „*Nebraňte mu, neboť nikdo neučiní div v mém jménu, a brzy nato bude moci o mně mluvit zle; neboť kdo není proti nám, je pro nás.*“ (Marek 9,38-40)

Avšak Jan byl připraven se učit od svého Mistra, a proto vyhledával Jeho blízkost, v níž mohl pociťovat Jeho lásku. V Evangelii, které nám zanechal, se o sobě jménem vůbec nezmiňuje, nýbrž pětkrát se sám nazývá „*učedník, kterého Ježíš miloval*“ (Jan 13,23; 19,26; 20,2; 21,7.20). Miloval ho Pán Ježíš více než ostatní Své učedníky? Nebo měl Jan k Němu větší lásku než ostatní? Nic z toho není v těchto slovech obsaženo. Ale asi nechybíme, když máme za to, že Janovi ze všeho, co mu bylo hodné za zmínku, nejvíce znamenala láska Jeho Pána. Byl jediným učedníkem, který se nakonec odvážil jít na Golgotu, aby v posledních okamžicích byl u svého milovaného Pána. V jitru vzkříšení byl on a Petr prvními učedníky, kteří viděli prázdný hrob. Jan to také byl, jenž Pána Ježíše nejprve poznal, když se jim zjevil u Genezaretského jezera. V jeho dlouhém životě to byla jeho radost, když mohl ústně i písemně svědčit o svém milovaném Pánu. Napsal Evangelium, tři Dopisy a Knihu Zjevení.

Ondřej

Ondřej je řecké jméno a znamená „zmužilý“. Nositel tohoto jména pocházel jako jeho bratr Petr z Betsaidy a byl jedním ze dvou učedníků Jana Křtitele, kteří Pána následovali jako první. Jednoho dne viděl Jan Pána Ježíše a řekl: „*Hle, Beránek Boží!*“ Tato jednoduchá, a přece tak mocná slova se dotkla Ondřeje a toho druhého, jménem nejmenovaného učedníka tolik, že okamžitě opustili Jana a šli za Ježíšem. Další, co je o Ondřejovi řečeno, je, že vedl k Ježíšovi svého bratra Šimona (Jan 1,35-44). V Janovi 6,8 byl Ondřej ten, který si vzpomněl na malého chlapce, jenž měl pět ječných chlebů a dvě ryby. Tím mohl Pán nasytit zástup asi pěti tisíců mužů, takže ještě zůstalo

dvanáct plných košíků. Poslední čin, který Jan o Ondřejovi zmiňuje, se podobá tomu prvnímu: Přichází s Filipem k Pánu, aby Mu přednesl žádost Řeků, kteří by rádi viděli Ježíše.

Ondřej zjevně nebyl muž velkých slov a činů. Ale měl otevřené oči, aby poznal vhodné příležitosti, a ochotné srdce je použít, aby vedl lidi k Pánu Ježíši. Ne každý se cítí být povolán za evangelistu nebo k jiné službě na veřejnosti. Ale když máme přání sloužit našemu Pánu, On nám k tomu také ukáže dostatek příležitostí.

Filip

Filip je řecké jméno s významem „milovník koní“. V každém ze čtyř seznamů apoštolů se Filip objevuje na pátém místě – je to snad poukaz na odpovědnost, kterou nesl i tento méně známý apoštol? Jen v Janově evangeliu o něm nalézáme nějaká sdělení. Hned po svém povolání Pánem Ježíšem na Něho jako na zaslíbeného Mesiáše upozornil tento z Betsaidy pocházející muž Natanaela (Jan 1,43-48). Když Natanael pochyboval a váhal, zvolal na něho Filip: „*Pojď a viz!*“ Podobně reagoval, když se na něho někteří Řekové obrátili s prosbou, že chtějí vidět Pána. Společně s Ondřejem Mu přednesl jejich přání (Jan 12,20-22).

Při nasycení 5000 se jen Jan zmiňuje o tom, že Pán se předem obrátil s otázkou na Filipa, aby zkusil jeho víru (Jan 6,5.6). Filip byl realista, který ihned spočítal, že by bylo zapotřebí nejméně 200 denárů, kdyby každý měl obdržet jen kousek chleba. Jak byl zahanben!

Když Pán trávil se Svými učedníky v horním sálu poslední hodiny před křížem a mluvil jim o Svém Otci, který se nyní stane také jejich Otcem, Filip Jej prosil: „*Pane, ukaž nám Otce, a stačí nám to.*“ Jeho prosba opět zjevila tento věčný postoj, který mu někdy bránil v tom, aby prostě a jednoduše důvěřoval Svému Pánu a věřil Mu.

Nedařilo se tak už také nám? Odpověď Pána obsahuje sice lehkou výčitku, ale zároveň i hluboko jdoucí naučení: „*Tak dlouhý čas jsem u vás, a ty jsi mne nepoznal, Filipe? Kdo mne viděl, viděl Otce, a jak ty říkáš: Ukaž nám Otce? Nevěříš, že já jsem v Otci a Otec je ve mně?*“ (Jan 14,8-10) On, Boží Syn, je dokonalé zjevení Otce, zároveň Jeho největší dar a zprostředkovatel všech požehnání, která nám Otec daroval!

Bartoloměj

Jméno apoštola Bartoloměje zní aramejsky *Bar-Talmai* a znamená „Syn smělého“. O tomto apoštolovi nevíme z Božího slova dále žádné podrobnosti. Protože je téměř vždy zmiňován spolu s Filipem, je někdy ztotožňován s Natanaelem z Kány, který asi byl Filipův přítel (srv. s Janem 1,45 a dále; 21,2). Jistotu o tom však nemáme. Dnes nevíme o Bartolomějovi nic než to, že známe jeho jméno. Ale Pán to shledal být jako dobré, aby tohoto učedníka povolal do nejužšího kruhu těch, které vyslal jako Své vyslance do světa, aby zvěštovali evangelium a na zemi položili základ Shromáždění /Církve/.

Matouš

Jméno Matouš může pocházet z různých hebrejských nebo aramejských vlastních jmen: *Mattanja*, *Mattithja* nebo *Matthai*, která všechna mají význam „dar Hospodinův“. U Marka a Lukáše se Matouš však jmenuje Lévi a Marek k tomu připojuje ještě jméno jeho otce Alfeus (Marek 2,14; Luk. 5,27). Matouš byl zaměstnán jako celník u Kafarnaum, místa na severozápadě Genezaretského jezera v blízkosti hranice mezi Galileou a Bataneou.

Celníci byli od Židů nenáviděni z různých důvodů. Jedním důvodem opovržení byla skutečnost, že se dali do služby římské okupační moci, a tím podle mínění Židů zradili Boží lid. Jiným důvodem byla chamtivost, když se často neoprávněně obohacovali (srv. se Zacheem v Lukáši 19,8).

Volání kolemjdoucího Pána: „*Pojď za mnou!*“ zasáhlo Matoušovo srdce. Jeho reakce, jak ji popisuje Lukáš, je pozoruhodná: Opustil vše, vstal a následoval Ježíše. Na začátku stálo jeho vnitřní uvolnění od všeho, co měl. Teprve potom vstal a následoval nového Pána svého života. Pán mu už nemusel, jako tomu bohatému mládenci, říci, že má všechno prodat a dát chudým. Matouš okamžitě podal důkaz, že svůj majetek už nechce mít pouze pro sebe, nýbrž že ho chce dát do služby svého Mistra, a učinil Mu velkou hostinu, ke které pozval tolik celníků a hříšníků, že samospravedliví farizeové začali reptat.

Kromě čtyř vyjmenování apoštolů není Matouš zmíněn. První Evangelium, ve kterém se dvakrát nazývá „celník Matouš“ a ve kterém popisuje Pána jako Syna Davidova, Krále Izraele, nese však jeho jméno jako pisatele.

Tomáš

Tomáš je řecký způsob psaní aramejského jména *Teoma*, které znamená „dvojče“ (řecky *Didymus*, Jan 11,16).

Apoštol Jan, který líčí jen málo událostí ze života Pána Ježíše, je na druhé straně tím evangelistou, který nám zanechal většinu zpráv o méně známých učednících. Také o Tomášovi několikrát podává zprávu. Ten byl nejen „nevěřící Tomáš“, jak se stal známým v celém světě, nýbrž měl také sklon k rezignaci a k pochybování.

Nejen on, nýbrž všichni učedníci měli zjevně strach z pobytu v Judsku, protože znali nepřátelské smýšlení Židů. Když Pán po zprávě o smrti Lazara přece chtěl jít do Betanie, Tomáš řekl rezignovaně svým spoluúčedníkům: „*Pojďme i my, abychom s ním zemřeli!*“ (Jan 11,8-16) Ukazoval také málo důvěry, když se ptal: „*Pane, nevíme, kam jdeš, a jak můžeme vědět cestu?*“ (Jan 14,5) Jak často máme i my svěšenou hlavu, když se nám zdá, že naše situace dává málo důvodů k radosti! Ale i nám platí slavná, posilující odpověď Pána: „*Já jsem ta cesta, pravda a život.*“

K události, skrze kterou se Tomáš stal známým, došlo po vzkříšení Pána Ježíše. Když se poprvé zjevil deseti učedníkům, nebyl Tomáš s nimi a odmítal tomu věřit, dokud sám nebude moci vidět a vložit prst na místo Jeho ran. Tuto příležitost dostal o osm dní později. Tu ho Pán vyzývá: „*Vztáhni sem svůj prst a viz mé ruce, a vztáhni sem svou ruku, a vlož ji do mého boku, a nebuď nevěřící, nýbrž věřící!*“ Jakými city a myšlenkami musel být tento učedník pohnut, když vyslovil slova: „*Pán můj a Bůh můj!*“ – čímž se stal prvním člověkem, který Pána výslovně vyznal jako Boha (Jan 20,24-29).

Jakub, syn Alfeův

Kromě již zmíněného Jakuba, bratra Janova, tu byl ještě další apoštol tohoto jména, který je však pro rozlišení vždy jmenován Jakub, [syn] Alfeův.⁴⁷ Mohl by být identický s „Jakubem malým“, zmiňovaným v Marku 15,40, ale není to jisté. O osobách, které jsou v Novém zákoně jmenovány tímto jménem, bylo vytvořeno mnoho domněnek, které však všechny nejsou dokazatelné.

⁴⁷ Byl ještě třetí věřící tohoto jména, Jakub, bratr Pána a pisatel stejnojmenného Dopisu (který je někdy ztotožňován s Jakubem, synem Alfeovým), a za čtvrté Jakub, bratr nebo otec apoštola Judy (Luk. 6,16; Sk. 1,13).

Jakub, syn Alfeův, může sice stát ve tmě historie, ale bude jednou s druhými apoštoly sedět na jednom ze dvanácti trůnů, aby soudil dvanáct pokolení Izraele, a jeho jméno bude na jednom ze dvanácti základů zdi nebeského Jeruzaléma (Mat. 19,28; Zj. 21,14).

Judas-Taddeus

Marek uvádí jako dalšího apoštola Taddea. Matouš ho nazývá „Lebbeus, s přímým jménem Taddeus“, a Lukáš po dvakrát „Judas, bratr Jakubův“ (Luk. 6,16; Sk. 1,13). Lebbeus znamená pravděpodobně „srdnatý“ (od hebrejského *leb*, „srdce“), Taddeus má podobný význam (od hebrejského *tad*, „hrud“), a Judas je řecká forma hebrejského jména Juda „chvála, čest“.⁴⁸

Podobně jako u Jakuba vedl poměrně častý výskyt jména Judas v Novém zákoně k různým teoriím. Podle jednoho pojetí má být Judas-Taddeus totožný s Judou, bratrem Pána. Dokazatelné to však není.

Judas-Taddeus patří k méně známým apoštolům. Jen jednou slyšíme, že klade otázku, a opět to je Jan, který ji zaznamenal: „*Judas, ne ten Iškariotský, mu říká: Pane, a co se stalo, že chceš zjevit sebe samého nám a ne světu?*“ (Jan 14,22) Po Tomášovi a Filipovi je Judas třetím, jenž v těchto památných hodinách ještě nerozumí slovům Pána Ježíše. A Pán opět ve Své milosti odpovídá na otázku Svého učedníka. Ve Své odpovědi hledí kupředu do doby po Svém nanebevstoupení, v níž Otec a On budou bydlet u těch, kteří Ho milují: „*Jestliže mne někdo miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec ho bude milovat, a přijdeme k němu a učiníme u něho příbytek.*“

Šimon Kananejský

U výčtu apoštolů nazývají Matouš a Marek Šimona Kananejským, zatím co Lukáš mu dává přízvisko Zelotes (řecky „horlitel“). Jméno Kananejský zde asi neznamená „obyvatel Kanánu“ (jako v Mat. 15,22), nýbrž je reprodukcí aramejského slova *qan'an*, které znamená rovněž „horlitel“.

Zda označení „horlitel“ skutečně znamená, že Šimon někdy patřil k extremistické židovské straně zélótů, jak si to většina badatelů dnes myslí, či

---

⁴⁸ Skutečnost, že nějaká osoba v Bibli má různá jména, nás nesmí udivovat. Také my máme přinejmenším dvě jména, často ještě více. V tehdejší době ještě neznali dědění rodinná jména (příjmení) jako v dnešní době. Přízviska byla častější než dnes.

zda obsahuje poukaz na jeho charakter, nebo – což by bylo nejkrásnější – zda má charakterizovat jeho oddanost Pánu Ježíši, nevíme. Když se Pavel sám označuje při pohledu nazpět za horlitele pro Boha a své otcovské tradice (Sk. 22,3; Gal. 1,14), pak tím míní v každém případě svůj osobní postoj, a nikoli nějakou stranickou příslušnost, bez které zjevně většina křesťanů nemůže žít. Jestliže Pavel ale Korintským potvrzuje, že oni horlí o duchovní dary (1. Kor. 14,12), když v Titovi 2,14 říká, že Boží vlastní lid má být horlivý v dobrých skutcích, a jestliže Petr povzbuzuje k napodobování dobrého (1. Pet. 3,13), pak oba používají totéž slovo „horlitel“ (řecky *zélôtês*), a nikdo by přitom nemyslel na stranu zélótů.

Také Šimon Kananejský patří k apoštolům, o nichž nejsou žádné další podrobnosti. Ale jeho jméno je provždy zaznamenáno v Božím slovu a je zapsáno v nebesích. Jeho přízvisko smí i pro nás být trvalým povzbuzením.

Judas Iškariotský

Učedník, jmenovaný ve všech čtyřech seznamech apoštolů jako poslední, je Judas Iškariotský. Jeho jméno není ve Svatém písmu nikdy zmíněno, aniž by Duch Svatý nepoukázal na jeho hrozný čin, zradu Pána Ježíše. Nesl jméno jednoho z otců pokolení, Judy. Se jménem jeho otce Šimona se setkáváme vícekrát v Janově evangeliu, které, jak jsme už viděli, obsahuje některé podrobnosti o apoštolech, které ve třech synoptických evangeliích chybějí (Jan 6,71; 12,4; 13,2.26;). Jeho přízvisko Iškariotský je hebrejské. *Isch Qerijot* znamená „muž z Kerijot“ (srv. s Jer. 48,24; Amosem 2,2). Také v tomto jménu chtěli někteří vidět označení nějaké strany, totiž latinské slovo *sicarius*, „zákeřný vrah“, což by i z Judy činilo přívržence strany zélótů (srv. se Sk. 21,38).

Tento muž, který nosil společnou pokladnu apoštolů (Jan 13,29), je v Janovi 12,6 nazván zlodějem, a to u příležitosti pomazání Pána v Betanii, kde nejen on, nýbrž i všichni ostatní učedníci vyjádřili svou nevoli kvůli domnělému plýtvání. Už předtím, po nasycení pěti tisíců, Pán Ježíš naznačil jeho podstatu, ovšem aniž by jmenoval jeho jméno: „*Zdali jsem vás nevyvolil dvánáct? A jeden z vás je ďábel.*“ (Jan 6,70)

Pán tohoto zrádce, kterého znal od začátku, po tři roky snášel (Jan 13,11)! Ano, krátce předtím, než tento „syn zatracení“ vyšel do noci, aby provedl svůj satanský plán, se Pán ještě k němu sklonil, aby mu umyl nohy.

Jaká nepochopitelná trpělivost a milost! Pak polibek zrádce, zoufalství a nakonec smrt a věčné zatracení!

Avšak počet dvanácti apoštolů musel zůstat podle vůle Pána zachován. Tak byl Matěj (Matthias), jeden z Ježíšových učedníků, který s Ním chodil od Jeho křtu až k Jeho vzkříšení, podle božského určení přičten k jedenácti apoštolům (Sk. 1,26).

Ze všech jejich osobních, charakterových a sociálních rozdílností vyvolává Pán Svě apoštoly, ale ne kvůli těmto rozdílům, nýbrž protože On jediný z nich může učinit nové lidi. Jen Juda Iškariotský nám ukazuje jinou stránku: Pouhá známost Pána Ježíše nestačí k záchraně. Je nutná osobní víra v Něho, ale právě ta Judovi chyběla, a proto věčně zahynul.

Pán s autoritou dává některým ze dvanácti nová jména. Nejen zde, nýbrž ve všech „seznamech apoštolů“ stojí Petr na prvním místě a Juda Iškariotský na posledním místě, zatím co ostatní apoštolové jsou vyjmenovávání v rozdílném pořadí.

Ke skutečnému vyslání dvanácti apoštolů dochází teprve v kapitole 6,7. Až do té doby byli „s Ním“, prožívali společenství s Ním a učili se od Něho. Uzdravování nemocných a vyhánění démonů jsou v Dopisu Židům 6,5 nazvány „*divy budoucího věku*“. Dokazují, že přišel pravý Král Izraele a jako takového legitimovaly Pána Ježíše. Protože Jej Jeho lid nepřijal, bude se toto po zjevení Pána ve slávě v budoucím věku opakovat.

V domě: rouhání Duchu (Marek 3,20-30)

(Srovnej s Mat. 12,22-33; Luk. 11,15-22.)

⁽²⁰⁾A přicházejí⁴⁹ do jednoho domu. A opět se schází zástup, takže ani nemohli jíst chléb. ⁽²¹⁾A když to slyšeli jeho příbuzní, vyšli, aby se ho chopili; neboť řekli: Je mimo sebe.

⁽²²⁾A učení v Písmu, kteří sestoupili z Jeruzaléma, řekli: Má Beelzebula; a: Skrze⁵⁰ knížete démonů vyhání demony.

⁽²³⁾A přivolal je k sobě a mluvil k nim v podobenstvích: Jak může Satan vyhánět Satana? ⁽²⁴⁾A jestliže je nějaké království se sebou roz dvojeno, tak ono království nemůže obstát. ⁽²⁵⁾A jestliže je nějaký dům

---

⁴⁹ Nestle-Aland: *přichází*.

⁵⁰ Doslovně: *V (tj. v síle)*.

sám se sebou rozdvojen, tak nebude moci onen dům obstát. ⁽²⁶⁾A jestliže Satan povstává proti sobě samému a je rozdvojen, tak nemůže obstát, nýbrž má konec. ⁽²⁷⁾Nikdo ale nemůže vniknout do domu silného a uloupit jeho domácí nářadí, leč nejprve toho silného sváže, a potom vyloupí jeho dům.

⁽²⁸⁾Amen /Vpravdě/, pravím vám: Všechny hříchy budou synům lidí odpuštěny, a rouhání, kterými se mohou rouhat; ⁽²⁹⁾kdokoli se ale rouhá proti Duchu Svatému, nemá odpuštění na věčnost, nýbrž je vinen věčným hříchem – ⁽³⁰⁾protože řekli: Má nečistého ducha.

Pán se nyní vrací do jednoho domu (snad do Petrova domu, srv. s kap. 1,29)⁵¹. Dům je ve Svatém písmu často obrazem určitého odloučeného místa, na kterém může být pěstováno obecenství – zde ve společné službě s tím dokonalým Služebníkem. Avšak také až sem za Ním jdou davy lidí. Obléhají malý hlouček učedníků, který je s Ním, takovým způsobem, že už ani nemají možnost, aby vyhověli nutným potřebám, jako je jídlo (v. 20).

Jeho rodinní příslušníci se dovídají o Jeho přítomnosti v tomto domě a vydávají se na cestu, aby se Ho chopili. Ach, jim bylo trapné a nepříjemné, že jeden z jejich blízkých se Svým konáním dostal do středu veřejného zájmu, a dokonce byl od těch přece vážených duchovních vůdců lidu nenáviděn a pronásledován. Byla to omluva, že Jej označili za jsoucího „*mimo sebe*“ (my bychom možná řekli: za nervově příliš podrážděného), nebo to bylo skutečně jejich přesvědčení? Cožpak neviděli, že to byla horlivost o dům Boha, Jeho Otce, která Jej stravovala (v. 21)?

Přední lidu se vyznačovali jiným postojem. Možná, že byli informováni od místních farizeů a podnikli dlouhou cestu z Jeruzaléma do Galileje, která obnáší přibližně 100 km, aby si udělali úsudek: „*Má Beelzebula*“⁵²; a: „*Skrze*

⁵¹ Výraz „*do (nějakého) domu*“ se u Marka vyskytuje šestkrát (kap. 3,20; 7,17.24; 9,28.33; 10,10); Pán pak většinou dává Svým učedníkům zvláštní naučení o službě.

⁵² Jméno *Baal-Sebub* („Pán much“) se vyskytuje ve 2. Královské 1,2 jako jméno hlavní modly filistinského města Akaron. V Evangeliích se jmenuje *Beelzebub*, což pravděpodobně znamená tolik, jako „Pán domu“. Toto jméno, které farizeové různě používali jako jméno pro Satana, dali zjevně rouhavým způsobem pravému Pánu domu! Skutečnost, že nepřátelští farizeové připsali divy Božího Syna působnosti ďábla, byla rouháním Duchu (srv. s Mat. 12,24-32).

knížete démonů vyháni demony.“ (v. 22) Tento hrozný úsudek těch, kteří to nyní skutečně mohli a museli vědět lépe, nemůže však Pán přehlížet. Svolává je, aby proti jejich hroznému chybnému úsudku postavil spravedlivý, ale věčný, hrozný Boží rozsudek.

Předkládá jim tři krátká podobenství, jimiž ozřejmuje neudržitelnost jejich posouzení a Svou vlastní moc. Nejprve jim vysvětluje, jak nemožné a nesmyslné je tvrdit, že Satan sám sebe vyháni. Když se totiž nějaké království dostane do občanské války, zničí se. Druhé podobenství popisuje ještě užší okruh. Když v manželství nebo v rodině vládne trvalý spor, je koncem zmatení a zákáza. Pro to je, žel, dnes více než kdy dříve dostatek příkladů. Kdyby Satan pracoval proti svým služebníkům, zničil by vlastní vládu (v. 23-26).

Ve třetím podobenství Pán Ježíš ukazuje, jak se věci skutečně mají. Tím silným je zde Satan, a jeho domem je svět, jehož bohem a knížetem se on sám učinil. Pán Ježíš je Ten, jenž Svým příchodem na zem vnikl do domu toho silného, do okruhu moci Satana. Už ve Svém životě na zemi, ne teprve při Své smrti, dokázal, že je silnější: Jeho moc byla ukázána každým uzdravením posedlého, každým vyhnáním démonů. Tak už během Svého života vnikl do domu silného a oloupil ho. Když potom na kříži podle Boží vůle zemřel za ztracené hříšníky, s konečnou platností skrze smrt zničil toho, jenž má moc smrti, to jest ďábla, a vysvobodil všechny, kteří po celý život byli poddáni otroctví (Žid. 2,14.15). Satan je poražený nepřítel, a Kristus je Vítěz (v. 27)!

Pak se obrací přímo na učené v Písmu z Jeruzaléma se zničujícím rozsudkem: *„Amen /Vpravdě/, pravím vám: Všechny hříchy budou synům lidí odpuštěny, a rouhání, kterými se mohou rouhat; kdokoli se ale rouhá proti Duchu Svatému, nemá odpuštění na věčnost, nýbrž je vinen věčným hříchem – protože řekli: Má nečistého ducha.“* (v. 28-30) Hříchem, pro který ve věčnosti není od Boha odpuštění, byl postoj těchto učných v Písmu vůči Pánu Ježíši, který na zemi žil jako čisté a dokonalé zjevení Boha. Jeho milostivé, spravedlivé a svaté jednání v síle Ducha Svatého připsali tito zaslepení lidé ďáblovi a Jeho samého označili za někoho, kdo je posedlý démonem. To je rouhání proti Duchu Svatému. Takový hřích mohl být spáchán jen během přítomnosti Syna Božího na zemi úplně zatvrzenými nepřáteli Krista.

Už mnohé Boží děti se domnívaly, že se dopustily hříchu proti Duchu Svatému. Tím se dostaly do velkých těžkostí. Jim necht jako pomoc a útěcha

slouží to, že Pán Ježíš zde nemluví o hříchu proti Duchu, nýbrž o „rouhání proti Duchu Svatému“. Každý hřích se obrací proti Bohu, a tím také proti Duchu Svatému, který je Osoba Božství (srv. se Sk. 5,3.4.9). Protože si Svaté písmo neodporuje, musí zde být tedy míněn zcela zvláštní hřích ve zcela zvláštní situaci. K tomu Pán výslovně říká, že všechny ostatní hříchy a rouhání mohou dojít odpuštění. Mysleme jen na 1. J. 1,9: „*Jestliže vyznáváme své hříchy, on je věrný a spravedlivý, aby nám hříchy odpustil a očistil nás od vši nespravedlnosti.*“ Ti, kteří se dopustili tohoto přesně definovaného rouhání, nepocítovali žádnou lítost ani pokání kvůli svému hříchu. A nakonec budiž ještě jednou zopakováno, že rouhání proti Duchu Svatému se dotýká jedině a pouze na zemi žijícího, požehnání udělujícího Syna Božího.

Venku: Rodinní příslušníci Pána Ježíše (Marek 3,31-35)

(Srovnej s Mat. 12,46-50; Luk. 8,19-21.)

(31)A přicházejí⁵³ jeho matka a jeho bratři; a stojíce venku, poslali k němu a volali ho. (32)A zástup seděl okolo něho; a říkají mu: Hle, tvá matka a tvoji bratři⁵⁴ venku hledají tebe. (33)A on jim odpovéděl a říká: Kdo je moje matka a moji bratři? (34)A pohleděl dokola na ty v kruhu kolem něho sedící a říká: Hle, moje matka a moji bratři; (35)neboť kdokoli činí vůli Boží, ten je můj bratr a moje sestra a moje matka.

Ještě jednou jsou zde zmíněni tělesní rodinní příslušníci Pána Ježíše (srv. s v. 21). Nyní se před domem objevuje Jeho matka a Jeho tělesní bratři. O Jeho bratrech ze Svatého písma víme, že během Jeho pozemského života v Něho nevěřili (Jan 7,5). Proto jsou také duchovně ještě „venku“. Nejsou považováni za náležející k okruhu těch, kteří jsou „u Něho“ (v. 31). Když k Němu davem proniká volání příbuzných, kteří Ho hledali, pohlédne na ty, kteří jsou kolem (srv. s v. 5), kteří Jej obklopovali v kruhu, a odpovídá: „*Hle, moje matka a moji bratři; neboť kdokoli činí vůli Boží, ten je můj bratr a moje sestra a moje matka.*“ (v. 34.35) Vztahy víry Mu byly důležitější než pouta přirozenosti. Slovem „*Hle*“ poukazuje na ty, kteří seděli okolo Něho, kteří v tehdejší době patřili k věrnému ostatku Židů, věřili v Něho a činili Boží vůli. Ti pro Něho byli pravými „příbuznými v duchu“.

⁵³ Nestle-Aland: *přichází*.

⁵⁴ Nestle-Aland dodává: *a tvoje sestry*.

Pán Ježíš jako člověk vstoupil do pozemských vztahů, které dokonale naplnil. Jako dítě byl například poddán Svým rodičům (Luk. 2,51). Ale když Jeho matka na svatbě v Káni chtěla ovlivnit Jeho jednání, musel jí říci: „*Co mám s tebou co činit, ženo?*“ (Jan 2,4) A přece prokázal Svou péči o ni ještě na kříži, když ji poručil péči Svého učedníka Jana (Jan 19,26). Pro našeho Pána měly přirozené vztahy, do nichž ve Svém ponížení vstoupil, svůj význam, ale výše stály duchovní vztahy k těm, kteří v Něho uvěřili. Z toho se můžeme také my učit.

Bůh dal ve stvoření manželství a rodině jejich místo. V nich prožívaných vztahů má být dbáno nejen od Jeho dětí, nýbrž ode všech lidí jako Jeho stvoření. Muži mají milovat své ženy, ty mají být poddané svým mužům, děti mají poslouchat své rodiče a ctít je, otcové nemají popouzet děti (srv. s Ef. 5,22-6,4; Kol. 3,18-21). Ale skrze víru byl utvořen nový, vyšší vztah. A nyní je to tak, že když přirozené vztahy stojí v cestě duchovnímu vztahu, má ten duchovní vždy přednost. Proto říká Pán i nám: „*Kdo miluje otce nebo matku více než mne, není mne hoden.*“ A: „*Jestliže někdo ke mně přichází a nemá v nenávisti svého otce a svou matku a svou ženu a své děti a své bratry a své sestry, k tomu ale také svůj vlastní život, tak nemůže být můj učedník.*“ (Mat. 10,37; Luk. 14,26). Tyto výroky nechtějí přirozené vztahy dávat stranou nebo je ničit, nýbrž kladou jejich hodnotu za nebo pod duchovní vztah k Němu. Má velký význam těmto myšlenkám správně rozumět a nedávat u duchovních rozhodnutí přednost rodinným ohledům!

KAPITOLA 4

Podobenství o čtverém druhu pudy (Marek 4,1-20)

(Srovnej s Mat. 13,1-23; Luk. 8,4-15.)

⁽¹⁾A opět začal učit u jezera. A shromáždil se u něho velmi velký zástup, takže vstoupil do jedné lodi a seděl na jezeru; a celý zástup byl u jezera na zemi. ⁽²⁾A učil je mnohému v podobenstvích; a ve svém učení jim řekl: ⁽³⁾Slyšte! Hle, rozsévač vyšel, aby rozséval. ⁽⁴⁾A stalo se, když rozséval, některé padlo podle cesty, a přišli ptáci a sežrali je. ⁽⁵⁾A jiné padlo na kamenitou půdu, kde nemělo mnoho země; a ihned vzešlo, protože nemělo hlubokou zemi. ⁽⁶⁾A když vzešlo slunce, bylo spáleno, a protože nemělo kořen, uschlo. ⁽⁷⁾A jiné padlo do trní; a trní vyrostlo a udusilo je, a ono nedalo úrodu. ⁽⁸⁾A jiné padlo do dobré země a dalo úrodu, když vzešlo a rostlo; a jedno přineslo třicet a jedno šedesát a jedno sto. ⁽⁹⁾A řekl: Kdo má uši k slyšení, ten slyš!

⁽¹⁰⁾A když byl sám, ptali se jej ti, kteří byli okolo něho, se dvanácti na ta podobenství. ⁽¹¹⁾A řekl jim: Vám je to dáno, abyste [poznali] tajemství Božího království; těm ale, kteří jsou vně, se vše dostává v podobenstvích⁵⁵, ⁽¹²⁾„aby vidouce viděli a nepoznali, a slyšíce slyšeli a nerozuměli, aby se snad neobrátili a nebylo jim odpuštěno.“⁵⁶

⁽¹³⁾A říká jim: Nechápete toto podobenství? A jak budete potom rozumět všem podobenstvím? ⁽¹⁴⁾Rosévač rozsévá slovo. ⁽¹⁵⁾Tito ale jsou ti podle cesty: kde je slovo rozséváno, a když je slyší, ihned přichází Satan a odjímá slovo, které do nich bylo zaseto. ⁽¹⁶⁾A tito jsou to [stejně tak], kteří jsou zaséváni na kamenitou půdu, kteří, když slyší slovo, ihned je s radostí přijímají, ⁽¹⁷⁾a nemají v sobě kořen, nýbrž jsou jen pro nějaký čas; potom, když vznikne soužení nebo pronásledování kvůli slovu, ihned se urážejí. ⁽¹⁸⁾A jiní jsou to, kteří jsou zaséváni do trní: To jsou takoví, kteří slyšeli slovo, ⁽¹⁹⁾a starosti světa⁵⁷ a klam bohatství a žádosti po ostatních věcech vcházejí a udušují slovo, a ono

⁵⁵ Doslovně: se vše děje v podobenstvích.

⁵⁶ Izaiáš 6,10.

⁵⁷ Doslova: věku, běhu času.

nepřinese žádnou úrodu⁵⁸. (20)A tito jsou to, kteří jsou zaséváni na dobrou zem, kteří slyší slovo a přijímají a přinášejí úrodu: jedno třicet a jedno šedesát a jedno sto.

Ježíš, ten věrný Boží Služebník, je nyní zavržen od Svého pozemského lidu, ke kterému byl poslán (srv. s kap. 3,6.22-30). Vztahy mezi nimi stojí krátce před tím, aby byly zcela rozvázány. Bratry a sestrami Pána jsou nyní už jen ti, kteří činí Boží vůli (kap. 3,35). Když se Pán nyní odebírá k jezeru, pak tím Duch Svatý vyjadřuje to, že se obrací k národům (srv. s kap. 3,7). Ale činí to ještě v určitém odstupu, když si sedá do lodi a odtud mluví k lidem, stojícím na břehu. Když se Ho učedníci ptají, proč mluví v podobenstvích (v. 10), uvádí verš z Izaiáše (kap. 6,10), jímž prorok 700 let předtím už ohlašoval od Boha způsobené zatvrzení jejich srdcí, protože nenaslouchali volání proroků. Budou vidět, ale už nic nepoznají, slyšet, ale ničemu už nebudou rozumět. Tak se dařilo také Židům, kteří zavrhli svého Mesiáše. V tomto stavu se nalézají ještě dnes (srv. se Sk. 28,26 a dále).

Avšak ti, kteří Jej ve víře přijali, rozuměli Jeho slovům, která jim zvláště vysvětlil. Předmětem zvěstování Pána není Shromáždění, nýbrž Boží království. To je okruh, ve kterém je uznávána Boží autorita v Osobě Jeho Syna, zaslíbeného Krále Izraele (srv. s Iz. 7,7-9). S Králem tehdy také přišlo Jeho království (Mat. 12,28; Luk. 17,21). Sice byl jako Král zavržen, avšak Jeho království bude dále trvat, i když bude pro většinu nejprve tajemstvím (v. 11).

Z více podobenství (v. 2 a 10), která Pán Ježíš použil, podává zde Marek zprávu jen o třech (srv. s Mat. 13). Všechna tři mají za obsah „semeno“. Tím semenem je od Pána mluvené Boží slovo (v. 14; srv. s 1. Pet. 1,23).

První podobenství Pána Ježíše v Marku 4,3-9 pojednává o rozséváči a čtveré půdě. Protože je vysvětleno ve verších 13-20, postačí nejprve krátká reprodukce.

Tak jako ve většině Svých podobenství, se Pán opírá i zde o výjev z denního života tehdejší doby, kdy lidé byli úžeji spojeni se zemědělstvím než dnes. K rozsévání obilí si naplnili zrním plátno nebo mělkou mísu, která byla nesena zavěšena kolem krku a jednou rukou držena před tělem, zatím co

---

⁵⁸ Doslova: *se stává bez úrody.*

druhou rukou byla semínka – zrna za chůze rozsévána pravidelným rozha-
zováním. Přitom se snadno mohlo stát, že při rozsévání podél okraje pole
semena⁵⁹ padla na cestu, kde zůstala ležet nechráněna a ihned byla ptáky
sežrána (v. 4). Jiná semena padla na skalnaté, jen tenkou vrstvou země po-
kryté podloží, nejprve rychle vzešla, ale jemné rostlinky uschly, jakmile žár
slunce vysušil tu tenkou vrstvu země (v. 5 a 6). Opět jiná mohla padnout na
zem, na níž už rostlo trní. Plevel však rostl rychleji a byl silnější a udusil vý-
honky obilí (v. 7). Jen osivo, které padlo na dobrou půdu, mohlo růst, pro-
spívat a přinést úrodu. Aby Pán vyzvedl důležitost naučení, obsaženého
v tomto prvním podobenství, začíná slovy: „*Slyšte! Hle...*“, a končí voláním:
„*Kdo má uši k slyšení, ten slyš!*“ (v. 3 a 9).

Později, když byl sám, ptalo se Ho na podobenství, která vyslovil, nejen
dvanáct apoštolů, nýbrž i ti, „*kteří byli okolo něho*“ (v. 10). Jeho podobenství
sloužila nejen k lepšímu vstřípení a ozřejmění Jeho slov, nýbrž měla také od-
dělit plevy od pšenice. Ti, kteří vůči Němu jako Mesiášovi byli lhostejní nebo
Jej odmítali, z toho nic nepochopí. Ale ti, kteří jako Jeho učedníci projevovali
živý, i když také ještě slabou vírou vyvolaný zájem o Jeho slova, se dovědí
více o tajemství Božího království (v. 11).

Co je míněno tajemstvím Božího království? V žádném případě králov-
ství samo, které bylo přece často a podrobně popsáno proroky Starého zá-
kona. Ani skutečnost, že Král bude zavržen a zabit, nebyla tajemstvím, neboť
byla vícekrát oznámena, nejzřetelněji asi v Danielovi 9,26: „*A po těch 62 týd-
nech bude Mesiáš vyřazen a nebude nic mít.*“ (Srovnej s Iz. 53,8; Zach. 13,7.)
Ovšem dosud nebylo zjeveno, že království v důsledku zavržení Mesiáše při-
jme zcela novou formu. Během nepřítomnosti Krále budou na toto králov-
ství působit zlé vlivy, a silně je změní. Právě o tom jednájí tři první podoben-
ství o království nebes v Matoušovi 13 (koukol v poli, hořčičné zrno a kvas).
V nich zjevuje Pán tajemství tohoto království, která, jak říká s odvoláním na
Žalm 78,2, byla skryta od založení světa. Svým věřícím učedníkům Pán pro
to daroval porozumění, ale nikoli nevěřícím zástupům a jejich vůdcům.

⁵⁹ Zájmena „některé“, resp. „jiné“, užitá pro semeno, jsou u Matouše v množném
čísle, u Marka a Lukáše však v jednotném čísle. To je poukaz na to, že Boží slu-
žebník má v zorném poli každé jednotlivé semínko. Při vysvětlení podobenství
je to obrácené: Tam jsou osoby u Matouše v jednotném čísle, u Marka a u Lu-
káše v množném čísle.

Také dnes vládne v křesťanstvu velká neznámost o „tajemství Božího království“. Už brzy po odchodu apoštolů, zvláště ale od uznání křesťanství římskými císaři ve 4. století, se dostalo do zapomnění to, co Boží slovo říká o nebeském charakteru Shromáždění a o negativním vývoji království. Zapomnělo se, že praví synové Božího království v nynější době jsou věřící, kteří přece tvoří Boží Shromáždění, a že v době zavržení svého Pána nevládnou, nýbrž jsou s Ním zavrženi, a dokonce musejí trpět. Jako následek tohoto pro mnohé přitažlivého smíšení a zfalšování biblického učení o Shromáždění a o Božím království směřovala snaha stále více k tomu, aby byl okruh vlivu a panování církve zvětšován i s pomocí politiky, to znamená „pokřesťanštovat“ svět. Lidské a zlé vlivy zkazily pravý charakter království. Stalo se mocí v tomto světě. Stalo se přesně to, co Pán Ježíš ve Svých podobenstvích prorocky předpověděl. Tak povstaly „křesťanské západní země“. Nesmí nás proto udivovat, že podle učení velkých církví je do některých ze jmenovaných podobenství v Matouši 13 vkládán opak toho, co Pán Ježíš měl na mysli: Tak má například hořčičné zrnko představovat šíření křesťanství a kvas pozitivní účinek evangelia ve světě!

Pak Pán otevřel učedníkům oči ohledně pravého stavu Židů, zvláště jejich vůdců, kteří „*jsou venku*“. Viděli Ho a přece nepoznali, že On je od Boha poslaný Vykupitel. Ačkoli slyšeli Jeho poselství, nerozuměli Jeho slovům. Vědomě zavrhl nejjasnější důkazy o tom, že Ježíš je jejich Mesiáš. Proto se nyní na nich naplní zde citované Izaiášovo proroctví (v. 12).

Tvrdě znějící slova Pána nikterak neznamenaají, že to byl On, kdo uzavřel uši Svých posluchačů, nýbrž naopak. Oni Jej vědomě odmítli a sami se přivedli do této situace. Izaiáš řekl: „*..., aby vidoucí viděli a nepoznali, a slyšící slyšeli a nerozuměli, aby se snad neobrátili a nebylo jim odpuštěno.*“ (Srovnej s Iz. 6,10.) Jako následek toho se Pán Ježíš nyní od nich odvrací.

Také v jiných případech, kde Bůh zatvrzuje srdce, jako tomu bylo u egyptského faraona v Mojžíšově době, vidíme, že zatvrzení začíná u člověka samotného, když se odvrací od Boha a od Jeho milosti. Faraonovo srdce se při každé z prvních pěti ran stávalo zatvrzelejším, až potom u šesté rány čteme: „*A Hospodin zatvrdil srdce faraonovo a neuposlechl jich.*“ (2. M. 9,12)

Neleží v tom velmi vážné naučení pro každého posluchače nebo čtenáře Božího slova? Tímto Slovem se nemůžeme zabývat „nezávazně“. Buď je člo-

věk ke svému věčnému spasení přijme, anebo se ono jednou stane důvodem k věčnému odsouzení těch, kteří je odmítli!

Podobenství o rozsévači a čtveré půdě nezačíná slovy: „Boží království je podobné...“, nýbrž hned činností rozsévače. Avšak také toto podobenství stojí ve spojení s královstvím, neboť Pán v návaznosti říká Svým učedníkům, že oni mají poznat „*tajemství Božího království*“ (v. 11). Tématem je účinek zvěstování Božího slova na lidské srdce.

Dříve, než Pán Ježíš začne Svě vysvětlení slovy: „*Rosévač rosévá slovo*“ (v. 14), klade otázku: „*Nechápete toto podobenství? A jak budete potom rozumět všem podobenstvím?*“ (v. 13) Porozumění zásadě, vyjádřené v tomto podobenství, je tedy předpokladem k porozumění ostatním podobenstvím o Božím království.

Někdo, kdo vychází, aby rozséval, vyznačuje nový začátek. Pán zde tedy začal něco, co až do té doby nebylo. To se možná stane zřetelnějším, když si vzpomeneme na jiné podobenství, ve kterém majitel vinice posílá svého Syna, aby sklídl ovoce. To je Mu však vinaři odepřeno a On sám je odmítnut a zabit (Mat. 21,33-41). Obrazně je zde ukázáno, jak Pán Ježíš byl od Svěho pozemského lidu Izraele přijat a jak s ním jednali. Protože Bůh po všech Svých snahách o Svůj pozemský lid neobdržel očekávané ovoce, začíná nyní nový oddíl Svých cest s lidmi. Nehledá teď už u nich ovoce, nýbrž Pán sám rozsévá semena. Semeno je slovo o království, Boží slovo, jehož obsahem je poselství o Božím království (Luk. 8,11). Svým zvěstováním započal Pán Ježíš rozsévání tohoto semene, a tato činnost trvá dosud.

Tam, kde se rozsévá, se očekává úroda. Tak i zde. Z toho, že na závěr je řečeno jen něco o rozdílném množství úrody, ale nic o jejím druhu, můžeme vyvodit, že zde je míněno nejen evangelium, nýbrž každé zvěstování Božího slova, jak pro neobrácené, tak také i pro věřící. O Božím díle na duši zde totiž Pán vůbec nemluví, nýbrž jen o poznávacích znameních příslušného stavu srdce a okolnostech, které na to mají vliv.

Pán v tomto podobenství dělí lidi, kteří slyší slovo, do čtyř rozdílných skupin. Přitom je nápadné, že posluchači jsou úplně ztotožňováni s rozestým semenem, i když tomu se u nich nedaří a nepřinese žádnou úrodu. Není zde totiž řečeno: ten, u něhož slovo padne na cestu, atd., nýbrž: „*Tito ale jsou ti podle cesty.*“ (v. 15) V souhlasu s tím bude každý člověk muset jednou vydat počet z toho, co Boží slovo v jeho osobním životě způsobilo. Půda je

srdce člověka. Každý člověk je odpovědný za stav svého srdce. Člověk, který slyšel Boží slovo, je od tohoto okamžiku činěn odpovědným za to, co slyšel. To je velmi vážná myšlenka!

V prvním případě padá semeno na cestu, to znamená na půdu, která je pevně ušlapaná a učiněná tvrdou tím, že po ní šlo mnoho lidí (v. 15). Srdce toho, kdo se zaměstnává jen věcmi tohoto světa, není připraveno pro Boží slovo. Slovu, které je zaseto do srdce, musí být porozuměno nejen duševně, nýbrž duchovně. Hřích, lhostejnost a náboženské předsudky (jako u tehdejších Židů) činí však srdce tvrdým a necitelným pro slyšené poselství. Nedojde to vůbec tak daleko, že je jím dotčeno svědomí. Avšak ani ďábel není nečinný. Ptáci, kteří se vyskytují i v podobenství o hořčičném zrnu (v. 32), neznamenají nic dobrého, jak to je zřetelně ukázáno zvláště ve Zjevení 18,2. Jsou obrazem ďábla a jeho služebníků, démonů. Tak je to dobré slovo nejen nepochopeno, nýbrž je také od Satana vytrženo ze srdce, takže z něho už nic nezůstane. Přesto je také takový člověk odpovědný za jednu slyšené slovo.

„A tito jsou to [stejně tak], kteří jsou zaséváni na kamenitou půdu, kteří, když slyší slovo, ihned je s radostí přijímají.“ (v. 16) Zatím co slovu, zasetému podle cesty, vůbec nebylo nejprve porozuměno, je zde z vnějšku nejprve vidět dobrý začátek. Boží slovo je radostně přijato, avšak aniž by mělo působnost na svědomí. Zde máme před sebou povrchní srdce. City jsou sice vzbuzeny a semeno klíčí, ale po krátké době počáteční radost zmizí.

„A nemají v sobě kořen, nýbrž jsou jen pro nějaký čas; potom, když vznikne soužení nebo pronásledování kvůli slovu, ihned se urážejí.“ (v. 17) Proč slovo v tomto srdci nemůže zapustit kořen, zda důvodem je chybící vědomí o hříších, myšlenková povrchnost nebo pouhé hnutí citů, to Pán neříká. To opět ukazuje na to, že se zde jedná zcela všeobecně o slyšení Božího slova. Ale v takovém případě je předem jasné, že účinek může trvat jen krátkou dobu. Jestliže nahoře mají uzrát viditelné plody, musejí nejprve vyrůst kořeny směrem dolů (srv. s Iz. 37,31). V těžkostech nemají takové posluchači slova žádnou sílu klást odpor. Tak růst vázne a nedojde ke zralosti.

Také rostoucí „trní“ potlačuje úrodu. Jsou srdce, u nichž vlastně je přítomno vše, co je nutné k nesení ovoce, a přece úsudek zní: *„... nedalo úrodu.“* (v. 7) Člověk slyší slovo a přijímá je, ale zároveň tu jsou překážky a klíči skryté věci, které nejsou odstraněny: *„... a starosti světa a klam bohatství a žádosti po ostatních věcech vcházejí a udušují slovo, a ono nepřinese*

žádnou úrodu.“ (v. 19) Chudoba a nouze mohou dát příčinu ke „*starostem světa*“, ačkoli Pán nám říká: „*O nic nebudte starostliví.*“ (Mat. 6,25.31.34) Klam bohatství a žádost po ostatních věcech (možná po všem, co leží mezi chudobou a bohatstvím) může být tak silnou mocí v duši a tak ovládnout člověka, že Boží slovo je doslova udušeno a nemá na život žádné účinky.

Jen tam, kde je dobrá, připravená zem, může semeno Božího slova vzejít a přinést pro Boha ovoce. Zde je slovo nejen slyšeno, nýbrž – jak to výslovně čteme – také přijato. Po všem, čemu jsme se mohli naučit z předcházejících tří příkladů, je zřejmé, že nejde o intelektuální rozumění. Srdce a svědomí se nalézají ve světle živého Božího slova a jsou připravena pro jeho přijetí.

Slovo může zapustit kořeny a není zatlačováno nebo dušeno jinými věcmi. Výsledkem je skutečné, pravé ovoce. To Bůh u Svého pozemského národu hledal nadarmo. Vzniká skrze živé a oživující Boží slovo, které bylo zvěstováno Pánem Ježíšem a po NĚm druhými, a odpovídá ve své podstatě zasetému semenu, i když množství není u všech stejné. Protože semeno je ve všech případech stejné, záleží nesení úrody jen na připravenosti půdy, to znamená srdce. Velikost ovoce pro Boha je tedy určována naším vlastním srdcem!

Ať tu je nyní mnoho nebo málo ovoce, v každém případě vzniká něco k Boží radosti a cti, a to je to důležité (v. 20; srv. s Řím. 7,4). Ovoce, které přinášíme, je však viditelné také pro naše okolí, ať už se jedná o ovoce Ducha (Gal. 5,22), ovoce světla (Ef. 5,9) nebo o ovoce spravedlnosti (Žid. 12,11; Jak. 3,18).

Pozoruhodné jsou rozdíly v množství úrody, které ti tři evangelisté na konci podobenství vyjmenovávají. Lukáš výslovně zdůrazňuje, že semeno je živé Boží slovo (Luk. 8,11; srv. s Žid. 4,12; 1. Pet. 1,23). Nemůže tu být žádné přibývání nebo ubývání. Stonásobná „úroda s vytrváním“ je jistá. Matouš popisuje, jak Král vkládá království do rukou lidí. Výsledek je snižující se množství úrody: sto, šedesát a třicet. V Markově evangeliu naproti tomu drží Boží Služebník a Prorok vše ve Svě ruce. Proto zde nalézáme vzestupné množství úrody: třicet, šedesát a sto.

Každý, kdo slyší nebo čte Slovo, se musí ptát, jak to vypadá v jeho srdci. Nejde zde jen o obrácení hříšníků, nýbrž o všeobecnou zásadu, která je použitelná i na pravé křesťany, ano, na všechny, kteří někdy zaslechli Boží

slovo, evangelium spasení. Jak to vypadá v mém srdci? Není to také zarmucující skutečnost, že jen část vysetého semene vůbec přinese ovoce? Zde vidíme už pravdu později Pavlem vyslovených slov: „*Víra není podílem všech.*“ (2. Tes. 3,2) Přesto se nechtějme nechat zmalomyslnět v tom, abychom v následování našeho Pána rozsévali toto vzácné semeno Božího slova.

Světlo (Marek 4,21-25)

(Srovnej s Luk. 8,16-18.)

(21)A řekl jim: Přináší se⁶⁰ snad lampa, aby byla postavena pod nádobu⁶¹ nebo pod postel? – ne spíše, aby byla postavena na stojan? (22)Neboť není nic skrytého, než aby to bylo zjeveno, ani se nic nestalo tajným, než aby to přišlo na světlo. (23)Má-li někdo uši k slyšení, ten slyš! (24)A řekl jim: Dejte pozor, co slyšíte; tou mírou, kterou měříte, bude vám naměřeno, a bude vám přidáno. (25)Neboť kdo má, tomu bude dáno; a kdo nemá, od toho bude odejmuto i to, co má.

Po ovoci pro Boha jmenuje Pán světlo, které je obrazem našeho svědectví ve světě (srv. s Mat. 5,14-16). Jen o Bohu je řečeno, že je světlo (1. J. 1,5). Syn v tomto světě zjevil Boží světlo, které nám přináší život (Jan 1). Každý, kdo v Něho věří, je nyní světlo v Něm (Ef. 5,8). Jako Ježíšovi učedníci jsme povoláni, abychom jako hvězdy v noci nechávali svítit světlo Boží svatosti a lásky uprostřed převráceného a pokrouceného pokolení, mezi kterým žijeme (Fil. 2,15). Pán zde však varuje před dvěma nebezpečími, před aktivitou v pozemských a světských vztazích a před pohodlností a leností. Nádobu⁶² je symbolem hospodaření a obchodu (mysleme jen na obrazný výraz „hrabat peníze“⁶³), a postel je obraz odpočinku a pohodlnosti (v. 21; srv. s Amosem 6,4).

Jednou však bude zjeveno všechno jak u těch, kteří se ke své vlastní škodě snaží vyhnout vlivu světla, tak i u těch, kteří mohou a mají šířit světlo.

---

⁶⁰ Doslova: *Přichází.*

⁶¹ To je dutá míra (řecky: *modios*), asi 13 litrů.

⁶² Německy: *der Scheffel.*

⁶³ Německy: *Geld scheffeln.*

Proto je varování Pána tak vážné, abychom dbali na to, co slyšíme (a vidíme!). Bude to přispívat buď k tomu, aby naše světlo mohlo svítit jasněji, nebo to bude působit, že bude zatemňováno (v. 22). Proto nám dává radu, abychom si včas zvykli na Boží měřítko a měřili Jeho mírou, neboť toutéž mírou bude i nám jednou naměřeno (v. 23 a 24).

Jednou budou všichni lidé zjeveni a obdrží, co činili v těle, to znamená ve svém životě na zemi. Před soudnou stolicí Krista budou věřící odměněni podle svých skutků (1. Kor. 3,13-15), a před velkým bílým trůnem obdrží všichni nevěřící svůj věčný odsuzující rozsudek, který je také založen na jejich skutcích (Zj. 20,11-15). Jak mnohý, jenž se domnívá, že něco vlastní, se pak dozví, že toto domnělé vlastnictví nestačí, aby obstál před Božím svatým okem. Zvláštním příkladem jsou tehdejší Židé. Vlastnili sice Boží výroky, které jim byly svěřeny ve Starém zákoně, ale nechtěli uznat svého Krále. To znamená, že ve skutečnosti neměli nic, protože si Boží slovo skutečně ve víře nepřivlastnili (v. 25; srv. s Mat. 7,22-23).

Podobenství o setbě a sklizni (Marek 4,26-29)

⁽²⁶⁾A řekl: Tak je království Boží, jako když nějaký člověk hodí semeno na zem ⁽²⁷⁾a spí a vstane, v noc a den, a semeno pučí a roste, on sám neví, jak. ⁽²⁸⁾Země přináší sama od sebe úrodu, nejprve stéblo, potom klas, pak plnou pšenici v klasu. ⁽²⁹⁾Když to ale úroda dovolí, on posílá ihned srp, neboť je tu žeň.

Druhé podobenství v této řadě je zvláštnost Markova evangelia. Není v ostatních Evangeliích zmíněno a slouží k tomu, aby ozřejmilo podstatu Božího království. Opět se mluví o rozsévání semene, které vyrůstá, zatím co člověk, který je zasel, „*spí a vstane, v noc a den*“ (v. 26 a 27). Avšak přesně ví, kdy přijde okamžik žně a posílá srp, aby sklídl úrodu (v. 29). Kromě rozsévajícího, obrazu Pána Ježíše, který se nyní nalézá v nebi, nevchází do obrazu žádná jiná osoba. Všechno vychází jen od Něho, resp. od Boha, i když se Jeho nepřítomnost během nynější doby zdá ukazovat něco jiného. To je naučení tohoto krátkého podobenství.

Jde tedy o službu nebo o činnost Pána Ježíše na začátku a na konci. On začal rozsévat semeno Slova (viz. v. 14), poselství evangelia, ale v přítomné době není přítomen. To, že po NĚm v této službě pokračovali a ještě pokrač-

čují druzí, zde není zmíněno. Nezapomínejme: Jde o Boží království, a jedním z jeho zvláštních charakterových rysů je nynější nepřítomnost Krále. Ale On opět přijde, aby se staral o žeň. Vše ostatní, růst a utváření úrody, se děje do jisté míry bez Jeho viditelného přičinění (v. 28). Tento div spočívá však na život udílející síle, která přebývá v Božím slovu (srv. s Janem 6,63). Ale On vidí a ví přesně, kdy je žeň zralá. Pak přijde, aby všechny ty Svě vzal domů do domu Otce.

Zde je nám představena jen pozitivní stránka, neviditelné dílo Ducha Svatého na duších lidí. Žeň je uchvácení věřících, kteří jednou budou jako ovoce práce Jeho duše sloužit k radosti a k nasycení Vykupitele (srv. s Iz. 53,11). Srp zde není obraz soudu nebo trestu, nýbrž žně a shromáždění vyrostlého zrna. To, že na tomto místě je vloženo pro Marka tak typické slůvko „ihned“, ukazuje bezpochyby na brzký příchod našeho Pána. Když bude dosaženo „plnosti národů“, nebude už váhat ani na okamžik, aby ty Svě vzal domů do slávy domu Otce.

Podobenství o hořčičném zrně (Marek 4,30-34)

(Srovnej s Mat. 13,31-35; Luk. 13,18-19.)

⁽³⁰⁾A řekl: Jak máme přirovnat Boží království, anebo v jakém podobenství je máme představit? ⁽³¹⁾Je jako zrno hořčice, které, když je zaséváno do země, je menší než všechna semena⁶⁴, která jsou na zemi; ⁽³²⁾a když je zaseto, vzchází a stává se větším než všechny byliny⁶⁵ a vytváří velké větve, takže se pod jeho stínem mohou usadit⁶⁶ ptáci nebe. ⁽³³⁾A v mnoha takových podobenstvích mluvil k nim slovo, jak to mohli slyšet. ⁽³⁴⁾Bez podobenství ale k nim nemluvil; svým vlastním učedníkům ale vysvětloval všechno zvlášť.

Také třetí podobenství v této kapitole jedná o semeni, o hořčičném zrně. Pán začíná nejprve dvěma otázkami o znázornění Božího království, které měly bezpochyby vzbudit pozornost Jeho posluchačů (v. 30). Zde nyní najde o odpovědnost slyšícího člověka jako v podobenství o čtverém druhu pudy,

⁶⁴ Řecky: *sperma*: překládá se také jako „původ, vysévání, páření, rod, pohlaví, potomek, potomstvo, zrno setby, osivo“.

⁶⁵ Nebo: zahradní rostliny.

⁶⁶ Nebo: hnízdit.

také ne o neviditelné Boží působení jako v předcházejícím podobenství, nýbrž o jednoznačně negativní vývoj. To je přehlíženo mnoha vykladači, kteří chtějí v tomto podobenství vidět pozitivní vývoj, totiž rozšíření evangelia po celé zemi. Hořčičné zrno sice není absolutně nejmenší semeno, ale přece podstatně menší než zrna obilí a jiných rostlin, sloužících k potravě (v. 31). V Bibli je používáno jako téměř příslovečný výraz pro něco velmi malého a nepatrného. Tak Pán v Matouši 17,20 říká Svým učedníkům: „*Budete-li mít víru jako zrno hořčice...*“ Ale zatím co tam popisuje jen možnou velikost nebo malost síly víry, jde mu zde o to, co se z nejmenších začátků vyvine: „... *když je zaseto, vzchází a stává se větším než všechny byliny*“ (v. 32). Rostlina, podobná keři, vyrůstající ze semene černé hořčice, může dosáhnout výšky dvou až tří metrů.

To, co se vyvine z toho malého hořčičného zrna, je zde posouzeno negativně. Boží království se stává zemskou veličinou! Všimněme si, že Pán zde nepopisuje vývoj království nebes, který Bůh chce, nýbrž poukazuje na jeho vnější rozvinutí jako následku Svého zavržení. To je potvrzeno závěrečnou větou: „... *takže se pod jeho stínem mohou usadit ptáci nebe*“ (v. 32). Pán už v prvním podobenství vysvětlil, že ptáci, kteří žerou na cestu spadlá dobrá semínka, jsou obrazem ďábla, který vytrhává slovo ze srdcí posluchačů. Zahnízdí se zde táž moc toho zlého, která nejprve chtěla zničit Boží dílo!

Ptáci jsou v Bibli velmi často obrazem ďábelských vlivů (srv. s 1. M. 15,11; 40,17; Jer. 5,27). Zvláště zřetelně to je vyjádřeno ve Zjevení 18,2, kde ta velká nevěstka Babylon, obraz budoucího křesťanstva bez Krista, je označena jako „*vězení (ochrana) každého nečistého ducha a... každého nečistého a nenáviděného ptáka*“. Už Pavel musel vícekrát varovat před démonskými vlivy na věřící (1. Kor. 10,20; 1. Tim. 4,1), a Jan končí svůj První dopis slovy: „*Děti, varujte se model!*“

Boží království ve své vnější formě odpovídá dnes křesťanstvu (nikoli Božímu Shromáždění, to jest celku všech vykoupených). Podobenství o čtveré půdě ukazuje, že se Satan pokouší zabránit přijetí Božího slova s vírou v srdci. V podobenství o hořčičném zrně ztratilo Boží království svůj původní charakter a rozvinulo se v činitele moci ve světě (ačkoli v něm jsou přirozeně stále i praví věřící). Mícháním se do světové politiky, přijímáním filozofických myšlenek a stále zřetelnějším odklonem od Božího slova se křesťanstvo, organizované ve velkých církvích, stalo „stromem“, který dnes skýtá útulek všem možným myšlenkám a jejich nositelům.

Pán tedy popisuje v těch třech podobenstvích o rozsetém semeni Slova odpovědnost lidí při slyšení, neviditelné působení Pána v Božím království na zemi v době Své nepřítomnosti, a nakonec vnější vývoj království záporným směrem.

Ve Svých podobenstvích zástupům lidu řekl ještě mnohem více, co nám není předáno (srv. s Janem 21,25). Jeho slova nesla vždy charakter milosrdné trpělivosti, ale zároveň byla přizpůsobena stavu a porozumění Jeho posluchačů. Zvěstoval jim, „slovo, jak to mohli slyšet“ (v. 33; srv. s kap. 2,2). Neobsahuje tento krátký popis poučení pro všechny, kteří zvěstují Boží slovo? Pán samozřejmě – na rozdíl od nás – měl dokonalou známost o porozumění Svých posluchačů. A přece bychom se i my vždy měli ptát, zda i naše slova jsou volena tak, aby jim mohlo být porozuměno.

Pán Ježíš zde sice nevysvětluje, proč mluvil v podobenstvích, ale činí to v Matouši 13,10-17. Mluví o „tajemstvích království nebes“, která odmítajícím zůstávají skryta, a porozumějí jim jen ti, kdo v Něho věří. Zároveň však volil Svá slova tak, že jejich hloubku nemohl pochopit každý. Podobenství jsou mluvena prostou, obraznou řečí, ale jejich duchovní význam se žel až dodnes neotevívá každému čtenáři nebo posluchači. Porozumění závisí, jako vždy a všude u Božího slova, na duchovním stavu. Tak zůstala podobenství jistě i tehdy pro mnohé „zavřenou knihou“. Svým učedníkům však Pán vše vysvětloval zvlášť (v. 34).

Bouře na jezeru (Marek 4,35-41)

(Srovnej s Mat. 8,23-27; Luk. 8,22-25.)

(35)A v onen den, když nastal večer, jim říká: Přeppravme se na protější břeh. (36)A oni propouštějí zástup a berou jej, jak byl, v lodi s sebou. A byly u něho druhé lodě. (37)A pozvedá se prudká větrná bouře a vlny bily do lodi, takže se loď již naplňovala. (38)A on byl v zadní části a spal na podušce; a oni jej probouzejí a říkají mu: Učiteli, nezáleží ti na tom, že hyneme? (39)A on se probudil, pohrozil větru a řekl k jezeru: Mlč, utichni! A vítr se utišil a nastal velký klid. (40)A on jim řekl: Co jste bázlivi? Ještě nemáte víru? (41)A oni se báli velkou bázni a říkali jeden druhému: Kdopak je tento, že i vítr a jezero jej poslouchají?

Večer tohoto dne vyzývá Pán Ježíš Své učedníky, aby se s Ním v lodi přepra-

vili na druhý břeh jezera. Ale nejprve propouští velké zástupy, které Mu naslouchaly. Má starost o to, aby v Jeho přítomnosti mělo vše řádný průběh, a nepřenechává lidi prostě sobě samým.

Pak Jej učedníci berou s sebou v lodi, „*jak byl*“ (v. 35.36). Zda si byli vědomi skutečnosti, že mají na palubě věčného Božího Syna? A přece On byl zároveň ten, který se sám ponížil a stal se člověkem, ano, tím opovrženým, zavrženým od Svého pozemského lidu. Ale byl u nich! Jeho dobrovolně přijaté ponížení s sebou neslo to, že měl podíl na slabostech lidské existence, ať to byl hlad, žízeň nebo únava – s výjimkou hříchu. Tak leží unaven v zadní části lodi a spí na podušce, kterou připravily laskavé ruce pro Něho, který byl na zemi tak chudý, že neměl nic, kde by mohl položit Svou hlavu (Mat. 8,20).

Když nyní přichází prudká bouře a vlny bijí do lodi, zachvacuje učedníky strach (v. 37). Probouzejí svého Mistra a ptají se Ho trochu s výčitkou: „*Učitel, nezáleží ti na tom, že hyneme?*“ (v. 38) Jak by se byla mohla potopit loď se Stvořitelem všech věcí, především ale se Spasitelem světa (Jan 1,3; 4,42)? Jak málo Jej poznali a jak málo známe my našeho milovaného Pána! Jak často se nám daří podobně jako učedníkům, kteří byli zachvázeni hrůzou a byli v těžkosti! Cožpak nedal On sám úkol přepravit se na druhou stranu? Kdyby Mu nezáleželo na lidech, nebyl by sestoupil ze Svého místa ve slávě na zem, nezaujal by místo v jeslích v Betlémě a nešel by na kříž. Avšak ani slovo výčitky nepřichází z úst toho dokonalého Služebníka, který teprve nyní procítá – probuzen jejich slovy.

V příštím okamžiku smějí oči učedníků před sebou vidět všemohoucího Boha. On, který právě ještě byl tak unaven, že spal uprostřed bouře a hluchení vln v zadní části člunu, přikazuje nyní ve všemohoucnosti, kterou vlastní jen Bůh, silám přírody. Krátké slovo z Jeho úst dává umlknout větru a vlny se ukládají, takže náhle nastává velký klid (v. 39). Kdo kromě Boha vlastní moc přikazovat živlům přírody? To mohli učedníci vyčíst ze Starého zákona, ale zde viděli skutečnost vlastníma očima (viz Žalm 89,10; 106,9).

Ale On se také ptá Svých učedníků, proč jsou tak úzkostní a mají tak málo víry! Jak Jej muselo zarmoutit, když našel tak slabou víru právě u těch, kteří Mu stáli tak blízko, kteří viděli a zakusili důkazy Jeho milosti (v. 40). Plní zděšení a ctící bázně se ptají: „*Kdopak je tento, že i vítr a jezero jej poslouchají?*“ (v. 41) Uvěřili v Něho a přece Ho ještě neznali. Tak se nezřídka daří i nám, že Jej správně poznáváme teprve v nejtěžších situacích.

Událost na jezeru však asi také ilustruje mocná hnutí, která byla v Božím království vyvolána démonskými silami, ukázanými v podobenství o hořčičném zrně, a mohou hluboce otřást i pravými věřícími. Avšak ani my nemusíme v duchovních bouřích přítomné doby mít strach. Náš Pán je s námi a jistě nás přivede k cíli!

KAPITOLA 5

V této kapitole je nám představena dobročinná moc Božího Služebníka. Vykonává ji, aby lidi osvobodil od vlivu Satana. Jak zde vidíme, tento zlý a strašný vliv se zjevuje v posedlosti, nemoci a smrti.

Posedlý v zemi Gadarenských (Marek 5,1-20)

(Srovnej s Mat. 8,28-34; Luk. 8,26-39.)

⁽¹⁾A přišli na druhý břeh jezera do země Gadarenských⁶⁷. ⁽²⁾A když vystoupil z lodi, ihned vyšel naproti němu z hrobů člověk s⁶⁸ nečistým duchem, ⁽³⁾ který měl své bydlení v hrobkách; a ani řetězy jej už nikdo nemohl svázat, ⁽⁴⁾ protože byl často svázán okovy a řetězy a řetězy byly od něho roztrženy na kusy a okovy rozdraceny; a nikdo ho nedokázal zkrotit. ⁽⁵⁾A vždycky, v noci a ve dne, byl v hrobkách a na horách a křičel a bil se kameny. ⁽⁶⁾A když uviděl z dálky Ježíše, běžel a poklonil se mu⁶⁹; ⁽⁷⁾ a křiče silným hlasem, říká: Co mám s tebou do činění, Ježíši, Synu Boha Nejvyššího? Zapřísahám tě při Bohu, nemuč mě! ⁽⁸⁾ Neboť mu řekl: Vyjdi, ty nečistý duchu, z toho člověka. ⁽⁹⁾A zeptal se ho: Jaké je tvé jméno? A on mu říká: Legion je mé jméno, neboť je nás mnoho. ⁽¹⁰⁾A prosil⁷⁰ ho velmi, aby je neposílal pryč z té krajiny. ⁽¹¹⁾ Bylo tam ale u té hory velké stádo vepřů, které se páslo. ⁽¹²⁾A oni ho prosili a řekli: Pošli nás do těch vepřů, abychom do nich vešli. ⁽¹³⁾A On jim to dovolil. A ti nečistí duchové vyšli a vešli do vepřů a stádo se zřítilo po svahu do jezera (asi dva tisíce), a utopili se v jezeru.

⁽¹⁴⁾A ti, kteří je pásli, utekli a zvěstovali to ve městě a ve vesnicích⁷¹; a oni přišli, aby viděli, co se stalo. ⁽¹⁵⁾A přicházejí k Ježíšovi a vidí toho posedlého sedět, oblečeného a rozumného, toho, který měl Legion; a

⁶⁷ Nestle-Aland: *Gerasenských*.

⁶⁸ Doslova: „v“ (tj. v okruhu moci nebo v moci nečistého ducha).

⁶⁹ Řecky: *proskynein* – také „holdovat, velebit, snažně prosit“.

⁷⁰ Řecky: *parakalein* – vlastně „na stranu volat“; také přeloženo jako „povzbudit, prosit, být utěšen, přivolat, do někoho pronikat, těšit, přimlouvat“.

⁷¹ Doslova: *ve dvorech*.

báli se. ⁽¹⁶⁾A ti, kteří to viděli, jim vyprávěli, jak se to stalo tomu posedlému, a o těch vepřích. ⁽¹⁷⁾A začali mu domlouvat⁷², aby odešel z jejich území. ⁽¹⁸⁾A když vstoupil do lodi, prosil⁷³ ho ten posedlý, aby směl být u něho. ⁽¹⁹⁾A nedopustil mu to, nýbrž říká mu: Jdi do svého domu ke svým a zvěstuj jim, jak mnoho Pán při tobě učinil a jak se nad tebou slitoval. ⁽²⁰⁾A on odešel a začal v Dekapolis⁷⁴ oznamovat, kolik toho Ježíš při něm učinil; a všichni se divili.

„Země Gadarenských“ (nebo podle jiného způsobu čtení: Gerasenských, další rukopisy čtou Gergesenských)⁷⁵ ležela východně od Genezaretského jezera a byla asi více či méně totožná s územím Dekapolis, krajiny, která byla silně ovlivněna řeckou kulturou (v. 1). Když Pán vystoupil z lodi, kterou právě sám zachoval před potopením, setkal se s dvěma posedlými nečistými duchy či démony, z nichž však Marek (stejně jako Lukáš) zmiňuje jen jednoho – asi toho nápadnějšího. Ten se vyhýbal lidské společnosti a zdržoval se v hrobkách, to znamená asi ve skalách vytesaných, jeskyním podobných hrobkách. Jako duchovně nečistý se nalézal tedy na nečistých místech, škodil si na těle a na duši a nebyl od lidí zkrotitelný (v. 2-5).

Chování tohoto člověka jasně zjevilo, že v jeho případě nešlo o tělesné nebo duševní onemocnění nebo ani o nemoc ducha. Kromě toho nesmí být v žádném případě přehlédnut nebo ponechán mimo zřetel vícenásobný výskyt pojmu „nečistý duch“.

Všichni lidé jsou od přirozenosti sice otroky ďábla, který je i v nich aktivní (Žid. 2,15; Ef. 2,2). Posedlost je však nejhorší forma zkázy přinášející a ničivé vlády Satana nad člověkem. Normálně však nikdo není nechtěně přemožen nečistými duchy, nýbrž děje se to buď vědomým obrácením se

⁷² Řecky: *parakalein*.

⁷³ Řecky: *parakalein*.

⁷⁴ tj. Desetiměstí (pruh země s deseti městy na severovýchodě tehdejší Palestiny).

⁷⁵ *Gadarenští* byli obyvatelé města *Gadara* (dnes *Hamat Gader*) u Jarmuku, *Gerasenští* ti z *Gerasy* (dnes *Djerasch* v Jordánsku), a *Gergesenští* se zdá pocházet z řeckého *Gargasei*, označení pro *Gesuritské* v Septuagintě (viz 5. M. 3,14). Který z těch tří druhů čtení je správný, je těžké rozhodnout; všechna místa ležela východně od Jordánu.

k okultním věcem, nebo lehkovážným zaměstnáváním se jimi.⁷⁶ Na to ďábel ihned reaguje svými zlými a nečistými duchy! Proto nikterak nemůže být dostatečně jasně varováno před takovými nebezpečnými praktikami. Žel, že musíme zjišťovat stále sílící lehkovážnost v zacházení s okultními myšlenkami. Varujme se každého zaměstnávání se jimi, které často začíná zdánlivě neškodnými věcmi, jako jsou horoskopy!

Ale Pán Ježíš může pomoci a On také pomáhá. Posedlý Ho vidí zdaleka, spěchá k Němu a činí něco, co by lidští nepřátelé Krista, učení v Písmu, kteří připsali Jeho divy „knížeti démonů“, nikdy neučinili (kap. 3,22). Muž s nečistým duchem sice křičí silným hlasem, zároveň se však klaní Ježíšovi se slovy: „*Co mám s tebou do činění, Ježíši, Synu Boha Nejvyššího?*“ (v. 6 a 7; srv. se 4. M. 24,16; Sk. 16,17) Zatím co většina lidí byla slepá vůči Boží slávě, která se zjevovala v Ježíšovi, ti, kteří byli posedlí nečistými duchy a demony, vždy uznávali Jeho božskou autoritu. Nikdy naproti tomu nečteme, že by označili Krista za „Pána“.

Pak k tomu nečistý duch – ale teprve po příkazu Pána, aby z toho člověka vyšel, dodává: „*Zapřísahám tě při Bohu, nemuč mě!*“ Tato prosba zjevuje, jak přesně vazalové nebo služebníci ďábla vědí o svém budoucím hrozném údělu.

V souběžné zprávě u Matouše se Pána Ježíše ptají: „*Přišel jsi sem, abys nás trápil před časem?*“ U Lukáše Jej prosí, „*aby jim nepřikazoval odejít do propasti*“ (Mat. 8,29; Luk. 8,31). Jaký hrozný stav to musí být, vědět, kde cesta končí, bez přání a bez možností to změnit. Satan a jeho andělé vědí, že věčný oheň je nejprve připraven pro ně, kteří jako první povstali proti Bohu a od Něho odpadli (Mat. 25,41).

Je nápadné, že ve vypravování mluví nečistý duch, který přebýval v tomto člověku, nejprve v jednotném čísle, avšak ve 12. verši v množném čísle. To nám ukazuje, jak dalece nečistí duchové lidi zachvacují. Zcela se ztotožňují s dotyčnou osobou. Obráceně je to však stejné. Když Pán říká: „*Vyjdí, ty nečistý duchu, z toho člověka!*“ (v. 8), je zjevné, že se nejedná jen o jednotlivého nečistého ducha, který bydlí v tomto muži. Velké množství je označeno jako „Legion“ (v. 9). Legie byla vlastně oddělení římského vojska, čítající asi 6000 mužů; výraz byl však už tehdy používán k označení

⁷⁶ Jednou je podána zpráva o někom, kdo už jako dítě byl posedlý nečistým duchem (Marek 9,17-27).

velkého množství. Marie Magdalena byla posedlá „jen“ sedmi démony (Marek 16,9; Luk. 8,2; srv. s Luk. 11,26).

Vůdce této Legie nečistých duchů prosí nyní naléhavě Pána o to, aby je neposílal pryč, aby mohli zůstat v tomto pro ně asi velmi vhodném bezbožném prostředí. Zde chtějí nadále provozovat své ničivé dílo (v. 10). Jako další cíl své ničivé zlosti si vyprošují, aby směli vejít do stáda vepřů, což jim Pán dovoluje (v. 11). Tato nejprve zvláštním způsobem působící prosba však potvrzuje nejprve to, co bylo výše řečeno o ochotě lidí přijímat ďábelské věci. Zde našli démoni zjevně připravenou půdu pro sebe a pro své satanské aktivity.

Tato Legie nečistých duchů opouští sice svou lidskou oběť, přepadá ale nyní stádo vepřů, které žene ze svahu dolů do jezera a ničí je (v. 13). Existence tak velkého stáda zvířat, která byla podle izraelského zákona nečistá, vyznačuje duchovní a mravní stav obyvatelstva této krajiny (srv. s 3. M. 11,7).

Když pastýři, kteří z hrůzy a strachu utekli, zvěstují pro lidi z okolí senzáční zprávu, mnozí přicházejí, aby viděli, co se skutečně stalo (v. 14). Vidí tam Ježíše a toho kdysi zuřícího posedlého, který tu nyní sedí oblečený a rozumný, ale také tichý a pokojný. Zjevné osvobození posedlého, který je nyní uzdraven na těle i na duši, v nich vyvolává jen strach (v. 15). Když jim je od očitých svědků potvrzeno jak uzdravení posedlého, tak i úděl stáda vepřů, začínají Pánu Ježíši domlouvat, aby opustil jejich území. Mohou spíše žít s posedlým člověkem, než s Božím Synem, a rmoutí se kvůli materiální ztrátě dvou tisíc vepřů, místo aby se radovali z požehnané činnosti Pána Ježíše a z osvobození toho posedlého. Prosí Jej, aby opustil jejich území, aby dále mohli žít nerušeně v temnotě (v. 16 a 17).

Pán Ježíš, který zde nevidí úrodnou půdu pro Boží poselství a skutky, se připravuje na cestu přes Genezaretské jezero na druhý, západní břeh. Uzdravený má jen jedno přání: aby směl zůstat u Pána, který mu tak předivným způsobem pomohl (v. 18). Pán Ježíš však pro něho má jiný úkol. Má se vrátit zpátky k těm svým, aby jim zvěstoval, kolik „Pán“ při něm učinil a jak se nad ním slitoval (v. 19). Jako věrný Služebník nestaví Ježíš do popředí sebe, nýbrž Boha, Pána. Svědectví víry začíná v nejužším kruhu v okolí! Ten muž zjevně radostně přijal ten úkol, neboť závěrečná slova: „*A on odešel a začal v Dekapolis oznamovat, kolik toho Ježíš při něm učinil*“, svědčí o jeho horlivosti a živém vztahu víry k Pánu Ježíši, který nyní obdržel (v. 20).

Jairova dcera (Marek 5,21-24.35-43)

(Srovnej s Mat. 9,18.19.23-26; Luk. 8,41.42.49-56.)

⁽²¹⁾A když se Ježíš v lodi opět přeplavil na protější břeh, shromáždilo se kolem něho velké množství lidí; a byl u jezera. ⁽²²⁾A přichází jeden z představených synagogy, jménem Jairus, a když ho vidí, padá mu k nohám; ⁽²³⁾a prosil⁷⁷ ho velmi a řekl⁷⁸: Moje dcerka umírá; přijď přece a vlož na ni ruce, aby byla zachráněna a žila. ⁽²⁴⁾A šel s ním. A velký zástup ho následoval, a tlačil se na něho.

⁽³⁵⁾A zatím co ještě mluvil, přicházejí od představeného synagogy a říkají: Tvoje dcera zemřela; co ještě obtěžuješ Učitele? ⁽³⁶⁾Když ale Ježíš slyšel to slovo, které bylo mluveno, říká⁷⁹ představenému synagogy: Neboj se; jen věř. ⁽³⁷⁾A nedovolil nikomu, aby ho doprovázel, kromě Petra a Jakuba a Jana, bratra Jakubova. ⁽³⁸⁾A přicházejí do domu představeného synagogy, a on vidí shluk, a jak plakali a nahlas naříkali. ⁽³⁹⁾A když vstoupil, říká jim: Co hlučíte a pláčete? To dítě⁸⁰ nezemřelo, nýbrž spí. ⁽⁴⁰⁾I vysmívali se mu. Když ale všechny vyhnal, bere s sebou otce dítěte a matku a ty, kteří byli u něho, a vchází tam, kde leželo dítě. ⁽⁴¹⁾A když uchopil dítě za ruku, říká k němu: Talítha kumi!, to jest přeloženo: Děvče, pravím tobě, vstaň! ⁽⁴²⁾A děvče ihned vstalo a chodilo, neboť mu bylo dvanáct let. A divili se⁸¹ velkým údivem. ⁽⁴³⁾A naléhavě jim přikázal, aby se to nikdo nedověděl, a řekl, aby jí dali najíst.

Sotvaže Pán, ten neúnavný Služebník, dosáhl druhého břehu Genezaretského jezera, shromáždil se kolem Něho velký zástup lidí (v. 21). Tu se k Pánu přiblížil jeden z představených místní synagogy, jménem Jairus („Bůh osvěcuje“ nebo „Osvícený“), s prosbou ohledně své jediné dcery, která umírala. Přitom nic nepřikrašloval, nenadělal také mnoho slov, nýbrž prostě

⁷⁷ Řecky *parakalein*.

⁷⁸ Nestle-Aland: *prosí ho velmi a říká*.

⁷⁹ Nestle-Aland: *Ježíš ale přeslechl (nebo: slyšel mimochodem) to slovo, které bylo mluveno, a říká*.

⁸⁰ Řecky: *paidion*: jak konkrétně tak i v přeneseném smyslu malé dítě (v řečtině zdobnělina od *pais* – chlapec, dítě, služebník“).

⁸¹ Nestle-Aland dodává: *ihned*.

krátce vylíčil stav věcí. Později, když jeho domácí mu přinesli zprávu, že je zbytečné Učitele ještě dále obtěžovat, protože jeho dcera mezitím zemřela (v. 35), sdělil Mu, že děvče je mrtvé (Mat. 9,18). Pán se vydává na cestu, aby vyhověl Jairově naléhavé prosbě. Tak čekal také u zprávy, že Lazar je nemocen, tak dlouho, až ten zemřel, a Jeho vysvětlení, dané učedníkům, je na místě také zde: Bylo to „*pro slávu Boží, aby Syn Boží byl skrze ni /tu nemoc/ oslaven*“ (Jan 11,4).

Pán vidí velký zármutek otce a těší ho slovy: „*Neboj se; jen věř.*“ (v. 36) – Jak nesnadná nám často připadá prostá víra, když to kolem nás vypadá temně! Kež bychom se přece více opírali o našeho Pána, pro kterého není nic příliš velké a nic příliš těžké!

Pán, nedotčen rozruchem plaček v domě představeného synagogy, bere s sebou dovnitř Svě tři nejdůvěrnější učedníky Petra, Jakuba a Jana, kteří později byli také na hoře proměnění a v Getsemane Jeho jediným doprovodem. Ví, že tělo mrtvého dítěte, které opustil duch i duše, jen spí (v. 37-39; srv. s Luk. 8,52; Janem 11,11).

Této pravdě Jeho současníci ještě nerozuměli, jak ukazují úsměšky truchlících (v. 40). Ale ta pravda je velmi vzácná. Nespí duše mrtvých, nýbrž tělo. On, jenž je život sám, může spící těla těch Svých opět probudit, jak to učiní při Svém příchodu k tomu, aby je vzal domů. Podobným způsobem budou vzkříšena i těla nevěřících na konci Milénia, avšak k věčnému soudu (1. Tes. 4,15; Zj. 20,13). V nynější době se duše zesnulých věřících nalézají u Krista v ráji, kde to je „*mnohem lepší*“ (Luk. 23,43; Fil. 1,23). Duše nevěřících jsou však v Hádes, kde už musejí trpět hrozná muka (Luk. 16,24). Velmi rozšířené učení o „spánku duší“ mrtvých neodpovídá učení Svatého písma.

S několika málo svědky vstupuje Pán nyní do místnosti, v níž leží dítě. Uchopí je za ruku a říká aramejská slova: „*Talitha kum(i)!*“ (Děvče, vstaň!) Řecký (a český) prepis „*Děvče, pravím tobě, vstaň!*“ je tedy trochu podrobnější. „*lhned*“ se život vrací a děvče chodí (v. 41.42). Pán, který myslí na všechno, jí nechává dát něco k jídlu a přikazuje rodičům, aby o tomto divu nic neříkali (v. 43).

Jednou měl jeden uzdravený sice ve vlastním domě vydat svědectví o Boží velikosti (kap. 5,19), ale v jiných případech Pán přikazoval, aby nikomu nic neříkali (kap. 1,44; 7,36; 8,26). Tento rozdílný způsob jednání Pána měl své důvody a své účinky. Na jedné straně ten pravý Boží Služebník nehledal

vlastní čest, na druhé straně vedlo šíření zpráv o zázračných uzdraveních k tomu, že byl všude stále více tísněn lidmi (kap. 1,45).

Některé další myšlenky ke zprávám o třech vzkříšeních, která Pán způsobil:

Pán Ježíš ve Svém pozemském životě, pokud nám to Písmo sděluje, vzkřísil tři lidi. Tato vzkříšení – ačkoli jen pro pozemský život – pro nás také přece obsahují různá duchovní naučení. Zde popsané vzkříšení je to první. Jednalo se o dvanáctileté děvče, které právě zemřelo. „Ihned“ vstalo a chodilo, potřebovalo ale potravu. Tak tomu je také u každého duchovního vzkříšení. Začíná nový život, pro který člověk jako první věc potřebuje duchovní potravu skrze Boží slovo.

Druhou osobou, která byla vzkříšena, byl mladý, dospělý muž v městě Nain. Ten se už nacházel na cestě k pohřbení (Luk. 7,11-17). Jakmile byl opět probuzen k životu, posadil se a začal mluvit, a Pán ho zase dal jeho matce. Zde vidíme jako další známku nového života duchovní sílu, svědectví slov a nutnost společenství.

Lazar z Betanie byl třetí, koho Pán Ježíš vzkřísil (Jan 11,1-44). Už čtyři dny ležel v hrobě, když Pán Ježíš přišel do Betanie. Když vyšel z hrobu, byl ještě svázán hrobními šátky. Od nich musel být osvobozen, aby mohl dobře jít. Zde vidíme nutnost duchovní pomoci při osvobození od dřívějších „svázaností /závislostí/“.

Ať dítě, mladík nebo starší člověk, ať muž nebo žena, každý člověk je před Bohem duchovně mrtvý a potřebuje nový, věčný život. Ten může darovat jen Boží Syn. Kdo v Něho uvěří, má věčný život a nepřejde na soud (Jan 3,36; Ef. 2,6). Ale nový život se musí také rozvíjet a ke správnému duchovnímu růstu potřebuje duchovní pomoc.

Při příchodu Pána k uchvácení věřících budou nejdříve vzkříšeni „mrtví v Kristu“. To pak bude vzkříšení těla. Někteří z těch Jeho budou pak právě zemřelí jako Jairova dcera, jiní budou nesení ke svému pohřbení jako mladík z Nain, zatím co většina už bude jako Lazar spočívat kratší či delší dobu v zemi. Pán je všechny vzkřísí a s proměněnými živými je uvede do slávy domu Otce (Jan 14,2 a dále; 1. Tes. 4,15-18). On je Vítěz nad smrtí!

Žena, trpící tokem krve (Marek 5,25-34)

(Srovnej s Mat. 9,20-22; Luk. 8,43-48.)

⁽²⁵⁾A jedna žena, která měla dvanáct let tok krve ⁽²⁶⁾a mnoho vytrpěla od mnoha lékařů a použila celý svůj majetek a neměla z toho žádný užitek – spíše jí bylo stále hůře –, ⁽²⁷⁾přišla, když uslyšela o Ježíšovi, v zástupu zezadu a dotkla se jeho oděvu; ⁽²⁸⁾neboť řekla: *I když se dotknu jen jeho šatů, budu uzdravena*⁸². ⁽²⁹⁾A ihned vyschl pramen její krve a ona na těle pozorovala, že byla od toho trápení uzdravena. ⁽³⁰⁾A Ježíš ihned sám v sobě poznal sílu, která od něho vyšla, obrátil se v zástupu a řekl: *Kdo se dotkl mých šatů?* ⁽³¹⁾A jeho učedníci mu řekli: *Vidíš, že se na tebe zástup tlačí, a ty řekneš: Kdo se mne dotkl?* ⁽³²⁾A pohleděl kolem, aby viděl tu, která to učinila. ⁽³³⁾Ta žena ale, plna strachu a třesení, protože věděla, co se jí stalo, přišla a padla před ním a pověděla mu celou pravdu. ⁽³⁴⁾On jí ale řekl: *Dcero, tvá víra tě uzdravila*⁸³; *jdí v pokoji, a buď zdráva od svého trápení.*

Na cestě k Jairovu domu šla s davem, který tísnil Pána Ježíše (v. 24), nemocná žena, která od dvanácti let trpěla tokem krve. Na léčení této nemoci vynaložila celý svůj majetek, aniž by jí lékaři mohli být i v tom nejmenším pomoci. Naopak, pořád se to jen horšilo. Navíc po celou dobu svého krvotoku byla podle zákona nečistá – téměř jako nějaká vyvržená (v. 25.26; srv. s 3. M. 15,19-27).

Zpráva o neobyčejných divech uzdravení Muže z Nazaretu v ní asi ještě jednou dala vzniknout nové naději. Tak Ho vyhledala, ale nemohla se protlačit davem lidí k osobnímu rozhovoru s Ním, protože se kolem Něho prostě tísnilo příliš mnoho lidí. Tak se v prosté víře spokojila s něčím menším (v. 27). Ve svém srdci si řekla: „*I když se dotknu jen jeho šatů, budu uzdravena.*“ (v. 28) Přes svou slabost se probojovala zástupem a dosáhla toho, že se dotkla šatů Pána Ježíše. A její víra byla odměněna! Její dlouholetá nemoc se zastavila, což ihned s radostí a vděčností zpozorovala. Slovo „uzdravena“ ve verši 29 (řecky: *iaesthai*) se vztahuje jen na tělesné uzdravení. Na rozdíl od toho se může sloveso, použité ve verších 28 a 34 (řecky: *sôzein*) vztahovat také na duchovní uzdravení, spasení. To je také potvrzeno slovy Pána

⁸² Nebo: *zachráněná*.

⁸³ Nebo: *zachránila*.

Ježíše ve verši 34.

Avšak Pán Ježíš, jehož služba nebyla nikdy mechanickou činností, nýbrž děla se s božskou láskou a dokonalou oddaností, zpozoroval, že od Něho vyšla síla. On, jenž tak ochotně vyhověl dotyku víry té ženy, však pro sebe nepotřeboval položit tu otázku: „*Kdo se dotkl mých šatů?*“ Učinil to předně k poučení té ženy, a za druhé pro užitek Svých učedníků a ostatních kolem stojících (v. 30). Jak potřebné to bylo, ukazuje na první pohled srozumitelně znějící protiotázka učedníků: „*Vidíš, že se na tebe zástup tlačí, a ty řekneš: Kdo se mne dotkl?*“ (v. 31). Ještě neznali jedinečnost tazatele, když položili takovou otázku!

Dotyk té ženy neměl nic společného s tísněním a strkáním těch, kteří Pána Ježíše obklopovali, nýbrž byl vyjádřením jejího velkého trápení a jejího přání, zakusit božskou pomoc. Tuto pohnutku Pán Ježíš při dotyku „ihned“ poznal. Proto se nyní rozhlížel kolem (viz kap. 3,5), aby viděl tu osobu, která se Ho takto dotkla (v. 32).

Nyní se uzdravená žena musela naučit další lekci. Předtím poznala všemohoucnost a milosrdenství Božího Syna, a teď poznala Jeho vševědoucnost a lásku. Přes svou radost z uzdravení byla ještě příliš úzkostlivá, ale padla před Ním a vyznala vše, co udělala. Všichni mohli slyšet, jak víra v jejím srdci nyní vedla k vyznání jejích úst (v. 33; srv. s Řím. 10,10).

Nyní smí ta ještě tak bázlivá, ačkoli věřící žena, slyšet obdivuhodně potěšující slova z úst Spasitele.

1. Její víra ji uzdravila a zachránila⁸⁴ pro věčnost.
2. Směla žít dále v pokoji (srv. s Luk. 7,50).
3. Byla s konečnou platností osvobozena od svého tělesného „trápení“.

---

⁸⁴ řecké *sôzein*; to sloveso je použito ve Skutcích a v Dopisech pro záchranu duše, na rozdíl od řeckých sloves *therapeuein* a *iaesthai*, která rovněž znamenají „uzdravit“.

KAPITOLA 6

Odmítnutí Pána Ježíše se nyní stává stále zřetelnějším. Avšak On se nenechává ani tím, ani zabitím Svého herolda Jana zmást ve Své oddané a věrné službě Bohu a Svému lidu. Naopak: Připravuje nyní Své učedníky na to, aby Mu jako Jeho poslové důvěřovali i v těžkých okolnostech. Tyto dva předměty, zavržení Krista a příprava Jeho učedníků na nový pořádek, jsou proto hlavními tématy kapitol 6 až 10.

Druhé zavržení Ježíše v Nazaretu (Marek 6,1-6)

(Srovnej s Mat. 13,54-58.)

(¹)A odešel odtamtud a přichází do svého otcovského města, a jeho učedníci ho následují. (²)A když nastala sobota, začal učit v synagoze; a mnozí, kteří naslouchali, žasli a říkali: Odkud má tento toto všechno, a jaká to je moudrost, která je tomuto dána, a takové skutky divů se dějí skrze jeho ruce? (³)Není tento ten tesař, syn Marie a bratr Jakuba a Josesa a Judy a Šimona? A nejsou jeho sestry zde u nás? A urazili se na něm. (⁴)A Ježíš jim řekl: Prorok není beze cti, kromě ve svém otcovském městě a mezi svými příbuznými a ve svém domě. (⁵)A nemohl tam učinit žádný skutek moci, kromě že na některé slabé vložil ruce a uzdravil je. (⁶)A podivil se jejich nevěře. A procházel vesnicemi kolem a učil.

Pán Ježíš se nyní podruhé vrací do Svého otcovského města Nazaretu. Tam bydlel Josef a Marie už před Jeho narozením, a také On sám tam žil (srv. s Mat. 2,23; Luk. 2,4; 4,16-30). Jeho učedníci dělají to, co má vyznačovat Pánova „žáka“: Jdou za Ním (v. 1). Odmítnutí při první návštěvě Mu nezabránilo v tom, aby se tam opět vrátil! Jako obvyčejně šel v sobotu do synagogy, kde jako pravý Boží Služebník začal učit. Mnozí z Jeho posluchačů se divili Jeho známosti, Jeho moudrosti a divům, které činil (v. 2). Ale místo aby dále hledali a poznali, kdo On skutečně je, obrátil se jejich kritický duch proti Jeho, jim přece tak dobře známé Osobě: Nebyl tím tesařem⁸⁵, který dříve žil

⁸⁵ Řecké podstatné jméno *tektôn* může také znamenat „stavební řemeslník“ a „stavitel“.

a pracoval v jejich středu? Cožpak všichni neznali Jeho matku a Jeho sourozence, které porodila po NĚm (v. 3)?

Když zde Pán byl od Svých protivníků označen za „syna Marie“, bylo to velmi neobvyklé. Normálně by ho nazvali „synem Josefovým“ (srv. s Janem 1,45; srv. s Mat. 13,55). Tato slova pravděpodobně obsahovala negativní narážku na Jeho obdivuhodné narození, které je pro přirozeného člověka nepochopitelné a až dodnes předmětem posměchu (srv. s Janem 8,41). Jeho bratři byli v tehdejší době ještě nevěřící (Jan 7,5). Po díle vykoupení se ale zřejmě obrátili. Patřili potom s Jeho matkou Marií k hloučku učedníků (Sk. 1,15). Jen Jakub a Juda jsou nám blíže známi, o Jeho sestřích nevíme nic. Jakub se stal jedním z vůdců shromáždění v Jeruzalémě (Gal. 1,19; 2,9) a je pisatelem Jakubova dopisu. Juda napsal rovněž jeden Dopis, v němž se nazývá „bratrem Jakubovým“ (Judy 1). Protože o Josefovi je naposledy zmínka při návštěvě chrámu s dvanáctiletým Ježíšem (Luk. 2,41-51), většina vykladačů má za to, že potom už dlouho nežil.

Lidé z Nazaretu viděli nevysvětlitelný rozpor mezi původem Pána Ježíše, o kterém se domnívali, že ho znají, a Jeho neobyčejnými činy a slovy. Protože tuto otázku neuměli vyřešit, nechtěli od Něho nic přijmout, jakkoli Jeho svědectví bylo zřetelné a jasné! Uráželi se na Něm, úhelném kameni, který přece byl u Boha vyvolený a vzácný (srv. s 1. Pet. 2,6-8)! – Podobné věci museli snášet od svých tělesných bratrů už Josef a David. Tito dva byli předobrazy, ukazující na našeho Pána, a slabou mírou poznali něco z opovržení, kterého se Mu dostalo.

Pán Ježíš kvůli této nevěře, která Jej jako dokonalého člověka udivila, nemohl ve svém domovském městě učinit žádný div kromě toho, že na některé slabé vložil ruce a uzdravil je. Překážka nebyla na Jeho straně, nýbrž u lidí. On byl vždy připraven v lásce sloužit. Ale tam, kde se srdce před Jeho láskou uzavírala, ji nemohl vykonávat (v. 5).

Slova: „*A podivil se jejich nevěře*“, se jeví jako udivující. Jak se mohl ten vševědoucí Boží Syn, jímž On vždy byl a zůstával jím, divit? To však není ojedinelý případ. Matouš 8,10 a Lukáš 7,9 nám podávají zprávu o Jeho údivu nad vírou setníka z Kafarnaum. Tyto poznámky jsou jasným svědectvím o skutečnosti ponížení Božího Syna jako člověka. Jen Jan, který Jej představuje jako Božího Syna, se nezmiňuje o tomto údivu Pána.

Proto se odvrátil a navštívil okolo ležící vesnice a učil tam. Do Nazaretu

se asi už nikdy nevrátil. Evangelia o tom v každém případě mlčí. Neospravedlnitelné odmítnutí v Nazaretu Mu však nezabránilo v tom, aby pokračoval ve Svě službě v okolí (v. 6).

Vyslání dvanácti apoštolů (Marek 6,7-13)

(Srovnej s Mat. 10,5-11,1; Luk. 9,1-6.)

(7)A přivolává těch dvanáct; a začal je vysílat dva a dva a dal jim moc⁸⁶ nad nečistými duchy. (8)A přikázal jim, aby si nic nebrali s sebou na cestu, než jen hůl; ne chléb, ne mošnu, žádné peníze⁸⁷ do opasku, (9)nýbrž jen podvázané sandály; a nenavlekejte si dvojí spodní oděv. (10)A řekl jim: Kdekoli vstoupíte do domu, tam zůstaňte, dokud odtamtud neodejdete. (11)A kterékoli místo vás nepřijme a kde vás nevyslechnou, odtud vyjděte a vytřeste prach, který je na spodu vašich noh, jim na svědectví. (12)A oni vyšli a kázali, že mají činit pokání; (13)a vyhnali mnoho démonů a pomazali olejem mnohé slabé a uzdravili je.

Pán Ježíš již dříve vyvolil ze Svých učedníků dvanáct, kteří měli být u Něho, aby se od Něho učili (kap. 3,13.14). Nyní je vyslal po dvou jako svědky, aby naplnil Svě poslání, vést Boží pozemský lid k obrácení a k uznání Mesiáše. Jejich poselstvím bylo evangelium království, které bylo zvěstováno už Janem Křtitelem a na začátku Pánem Ježíšem samým (kap. 1,14; Luk. 16,16). O obsahu jejich úkolu je zde – na rozdíl od Matouše a Lukáše – řečeno jen málo. Svě uschopnění k tomu obdrželi od Něho samého. Dal jim moc nad nečistými duchy. Tím byli zvláštním způsobem legitimováni jako vyslanci Krále. Nečistí duchové byli „vazalové“ Satana, který se sám učinil knížetem světa (v. 7). Ten, kdo se prokázal být silnějším než on, byl svědkem o moci a činnosti Krále, který přece řekl: „*Jestliže ale skrze Duchu Božího vyháním demony, tak k vám přišlo království Boží.*“ (Mat. 12,28)

Jako všichni Boží služebníci (i v dnešní době), si neměli dělat starosti o své vnější blaho. Měli s sebou vzít svou poutnickou hůl, vše ostatní jim bude dáno v pravý čas. Úkol Pána, vzít si s sebou jen hůl, ale ani chléb ani mošnu ani peníze, se zdánlivě jeví být v rozporu s Jeho slovy v Matouši 10,9 a 10.

---

⁸⁶ Řecky: *exousia*: to jest svoboda, právo a schopnost jednat a určovat.

⁸⁷ Vlastně: *měď*.

Rozdíl zjevně spočívá na slovesu „obstarat“ u Matouše, to znamená na do-
datečné starostlivosti. Neměli při sobě mít ani tu nejmenší peněžní rezervu.
Obvyklé slovo pro „peníze“ je totéž jako pro „stříbro“ (řecky: *argyron*). Zde
však je napsáno „měď“ (řecky: *chalkos*); z tohoto kovu byly raženy jen ty
nejmenší mince s nepatrnou hodnotou (v. 8). Měli mít na svých nohou san-
dály, ale neměli si oblékat dvojí spodní šaty (v. 9). Vše, co neslo byť jen zdání
zajištění před nepředvídatelnými věcmi, mělo být opomenuto. Měli spolé-
hat jen na Toho, jenž je nyní vysílal. Není to velmi vážný poukaz pro nás
křesťany v západních zemích, kteří tak snadno můžeme být zataženi do svět-
ského víru snahy o materiální zajištění?

Přesto bychom neměli ztrácet ze zřetele, že tato „pravidla“ platila v prvé
řadě během pozemského života Pána Ježíše, když byl u Svého pozemského
lidu. V Lukášovi 22,35-38 dává učedníkům pro dobu Své nepřítomnosti jiné
směrnice. Pak budou opovrženi a budou konfrontováni s násilím. Avšak ani
tato slova našeho Pána nemají být brána doslovně, jak ukazuje Jeho reakce
na odpověď učedníků: „*Pane, hle, zde jsou dva meče.*“ Když Petr potom
přesto v Getsemanské zahradě vytahuje meč, dostává vážnou výtku. Vždy a
v každé situaci platí, že nemáme být starostliví, nýbrž že všechny své starosti
smíme uvrhovat na Něho (Mat. 6,25-34; Fil. 4,6; 1. Petra 5,7)!

Tam, kde jim byla nabídnuta pohostinnost, měli ji vděčně přijmout (v.
10). Kde ale nebyli přijati, měli dokonce setřást prach ze spodu svých nohou,
aby ukázali, že ti mezi Božím lidem, kteří Jeho milost odmítli, jsou považo-
váni za pohany. I Pavel později jednal podobně, když Židé odmítali evange-
lium (v. 11; srv. se Skutky 13,51; 18,6).

Dvanáct apoštolů vyšlo a volali lidi k pokání (v. 12). Ale také používali
moc, kterou jim Pán propůjčil, vyháněli démony a uzdravovali mnohé slabé
(v. 13). I když některé obdoby k vyslání služebníků v přítomné době trvají,
přece tento oddíl vcelku ukazuje, že se zde jednalo o zvláštní vyslání dva-
nácti apoštolů během Kristova pozemského života uprostřed Jeho pozem-
ského lidu: charakter svědectví vycházení po dvou, moc nad zlými duchy a
odvracení se od takových, kteří nechtěli přijmout svědectví o Boží milosti
v Kristu. Zde vidíme jasné rozdíly k naší době, ve které je zvěstováno evan-
gelium Boží milosti. Důvěra v Boží péči na cestě a volání k pokání jsou na-
proti tomu věci, které mají i dnes vyznačovat služebníky Pána.

Herodes a Jan Křtitel (Marek 6,14-29)

(Srovnej s Mat. 14,1-12; Luk. 9,7-9.)

⁽¹⁴⁾A uslyšel o něm král Herodes. (Neboť jeho jméno se stalo známým; a říkali: Jan Křtitel vstal z mrtvých, a proto v něm působí takové síly⁸⁸. ⁽¹⁵⁾Jiní ale říkali: Je to Eliáš. Jiní ale říkali: Prorok jako jeden z proroků.) ⁽¹⁶⁾Když to ale Herodes uslyšel, řekl: Jan, kterého jsem já stal, tento vstal.

⁽¹⁷⁾On, Herodes, totiž poslal a dal Jana zajmout a ve vězení svázat kvůli Herodiadě, ženě svého bratra Filipa, protože se s ní oženil. ⁽¹⁸⁾Neboť Jan Herodovi říkal: Není ti dovoleno mít ženu tvého bratra. ⁽¹⁹⁾Herodias ale to měla v mysli proti němu a chtěla ho zabít, a nemohla; ⁽²⁰⁾neboť Herodes se bál Jana, protože věděl, že je spravedlivý a svatý muž, a zachovával ho, a když ho slyšel, mnohé činil⁸⁹, a rád mu naslouchal.

⁽²¹⁾A když přišel vhodný den, kdy Herodes o svých narozeninách svým velmožům a vojevůdcům⁹⁰ a vznešeným z Galileje uspořádal hostinu ⁽²²⁾a její, Herodiady, dcera⁹¹ vešla a tančila, líbila se Herodovi i těm, kteří spolu leželi u stolu. Král řekl děvčeti: Vypros si ode mne, cokoli chceš, a dám ti to. ⁽²³⁾A přísáhl jí⁹²: Cokoli si ode mne vyprosíš, dám ti, až do poloviny svého království. ⁽²⁴⁾A ona vyšla a pověděla své matce: O co mám prosit? Tato ale řekla: O hlavu Jana Křtitele. ⁽²⁵⁾A ona ihned se spěchem vešla ke králi a prosila a řekla: Chci, abys mi hned na míse dal hlavu Jana Křtitele. ⁽²⁶⁾A král se velmi zarmoutil; avšak kvůli přísahám a kvůli těm, kteří s ním leželi u stolu, ji nechtěl odmítnout. ⁽²⁷⁾A král ihned poslal jednoho tělesného strážce⁹³ a přikázal, aby přinesl jeho hlavu. A ten vyšel a stal ho ve vězení. ⁽²⁸⁾A přinesl jeho hlavu na míse a dal ji děvčeti a děvče ji dalo své matce. ⁽²⁹⁾A když to slyšeli jeho učedníci, přišli a vzali jeho mrtvé tělo a vložili je do hrobky.

⁸⁸ Doslova: v něm rozvinují divy svou sílu.

⁸⁹ Nestle-Aland: byl velmi rozpačitý.

⁹⁰ Řecky: *chiliarchos*: Vůdce jednoho tisíce vojáků, velitel jedné kohorty.

⁹¹ Nestle-Aland: jeho dcera Herodias.

⁹² Nestle-Aland dodává: velmi.

⁹³ Nebo: kata.

Mezi vyslání a návrat dvanácti apoštolů Marek vsouvá vyprávění o hrozně popravě Jana Křtitele. Příčinou k tomu byla skutečnost, že král Herodes slyšel zprávy o Pánu Ježíši. Tento Herodes Antipas byl syn Heroda Velikého a vládl od roku 4 před Kristem až do roku 39 po Kristu jako čtvrták (řecky *tetrarchês*), to znamená jako na Římu závislý panovník nad Galileou a Pereou. Myslel si, že Jan, kterého on zabil, vstal z mrtvých. Tomu věřili také různí lidé, kteří slyšeli jméno Pána, ale blíže Ho neznali, neboť jinak by přece museli vědět, že Jan Křtitel Pána pokřtil u Jordánu. Jiní si zase mysleli, že on je Eliáš, který byl zaslíben prorokem Malachiášem, a opět jiní Ho považovali za nějakého proroka (v. 14-16; srv. s Mal. 3,23).

Marek se už v kapitole 1,14 zmiňuje o uvěznění Jana Křtitele. Důvodem k tomu bylo jeho vážné svědectví proti hříšnému manželství Heroda s Herodiadou, ženou jeho bratra Filipa (srv. s 3. M. 18,16; 20,21; Mat. 5,32; 19,6). Podle zprávy židovského historika Josepha se Herodes a Herodias dali od svých předchozích partnerů rozvést, aby se mohli vzít.

Herodias byla Janovým jasným biblickým svědectvím rozhněvaná více než Herodes sám. Jeho svědomí v každém případě vykazovalo ještě kladné reakce, neboť měl před Janem velký respekt. Byl přesvědčen o tom, že to je spravedlivý a svatý muž. Slova „*a zachovával ho*“ by mohla snad mít také význam: „*dával na něho pozor.*“⁹⁴ Následující slova „*a když ho slyšel, mnohé činil*“, vydávají v první řadě svědectví o labilním charakteru Heroda. Nedovedl upustit od té ženy, rád by ale také byl po vůli Božimu muži. Tak kulhal jako Izraelité v době Eliášově „*na obě strany*“ (1. Král. 18,21). Ale zcela uznával, že Jan je spravedlivý a svatý muž, ano, dokonce se ho bál, to znamená, že s ním jednal s úctou „*a rád mu naslouchal*“ (v. 17-20).

Avšak pro Herodiadu přišla při oslavě Herodových narozenin příležitost zchladit si svou nenávisť proti Janovi. Zjevně to byla ona, která svoji dceru poslala, aby tančila před hosty svého muže, aby tím Heroda omámila a přivedla k vyslovení nepromyšlených slov. Její plán se zdařil, protože Herodes, jenž už brzy měl litovat své velkomyslnosti, nechtěl porušit svou lehkomyšlně vyslovenou přísahu: na jedné straně kvůli přítomným čestným hostům

⁹⁴ Řecké sloveso *syntéreo* se v Novém zákoně vyskytuje jen čtyřikrát a je jinak překládáno jako „*zůstat zachován*“ a „*uchovávat*“ (Mat. 9,17; Luk. 2,19; 5,38;). V každém případě je míněno pozitivní zachovávání a dbání, ačkoli toto je jediné místo, kde se vztahuje na osoby.

a na druhé straně kvůli své ženě Herodiadě. Ačkoli byl velmi zarmoucen, zůstal tento muž proti spiknutí těchto dvou žen bezmocný. Jan, herold Mesiáše a věrný svědek spravedlnosti, musel dojít k hroznému konci. Jak sděluje Matouš, poté co ho pohřbili, přišli Janovi učedníci k Pánu Ježíši a všechno Mu vyprávěli (v. 21-29; srv. s Mat. 14,12).

Důvod pro tuto vsuvku je zjevně úmysl Ducha Svatého poukázat čtenářům na podobnou, ale ještě mnohem hroznější cestu Pána Ježíše ke kříži Golgoty. On sám říká v Matouši 17,12: „*Pravím vám ale, že Eliáš už přišel, a nepoznali ho, nýbrž učinili mu, co chtěli. Tak také Syn člověka bude od nich trpět.*“ Evangelista k tomu dodává: „*Tu porozuměli učedníci, že jim mluvil o Janu Křtitelovi.*“

Evangelista Lukáš podává zprávu o ještě pozdější době: „*V téže hodině přistoupili někteří farizeové a řekli mu: Vyjdi a jdi odsud pryč, neboť Herodes tě chce zabít.*“ (Luk. 13,31) Tato poznámka ukazuje zkažený charakter této „lišky“, jak Pán krále Heroda označuje. Jemu šlo o vlastní čest, a tu musel své svědomí, které se v době života Jana Křtitele ještě ozývalo, zcela umlčet.

Návrat apoštolů (Marek 6,30-33)

(Srovnej s Mat. 14,13; Luk. 9,10-11.)

⁽³⁰⁾A apoštolové se shromáždili u Ježíše; a vyprávěli mu vše, co činili a co učili. ⁽³¹⁾A on jim říká: Pojdte vy sami na pusté místo pro sebe samé a odpočňte si trochu. Neboť byli mnozí, kteří přicházeli a odcházeli, a oni nenašli ani čas k jídlu.

⁽³²⁾A jeli lodí pryč na pusté místo pro sebe samé; ⁽³³⁾a mnozí je viděli odjíždět a poznali je a seběhli se tam pěšky ze všech měst a předešli je.

Dvanáct učedníků, které Pán Ježíš vybavil mocí nad nečistými duchy a po dvou je vyslal, se k Němu vrací (srv. s v. 7-13). Jen zde je Marek nazývá „apoštoly“ (řecky *apostolos* „vyslanec“), jinak vždy „těch dvanáct“, a to dohromady desetkrát. Shromažďují se k Ježíšovi, původu, středu a cíli své služby. Svému Mistrovi mohou a smějí vyprávět vše, co dělali a učili (v. 30). Vůči druhým mají být učedníci Pána i dnes s vyprávěním o svém konání zdrženliví a nemají se sami stavět do popředí. Když se Pavel a Barnabáš vrátili ze své první cesty, vyprávěli, „*co Bůh s nimi vykonal*“ (Sk. 14,27).

Pán Ježíš, jenž se jako ten pravý Služebník nikdy neodtahoval od lidí, jimž sloužil, má však soucit se Svými učedníky, kteří se unaveni vrátili ze své cesty. Proto chce společně s nimi vyhledat „pusté místo“, kde si oni – nikoli On! – budou moci odpočinout stranou od všeho shonu a konání lidí. Jak moudrý je přece Pán Ježíš, který ví lépe než oni sami, co ti Jeho potřebují. Můžeme být svou službou a svými úkoly tak velmi zaměstnáni, že ztrácíme z očí to vůbec nejdůležitější – Jeho, pro kterého přece máme vše činit. Proto potřebujeme i my stále znovu chvíle ticha ve společenství s Ním, kde v Jeho světle vidíme vše, i samy sebe, tak jako to vidí On.

Tam, kde byl Pán, tam bylo přicházení a odcházení, protože měl pro každého otevřené srdce, povzbuzující slovo a pomáhající ruku. Byl tím nejsnáze oslovitelným člověkem, který kdy kráčel po této zemi. Nikoho neodmítl! Nemohlo nedojít k tomu, že On a ti Jeho při všem shonu neměli ani čas se najíst (v. 31).

Ti muži vstupují nyní na loď, s níž se snaží dostat podél pobřeží k „pustému místu“, na kterém chtěl být Pán s nimi sám (v. 32). Ale mnoho lidí vidělo tu skupinu odjíždět, poznali je a spěšně ze všech měst v okolí běželi podél břehu Genezaretského jezera, zatím co člun plul stejnou cestou po vodě podél pobřeží. Avšak po tento čas byli učedníci se svým Mistrem sami! A tak měli alespoň po nějakou dobu příležitost prožívat společenství se svým Pánem. Když po nějaké době přistáli, předešli je tam lidé, od kterých je Pán chtěl na několik chvil oddělit (v. 33)! K vytouženému odpočinku nedošli.

Nasyčení 5000 (Marek 6,34-44)

(Srovnej s Mat. 14,13-21; Luk. 9,12-17; Janem 6,1-14.)

(34)A když vystoupil, viděl velké množství lidí a byl nad nimi vnitřně pohnut, protože byli jako ovce, které nemají pastýře. A začal je mnohému učit. (35)A když se už připozdilo, přistoupili k němu jeho učedníci a řekli: To místo je pusté, a už je pozdě; (36)propust' je, aby šli na venkov⁹⁵ do vesnic kolem a koupili si něco k jídlu. (37)On ale odpověděl a řekl jim: Dejte jim vy najíst. A oni mu říkají: Máme jít a koupit za dvě stě denárů chleby a dát jim jíst? (38)On ale jim říká: Kolik chlebů máte? Jděte, podívejte se. A když se to dověděli, říkají: pět a dvě ryby.

⁹⁵ Doslova: na dvorce, selské dvory.

⁽³⁹⁾A přikázal jim, aby se všichni usadili ve skupinách na zelené trávě. ⁽⁴⁰⁾A usadili se v odděleních po stu a po padesáti. ⁽⁴¹⁾A vzal těch pět chlebů a ty dvě ryby, vzhlédl k nebi, žehnal⁹⁶ a lámal chleby a dával je učedníkům, aby je oni jim předkládali; a ty dvě ryby rozdělil mezi všechny. ⁽⁴²⁾A jedli všichni a byli nasyceni. ⁽⁴³⁾A nasbírali drobtů dvanact plných ručních košů, a z těch ryb. ⁽⁴⁴⁾A těch, kteří jedli ty chleby, bylo pět tisíc mužů.

Už když vystupovali ze člunu, ukázalo se jim na břehu velké množství lidí. Ale Ježíš, místo aby byl mrzutý, vystupuje z lodi – o Jeho učednících zde není řečeno nic – a obrací se k zástupu, který pln očekávání stojí na břehu. Jakého Pána to máme! Je neúnavný dobrý Pastýř a pečuje o Svě ovce. Vidí „*velké množství lidí*“ a je nad nimi vnitřně pohnut, neboť jsou jako stádo ovcí, které nemají pastýře (v. 34; srv. s 2. Par. 18,16). Ano, Izrael byl od staré doby stádem Hospodinovy pastvy a Bůh byl Pastýř Izraele (4. M. 27,17; Žalm 79,13; Marek 8,2). Nyní k nim přišel v Osobě Svého Syna, ale vůdcové lidu, kteří vlastně měli být pastýři jdoucí za Ním, Ho nepřijali a pokoušeli se také lid zavádět a držet pryč od toho pravého Pastýře. Lid měl Pastýře ve svém středu, a přece byl „*jako ovce, které nemají pastýře*“. Jaká tragická situace! Ale je tomu dnes v Božím lidu jinak? Není také dnes mnoho Božích dětí, které bloudí jako ovce bez pastýře? A přece je Pán Ježíš tak blízko všem Svým milovaným ovcím, neboť On jde před nimi, aby nacházely tu správnou pastvu!

Pán, místo aby se odvrátil, je „*vnitřně pohnut*“ nad tím ubohým zástupem. Jen o Osobách Božství čteme v Evangeliích stále znovu tato k srdci jdoucí slova (srv. např. s Markem 1,41; 8,2; Luk. 15,20). A přece máme i my znát tyto božské pocity (Fil. 2,1). Lidé žijící bez správného nasměrování jsou nyní od Pána, toho pravého Proroka, poučováni, aby poznali cestu, po které mají jít. Jednou ve věčnosti se ukáže, kolik z nich přijalo Jeho dokonalá, svatá a milostivá naučení.

Teprve když se den chýlí ke svému konci, vystupují na scénu učedníci. Vidí zástup, který je zde v osamění shromážděn kolem Pána Ježíše, a právem se ptají, jak dál. Nejsou tam žádné potraviny a čas pokročil. Navrhují proto Pánu, aby lidi poslal pryč, aby si mohli ve vesnicích v okolí nakoupit potravu

⁹⁶ Nebo: *chválil*, nebo: *děkoval*.

(v. 35 a 36). Ty myšlenky jsou logické a zdají se být rozumné. Ale jak často je i v našem životě rozum překážkou pro víru. Slova učedníků ukazují, jak málo jim tito lidé leží na srdci. Domnívají se, že nyní je toho dost.

Jak málo znají svého Pána, který je plný slitování a vnitřního soucitu. Ve Své milosti nepřechází Své učedníky, nýbrž udílí jim tři lekce. První je, že On toto množství lidí nepřenechá sobě samým, poté co je poučoval v milosti a pravdě. Druhá je, že ukáže Svým učedníkům jejich vlastní neschopnost, a třetí, že je chce použít ve Své službě. „*Dejte jim vy najíst.*“ (v. 37) Proto zde zvláště zdůrazňuje slovo „vy“. Jejich rozum opět pracuje, a opět je překážkou pro víru. „*Doufej v Hospodina celým srdcem svým, na rozumnost pak svou nespolehej.*“ (Příslaví 3,5) Přemýšlejí o počtu lidí a jejich potřebě potravin a odpovídají svému Pánu: „*Máme jít a koupit za dvě stě denárů⁹⁷ chleby a dát jim jíst?*“ Takový obnos nemohli v této situaci dát dohromady. Jak měli tedy pro toto množství 5000 mužů, když nepočítáme ženy a děti (Mat. 14,21), obstarat potřebné potraviny?

Kde byla víra v jejich Pána a Mistra? Cožpak neprožili, jaká znamení a divy už učinil? Potřeboval pro to lidské pomocné prostředky? Ne, On na ně vůbec nebyl odkázán. On nás sice nepotřebuje, ale chce nás použít. Proto neopouští Své, Jím tak milované, a přece tak nerozumějící učedníky stranou, nýbrž dává jim hned čtvrtou lekci. Ptá se: „*Kolik chlebů máte? Jděte, podívejte se.*“ Chybění lidských zdrojů pomoci a prostředků je pro nás často důvodem ke konstatování, že nemůžeme pro Pána nic udělat. Pro Něho je to však předpokladem k tomu, aby nás použil. Tak tomu bylo u Mojžíše, který si myslel, že neumí mluvit, tak tomu bylo u Gedeona, jenž poukazoval na své mládí a na své nízké postavení, a tak tomu je často také u nás. Také Pavel musel zjistit, že jen tehdy, když je slabý, je silný (2. Kor. 12,10).

Když učedníci spočetli své nepatrné prostředky, jimiž skutečně nemohlo být nasyceno velké množství lidí, začíná jednat Pán Ježíš. Přitom používá to málo, co měli učedníci. Bylo to pět chlebů a dvě ryby, které k tomu ještě nebyly v jejich vlastnictví, nýbrž patřily jednomu přítomnému chlapci (v. 38; viz Jan 6,9).

Tam, kde On je přítomen, se musí vše dít „*slušně a podle řádu*“ (1. Kor. 14,40). Dává zástupům usadit se ve skupinách po stu a padesáti na zelené trávě (to znamená, že bylo jaro; v. 39 a 40). Pak bere těch pět chlebů a dvě

⁹⁷ Denár byl obnos, který si nádeník vydělal za den (Mat. 20,2).

ryby, jako závislý Služebník vzhlíží ke Svému Otci v nebi (viz kap. 7,34), od něhož přichází každý dobrý dar a každý dokonalý dárek, chválí Ho za to a žehná jim tak pro použití (Jakuba 1,17; 1. Tim. 4,4.5). Teprve potom láme chleby na kusy a dává je Svým učedníkům – tak dlouho, až jsou všichni nasyceni (v. 41 a 42)! Zatím co u Elizea olej ve džbánů vdovy přestal, teprve když byla naplněna poslední nádoba (2. Král. 4,1-6), bylo zde ještě více: Zůstalo dvanáct ručních košů plných drobtů a také z ryb. Jako Bůh sytil Svůj pozemský lid na poušti po čtyřicet let nebeskou mannou, tak osvěžuje Jeho Syn chudé lidu také na pustém místě (v. 32)!

Těch pět chlebů, které mluví o lidské odpovědnosti při tomto úkolu, a dvanáct ručních košů drobtů, které pozůstaly a které symbolizují dokonalou Boží správu, nám poukazují na rozdělení požehnání v Izraeli v tisíciletém království, kdy Pán bude vládnout ve spojení se Svými věřícími (viz. Zj. 20,6; 2. Tim. 2,12). Dvanáct, počet božské správy a vlády, ukazuje na mesiánský úkol Pána ve spojení s Jeho pozemským lidem. Jako Boží vyslanec k Jeho lidu uskutečnil také prorocké slovo: „Potravu jeho hojným požehnáním rozmnožím, chudé jeho chlebem nasytím.“ (v. 43 a 44; srv. s Žalmem 132,15). – Tento div Pána je jediný, o kterém podávají zprávu všichni čtyři evangelisté.

Učedníci na jezeru (Marek 6,45-52)

(Srovnej s Mat. 14,22-33; Janem 6,16-21.)

(45)A ihned přinutil své učedníky nastoupit do lodi a jet napřed na protější břeh do Betsaidy, zatím co on propustí zástup. (46)A když se s nimi rozloučil, šel tam na horu, aby se modlil. (47)A když nastal večer, byla loď uprostřed na jezeru a on byl sám na zemi. (48)A když je viděl těžkost trpět při veslování – neboť vítr byl proti nim –, přichází okolo čtvrté noční hlídky k nim, chodě po jezeru; a chtěl kolem nich projít. (49)Když oni jej ale viděli kráčet po jezeru, domnívali se, že to je přízrak, a vykřikli; (50)neboť všichni jej viděli a byli zděšeni. On ale s nimi ihned promluvil a říká jim: Budte dobré mysli, já jsem to; nebojte se! (51)A vstoupil k nim do lodi, a vítr se utišil. A oni žasli u sebe velmi nad míru [a divili se]; (52)neboť se skrze ty chleby nestali rozumějícími, nýbrž jejich srdce bylo zatvrzelé.

Práce Pána ještě není u konce. Nejprve však nutí Svě učedníky, aby „ihned“

pluli lodí napřed na protější břeh Genezaretského jezera do⁹⁸ Betsaidy („Dům rybaření“). Důvod pro tento naléhavý příkaz je udán v Janu 6,15: Lid Jej chtěl udělat králem! Pán sice věděl, že to podle Boží rady není možné, dokud nevykoná Svě výkupné dílo, Jeho učedníci naproti tomu horoucně doufali, že každým okamžikem přijde Jeho slavná vláda (srv. s Luk. 24,21).

Obrací se nyní dále k těm mnohým lidem, kteří sice byli nasyceni, které však nechtěl ponechat samým sobě. Také v tom vidíme Jeho péči a úmysl, aby vše v božském pořádku dokončil. Žádný neměl odejít bez slova Spasitele (v. 45).

Potom odchází do ústraní na horu, aby se modlil (v. 46). Nyní byl pozdní večer, a On byl sám – sám se Svým Otcem, s nímž vždy ve chvílích osamění měl společenství. Vznesené chvíle, které my, jako Jeho slabí učedníci, potřebujeme tím nutněji, a přece je známe příliš málo!

Mezitím byli učedníci v lodi už uprostřed jezera, to znamená, obklopeni široko daleko vodou. Bojovali, veslující proti větru, který vál proti nim. Ačkoli vzdálenost nebyla velká, potřebovali pro přeplavbu téměř celou noc (v. 47). Jak se podobá situace těch učedníků okolnostem, ve kterých se my často namáháme, aniž bychom dosáhli svých cílů!

Avšak jejich Pán, který sice nebyl u nich, se jako závislý člověk jistě modlil také za ně. Zároveň jako vševědoucí Bůh viděl přes tmou noci a vzdálenost, jaké mají těžkosti při veslování! Byl by nyní mohl k nim ihned přijít, ale jako u smrti Lazara (Jan 11), čekal také zde na Svoji hodinu, na správný okamžik. Teprve ve čtvrté noční hlídce (to znamená v době mezi 3. a 6. hodinou ráno) k nim přišel, jda po vodě. Okolnosti, které se pro ně zdály být tak nepříznivé, byly právě tou cestou, po níž se k nim Pán blížil. Šel kolem nich, ne aby je přenechal jejich údělu, nýbrž aby Jej všichni mohli vidět a poznat a ztratili svůj strach (v. 48). Nebylo to tedy jako v Lukášovi 24,28, kde se Pán stavěl tak, jako kdyby chtěl jít dále. V obou případech to však byla zkouška postoje srdce učedníků.

Avšak místo aby Ho radostně pozdravili, děsí se Ho a ze strachu přicházejí dokonce na pověrečné myšlenky! Jak nám úzkost v nouzi může pokrou-

⁹⁸ Řecky: *pros*: „ve směru k“; v Janu 6,17 naproti tomu je *eis*: „do ... dovnitř“. Cílem bylo tedy trochu dále ležící Kafarnaum, resp. tamní krajina Genezaretu (Marek 6,34).

tit pohled na našeho Pána a na Jeho pomoc! Volá na ně a uklidňuje je potěšujícími a povzbuzujícími slovy: „*Bud'ťe dobré mysli, já jsem to; nebojte se!*“ Tím prostředním ze Svých tří povzbuzujících volání se sám představuje jako ten věčně jsoucí, ten „*Já jsem, který jsem,*“ Starého zákona (2. M. 3,14; srv. s Janem 4,26; 18,5). Neopouští ty Své. Jakmile vstoupí do lodi, vítr se utiňuje, takže se učedníci mohou jen nadmíru divit (v. 49-51).

Jak můžeme poznat z poslední věty vyprávění, byly obě ty posledně popsané události „zkouškami“, jimiž Pán stavěl na zkoušku Své učedníky, které jako ten Zavržený vybavil autoritou a vyslal. Při nasycení 5000 to byl jejich rozum, který jim stál v cestě, zde je to strach, který jim brání poznat dobrotivost jejich Pána. V obou případech jim ukazuje, že pro Něho není nic příliš velké ani příliš těžké. On je ten Všemohoucí – a On je jejich (a náš) Mistr. Velebeníhodný Pán!

Avšak učedníci „*se skrze ty chleby nestali rozumějícími, nýbrž jejich srdce bylo zatvrzelé*“ (v. 52). Tuto zatvrzelost jejich srdcí později Pán oslovuje přímo, když neporozuměli Jeho varování před kvasem farizeů a krále Heroda (kap. 8,17). Co to muselo být pro našeho Pána, když stále znovu viděl, jak se Jeho učedníci nedovedou a nechtějí vpravit do Jeho myšlenek – do Božích myšlenek! Při vši oddanosti a lásce mysleli přece velmi mnoho na slávu království a sami na sebe, resp. na svá místa v království. Tím se stalo, že jejich srdce nebyla měkká a poddajná, aby přijímala jemná naučení jejich Mistra. To bylo pro Něho velkou bolestí.

Uznání Krista (Marek 6,53-56)

(Srovnej s Mat. 14,34-36.)

⁽⁵³⁾A když přešli k zemi, přišli do Genezaretu a přistáli. ⁽⁵⁴⁾A když vystoupili z lodi, hned ho poznali ⁽⁵⁵⁾a běhali po vši oné krajině a začali na lůžkách nosit trpící, kde slyšeli, že on je. ⁽⁵⁶⁾A kdekoli vstoupil do vesnic nebo do měst nebo do dvorů⁹⁹, kladli nemocné na tržiště a pro-

⁹⁹ Nebo: *na venkov.*

silí¹⁰⁰ ho, aby se směli dotknout jen cípu¹⁰¹ jeho šatů; a kteří se ho dotkli, byli uzdraveni¹⁰².

Země Genezaret¹⁰³ je úrodná, tehdy hustě osídlená krajina na severozápadním břehu stejnojmenného jezera. Když byl Pán Ježíš ve svém otcovském městě Nazaretu odmítnut, vykonával jako věrný Služebník Svoji službu zde, aby hledal ztracené a zachraňoval je. Lidé Jej „ihned“ poznali, běhali od místa k místu, aby šířili zvěst o Jeho přítomnosti, a přinášeli k Němu nemocné (srv. s kap. 1,28). Kamkoli přišel, předešla Ho už novina a všichni, kteří se Ho jen dotkli, byli uzdraveni.

Přání lidí dotknout se Ho, být i jen cípu Jeho šatů (viz 4. Mojžíšova 15,37-39), ukazuje, že u nich byla víra. Proto byli také nejen uzdraveni tělesně, nýbrž i duchovně pro věčnost, jak to ukazuje zde použité sloveso (řecky *sôzein*), které je v Novém zákoně použito většinou pro záchranu duše (srv. s Mat. 24,22; Sk. 16,31; Ef. 2,8).

Tento k srdci jdoucí obraz bezpochyby dovoluje pohled na dobu, kdy se Pán Ježíš opět zjeví na zemi. Bída, slabost a nemoc potom před Božím Synem zmizí. Potom dojdou dokonalého naplnění slova proroka Izaiáše: „Avšak on nesl naše utrpení, a naše bolesti vzal na sebe.“ (Iz. 53,4) Evangelista Matouš použil toto proroctví už na tehdejší službu Pána: „..., aby se naplnilo, co je mluveno skrze proroka Izaiáše, který říká: On sám vzal naše slabosti a nesl naše nemoci.“ (Mat. 8,17) Byly to „divy budoucího věku“ (Žid. 6,5), které tehdy nemohly trvat jen proto, že Jeho lid svého Krále zavrhl. Ale když opět přijde ve slávě, ukončí všechna utrpení a bolesti Svého lidu.

¹⁰⁰ Řecky *parakalein*: vlastně volat na stranu; přeloženo také jako napomínat, povzbuzovat, snažně prosit, být utěšen, přivolat, na někoho naléhat, potěšovat, přimlouvav.

¹⁰¹ Viz 4. Mojžíšova 15,37-39.

¹⁰² Nebo: *zachráněni*.

¹⁰³ U Josepha řecky *Gennesar*, asi spíše totožná z novohebrejským *Ginosar* („zahrada knížete“?) nebo s *Kinnereth/Kinneroth* („harfa“).

KAPITOLA 7

Ježíš kárá farizeje (Marek 7,1-23)

(Srovnej s Mat. 15,1-20.)

⁽¹⁾A shromáždili se u něho farizeové a někteří z učení v Písmu, kteří přišli z Jeruzaléma; ⁽²⁾a viděli některé z jeho učedníků jíst chléb nečistýma, to jest neumytýma rukama. ⁽³⁾(Neboť farizeové a všichni Židé nejedí, jestliže si neumyli ruce rukou plnou vody¹⁰⁴, a dodržují tak tradici starších¹⁰⁵; ⁽⁴⁾a přicházejíce z trhu, nejedí, jestliže se neumyjí; a je mnohé jiné, co převzali k dodržování; umývání pohárů a džbánů a měděných nádob a polštářů na ležení.) ⁽⁵⁾A farizeové a učení v Písmu se ho ptají: Proč tvoji učedníci nechodí podle tradice starších, nýbrž jedí chléb nečistýma rukama?

⁽⁶⁾On ale [odpověděl a] řekl jim: Výstižně prorokoval Izaiáš o vás pokrytcích, jako je napsáno: „Tento lid mne ctí rty, ale jejich srdce je ode mne daleko vzdáleno. ⁽⁷⁾Nadarmo ale mne ctí, když jako učení učí lidským příkazům.“¹⁰⁶ ⁽⁸⁾Příkázání Božího jste se vzdali a držíte tradici lidí: [Umývání džbánů a pohárů a mnohé jiné tomu podobné činíte.] ⁽⁹⁾A řekl jim: Obratně rušíte Boží příkaz, abyste dodržovali¹⁰⁷ svoji tradici. ⁽¹⁰⁾Neboť Mojžíš řekl: „Cti otce svého i matku svou!“¹⁰⁸, a: „Kdo tupí otce nebo matku, má zemřít smrtí.“¹⁰⁹ ⁽¹¹⁾Vy ale říkáte: Jestliže člověk řekne otci nebo matce: Korban¹¹⁰ (to jest dar) je to, cokoli by ti ode mne mohlo být k užitku – ⁽¹²⁾a tak ho nenecháte už nic učinit pro jeho otce nebo jeho matku, ⁽¹³⁾činíce Boží slovo neplatným svou tradicí, kterou jste předali; a mnohé tomu podobné činíte.

⁽¹⁴⁾A když opět přivolal zástup, řekl jim: Slyšte mne všichni a rozumějte! ⁽¹⁵⁾Není nic, co z vnějšku člověka do něho vchází, co ho může

¹⁰⁴ Doslova: *pěští*.

¹⁰⁵ Nebo: *starých*, nebo: *starších*.

¹⁰⁶ Izaiáš 29,13.

¹⁰⁷ Nestle-Aland: *zřizovali*.

¹⁰⁸ 2. M. 20,12.

¹⁰⁹ 2. M. 21,17.

¹¹⁰ Hebrejský výraz pro obětní dar, dar pro Boha.

znečistit, nýbrž co z něho vychází, je to, co člověka znečišťuje. ^[16]Jestliže někdo má uši k slyšení, ten slyší!]

⁽¹⁷⁾A když od zástupu vešel do domu, dotázali se ho jeho učedníci na to podobenství. ⁽¹⁸⁾A on jim říká: *Jste i vy tak nerozumní? Nechápete, že vše, co z vnějšku vchází do člověka, ho nemůže znečistit? ⁽¹⁹⁾Neboť to nevchází do jeho srdce, nýbrž do břicha, a vychází to do záchodu – a tak vyhlásil všechny pokrmy za čisté¹¹¹. ⁽²⁰⁾Řekl ale: Co z člověka vychází, to člověka znečišťuje. ⁽²¹⁾Neboť zevnitř ze srdce lidí vycházejí zlé myšlenky: smilstva, krádeže, vraždy, ⁽²²⁾cizoložství, chamtivosti¹¹², špatnosti¹¹³, lest, prostopášnost, zlé¹¹⁴ oko, rouhání, pýcha, pošetilost; ⁽²³⁾všechny tyto zlé věci vycházejí z vnitřku a znečišťují člověka.*

Pán už byl od duchovních vůdců Svého lidu odmítnut a zavržen (srv. s kap. 3,6.22). Ti proto číhají jen na příležitost, aby Ho mohli obžalovat. Jak vážně to brali, ukazuje skutečnost, že Ho pozorovali nejen místní farizeové, nýbrž i učení v Písmu, kteří do Galileje přišli z Jeruzaléma.

Nyní viděli, jak někteří z učedníků Pána jedli chléb, aniž by si předtím podle židovského předpisu umyli ruce. To bylo v jejich očích hrubé provinění proti jejich náboženství a vítaná příčina k tomu, aby napadli Ježíše jako odpovědného vůdce.

Od babylonského zajetí Židé vyvinuli a ustanovili mnoho náboženských předpisů, které měly sloužit jako výklad Bohem daného zákona, z části však šly daleko za něj a dokonce s ním byly v rozporu, jak to uvidíme ve verších 9 až 13. Tato „tradice starších“, to znamená výklady velkých učenců v Písmu (v. 3 a 5), byly v první době po babylonském zajetí předávány jen ústně. Teprve později byly uloženy písemně v Talmudu a až dodnes jsou zbožnými Židy dodržovány s velkou uctivostí.

Zvláštní kapitolu této tradice tvořily různé rituály umývání, které neměly s hygienou nic společného, nýbrž byly čistě rituálními ceremoniemi, které se asi zakládaly na předpisech jako 2. M. 30,19 a 3. M. 15,12. Nebyly příká-

¹¹¹ Doslova: *očišťuje /přechodník/všechny pokrmy.*

¹¹² Nebo: *žádostivost.*

¹¹³ V řečtině jsou slova od „*smilstvo*“ až k „*špatnosti*“ v množném čísle.

¹¹⁴ To jest: *závistivé (nebo: nepříznivé).*

zány Bohem, nýbrž byly lidskými dodatky, ale Židé je stavěli na roveň Božímu slovu.

Na vyčítavou otázku farizeů a učených v Písmu odpovídá Pán Ježíš citátem z Božího slova. Těmto samozvaným vůdčům, kteří sváděli Boží lid, nemůže prokazovat mírnost a milost, nýbrž nazývá je „pokrytci“. Izaiáš z Božího pověření už dlouho před babylonským zajetím musel říci: „*Tento lid mne ctí rty, ale jejich srdce je ode mne daleko vzdáleno. Nadarmo ale mne ctí, když jako učení učí lidským příkazům.*“ (v. 6-7; Iz. 29,13) „Tradice starších“ nebyla nic jiného než „lidská příkázání“. To špatné na tom bylo to, že dodržování této lidské tradice se rovnalo dávání stranou Božího slova, jak Pán ihned ukazuje na jednom příkladu. Zmiňuje se sice o různých umýváních, která starší zavedli (v. 8), přechází pak ale ihned k jedné z těchto „tradíci lidí“, která se přímo dotýkala Božího slova.

V opaku k božským příkázáním pro děti, aby své rodiče ctily a vážily si jich, která byla zapsána v 2. Mojžíšově 20,12 a 21,17, mohl Žid na základě těchto lidských předpisů svým rodičům, kteří potřebovali podporu, říci, že prostředky, které potřebují, jsou určeny pro Boha. Význam hebrejského slova *korban* je „obětní dar“. Protože takové – byť i jen předstírané – určení pro bohoslužbu bylo důležitější než všechny ostatní potřeby, mohlo dítě rodičům potřebnou podporu odepřít, a to na základě předpisu, který Pán nyní nazývá „jejich tradicí“ (v. 10-13). Tím Pán zjevuje pravý charakter těchto židovských tradic, které se nejprve jevily tak zbožné. – Avšak v křesťanstvu tomu není jinak. Podstatné tradice církví se nemohou opírat o Boží slovo, nýbrž mu dokonce odporují: papežství, církevní organizace a hierarchie, ordinace kněží a farářů, učení o znovuzrození skrze křest atd.

Potom se Pán obrací k zástupu, který byl pod tímto jhem lidské tradice (v. 14). Vysvětluje těmto lidem, že nic, co lidské tělo přijímá, nepůsobí mravně znečišťujícím způsobem, nýbrž jen to, co vychází z nitra člověka. Ale cožpak nedal Bůh Izraelitům ve 3. Mojžíšově 11 předpisy o pokrmech, jichž měli dbát? Nemáme i my dnes podle Skutků 15,20 jasný příkaz, abychom nejedli krev a udávené? K tomu je třeba poznamenat, že žádná z těchto zakázaných věcí sama o sobě nepůsobí znečišťujícím způsobem. Ale protože Bůh zakázal jejich požívání, byla a je to neposlušnost, svévole, a tím hřích, když nedbáme těchto božských předpisů. Znečištění nevzniká tedy ani v tomto případě skrze krev nebo udávané jako takové, nýbrž přestoupením

jednoznačného Božího příkazu, a proto vychází ze zlého a lstivého srdce člověka (v. 15 a 16; srv. s Jer. 17,9).

Jak usilovně člověk lpí na jednou převzatých tradicích, je zřejmé z otázky učedníků, třetí skupiny, které Pán musí vysvětlit tento stav věci poté, co vešel do jednoho domu (viz kap. 3,20). Pokrmy, které člověk stráví, nevcházejí do jeho srdce, centra „vnitřního člověka“, nýbrž jsou z těla opět vylučovány, když jsou stráveny. Samy o sobě nemohou člověka duchovně znečistit. Ten poněkud tajemný výraz „očisťuje všechny pokrmy“ v původním textu 19. verše s největší pravděpodobností znamená, že Marek zde činí závěr, že Pán Ježíš Svými slovy prohlašuje všechny pokrmy za čisté.

Jestliže se člověk znečistí, pak se to děje skrze srdce, sídlo vůle a rozhodování. Z něho totiž vycházejí zlé myšlenky, které se mohou zjevovat ve smilstvu, krádeži, vraždě, cizoložství, chamtivosti, špatnosti, lsti, prostopášnosti, závisti, rouhání, pýše a pošetilosti (v. 17-22)¹¹⁵. Jak důležité je proto, abychom dbali na své srdce a na jeho hnutí! „*Přede vším, čeho se stříci sluší, ostříhej srdce svého, neboť z něho pochází život.*“ (Přísl. 4,23) Je-li naše srdce nasměrováno k Pánu Ježíši a k plnění Jeho vůle, bude i naše vnější chození svědectvím pro Něho.

Dcera syrofenické ženy (Marek 7,24-30)

(Srovnej s Mat. 15,21-28.)

(24)Vstal ale odtamtud a odešel do území Týru [a Sidonu]; a když vstoupil do jednoho domu, chtěl, aby se to nikdo nedověděl; a nemohl zůstat skrytý. (25)Naopak se o něm hned dověděla jedna žena, jejíž dcera měla nečistého ducha, a přišla a padla k jeho nohám. (26)Ta žena ale byla Řekyně, Syrofeničanka rodem; a prosila ho, aby vyhnal démona z její dcery. (27)A on jí řekl: Nech nejprve, aby byly nasyceny děti,

¹¹⁵ Dvě poslední z celkem 12 znečišťujících věcí, pýcha a pošetilost, jsou často také podstatnými činiteli při tak vážném znečištění skrze spojení se zlem, které je mnohými křesťany odmítáno, resp. bagatelizováno. Křesťan, který se domnívá, že může mít společenství s každým a se vším, aniž by se tím znečistil, jedná v pýše nebo pošetilosti vůči Pánu Ježíši, Hlavě Jeho Shromáždění (viz. 1. Tim. 5,22; 2. J. 10).

neboť není pěkné brát chléb dětem a házet ho psům¹¹⁶. (28) Ona ale odpověděla a řekla mu: [Ano,] Pane; a přece žerou psi pod stolem z drobtů dětí¹¹⁷. (29) A on jí řekl: Pro toto slovo jdi; démon vyšel z tvé dcery. (30) A ona šla do svého domu a našla dítě ležet na posteli a démon vyšel.

Z Galileje se ten pravý Služebník odebrá do krajiny Týru a Sidonu, pobřežního území obývaného Féničany (tj. Kananejci), severozápadně od tehdejší Palestiny. Zde jako tak často hledal Ten, jenž byl přece tak činný, klid, neboť nechtěl, aby se někdo dověděl, v kterém domě je (viz kap. 3,20). Tyto tiché chvíle se Svým Bohem a Otcem připravoval někdy také Svým učedníkům, kteří – tak jako i my – se museli naučit, že užitečný služebník na veřejnosti nemůže být **pro Boha** více, než čím je v tichu **před Bohem**. Avšak Ježíš ani zde nemohl zůstat natrvalo skrytý. Jedna řecká, tedy pohanská žena z tamní krajiny, jejíž malá dcera byla posedlá nečistým duchem, „hned“ přichází, vrhá se Mu s uctivostí k nohám a prosí Ho, aby z ní toho démona vyhnal.

Odpověď Pána je nejprve udivující. On, který má vždy otevřené ucho a srdce pro ty, kdo mají trápení, na prosbu ženy odpovídá: „*Nech nejprve, aby byly nasyceny děti, neboť není pěkné, brát chléb dětem a házet ho psům.*“ (v. 27) Ale v souběžném místě v Matouši 15,24 už předtím vydal prohlášení slovy: „*Jsem poslán jen k zahynulým ovcím domu Izraele.*“ „Děti“ byly tedy příslušníci Božího pozemského lidu, zatím co „psy“ jsou míněny pohanské národy, které byly na světě bez Boha (viz. Ef. 2,11-12). Ale tato ubohá žena si byla nejen vědoma svého trápení (které bylo zároveň trápením její dcery), nýbrž také velké Boží dobrotivosti. Věděla sice, že nepatří k vyvolenému národu a že si nemůže klást žádné nároky, ale její víra v Boží dobrotu a milost odsunula každé jiné přemýšlení stranou. Když Bůh dal Svým „dětem“ chléb, pak mohl nechat také přístup „psům“ k drobtům z něho! Taková víra je od Pána Ježíše bohatě odměněna. Když přišla domů, nachází dítě ležet pokojně a tiše na jeho posteli, osvobozené od démona a od každého neklidu (v. 30; srv. s kap. 5,2-5).

¹¹⁶ Vlastně: *psíčkům* (v řečtině opovržlivý výraz).

¹¹⁷ Řecky: *paidion*: jak konkrétně, tak i v přeneseném smyslu malé dítě (zdrobnělina slova *pais* „chlapec, dítě, služebník“).

Uzdravení hluchého, který těžce mluvil (Marek 7,31-37)

⁽³¹⁾A když opět odešel z území Týru[a Sidonu], přišel¹¹⁸ k jezeru Galilejskému středem území Dekapolis¹¹⁹. ⁽³²⁾A přivádějí k němu hluchého, který také těžko mluvil, a prosí¹²⁰ ho, aby na něho vložil ruku. ⁽³³⁾A on jej vzal pryč od zástupu sám pro sebe a vložil v jeho uši své prsty; a plivl a dotkl se jeho jazyka; ⁽³⁴⁾a vzhledaje k nebi, vzdychl a říká mu: *Efata!*, to jest: *Bud' otevřen!* ⁽³⁵⁾A ihned byly jeho uši otevřeny a svazek jeho jazyka byl uvolněn, a mluvil správně. ⁽³⁶⁾A přikázal jim, aby to nikomu neříkali. Čím více jim to ale přikazoval, tím více to nadměru oznamovali; ⁽³⁷⁾a byli udiveni a říkali: *Všechno učinil dobře; činí, aby i hluší slyšeli tak i němí mluvíli.*

Po Svém návratu z území Týru a Sidonu (viz v. 24) se Pán Ježíš dostává na východní stranu Tiberiadského jezera, a tím opět do oblasti Dekapolis, území deseti měst, které se silně vyznačovalo pohansko-řeckou kulturou. Zde, kde Jej lidé krátce předtím prosili, aby opustil jejich krajinu (kap. 5,17-20), činí první ze dvou divů, o nichž se zmiňuje jen Marek (srv. s kap. 8,22-26). Lidé k Němu vedou hluchého člověka, který sotva může mluvit¹²¹, ale od Něho, jenž zjevoval Boží milost a pravdu, je dokonale uzdraven.

Jaký to zde před sebou máme obraz přirozeného člověka – ať je to Žid nebo někdo z národů –, ale také světsky smýšlejícího a tělesného křesťana! Uši jsou neschopné naslouchat Božímu slovu a „poslouchat“ je a jeho ústa o Něm nemohou vydávat jasné svědectví, ani Jej chválit. Jen Pán zde může pomoci.

¹¹⁸ Nestle-Aland dodává: *skrze Sidon*.

¹¹⁹ Tj. Desetiměstí (pruh země s deseti městy na severovýchodě tehdejší Palestiny).

¹²⁰ Řecky: *parakalein*: vlastně „volat na stranu“; také je překládáno jako „povzbudit, snažně prosit, být utěšen, přivolat, na někoho naléhat, těšit, přimlouvat“.

¹²¹ Řecké přivlastňovací jméno *mogilalos* („němý“, vlastně „s těžkostí mluvící“) se vyskytuje v Novém zákoně jen zde. Řecký překlad Starého zákona, Septuaginta, je používá v Iz. 35,6, kde vzhledem k tisíciletému království čteme: „*Tehdáž poskočí kulhavý jako jelen, a jazyk němého prozpěvovati bude*“ – poukaz na to, že na skutky Pána Ježíše je třeba hledět jako na „*divy budoucího věku*“ (Žid. 6,5), jako na okoušení předem oné pozhnané budoucí doby.

Vykonává zde uzdravení v sedmi krocích, které mluví symbolicky o božské dokonalosti. Nejprve odděluje tohoto politováníhodného muže od shonu zástupu a bere ho zcela stranou **(1)**. Jen zde v tichu může konat Svě dílo uzdravení. Pak On, jenž sám je slyšící a poslušný Boží Služebník (Žalm 40,7; Iz. 50,5; 2. M. 21,6; Fil. 2,8), mu vkládá Svě prsty do uší, původu vši jeho bídy **(2)**. Nebyla prvním hříchem lidstva neposlušnost, nechtít slyšet Boží příkaz? Neutekl první lidský pár a neschoval se, když uslyšel Boží hlas (1. M. 3)? Posvěčující a uzdravující ruka Ježíše Krista může člověka osvobodit od jeho neposlušnosti a vést k poslušnosti víry (viz. Řím. 1,5; 16,26).

Pak Pán používá Svou vlastní slinu **(3)** a dotýká se **(4)** jazyku toho muže (srv. s kap. 8,23; Janem 9,6). Jen tento symbolický „výplod“ Jeho vlastní bytosti, který však je ve světě vyjádřením pohanění a hanby, může pomoci tomu, který tak „těžce mluvil“ (viz. Iz. 50,6; Marek 14,65; 15,19; 1. Kor. 1,23.24)! Společenství a požehnání Pána nemohou být prožívány bez opovržení ze strany lidí! On je ten „kámen živý, od lidí zajisté zavržený, ale od Boha vyvolený a drahý“ (1. Pet. 2,4). Chceme-li být s Ním ve svatyni, pak musíme i my s Ním stát mimo tábor a nést Jeho pohanění (Žid. 13,11-13).

Ten vždy závislý Boží služebník vzhlíží **(5)** také v tomto okamžiku ke Svému Bohu v nebi (srv. s kap. 6,41). Vzdychá **(6)** nad mocí hříchu a jeho následky, s nimiž se zde setkává. Ale nevidíme v Jeho vzdechu také, že při tomto uzdravení nepůsobí jen Jeho stvořitelská všemohoucnost, nýbrž že na tom je hluboce osobně účasten? On v dokonalém soucitu na sebe vzal utrpení a bolesti Svěho pozemského lidu (viz Iz. 53,4). Pak vyslovuje aramejské slovo „Efata“, to jest: „Buď otevřen!“ **(7)**. Tento člověk „ihned“ zakouší, že jeho uši jsou otevřeny k slyšení a poslouchání a jeho ústa k mluvení. První slovo, které „pacient“ slyší, přichází z úst Spasitele! A teprve nyní, když Ho poznal a je uzdraven, může „správně“ mluvit! Jaké světlo vrhají tyto poznámky na život a mluvení nás lidí!

V tomto Evangelii vidíme stále znovu, že Pán Ježíš přikazuje, aby o Něm nemluvili (viz kap. 1,34; 5,43; 7,36; 8,30; 9,9). Proč? Démonům to nedovolil, protože si nepřál žádné svědectví, které nevyšlo od Boha. V jiných případech to odpovídá charakteru Evangelia, které Jej popisuje jako pokorného Božího Služebníka. Nakonec je v tom také vyjádření skutečnosti, že On byl jako Mešiáš Svým pozemským lidem zavržen a neočekával od něho žádné svědectví. – Avšak lidé jsou tak pod dojmem Jeho divu, že o tom mluví stále více. Ano, On „všechno učinil dobře“.

KAPITOLA 8

Nasycení 4000 (Marek 8,1-9)

(Srovnej s Mat. 15,32-38.)

⁽¹⁾V oněch dnech, když tu opět byl velký zástup a neměli nic k jídlu, přivolal učedníky a říká jim: ⁽²⁾Jsem vnitřně pohnut nad zástupem, neboť už tři dny prodlévají u mne a nemají co jíst; ⁽³⁾a když je hladové propustím domů, po cestě zemdlí; a někteří z nich sem přišli zdaleka. ⁽⁴⁾A jeho učedníci mu odpověděli: Odkud bude moci někdo tyto zde v pustině nasytit chlebem? ⁽⁵⁾A zeptal se jich: Kolik chlebů máte? Oni ale řekli: Sedm. ⁽⁶⁾A přikazuje zástupu, aby se usadil na zemi. A vzal těch sedm chlebů, poděkoval a lámal a dával svým učedníkům, aby jim předkládali; a oni předkládali zástupu. ⁽⁷⁾A měli několik malých ryb; a požehnav jich¹²², řekl, aby předkládali i tyto. ⁽⁸⁾A jedli a byli nasyceni; a sebrali, co zbylo drobtů, sedm košů. ⁽⁹⁾A bylo jich ale asi čtyři tisíce; a propustil je.

Už často byla položena otázka, proč se Matouš a Marek zmiňují o dvou různých nasyceních velkých zástupů lidí. Marek už v kapitole 6,34-44 vyprávěl o nasycení 5000 lidí pěti chleby a dvěma rybami (srv. s Mat. 14,14-21). Vůbec nejde o dvojí zmínku o jednom jediném nasycení, jak se domnívají kritici. Nejenže jsou rozdílné počty osob, rozdílných chlebů a ryb, stejně jako košů se zbylými drobtů – ano dokonce velikosti košů –, nýbrž i místa a okolnosti, v nichž se vše stalo. Jde tedy o dvě zcela rozdílné události.

Při nasycení, popsaném v kapitole 6, které se odehrává na severozápadním břehu Genezaretského jezera, chtějí učedníci nejprve zástupy lidí poslat pryč, aby se oni sami postarali o potravu. Pán potom používá učedníky přes jejich nedostatek víry k tomu, aby lidem dal něco k jídlu. Pět chlebů, které mluví o lidské odpovědnosti při tomto úkolu, a dvanáct plných ručních košů zbylých drobtů, které symbolizují Boží dokonalou vládu, nám ukazují na rozdělení požehnaní Izraeli v tisíciletém království, kdy Pán bude vládnout ve spojení se Svými věřícími (viz. Zj. 20,6; 2. Tim. 2,12). Zde se však nacházíme

¹²² Nebo: *když za to chválil* (nebo *poděkoval*).

jihovýchodně od Genezaretského jezera v území Dekapolis, silně ovlivněným pohansko-řeckou kulturou (viz kap. 7,31).

Od začátku vychází vše od Pána Ježíše. **On** volá Svě učedníky k sobě (v. 1), **On** je vnitřně pohnut nad hladovým zástupem, který u Něho prodlévá už tři dny a nemá co jíst (v. 2; viz kap. 1,41). S velkým jemnocitem myslí nejen na duševní potřeby, nýbrž i na tělesné potřeby lidí kolem sebe. Při těch různých uzdravováních jsme mohli vidět nejen Jeho moc, nýbrž také Jeho soucit s těmi, kteří trpěli těžkostmi. Zde před sebou viděl tyto velké zástupy lidí, kteří zčásti přišli zdaleka. Tito lidé u Něho dleli už tři dny a neměli co jíst. Propustit je domů hladové, by znamenalo, že by na cestě hynuli, to znamená, zemdlávali by hlady.

On myslí také na daleké cesty, které musí urazit (v. 3). Sice se ptá také zde Svých učedníků na jejich zásoby jídla a používá jejich sedm chlebů a několik malých ryb k rozdělení hladovým zástupům. Avšak stojí zde ještě více ve středu než při nasycení 5000.

Učedníci jsou velmi nejistí, zda takový velký zástup může být na poušti nakrmen (v. 4). Cožpak už zapoměli na nasycení pěti tisíců? Můžeme se divit jejich otázce, ale musíme ke svému zahanbení připustit, že se jim často podobáme. Kolikrát jsme se ve velkých rozpacích obrátili na Pána a zakusili vyslyšení svých modliteb a Jeho pomoc, takže jsme se jen mohli divit. Když jsme se později nalézali v podobné těžkosti, zapoměli jsme, jak obdivuhodně nám Pán už dříve pomohl.

Pán se ale nezastavuje u nedostatku víry, který učedníky vyznačoval. Usazuje zástupy a rozděluje sedm chlebů a ryby mezi přibližně čtyři tisíce osob. Když děkuje za pokrmy, je vidět Jeho stálé spojení s Jeho Otcem, od kterého **On**, ten božský Služebník, vše přijímá (v. 5-7). I zde opět vidíme jeden paprsek Jeho slávy v Jeho lidství a dokonalé závislosti.

Sedm chlebů a stejný počet velkých košů plných drobtů nám poukazují na božskou dokonalost Toho, jenž přes zavržení ze strany Svého národa jedná v božské moci k požehnání také těch lidí, kteří nepatří k Jeho pozemskému lidu.

Pozoruhodný je rozdíl v počtech při obou nasyceních: Zde je přítomno méně lidí, ale je více chlebů, naproti tomu méně košů se zbytky. Při všem však zde stojí, jak jsme viděli, Pán Ježíš více v popředí než při prvním nasycení. Jeho láska, Jeho soucit, Jeho starost o Jeho lid zvláště zde vystupují do

popředí.

Také zde nepřenechává Pán lidi po jídle sobě samým, nýbrž loučí se s nimi způsobem, který svědčí o božském pořádku a o božském pokoji (v. 9; srv. s 1. Kor. 14,33).

Farizeové žádají znamení (Marek 8,10-13)

(Srovnej s Mat. 16,1-4.)

⁽¹⁰⁾A ihned vstoupil se svými učedníky do lodi a přijel do oblasti Dalmanuty. ⁽¹¹⁾A farizeové vyšli a začali se s ním přit, žádající od něho znamení, aby ho pokoušeli¹²³. ⁽¹²⁾A hluboce vzdechnuv ve svém duchu, říká: Co žádá toto pokolení znamení? Vpravdě, pravím vám: Jestli to-muto pokolení bude dáno znamení!¹²⁴ ⁽¹³⁾A opustil je, vstoupil opět [do lodi] a odjel na druhý břeh.

Zde zmíněné místo Dalmanuta („Ke krajině patřící“?), ke kterému se Pán Ježíš následně odebral, leželo pravděpodobně na západní straně Genezaretského jezera (u Magdaly, jak se mnozí domnívají).¹²⁵ Tam Jej přijali Jeho protivníci, farizeové, opět s úmyslem přit se s Ním a usvědčit Ho jako falešného proroka (v. 11; srv. s kap. 3,22). Jejich požadavek na znamení z nebe, to jest od Boha, nikterak nevyvěral z víry, nýbrž z jejich nevěry. Místo aby v Něm viděli proroka, kterého ohlásil Mojžíš a kterého mají poslouchat, použili na Něho slova ohledně proroka, jehož slova se nenaplní, aby měli důvod k odmítnutí Jeho Osoby (5. M. 18,15-22). Ve Starém zákoně svědčí různá místa o tom, že Bůh Své proroky zplnomocnil a potvrzoval skrze znamení; myslíme jen na Mojžíše a Arona před Faraonem (2. M. 7,8-12; viz 1. Sam. 2,34; 1. Král. 13,3). Nebyl náš Pán už dostatečně legitimován Svými divy a znameními? Přesto v Něho vůdcové Jeho lidu nechtěli věřit.

Když Pán hluboce vzdechl ve Svém duchu, chce jim odpovědět. Špatnost vůdců Jeho lidu Mu nebyla lhostejná! Trpěl jí stejně jako pohledem na různé nemoci a smrt, které přece také jsou následky hříchu (v. 12; srv. s kap. 7,34;

¹²³ Řecky *peirazein*: Význam může být podle souvislosti v pozitivním smyslu, tj. „zkoušet, stavět na zkoušku“, nebo v negativním smyslu „přivádět v pokušení“.

¹²⁴ Silná forma popření.

¹²⁵ V Mat. 15,39 je to místo nazváno *Magada(n)*, tj. pravděpodobně *Magdala*, odkud pocházela Marie Magdalena.

Janem 11,33-38). Ne teprve na kříži a na Své cestě tam, nýbrž v celém Svém životě „*nesl naše utrpení, a naše bolesti vzal na sebe*“ (Iz. 53,4). To však nebylo smíření učiněné za hříchy, nýbrž trpění a spolu trpění pod hříchem a jeho následky, které Pán pociťoval s jedinečnou dokonalostí.

Jeho odpověď je tvrdá a odmítavá. Vyjadřovací formule: „*Jestli...*“ udává, že to, co požadovali, v žádném případě nenastane (srv. s Žalmem 95,11). „*Toto pokolení*“ označuje všude v Evangeliiích židovský národ, vyznačující se nevěrou (srv. s v. 38; kap. 13,30). Tomu už nebude dáno žádné znamení k potvrzení služby Božího Služebníka. Už se jich stalo dost (viz. Sk. 2,22)! Ostře se odvrací od těchto nevěřících, Jemu nepřátelsky smýšlejících lidí, a opět nastupuje do lodi (v. 13).

Odmítnutí Pána dát další znamení by mělo těm, kteří i dnes ještě hledají znamení a divy, otevřít oči. Bůh sice v průběhu dějin stále znovu v určitých dobách dával znamení, zvláště když začínalo něco nového. Tak tomu bylo u Jeho lidu Izraele v Egyptě (mysleme na deset ran), činil to během služby Svého Syna na zemi a činil to v první době Shromáždění (Církve). Avšak když znamení splnila svůj účel, přestala. Nikdy to nebyl Jeho způsob, aby prodlužoval od Něho pro to stanovené období. Kdyby to činil, byl by zmařen mravní cíl, který měl před očima – totiž probuzení lidí. Kromě toho div, který se stále vyskytuje, už není divem.

Varování před kvasem (Marek 8,14-21)

(Srovnej s Mat. 16,5-12.)

⁽¹⁴⁾A zapomněli s sebou vzít chleby, a neměli u sebe na lodi nic než jen jeden chléb. ⁽¹⁵⁾A přikázal jim a řekl: Dejte pozor, varujte se kvasu farizeů a kvasu Herodova. ⁽¹⁶⁾A oni společně přemýšleli [a řekli]: Protože nemáme¹²⁶ chleby. ⁽¹⁷⁾A když to [Ježíš] poznal, říká jim: Co přemýšlíte, protože nemáte chleby? Nechápete ještě a také nerozumíte? Zatvrdili jste své srdce? ⁽¹⁸⁾Oči máte a nevidíte, a uši máte a neslyšíte? A nevzpomínáte si? ⁽¹⁹⁾Když jsem lámal těch pět chlebů pro pět tisíců, kolik ručních košů plných drobtů jste sebrali? Říkají mu: Dvanáct. – ⁽²⁰⁾Když [ale] těch sedm pro čtyři tisíce, kolik košů, naplněných drobtů, jste sebrali? A oni mu říkají: Sedm. ⁽²¹⁾A on jim řekl: Ještě nerozumíte?

¹²⁶ Nestle-Aland: *Protože nemají chleby.*

Učedníci při opouštění tohoto nehostinného místa zjevně zapomněli vzít si s sebou dostatek potravin a měli u sebe ve člunu už jen jediný chléb (v. 14). To Pán Ježíš použil jako podnět, aby je duchovně vyučoval a varoval je před zlem, které se právě ukázalo u farizeů. Kvas je v Bibli zásadně obraz hříchu, který, je-li v našem životě trpěn, ustavičně působí a všechno zkazí¹²⁷ (srv. s 1. Kor. 5,6; Gal. 5,9). Podle Lukáše 12,1 bylo „kvasem farizeů“ pokrytectví, které bylo vyjádřeno v jejich učení, jak nám to ukazuje Matouš 16,12 a Luk. 12,1. To jsme viděli při uvažování o kapitole 7,1-13, kde Pán ve verši 6 nazývá farizeje výslovně „pokrytci“. U „kvasu Herodova“ je třeba spíše myslet na politické úklady. Herodes je jediný člověk, kterého Bible výslovně označuje jako „lišku“ (Luk. 13,32). Učedníci však zcela přeslechli jména a v nich obsažené poukazy a mysleli jen na zapomenuté chleby.

Proto se Pán snaží několika naléhavými otázkami dosáhnout jejich srdce a svědomí. Zčásti se tyto otázky podobají slovům, s kterými se proroci Izaiáš a Jeremiáš obraceli na Boží lid, který se od Boha odvrátil, jehož tehdejší stav se podobal stavu v Ježíšově době (srv. s Iz. 6,9; Jer. 5,21). Avšak ačkoli učedníci zrovna nepatřili k těm nevěřícím, byli přesto od Pána vážně osloveni kvůli své tvrdosti srdce. Také věřící mohou jednat v nevěře.

To, že Pánu Ježíši nešlo o denní potravu, by bývali učedníci mohli poznat při troše zamyšlení o dvou nedávno učiněných rozmnoženích chleba. Pro Něho to přece bylo něco lehkého, aby také jim dal dostatek potravy! Ale ačkoli v Něho věřili, jejich myšlenky byly obráceny k jiným věcem než k věcem jejich Mistra. Zatím co oni stále mysleli na brzký začátek království na zemi, bylo Jeho snahou odpoutat je od všeho, co je pozemské, i když se jednalo o osoby, které byly pro Židy vážené, jako byli farizeové nebo král Herodes. Ale oni Mu ještě nerozuměli, nebo jen ve velmi malé míře. Čím více se prokazovala Jeho láska a Jeho soucit a čím dokonaleji Jeho péče, tím silněji se zjevuje nevěra učedníků, když pomlčíme o nevěře druhých. Jaké utrpení to muselo znamenat pro našeho Pána!

---

¹²⁷ Kromě dvou zde jmenovaných příkladů pro přenesený význam kvasu mluví NZ o kvasu náboženského zla v Matouši 13,33, mravního zla v 1. Kor. 5,7 a dále, a falešného učení v Gal. 5,9.

Uzdravení slepého v Betsaidě (Marek 8,22-26)

(22)A přicházejí do Betsaidy; a přivádějí mu slepého a prosí¹²⁸ ho, aby se ho dotkl. (23)A vzal toho slepého za ruku a vyvedl ho ven z vesnice; a dal slinu v jeho oči, položil na něho ruce a zeptal se ho, zda něco vidí. (24)A vzhlednuv, řekl: spatřuji lidi, neboť je vidím jako stromy, chodící kolem. (25)Potom opět položil ruce na jeho oči, a on viděl zřetelně, a byl napraven a viděl všechno jasně. (26)A poslal ho do jeho domu a řekl: Nejdí do vesnice.

Betsaida-Juliina ležela na „druhém břehu“, východně od ústí Jordánu do Genezaretského jezera (srv. s v. 13). Zde nacházíme poslední ze tří divů, které se staly stranou od zástupu: v kapitole 5,35-43 vzkříšení Jairovy dcery, v kapitole 7,31-37 uzdravení hluchého, který těžce mluvil, a zde popsané uzdravení slepého. Další zvláštností je, že toto je druhý ze dvou divů, o kterých se zmiňuje jen Marek (viz kap. 7,31-37). Třetím nápadným bodem je postupné uzdravení tohoto slepého. U uzdravení hluchého, který těžce mluvil, provedl Pán Ježíš až k uzdravení sedm úkonů. Připomeňme si, že sedm je číslo božské dokonalosti. Zde to bylo také tolik kroků, zahrneme-li úkol, který Pán dal uzdravenému:

1. Vzal ho za ruku (v. 23).
2. Vyvedl ho ven z vesnice.
3. Vložil slinu do jeho očí.
4. Položil na něho ruce.
5. Zeptal se ho, zda něco vidí.
6. Ještě jednou na něho položil ruce (v. 25).
7. Poslal ho zpátky do jeho domu, přikázal mu ale, aby nešel do vesnice a s nikým ve vesnici nemluvil o svém uzdravení (v. 26).

Jak snadno můžeme poznat, byl způsob těchto činností z větší části zcela jiný než u toho hluchého.

Pán jedná vždy v božské dokonalosti, ale také vždy podle potřeb lidí. Na rozdíl od nás lidí nemá žádné „schéma“. Ve Své nevyzpytatelné a velebení

---

¹²⁸ Řecky *parakalein*: vlastně „zavolat stranou“; také se překládá jako „povzbudit, snažně prosit, být potěšen, přivolat, na někoho naléhat, potěšovat, přimlouvat“.

hodné milosti vychází často vstříc individuálním přáním a slabostem lidí. Ano, On má skutečně „soucit s našimi slabostmi“ (Židům 4,15) – i v tomto směru. Zde k Němu lidé přivádějí slepého člověka a prosí Ho, aby se ho dotkl (v. 22). V jiných případech činil divy, aniž by se dotýčných osob dotkl. K uzdravení syna královského úředníka (Jan 4,50) a vzkříšení Lazara (Jan 11,43) došlo jen Jeho slovem. Ale také ženě, trpící tokem krve, která se Ho chtěla jen dotknout, splnil její přání a uzdravil ji (Marek 5,27-29).

Jistě by býval mohl tohoto slepého uzdravit stejně rychle jako druhé (srv. s kap. 10,51-52; Janem 9,6-7). Jestliže to zde neučinil, sledoval tím určitý cíl. Pán Ježíš chtěl toho slepého u sebe přivést ke klidu, a to vně vesnice, a tím stranou od zástupu, který Ho zavrhl (v. 23; srv. s Mat. 11,21). Když jsme u Něho došli ke klidu, zjevuje nám Svoji milost, moc a slávu. I zde se zase mluví o Jeho „slině“ jako v kapitole 7,33. Co nám to má říci? To, co z nitra Pána Ježíše přichází k těm, kdo v Něho uvěří, jim přináší spasení a požehnání, ale před lidmi světa je to přece něco opovrženíhodného. Intenzivní dotýkání se slepého od Pána Ježíše mluví o vnitřním spojení, které si přeje s námi mít (v. 25). Chce nás všechny přivést k tomu, abychom viděli „zřetelně“ a „jasně“ (v. 25). Tak jako v kapitolách 1,44; 5,43 a 7,36 zde Pán napomíná toho uzdraveného, aby nikomu nic nevyprávěl (v. 26; srv. však s kap. 5,19).

Proč Pán neuzdravil toho slepého najednou, nýbrž ve více krocích? Díváme-li se na to v souvislosti s právě skončenou rozmluvou Pána s Jeho duchovně slepými učedníky, smíme zde vidět poučení o postupném růstu duchovního poznání věřícího pod vedením Pána. Nejprve přichází **schopnost vidět** (v. 24), potom **schopnost rozeznávání** (v. 25; srv. s Žid. 5,13.14). Odráželo to tehdejší stav učedníků, kteří také nejprve poznenáhlu chápali věci z úst Pána, které pro ně byly nové. Ale vidíme v tom zcela obecně duchovní vývoj věřících, kteří také hned na začátku a najednou duchovně nepoznávají a nechápou všechno, nýbrž prožívají vývoj a duchovní růst, když zůstávají blízko u Pána.

Petrovo vyznání (Marek 8,27-30)

(Srovnej s Mat. 16,13-20; Luk. 9,18-21.)

(27) A Ježíš vyšel se svými učedníky do vesnic Cesareje Filipovy. A na cestě se zeptal svých učedníků a řekl jim: Kdo říkají lidé, že já jsem?

(28) Oni mu ale odpověděli a řekli: Jan Křtitel; a jiní: Eliáš; jiní ale: Jeden z proroků. (29) A on se jich zeptal: Vy ale, kdo říkáte, že já jsem? Petr odpovídá a říká mu: Ty jsi Kristus. (30) A přikázal jim vážně, aby o něm nikomu neříkali.

V okolí Cesareje Filipovy, města, které leželo zcela na severu, ale už mimo zemi Kanán, v území, poznamenaném řecko-římskou kulturou a modlářstvím, klade Hospodinův Služebník Svým učedníkům otázku: „*Kdo říkájí lidé, že já jsem?*“ Zatím co démoni znali a uznávali Jeho vznešenou důstojnost (viz kap. 3,11; 5,7), nebyla masa židovského lidu ochotna uznat Ho jako toho zaslíbeného Mesiáše. Nejen Herodes, nýbrž také druzí Jej považovali za z mrtvých vstalého Jana Křtitele nebo za Eliáše, jehož opětý příchod byl prorocky oznámen Malachiášem (Mal. 3,23), nebo dokonce za nějakého bezjmenného proroka (srv. s kap. 6,14-15).

Avšak Petr, který je jako tak často mluvčím dvanácti, vyslovuje pravdu: „*Ty jsi /ten/ Kristus.*“ Kristus (řecky *Christos*) je překlad hebrejského podstatného jména *maschiach*, které znamená „Pomazaný“ a jako **Mesiáš** bylo převzato do češtiny. Vyskytuje se ve Starém zákoně v Žalmu 2,2 a v Danielovi 9,25.26 a vztahuje se na Pána Ježíše. Marek používá titul **Kristus** celkem sedmkrát: je to božsky dokonalé svědectví o pravém charakteru Hospodina Služebníka (kap. 1,1; 8,29; 9,41; 12,35; 13,21; 14,61; 15,32)! Pro Izrael přináší Kristus naplnění zaslíbení a prorocství Starého zákona.

Ale ani Marek, ani Lukáš nemají na tomto místě první zmínku o Shromáždění. Jeho založení na sobě samém jako na věčné Skále a jeho budoucí stavbu ohlašuje Pán Ježíš v Matouši 16,18. Jen Matouš se zmiňuje o tom, že Petr směl Pána poznat jako Syna živého Boha. Na této pravdě je založeno Shromáždění (Církev). Matoušovo evangelium, ve kterém je Pán představen jako Mesiáš pro Svůj lid, který Ho zavrhne, bylo vhodným místem pro oznámení Boží věčné rady ohledně tajemství Shromáždění. V Markově evangeliu, které Jej popisuje jako Božího Služebníka, toto zjevení nebylo na místě.

Petrovo vyznání vyznačuje v Markově evangeliu bod obratu, neboť nyní Pán obrací Svůj pohled stále více k Jeruzalému. Byl Svým pozemským lidem zavržen, a uvěřilo jich v Něho jen málo. Proto Svým učedníkům vážně přikázal, aby o Něm a o Jeho slávě jako Krále Izraele s nikým nemluvili. Nyní bylo jasné, že Jeho cesta nevede bezprostředně k trůnu, nýbrž nejprve na kříž.

První oznámení utrpení (Marek 8,31-33)

(Srovnej s Mat. 16,21-23; Luk. 9,22.)

(31)A začal je učit, že Syn člověka musí mnoho trpět a být zavržen od starších a nejvyšších kněží a učených v Písmu a že musí být zabit a po třech dnech vstát. (32)A mluvil to slovo s otevřeností. A Petr jej vzal stranou a počal ho kárat. (33)On se ale obrátil, a když viděl své učedníky, pokáral Petra a říká: Jdi za mnou, Satane! Neboť nemyslíš na to, co je Boží, nýbrž na to, co je lidí.

Pro učedníky zcela neočekávaně Pán Ježíš nyní oznamuje poprvé Své nastávající utrpení. Je to první ze čtyř ohlášení utrpení (viz kap. 9,12.31; 10,33). Dosud použil titul „Syn člověka“¹²⁹ (který je obsažnější než „Kristus“) jen dvakrát (kap. 2,10.28). Od nynějška to však činí častěji (kap. 8,31.38; 9,9.12.31; 10,33.45; 13,26; 14,21 [2x]. 41.62), tedy celkem 14 krát. To je dvojnásobné dokonalé božské svědectví (2 x 7).

Zavržení ze strany vůdců lidu je vyjádřeno v tom, že jsou zmíněni jak starší, tak také nejvyšší kněží¹³⁰ a učení v Písmu (v. 31). Společně tvořili sanhedrin (latinsky *synedrium*, řecky *synedrion*), nejvyšší soudní dvůr Židů. Jeho zavržení, Jeho utrpení, Jeho smrt a také Jeho vzkříšení byly od proroků Starého zákona předpověděny až do nejmenších podrobností. Nyní přišla ta těžká doba, kdy se vše mělo naplnit. Toto Pán Ježíš oznamuje těm Svým se vsí otevřeností (v. 32). Nic pro Něho nepřišlo s překvapením. To měli Jeho učedníci vědět předem.

Pán Ježíš zde mluví jen o Svých utrpeních ze strany lidí. Ti Ho už zavrhlí a usilovali o to, aby Ho zabili (kap. 3,6). Pokud se týkalo jejich odpovědnosti, byli to oni, kdo Jej zabili. Tak to později také Petr říká ve svých kázáních (Sk. 2,23; 3,15; 5,30). Tito lidé našemu Pánu způsobili nepředstavitelná utrpení.

¹²⁹ „Syn člověka“ je titul Pána Ježíše, který nejprve označuje Jeho skutečné členství. Byl „narozen z ženy“ (Gal 4,4). Ale On je nejen Syn člověka ve Svém ponížení během Svého života na zemi, nýbrž také ve Svém vyvýšení a oslavení po Svém nanebevstoupení (viz kap. 14,62). Zatímco tu je jako Mesiáš (Kristus) pro Svůj pozemský lid, bude jako Syn člověka ve Svém království jednou panovat nad celým stvořením (Žalm 8,6-10; Dan. 7,13 a dále).

¹³⁰ To jest příslušníci velekněžské rodiny, ve které se úřad velekněze v tehdejší době každoročně měnil (Jan 11,49). Vždy byl jen **jeden** úřadující velekněz.

Ale je tu také jiná stránka, o které se Pán sice nezmiňuje zde, ale – v každém případě v jádru – v kapitole 10,45: „*Neboť ani Syn člověka nepřišel, aby mu sloužili, nýbrž aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.*“ Podle Boží rady a vůle musel trpět a zemřít, aby učinil smíření za ztracené (1. Kor. 15,3; Žid. 2,7). Je nutné rozlišovat tyto dva druhy utrpení. Utrpení, která Mu způsobili lidé, byla důkazem jejich špatnosti a hříšnosti, sloužila ale také k tomu, aby nechala vyzařovat Jeho dokonalost jako člověka. V tom je dokonce naším příkladem. Jeho smrt a Jeho utrpení z Boží strany k učinění smíření za hřích, která snášel na kříži ve třech hodinách tmy, jsou naproti tomu jedinečná. V tom Jej nemůžeme následovat. On za nás v těchto temných hodinách nesl soud bez slitování od svatého Boha, abychom pro věčnost od toho byli osvobozeni. Jako důkaz dokonalého splnění tohoto díla na Golgotě Jej Bůh třetího dne vzkřísil z mrtvých, a pak Ho v nebi oslavil a dal Mu místo po Svě pravici. V nebi budeme brzy u Něho i my – ano, ještě více, v domě Otce. Pro ty, kteří v Něho věří, nastoupilo na místo věčného zatracení a trestu věčné požehnaní, věčná sláva. Buď Mu za to chvála a velebení!

Petrova námitka byla dalším pokusem Satana, aby Ježíše odvedl od Jeho cesty poslušnosti, jako se o to snažil v poušti na začátku Jeho veřejné služby (v. 32). Satan přitom použil nejrůznější prostředky: na jedné straně Petrovu vroucí lásku k jeho Pánu, která to nechtěla dopustit, na druhé straně jeho lidský strach před utrpením, v němž se obával, že bude muset sdílet úděl Pána (k čemu také nakonec přece došlo), a konečně nedostatečné porozumění právě zjevené pravdě o trpícím Božím Služebníkovi. Protože učedníci zjevně sdíleli Petrův názor, pokáral jej Pán přede všemi (v. 33). Satan použil Petra jako svůj nástroj, když mu našeptal lidsky sice pochopitelné, ale Božím myšlenkám naprosto odporující námitky. Jak je to vážné: Věřící člověk se může v určitých okolnostech dočasně stát nástrojem ďábla, když se nechá vést svým tělem a ovlivňovat nepřítelem!

Následování Krista (Marek 8,34-38)

(Srovnej s Mat. 16,24-28; Luk. 9,23-27.)

⁽³⁴⁾A když k sobě přivolal zástup i se svými učedníky, řekl jim: *Jestliže mě někdo chce následovat, ať zapře sám sebe a vezme na sebe svůj kříž a následuje mne.* ⁽³⁵⁾Neboť kdokoli chce zachránit svůj ži-

vot¹³¹, ztratí ho; kdokoli ale ztratí svůj život kvůli mně a evangeliu, zachrání ho. ⁽³⁶⁾Neboť co prospěje člověku, když získá celý svět a ztratí svou duši? ⁽³⁷⁾Neboť co by mohl člověk dát jako výkupné¹³² za svou duši? ⁽³⁸⁾Neboť kdokoli se stydí za mne a za má slova mezi tímto cizoložným a hříšným pokolením, za toho se bude také Syn člověka stydět, když přijde ve slávě svého Otce se svatými anděly.

„Služebník není větší než jeho pán.“ Tato slova Pána Ježíše jsou v dalším prakticky a drasticky ilustrována (viz Jan 15,20). Právě mluvil o Svých nadcházejících utrpeních, ovšem aniž by se výslovně zmiňoval o kříži. Nyní se už neobrací výlučně na malý počet učedníků, nýbrž i na celé množství lidu, který za Ním šel. Vyzývá tedy každého člověka, který si přeje Ho následovat, aby zapřel sám sebe a vzal na sebe svůj vlastní kříž. Sebezapření má tentýž význam jako dát všechny vlastní zájmy do pozadí a sledovat jen zájmy Pána Ježíše a Boha. Vzetí kříže na sebe nám ukazuje obraz k smrti odsouzeného člověka, který na cestě k popravišti vleče na zádech znamení své hanby. Všimněme si, že zde nejde o Kristův kříž, nýbrž o vlastní kříž (v. 34)! Kristův kříž nemůžeme nést, neboť ten byl kromě znamení pohany také místem smíření, kde byl naprosto sám, jak jsme to viděli v předcházejícím oddílu. Nevěřící člověk, který chce jít Kristovu pohanění z cesty a domnívá se, že tím bude moci ušetřit a zachránit svůj pozemský život, nikdy nezíská věčný život. Každý věřící, jenž ztratí svůj život pro Krista a evangelium, naproti tomu dokazuje, že vlastní věčný život, ten „skutečný život“, který mu nikdo nemůže vzít (v. 35; srv. s Janem 10,28; 1. Tim. 6,19).

Pán jde však ještě o krok dále: I kdyby někdo získal nebo dobyl celý svět, a tím docílil nejvyššího uznání, nepřivedlo by ho to ani o krok blíže k záchráně jeho duše (v. 36)! Ani všechno bohatství celého světa nestačí jako výkupné za jeho duši. Bez toho jedině pravého výkupného, krve, a tím za nás vydaného Ježíšova života, je pro celou věčnost ztracen (v. 37; srv. s kap. 10,45; Žalmem 49,8-9)! Jedním z podstatných důvodů, bránících přijetí evangelia, je pohanění a hanba Ježíšova jména a Jeho slov. Avšak ten, kdo se chce této pohaně vyhnout, aby neztratil uznání hříšného a cizoložného světa, nemůže očekávat žádné uznání, až se ten nyní zavržený Syn člověka jednou zjeví v celé slávě Svého Otce a v doprovodu svatých andělů. Co je

¹³¹ Nebo: *svou duši* (viz verše 36 a 37).

¹³² Nebo: *protihodnotu*.

pro člověka důležitější: uznání od lidí nebo uznání od Krista (v. 38)?

Pán Ježíš zde mluví prorocky o Svém zjevení na začátku tisíciletého království. Podle Matouše 25,31-46 (srv. s Markem 13,26) bude sedět na Svém trůnu slávy a bude soudit všechny tehdy žijící lidi, Židy i národy. Ti, za něž se potom bude stydět, nejsou samozřejmě „ovce“ po Jeho pravici, nýbrž „kozlové“, stojící po levici. Jedni vejdou do království na zemi, druzí do věčného odsouzení. – Přítomná doba milosti však skončí příchodem Pána k uchvácení těch Jeho, při kterém nedojde k žádnému soudu.

Pán redukuje tu všechno rozhodující otázku o věčnosti na dvě alternativy: krátké, dočasné uznání od hříšného a cizoložného světa, nebo věčné uznání od Božího Syna! Co je lepší, co pro nás má větší cenu?

KAPITOLA 9

Oslavení Ježíše (Marek 9,1-8)

(Srovnej s Mat. 16,28-17,8; Luk. 9,28-36.)

⁽¹⁾A řekl jim: Vpravdě, pravím vám: Mezi těmi, kteří zde stojí, jsou někteří, kdo neokusí smrti, dokud neuvidí království Boží přijít v moci.

⁽²⁾A po šesti dnech bere Ježíš Petra a Jakuba a Jana s sebou a vede je samotné na vysokou horu. A byl před nimi proměněn; ⁽³⁾a jeho šaty se staly třpytivé, velmi bílé, jak žádný bělič na zemi nemůže učinit bílými. ⁽⁴⁾A zjevili se jim Eliáš s Mojžíšem, a rozmlouvali s Ježíšem. ⁽⁵⁾A Petr odpovídá a říká Ježíšovi: Rabbi¹³³, je dobré, že jsme zde; a chceme udělat tři stánky, tobě jeden a Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden. ⁽⁶⁾Neboť nevěděl, co by měl říci, neboť byli plni strachu. ⁽⁷⁾A přišel oblak, který je zastínil¹³⁴; a stal se hlas z oblaku: Tento je můj milovaný Syn, jeho slyšte. ⁽⁸⁾A náhle, když se rozhlédli, neviděli u sebe už nikoho, nýbrž Ježíše samotného.

První verš 9. kapitoly tvoří závěr řeči Pána o nesení Jeho pohanění a zároveň uvádí následující oddíl, který podává předkoušení budoucí slávy Krista. Ale ne všichni Jeho posluchači to směli prožít, nýbrž jen někteří vybraní: Petr, Jakub a Jan. Byli to titíž, kteří už při vzkříšení Jairovy dcery viděli Jeho oživující sílu, a později měli být v Getsemane svědky utrpení Jeho duše.

Nyní, dříve než se stali svědky Jeho utrpení, směli předem hledět na jakýsi miniaturní obrázek Jeho moci v tisíciletém království. Skutečnost bude na zemi viděna poprvé při Jeho zjevení ve slávě. V souhlasu s charakterem tohoto Evangelia, které nám představuje pokorného a poslušného Hospodina Služebníka, je výslovně zmíněn příchod Božího království „v moci“ v protikladu k Jeho tehdejšímu ponížení a zavržení ze strany lidí (v. 1).

Pán Ježíš opět stranou od zástupu bere ty tři učedníky s sebou samotné na jednu vysokou horu. Bylo to „po šesti dnech“, tedy v sedmý den (v. 2). Tento počet obsahuje už skrytý poukaz na tisícileté království, neboť po šesti

¹³³ Hebrejsko-araméjské označení pro učitele zákona, vlastně „můj pán“.

¹³⁴ To znamená, že je pokryl, jako oblak pokryl stan setkávání (2. M. 40,34.35).

dnech stvoření v sedmý den Bůh odpočinul (1. M. 2,2; srv. s Židům 4). Tam se náš Pán modlí, jak o tom podává zprávu Lukáš (Luk. 9,28-29). Během Svě modlitby je před jejich očima „proměněn“. Výsledkem je sláva, která je zde při pohledu na Pána Ježíše popsána slovy: „*A jeho šaty se staly třpytivé, velmi bílé, jak žádný bělič na zemi nemůže učinit bílými.*“ (v. 3) Bílá barva mluví o čistotě, bezhříšnosti a svatosti, třpyt o slávě. Dodatek: „*jak žádný bělič na zemi nemůže učinit bílými*“, ukazuje na Boha. Není to lidská sláva, nýbrž Bohem daná sláva, kterou byl náš Pán oděn po Svém nanebevstoupení a ve které se také jednou vrátí na zem, aby zřídil Svě království (Dan. 7,14; 1. Petra 1,21). Naproti ní musí zcela vyblednout všechna sláva člověka.

Potom učedníci vidí Eliáše a Mojžíše, od Židů vysoce ctěné muže staré smlouvy, jako představitele proctví a zákona. Marek jako jediný zmiňuje Eliáše před Mojžíšem, asi proto, že ten první jako prorok bude připravovat půdu pro „den Hospodina“ (v. 4; viz Mal. 3,21 /4,3/; srv. také s následujícím oddílem Marka 9,11-13).

Zde kromě toho Eliáš a Mojžíš symbolicky ztělesňují věřící, kteří před tisíciletým královstvím sestoupí z nebe s oslaveným Synem člověka (1. Tes. 3,13b). Mojžíš představuje věřící, kteří zemřeli a byli pochováni, zatím co Eliáš ztělesňuje věřící, kteří budou do nebe vzati živí (5. M. 34,5-6; 2. Král. 2,11). Při příchodu Pána budou nejprve vzkříšeni mrtví v Kristu, potom my, žijící, budeme proměněni a zároveň s nimi budeme uchvácení. Později, při Jeho zjevení, sestoupíme pak s Ním z nebe (1. Tes. 4,13-18). Ti tři učedníci nám zde ukazují příslušníky věřícího židovského ostatku (a nadto všechny věřící), kteří potom budou žít na zemi a prožijí zjevení slávy Krista (Mat. 24,30).

Téma rozmluvy těch dvou mužů s Pánem Ježíšem nám Marek nesděluje; podle Lukáše jím však bylo „vyjítí“, to znamená konec cesty, který měl Pán Ježíš naplnit v Jeruzalémě. Vskutku vznešený předmět!

Tomu všemu učedníci Pána Ježíše tehdy ještě nerozuměli. Petr, opět v čele učedníků, se podobá tomu kdysi slepému, který viděl lidi chodit kolem jako stromy (viz kap. 8,24). Svým návrhem, udělat pro Pána, pro Mojžíše a pro Eliáše po jednom stánku, staví – aniž by chtěl – Pána na jeden stupeň s lidmi (v. 5). Ještě mu chybí duchovní schopnost rozeznání, kterou později zjevuje ve svém Druhém dopisu, když tam píše o této události (2. Pet. 1,16-18). Marek se zde zmiňuje o nedostatečném porozumění a o báni učedníků při spatření těch tří osob a slávy, jíž jsou oděni (v. 6; srv. s Luk. 9,31).

Náhle jsou všichni zastíněni oblakem, který však nezatemňuje, neboť to byl „světlý oblak“ (Mat. 17,5). Tentýž oblak naplnil stan setkávání a chrám při jejich zasvěcování (2. M. 40,35; 1. Král. 8,10-11). Je viditelným znamením slavné Boží přítomnosti, „šechina“ (hebrejsky pro „příbytek“). Podle Lukáše 9,33 a 34 vstupují Mojžíš a Eliáš při svém rozloučení od Pána do toho oblaku. Když to ti tři učedníci vidí, bojí se. Přirozený člověk je neschopný snést svatou Boží přítomnost.

Potom z oblaku zaznějí slova: „*Tento je můj milovaný Syn; jeho slyšte.*“ Jen Jednomu náleželo toto předivné, jedinečné božské svědectví: Božímu Synu, který se stal člověkem. Zákon a proroci, reprezentovaní Mojžíšem a Eliášem, platili až do Jana Křtitele. Tato doba je naplněna a pominula, neboť nyní přišel Boží Syn. Jeho samého máme poslouchat (v. 7; srv. s Luk. 16,16; Řím. 3,21.22). Matouš se zmiňuje o strachu učedníků teprve při těchto Božích slovech o Jeho milovaném Synu.¹³⁵

Zde máme tedy před sebou malé vyobrazení slávy Božího království. Kristus je jako oslavený člověk na zemi a je od Boha uznáván jako Jeho milovaný Syn. Bůh je sice přítomen v oblaku, ale je skrytý, ačkoli je v něm zjevena Jeho sláva. Oslavení svatí (Mojžíš a Eliáš) vstupují do oblaku slávy, nikoli však svatí, kteří se nalézají ještě na zemi (ti tři učedníci).

Na rozdíl od toho mají všichni, kteří nyní věří v Pána Ježíše, už během svého pozemského života smělost v Duchu ke vstupu do bezprostřední Boží přítomnosti, do nebeské svatyně – bez oddělovací opony (Žid. 10,19-22). Neboť když Pán dokonal Svě dílo smíření, roztrhla se opona v chrámu symbolicky odshora až dolů na dva kusy (Marek 15,38).

¹³⁵ Jestliže uvažujeme zprávy tří synoptických Evangelíí společně, tu nejprve byl Pán během Svě modlitby proměněn, Jeho tvář zářila jako slunce a Jeho šaty se staly nádherně bílými. Pak se ve slávě zjevili Mojžíš a Eliáš, kteří s Ním mluvili o Jeho výkupném díle v Jeruzalémě, zatím co tři učedníci byli obtíženi spánkem (Luk. 9,31-32). Teprve když ti dva muži od Něho chtějí odejít, učinil Petr návrh, postavit tři stánky (Luk. 9,33). Ještě když mluvil, byli všichni zastíněni světly oblakem. Mojžíš a Eliáš vstoupili do oblaku a zmizeli ze zorného pole, což u těch tří učedníků vyvolalo strach (Luk. 9,34). Pak z oblaku přišla Otcova slova o Jeho Synu, který zůstal stát u těch tří učedníků. Když to učedníci uslyšeli, padli na svou tvář a velmi se báli (Mat. 17,6). Avšak Pán k nim přistoupil, dotkl se jich a řekl jim: „*Vstaňte a nebojte se.*“ (Mat. 17,7). Nyní učedníci viděli už jen „*samotného Ježíše*“ (Luk. 9,36).

Ve zmíněném místě v jeho Druhém dopisu popisuje Petr tuto událost jako očitý svědek Kristovy slávy a k potvrzení proctví Starého zákona. Bůh zde dal těm bázlivým učedníkům pohled na budoucí pozemskou slávu Krista, aby je posilnil pro jejich odříkání plnou cestu následování zavrženého Krista.

Eliášův příchod a druhé ohlášení utrpení Pána (Marek 9,9-13)

(Srovnej s Mat. 17,9-13.)

⁽⁹⁾A když sestupovali z hory, přikázal jim, aby nikomu nevypravovali to, co viděli, kromě až by Syn člověka vstal z mrtvých. ⁽¹⁰⁾A chopili se tohoto slova a mezi sebou mluvili: Co to je, vstát z mrtvých? ⁽¹¹⁾A zeptali se ho a řekli: Proč říkají učení v Písmu, že nejprve musí přijít Eliáš? ⁽¹²⁾On ale jim řekl: Eliáš sice přijde nejprve a napraví všechny věci; avšak jak stojí psáno o Synu člověka, že musí mnoho trpět a za nic považován být? ⁽¹³⁾Ale říkám vám, že Eliáš také přišel, a udělali mu, cokoli chtěli, tak jak o něm stojí psáno.

Po Svém sestoupení z hory zpět do smutné skutečnosti zavržení od Svého vlastního lidu přikazuje těm třem učedníkům, kteří Ho doprovázejí, aby si to, co viděli, nechali pro sebe. Teprve až On, Syn člověka, vstane z mrtvých, měli o tom svědčit. Už jsme viděli, že to Petr ve svém Druhém dopisu také udělal (v. 9).

Učedníci podrželi tu zde prvně se vyskytující formulaci „vstát z mrtvých“ pevně ve svých srdcích, ačkoli jí nerozuměli. Jako Židé znali sice učení o vzkříšení (viz. Job 19,26; Iz. 25,8; Jan 11,24). Ale skutečnost, že Kristus jako „Prvotina zesnulých“ a jako „Prvorozený z mrtvých“ bude tvořit začátek nového stvoření, byla ještě tajemstvím (v. 10; srv. s 1. Kor. 15,12; Kol. 1,18).

Učení o jednom „všeobecném vzkříšení mrtvých“, které je dnes v křesťanstvu velmi rozšířené, je chybné, neboť všichni zemřelí nevstanou ve stejnou dobu. Kristovo vzkříšení tvoří začátek prvního vzkříšení, které při uchvácení věřících dosáhne dalšího vrcholu a vzkříšením mučedníků doby soužení bude ukončeno (viz 1. Tes. 4,16; Zj. 20,4-6). Všichni zesnulí věřící vstanou z prostřed ostatních mrtvých. Možnost „vy-vzkříšení z mrtvých“ očekával Pavel stejně tak jako proměnění živých při příchodu Krista (Fil. 3,11 a 21). To je „vzkříšení života“, v protikladu ke „vzkříšení soudu“, ve kterém vstanou všichni nevěřící teprve o více než tisíc let později, na konci Milénia, aby před

velkým bílým trnem obdrželi svůj odsuzující rozsudek, „druhou smrt“, věčné oddělení od Boha (Jan 5,29; 2. Tes. 1,9; Zj. 20,11-15).¹³⁶

Učedníci však v tehdejší době nevěděli, co si mají počít s myšlenkou na nějaké vzkříšení z mrtvých. Mysleli jen na Boží království a s tím spojené zaslíbené zjevení Mesiáše v „den Páně“. Věděli, že před touto událostí opět přijde Eliáš, neboť v Malachiášovi 3,1 je napsáno: „*Hle, posílám svého posla, aby připravil přede mnou cestu ...*“ (srv. s Mat. 11,10; Markem 1,2; Luk. 7,27), a ve verši 23 (v BK 4,5) je prorok Eliáš nazván ohlašovatelem dne Hospodinova: „*Hle, pošlu vám proroka Eliáše, dříve než přijde den Hospodinův, velký a hrozný.*“ Eliáš, osamělý volající v době bezbožného krále Achaba, bude do jisté míry ztělesněn v osobě budoucího posla. Když anděl Páně ohlašoval Zachariášovi Janovo narození, zjevil mu: „*Neboť on předejde před obličejem jeho v duchu a v síle Eliášově, aby obrátil srdce otců k dětem, a neposlušné k porozumění spravedlivých, aby připravil Pánu připravený lid.*“ (Luk. 1,17)

Ale když Jan potom veřejně vystoupil, „*oblečen velbloudí srstí a koženým pásem kolem beder*“ jako kdysi Eliáš (Marek 1,6; srv. s 2. Král. 1,8), a když se ho Židé zeptali: „*Jsi ty Eliáš?*“, jeho odpověď zněla: „*Nejsem.*“ (Jan 1,21) Ve své pokoře se nechtěl stavět na jeden stupeň s ctěným Eliášem, vždyť přece i anděl mluvil jeho otci jen o „*duchu a síle Eliášově*“ (v. 11).

Pán Ježíš však říká, že Jan Křtitel je Eliáš (srv. s Mat. 11,10-14; Luk. 7,27). Domnělý rozpor řeší zde ve verších 12 a 13: „*Eliáš sice přijde nejprve a napraví všechny věci; avšak jak stojí psáno o Synu člověka, že musí mnoho trpět a za nic považován být? Ale říkám vám, že Eliáš také přišel, a udělali mu, cokoli chtěli, tak jak o něm stojí psáno.*“ Jak Jan, tak i jím ohlášený Mesiáš byli Židy odmítnuti a zavrženi (srv. s Iz. 53,3). Proto se Malachiášovo proroctví nemohlo naplnit. Místo zaslíbeného království pokoje začala doba milosti pro všechny lidi, během které je Izrael Bohem dán stranou kvůli svému zavržení Mesiáše. Ale tak to nezůstane provždy. Po uchvácení věřících se naplní slova Pána Ježíše: „*Eliáš sice přijde nejprve a napraví všechny věci.*“ (v. 12) Co je tím míněno, ukazuje srovnání Malachiáše 3,24 /4,6/ s Lukášem 1,17: Je to pokání a obrácení národa Židů k jejich Bohu, dříve než Pán Ježíš

¹³⁶ Bible sice mluví o „prvním vzkříšení“, ale ne o druhém; na druhé straně o „druhé smrti“, avšak ne o první. První vzkříšení přináší věčný život, druhá smrt věčné oddělení od Boha.

přijde ve slávě jako Mesiáš Svého lidu.

Podle Zjevení 11,3-7 budou ve druhé polovině posledního Danielova týdne let – tedy krátce před zjevením Pána ve slávě – „dva svědkové“ Boží svými proroctvími připravovat cestu Pána. Budou v stavu proměnit vodu v krev, jako kdysi Mojžíš, a jako Eliáš zadržet déšť (srv. s 2. M. 7,17; 1. Král. 17,1; Jak. 5,17). Pak se Malachiášovo prorocství naplní s konečnou platností (Mal. 3,22-24 /4,4-6/; Zach. 4,14). Ani u těch „dvou svědků“ nelze myslet na Mojžíše a Eliáše osobně, nýbrž na dostatečné a mocné svědectví o přicházejícím Vládci, jehož zjevení je popsáno ve Zjevení 19,11-21. – Doba milosti, vsunutá kvůli zavržení Pána Ježíše mezi Jeho první a druhé zjevení, je zde přeskočena, neboť nebyla bezprostředním předmětem starozákonních prorocství.

Doprostřed svých výkladů o Eliášovi zařazuje Pán Ježíš druhé, krátké ohlášení Svých utrpení, která jsou před Ním: „*Avšak jak stojí psáno o Synu člověka, že musí mnoho trpět a za nic považován být?*“ (v. 12; viz kap. 8,31). Tak jako Jan, nové „ztělesnění“ Eliáše a herold Krále, byl velkou částí Božího pozemského lidu, Židy, opovrhován a zavržen, bude muset také Syn člověka sám mnoho trpět a být považován za nic, jak to je o Něm napsáno (srv. s Žalmem 22,7.8; Iz. 53,3). Ten, kdo přijal Janovo poselství, uvěřil také v Pána Ježíše, a kdo Jana odmítl, zavrhl také Toho, kterého on ohlašoval. Tak dokonce zmínka o opovržení a utrpeních Krista je vysvětlivkou pro to, že také Janova služba nebyla přijata. Neboť Janovi se stalo ještě hůře než Eliášovi, kterému Jezábel hrozila smrtí a on se bál o svůj život, jak to v 1. Královské 19,2 „*o něm stojí psáno*“.

Uzdravení posedlého chlapce (Marek 9,14-29)

(Srovnej s Mat. 17,14-21; Luk. 9,37-42.)

⁽¹⁴⁾A když přišli k učedníkům, viděli kolem nich velký zástup a učené v Písmu, kteří se s nimi přeli. ⁽¹⁵⁾A ihned, když jej celý zástup uviděl, velmi se užasli; a přiběhli a pozdravili ho. ⁽¹⁶⁾A zeptal se jich: O čem se s nimi přete? ⁽¹⁷⁾A jeden ze zástupu mu odpověděl: Učiteli, přivedl jsem k tobě svého syna, který má němého ducha; ⁽¹⁸⁾a kdekoli se ho chopí, trhá jím, a on pění a skřípe zuby, a chřadne¹³⁷. A říkal jsem tvým

¹³⁷ Doslova: *uschne*.

učedníkům, aby ho vyhnali, a oni to nedokázali. ⁽¹⁹⁾On jim ale odpovídá a praví: Ó nevěřící pokolení! Až dokdy mám být u vás? Až dokdy vás mám snášet? Přiveďte ho ke mně! ⁽²⁰⁾A přivedli ho k němu. A když ho duch uviděl, hned jím rval sem a tam; a on padl na zem a válel se a tvořila se mu pěna. ⁽²¹⁾A zeptal se jeho otce: Jak dlouhý čas to je, co se mu toto stalo? On ale řekl: Od dětství; ⁽²²⁾a často ho vrhal dokonce do ohně a do vody, aby ho zahubil; ale jestliže něco můžeš, smiluj se nad námi a pomoz nám! ⁽²³⁾Ježíš mu ale řekl: Pokud se týká toho „jestliže můžeš“ – věřícímu je vše možné. ⁽²⁴⁾A ihned otec toho dítěte¹³⁸ zvolal a řekl: Věřím; pomoz mé nevěře! ⁽²⁵⁾Když ale Ježíš viděl, že se sbíhá zástup, přikázal vážně tomu nečistému duchu a řekl mu: Ty, němý a hluchý duchu, přikazuji ti: Vyjdi z něho a už do něho nevstupuj. ⁽²⁶⁾A křiče a velmi jím sem a tam lomcuje, vyšel; a byl jako mrtvý, takže většina řekla. Zemřel. ⁽²⁷⁾Ježíš jej ale uchopil za ruku a vzpřímil ho; a on vstal.

⁽²⁸⁾A když vstoupil do domu, ptali se ho učedníci o samotě: Proč jsme ho my nemohli vyhnat? ⁽²⁹⁾A on jim řekl: Tento druh nemůže vyjít, než skrze modlitbu [a půst].

Pán Ježíš se nyní vrací s těmi třemi k ostatním devíti učedníkům. Ti jsou obklopeni velkým zástupem, ve kterém byli také učení v Písmu, kteří se s nimi hádali (v. 14). Zástup je na jedné straně udiven Jeho tajemnou nepřítomností u zbylých učedníků, avšak radostně Ho vítá s uctivostí, která je vyvolána Jeho požehnanou službou (v. 15). Důvodem sporu učených v Písmu s učedníky se zdá být neschopnost učedníků uzdravit těžký případ posedlosti, s nímž byli konfrontováni. Když se jich totiž Pán potom na to ptá, vystupuje ihned otec dítěte, posedlého němým duchem, a vypráví, že chtěl svého syna přivést s prosbou o uzdravení k Němu, avšak učedníci nemohli jeho přání splnit (v. 17 a 18).

Máme tedy co činit s neobvyklým příkladem moci a vlivu Satana na člověka, a to z pozemského Božího lidu. Je to jediné vyhnání démona u osoby, která byla posedlá od dětství. Navenek viditelné symptomy se zdají sice ukazovat na epileptické onemocnění, ale nejedná se o nemoc, nýbrž o zvlášť

¹³⁸ Řecky: *paidion*: jak konkrétně, tak i v přeneseném smyslu malé dítě (zdrobnělina slova *pais* „chlapec, dítě, služebník“).

těžký případ posedlosti. Čtyřikrát se v tomto oddílu mluví o nečistém „duchu“ (v. 17. 20. 25). Satan je kníže a bůh tohoto světa a jeho jedinou snahou je držet lidi daleko od Boha a přivádět je pod svoji moc, aby je zkazil. Učedníci sice při svém vyslání od Pána obdrželi propůjčenou schopnost vyhánět i démony (kap. 6,7-13). Toto uschopnění bylo znamením Boží moci a patřilo k „divům budoucího věku“ (Židům 6,5). Ale ke správnému vykonávání patřil u příjemců těchto darů znamení život, oddělený pro jejich Pána (viz. Marek 6,8), a přirozeně i věřící závislost na Něm.

V tomto zvlášť těžkém případě nepostačilo ani to. Učedníkům chyběla pevná víra v moc jejich Pána. Jak často tomu je při nás stejně! Zcela podobně tomu bylo u otce posedlého dítěte; také u něho byla víra slabá, když prosil Pána o slitování¹³⁹ pro sebe a pro své dítě (v. 22). Odpověď Pána ukazuje, že Jemu nechyběla schopnost uzdravit toho chlapce, nýbrž ono „jestliže můžeš“ se vztahuje na to, aby on věřil v moc Spasitele (v. 23). Tímto povzbuzením je víra otce posilněna, ačkoli neskrývá slabost své víry (v. 24). Pak Pán přikazuje nečistému duchu, aby z dítěte vyšel a už se nikdy nevracel (v. 25). Se všemi známkami nevole duch ustupuje a ponechává dítě jako mrtvé. Avšak dobrotivý Pán uchopí jeho ruku a vzpřímí je, aby, osvobozeno od zlé moci, mohlo samo vstát (v. 26 a 27).

V domě (v. 28 a 29; viz kap. 3,20), oddělení od světa a od zástupů, se zklamaní a asi sklíčení učedníci ptají svého Pána, proč oni nemohli toho ducha vyhnat. Vždyť uschopnění pro to obdrželi od Něho samého! V tomto případě však nestačilo jen uschopnění samo: Také nástroje musely být v náležitém rozpoložení. A to u nich chybělo. V protikladu k jejich Pánu, který se na začátku Svě služby jako dokonalý Služebník postil čtyřicet dní a nocí a stále byl na modlitbě, se oni asi domnívali, že si vystačí bez tohoto odříkání a oddanosti (srv. s Luk. 4,2; Žalmem 109,4; Sk. 13,3). – Učit se této lekcí máme ve svém životě víry stále znovu zapotřebí. Který křesťan by asi o sobě mohl říci, že je stále a ustavičně v takovém duchovním stavu? Kéž by vždy více a více bylo naší snahou, abychom sloužili svému Pánu a Mistru v pravé oddanosti, která jde a musí jít vždy ruku v ruce s určitým dobrovolným zříkáním se!

---

¹³⁹ Řecké slovo pro „slituj se“ (*splanchnizesthai*) ve verši 22 je totéž jako „vnitřně pohnut“ v kapitole 1,41; 6,34; 8,2.

Třetí oznámení utrpení (Marek 9,30-32)

(Srovnej s Mat. 17,22.23; Luk. 9,44-45.)

(30)A odešli odtamtud a procházeli Galileou; a nechtěl, aby se to někdo dověděl. (31)Neboť učil své učedníky a říkal jim: Syn člověka bude vydán do rukou lidí, a zabijí jej; a když bude zabit, po třech dnech vstane. (32)Oni ale nerozuměli tomu slovu a báli se ho otázat.

Na Svě další cestě skrze Galileu bere Pán Ježíš Svě učedníky opět stranou, aby jim potřetí oznámil Svá utrpení (viz kap. 8,31; 9,12). Zatím co při prvním oznámení označuje za odpovědné starší, velekněze a učené v Písmu, tedy náboženské vůdce Svého pozemského lidu, a při druhém se zmiňuje jen o Svě vlastní Osobě, zde mluví všeobecně o „lidech“. On, ten dokonalý Služebník, bude vydán do rukou hříšných lidí, a hříšné ruce lidí Jej – pokud se týkalo jejich odpovědnosti – přivedou na smrt.

Zde Pán poprvé používá slovo „vydat“ (řecky: *paradidomai*) vzhledem k sobě a Svému nadcházejícímu dílu na kříži.¹⁴⁰ Je to klíčové slovo v příběhu utrpení našeho Vykupitele. On sestoupil z nebe, aby naplnil Boží vůli a vykonal Jeho dílo. Ale na konci Jeho cesty Bůh dopustí, aby Jeho Syn byl „vydán“ do rukou Svých, Jemu nepřátelských stvoření (Marek. 9,31; 10,33; 14,41). Zrádce Jej „vydá“ náboženským vůdcům (Marek 14,10.11.18.21.42.44), a ti Jej „vydají“ světskému soudnictví (Marek 15,1.10). Nakonec Jej Pilát „vydá“, aby vyhověl zástupu, aby Pán byl ukřižován (Marek 15,15). Náš Pán, ten věrný Boží Služebník, nechá vše přes sebe ochotně přejít, když přijde Jeho hodina.

Pán Ježíš zde nemluví v první řadě o věčné Boží radě spasení, nýbrž o odpovědnosti lidí, zvláště Svého lidu (srv. se Sk. 2,23). Při jiných příležitostech se zmiňuje nejen o Svém zavržení jako Mesiáše Izraele a s tím spojených utrpeních, což bylo ohlášeno ve Starém zákoně, nýbrž také o Svém výkupném díle pro celý svět podle věčné Boží rady (viz. Dan. 9,26; Marek 10,45).

Během celého Jeho života na zemi stálo výkupné dílo na kříži na Golgotě před Jeho zraky. Tam dojde k tomu těžkému „křtu“, jímž musí být pokřtěn;

¹⁴⁰ Pisatel Marek používá to sloveso však už v kap. 3,19 pro charakterizování zrádce Jidáše.

tam vezme z ruky Otce kalich a vyprázdni ho až do dna (Luk. 12,50; Marek 10,38; Jan 18,11). Proroctví a předobrazy Starého zákona na to poukazují rozličným způsobem, a od doby vykonání toho těžkého díla je slavnou a vznešenou výsadou vykoupených, aby ve stálé vzpomínce na to přinášeli Tomu, který je vykonal, a Otcí své velebení v Duchu a pravdě.

Učedníci, jejichž myšlenkový svět se točil jen kolem slávy budoucího království, a kteří očekávali, že jejich Pán v každém okamžiku zamění šaty ponížení a pokory za plášť královské vlády, nemohli a nechtěli Jeho slovům rozumět. Protože však nyní už vícekrát slyšeli o Jeho smrti a Jeho vzkříšení (kap. 8,31; 9,9), báli se Ho na to zeptat.

Pravá velikost (Marek 9,33-37)

(Srovnej s Mat. 18,1-5; Luk. 9,46-48.)

⁽³³⁾A přišel¹⁴¹ do Kafarnaum. A když byl v domě, zeptal se jich: O čem jste mluvili na cestě? ⁽³⁴⁾Oni ale mlčeli; neboť měli na cestě rozmluvu o tom, kdo by byl největší¹⁴². ⁽³⁵⁾A když se posadil, zavolal těch dvanáct; a říká jim: Chce-li někdo být první, má být¹⁴³ poslední ze všech a služebník všech. ⁽³⁶⁾A vzal dítě¹⁴⁴ a postavil je do jejich středu; a když je vzal do náruče, řekl jim: ⁽³⁷⁾Kdokoli přijme jedno z takových dětí v mém jménu¹⁴⁵, mne přijímá; a kdokoli mne přijímá, nepřijímá mne, nýbrž toho, který mne poslal.

Bezprostředně potom, na cestě do Kafarnaum v Galileji, se zjevuje zahanbující stav srdce učedníků. V protikladu ke svému Pánu, jehož myšlenky se zaměstnávají Jeho zavržením, Jeho utrpeními a Jeho smrtí, rozmlouvají o tom, kdo asi je mezi nimi největší. Tato otázka se bezpochyby vztahuje na jimi očekávané království a na místo, které by v něm rádi zaujali (srv. s kap. 10,35 a dále). Možná, že přitom hrála roli také výsada, jíž se krátce předtím dostalo Petrovi, Jakobovi a Janovi, když směli Pána doprovázet na hoře pro-

¹⁴¹ Nestle-Aland: *A přišli*.

¹⁴² Doslova: *větší*.

¹⁴³ Nebo: *bude*.

¹⁴⁴ Řecky *paidion*: jak konkrétně, tak i v přeneseném smyslu malé dítě (zdrobnělina slova *pais* „chlapec, dítě, služebník“).

¹⁴⁵ Doslova: *na základě mého jména*.

měnění (viz v. 2). Když v Kafarnaum vstoupili do domu, Pán se jich ptá: „*O čem jste mluvili na cestě?*“ (v. 33; viz kap. 3,20) Ze studu kvůli své rozmluvě se neodvažují svému Mistrovi odpovědět (v. 34).

Věrný Služebník neklade tu otázku z nevědomosti. On i jako člověk na zemi byl vševědoucí, protože On je Syn (srv. s kap. 2,8). Své otázky klade většinou proto, aby si lidé něco uvědomili. Tak i zde. Dělá si čas a snaží se poučit Své milované učedníky o pravé velikosti služebníka (v. 35). Ne úsudek lidí a vnější uznání přitom něco platí. Nikoli, pravý služebník se vyznačuje tím, že sám zaujímá poslední, nejnižší místo, a neúnavně slouží druhým.

Není to přesně to, co činil Boží Syn, když se sám učinil ničím, a tím, že se stal člověkem, zaujal tvářnost služebníka? Mohl se někdo tak hluboce ponížit jako On, jenž v této tvářnosti služebníka jako člověk se stal poslušným až k smrti, ano, k smrti na kříži? (Fil. 2.5-8) Plným právem se Mu za to ti Jeho klanějí. Ale účel těchto vzácných slov Dopisu Filipským je přece jiný: „*Neboť toto smýšlení buď ve vás, které bylo i v Kristu Ježíši...*“

Pavel byl také v tomto ohledu pravý Ježíšův učedník, jenž na jedné straně o sobě řekl, že je nejmenší z apoštolů, na druhé straně ale, že pracoval mnohem více než všichni ostatní (1. Kor. 15,9-10). To nám ukazuje, že v Božím království platí zcela jiná měřítko než ve světě. A přece máme sklony k tomu, abychom do svého života víry přebírali měřítko světa a dovolovali je tam uplatňovat!

Pak k sobě Pán Ježíš přivolává malé dítě, staví je do jejich středu, bere je laskavě do Své náruče a říká Svým učedníkům: „*Kdokoli přijme jedno z takových dětí v mém jménu, mne přijímá.*“ (v. 36 a 37) Kdo chce být pravým Ježíšovým učedníkem, musí být ovládán duchem, který je zcela postaven proti duchu tohoto světa. Nikoli to často tak lichotící, někdy dokonce neupřímné prokazování úcty vysokým a mocným světa, který je Kristu nepřátelský, nýbrž obrácení se k tomu, co je v očích světa slabé a opovržené, to charakterizuje pravého Ježíšova učedníka. Ten, kdo takového opovrženého přijme v Ježíšově jménu, přijímá nejen Jeho, nýbrž také Jeho Otce. Takový jedná ve společenství s Ním, a tím také s Otcem, který Ho poslal.

Pravé učednictví (Marek 9,38-41)

(Srovnej s Luk. 9,49.50.)

⁽³⁸⁾Jan mu řekl: Učitelí, viděli jsme někoho, [který nejde za námi,]

vyhánět démony v tvém jménu; a bránili jsme mu, protože nechodil za námi.⁽³⁹⁾ Ježíš ale řekl: Nebraňte mu, neboť nikdo neučiní div v mém jménu¹⁴⁶, a brzy nato bude moci o mně mluvit zle; ⁽⁴⁰⁾neboť kdo není proti nám, je pro nás.

⁽⁴¹⁾Neboť kdokoli vám dá napít pohár vody v mém jménu, protože patříte Kristu¹⁴⁷, vpravdě, pravím vám: Neztratí svou odměnu.

Pánova slova musela Jana velmi zasáhnout. Vypráví Pánu, že on a druzí učedníci někomu, kdo v Jeho jménu vyháněl démony, v tom bránili „protože nechodil za námi“ (v. 38). Učedníci si bezpochyby vzpomněli na tu pro ně zahanbující skutečnost, že oni sami teprve před krátkou dobou byli neschopni vyhnat jednoho démona (v. 18 a 28). A nyní přichází tento naprosto cizí člověk, který to s úspěchem činí! V Janových slovech je vyjádřen určitý druh kolektivní pýchy, která je možná ještě horší než pýcha jednotlivce ve verši 34.

Ale Pán Ježíš vyzývá Svě učedníky, aby takovému člověku nebránili, „neboť nikdo neučiní div v mém jménu, a brzy nato bude moci o mně mluvit zle“ (v. 39). Tento muž nesmí být staven na jeden stupeň s lidmi, zmíněnými v Matouši 7,22 (srv. se Sk. 19,13). O nich Pán Ježíš jednou řekne. „Nikdy jsem vás neznal; odejděte ode mne, činitelé bezzákonnosti!“ I když člověk, o kterém vypráví Jan, nebyl jako apoštolové Pánem ustanoven k tomu, aby vyháněl démony (Marek 3,15), tu to činil zjevně v prosté a pevné víře v Něho. Vyhánění démonů bylo znamením Boží moci, a neomezovalo se na těch dvanáct.

Slova: „Kdo není proti nám, je pro nás“ nejsou v rozporu s tím, co Pán Ježíš říká v Matouši 12,30: „Kdo není se mnou, je proti mně, a kdo neshromáždí se mnou, rozptýluje.“ Tam byl nevěřícími vůdci Židů právě zavržen. V takové situaci tu nemohly být žádné kompromisy. Buď v Něho někdo věřil a byl tím u Něho a pro Něho, nebo byl proti Němu, protože Ho nepřijal. Zde se však jedná o jinou souvislost. Jestliže někdo, kdo má malou známost, chce být Pánu věrný, smíme se radovat, i když „nás nenásleduje“. Není to přece žádný nepřítel, nýbrž přítel Jména, které uznává a chce zveličovat (v. 40).

¹⁴⁶ Doslova: *na základě mého jména.*

¹⁴⁷ Doslova: *jste Kristovi.*

Také rozdíl mezi zde použitým zájmenem „nám“ a „mně“ v místě u Matouše je pozoruhodný. Tam se jedná jen o Osobu Pána, zde o Něho a o všechny, kteří Ho následují. Nakonec je však vždy rozhodující poměr k Pánu Ježíši. Kdo není proti Němu, je pro Něho, a kdo není pro Něho, staví se proti Němu – nezávisle na všech okolnostech, které mohou vládnout.

To bychom neměli ztrácet ze zřetele vzhledem k současné rozervanosti Božích dětí. Byla by to duchovní slepota (ne-li vůbec pýcha) popírat, že Pán až dodnes v křesťanských seskupeních a organizacích používá lidské „nástroje“ k požehnaní, především v šíření evangelia. Měli bychom toto působení Božího Ducha vděčně uznávat. Příklad takového postoje nám dává apoštol Pavel, který se radoval z toho, že „*vším způsobem... Kristus se zvěštuje*“, dokonce, i když se to dělo ze závisti a sváru (Fil. 1,15-18)! Avšak nepřišlo by mu asi jistě na mysl, aby se s takovou prací spojoval a spolčoval se s těmito dělníky. Ještě méně smí působení Boží milosti v křesťanských organizacích nebo nezávislých sborech být důvodem pro opuštění požehnané cesty shromažďování se v Jeho jménu. Zaslíbení Jeho přítomnosti u dvou nebo tří, kteří se shromažďují v Jeho jménu „*jako církev*“, má vyšší cenu než každá aktivita z naší strany (Mat. 18,20; 1. Kor. 11,18). Není divu, že ďábel nasazuje vše, aby věřícím zabránil uskutečňovat představování jednoty Kristova těla a udržovat svatost Božího domu! Jestliže však hledíme na „nás“, vzniknou snadno stranické myšlenky. Hledíme-li naproti tomu na našeho Pána, tu On vše postaví na správné místo!

Ani nejmenší, Jeho vzácnému jménu prokázaná čest nebude zapomenuta, nýbrž bude naším Pánem v Jeho moudrosti a milosti bohatě odměněna (v. 41; srv. s Mat. 25,40). Důvod pro to je udán už ve verši 37: „*Kdokoli přijme jedno z takových dětí v mém jménu, mne přijímá; a kdokoli mne přijímá, nepřijímá mne, nýbrž toho, který mne poslal.*“

Dát příčinu k urážce (Marek 9,42-48)

(Srovnej s Mat. 18,6-9; Luk. 17,2.)

⁽⁴²⁾A kdokoli jednomu z těchto maličkých¹⁴⁸, kteří ve mne věří, dá

¹⁴⁸ Nebo: nepatrných.

příčinu k urážce¹⁴⁹, pro toho by bylo lépe¹⁵⁰, kdyby kolem jeho krku byl položen mlýnský kámen¹⁵¹ a on byl uvržen do moře. ⁽⁴³⁾A jestliže ti dává tvoje ruka pohoršení, odetni ji. Je lépe, abys zmrzačen vešel do života, než abys se dvěma rukama přišel do pekla, do neuhasitelného ohně, ⁽⁴⁴⁾kde jejich červ neumírá a oheň nehasne]. ⁽⁴⁵⁾A jestliže ti tvá noha dává urážku, odetni ji. Je lépe, abys chromý vešel do života, než abys se dvěma nohama byl uvržen do pekla, [do neuhasitelného ohně, ⁽⁴⁶⁾kde jejich červ neumírá a oheň nehasne]. ⁽⁴⁷⁾A jestliže ti tvé oko dává urážku, vrz je pryč. Je lépe, abys jednooký vešel do království Božího, než abys se dvěma očima byl uvržen do pekla [ohně], ⁽⁴⁸⁾kde jejich červ neumírá a oheň nehasne.

První verš tohoto oddílu patří obsahem ještě k předcházejícímu. Má Pán tím „malíčkým“ na mysli malé dítě, o kterém byla řeč ve verších 36 a 37, anebo tím myslí lidi, kteří jsou v přeneseném smyslu považováni za „malé“, to znamená nepatrné a nedůležité? Na jiných místech, například v Matouši 10,42 a 11,11 je jednoznačně míněn jen přenesený význam „nepatrný“. Dodatek: „kteří ve mne věří“, ukazuje, že Pán ani zde už nemluví o malých dětech, nýbrž o věřících, kteří vykazují znak pokory, kterou On tak rád vidí u Svých učedníků. Ale jak snadno se nám může ztratit, když se zaměstnáváme sami sebou a nezdržujeme se v Jeho blízkosti. Když považujeme věřící, kteří jdou svou cestou v dětské prostotě víry, za malé a nepatrné, musíme vyznat, že naše měřítka se přizpůsobila měřítkům světa. Mysleme vždy na to, že duše těchto „malíčkých, kteří ve mne věří“, mají pro našeho Pána stejnou cenu jako duše těch nejvíce obdarovaných služebníků!

Výrazy „dát urážku“ nebo „položít léčku“ asi potřebují vysvětlení. Znamenají „svést k hříchu“. Urážka, o které zde Pán mluví, vzniká lhovostí, bezohledností nebo dokonce špatností vůči těm „nepatrným“, kteří jsou často přehlíženi nebo považováni za ne tak důležité (srv. s Řím. 14,13; 1. Kor. 8,9). I když se takoví věřící v očích druhých snad zdají nepatrní, pro Pána mají velkou cenu. Ať to je kdokoli, kdo takovému slabému, možná ještě mladému věřícímu položí léčku, kterou je tento ve víře zaveden nebo přijde k pádu, dopouští se těžkého hříchu.

¹⁴⁹ Nebo: *položí léčku*, nebo: *dá příčinu k pádu*.

¹⁵⁰ Doslova: *dobře*.

¹⁵¹ Doslova: *oslí-mlýnský kámen* (tj. velký, oslem poháněný mlýnský kámen).

O tom, který jednomu z těchto „maličkých“ dá urážku, vyslovuje proto Pán velmi tvrdá slova. Ten, kdo s oslím mlýnským kamenem (zvláště velkým a těžkým mlýnským kamenem, který byl poháněn oslem) na krku je ponořen do hloubky moře, nemá šanci zachránit svůj život, nýbrž musí se nutně utopit. Tím provždy zmizel ze zorného pole těch, jimž ve svém životě dával urážku. Pán zde používá neobvyklý obraz pro pozemské nebo časné potrestání těch, kteří se domnívají, že smějí zraňovat jemné svědomí druhých věřících. Smrt by jim byla užitečná, to znamená, že by bylo lepší, kdyby zemřeli, než aby pokračovali ve svém zavrženíhodném jednání!

Před jiným druhem léček varuje Pán Ježíš Svě učedníky ve verších 43 až 48. Jsou to léčky, které přicházejí z těla, ze zkažené staré přirozenosti věřících. Podobným způsobem mluvil také v kázání na hoře (Mat. 5,29.30), když varoval Svě učedníky před cizoložstvím a žádostivými pohledy a myšlenkami. V žádném případě nelze tato slova pojímat tak, jako kdyby žádal, aby se Jeho učedníci sami zmrzačovali tím, že by si odřali ruku nebo nohu nebo si vyrvali oko. Jmenované části těla jsou přece jen nástroje jednání, chození a vidění, ale to zlé, k čemu je můžeme používat, sedí hluboce v našem lidském srdci. Touto drastickou obraznou řečí nás Pán vyzývá k tomu, abychom ze svého života radikálně vyvrhli vše, co by se nám mohlo stát osídlem. To je výzva ke stálému vážnému a nelitostnému sebeodsuzování. Kdyby nás něco v našem jednání nebo službě mohlo přivést k pádu, pak mějme sílu se od toho za každou cenu odloučit.

Velmi vážné je to, že Pán Ježíš zde představuje jen dvě možnosti nebo cíle: na jedné straně „život“ nebo „Boží království“, na druhé straně „peklo“ nebo „neuhasitelný oheň“. Při Svém mluvení o Božím království má před očima praktický stav a s ním spojenou odpovědnost, a podle toho se mohou v království nacházet jak praví, tak i nepraví poddaní. Proto mluví všeobecně a neříká: „Jestliže skutečně patříš ke království, nemusíš se bát“, nýbrž že někdo, kdo je zásadně lhostejný vůči v sobě přebývajícimu hříchu, věčně zahyne.¹⁵² Podobným způsobem píše apoštol Pavel později Efezským: „*Neboť*

¹⁵² Zmínka dovětku: „*kde jejich červ neumírá a oheň nehasne*“ (v. 44. 46. 48) je Nestle-Alandem omezena na verš 48. A přece přes dobré dosvědčení zkráceného pojetí mluví trojí výskyt výrazu nejen v Textus Receptus, nýbrž i v alexandrijském rukopisu (A/02), jakož i v latinském a syrském překladu (oba jsou velmi staré), pro zachování.

toto víte a znáte, že žádný smilník nebo nečistý nebo chamtivec (jenž je modloslužebník) nemá dědický podíl v království Krista a Boha.“ (Ef. 5,5.6 – přel.; srv. s 1. Kor. 6,10).

Jak důrazná jsou slova „*kde jejich červ neumírá a oheň nehasne*“! Mluví drastickým, obrazným způsobem o nepřestávajících, nekonečných mukách těla a duše. Na jedné straně ukazují, že věčný trest ztracených bude charakterizován hrozným trápením, na druhé straně ale také, že skutečně nebude mít konce. Popis „vnější temnoty“ a „pláče a skřípání zubů“ u Matouše ukazuje hroznou izolaci a ustavičné sebe trápení těch, kteří si budou muset věčně říkat: „*Já jsem nechtěl!*“ Ano, „*hrozné jest upadnout v ruce živého Boha!*“ (Žid. 10,31). Naproti tomu dílem vykoupených je „*věčný život*“ a „*věčné království*“ (viz Řím. 6,22; 2. Petra 1,11).

Ten, kdo ze slov Pána činí závěr, že někdo znovuzrozený by mohl zahynout, chybně chápe smysl tohoto a podobných míst. Když jde o naše vyznání a s tím spojenou odpovědnost, jsou nám v Božím slovu vždy stavěny před oči důsledky našeho jednání. Nesmíme Boží milost nikdy zneužívat. Podle Svatého písma nekončí cesta hříchu v nebi, nýbrž v pekle.

Sůl (Marek 9,49.50)

(Srovnej s Mat. 5,13; Luk. 14,34.35.)

⁽⁴⁹⁾Neboť každý bude osolen ohněm, [a každá oběť bude osolena solí]. ⁽⁵⁰⁾Sůl je dobrá; jestliže se ale sůl stane neslanou, čím ji chcete okořenit? Mějte sůl sami v sobě a buďte v pokoji mezi sebou.

Zdůvodňující „*Neboť*“ uvádí závěrečné vysvětlení k veršům 42-48. Každý člověk je zkoušen a posuzován dokonalou Boží svatostí. Každý člověk, ať dobrý nebo zlý, bude „*osolen ohněm*“. Pro nevěřící to znamená věčné zatracení, neuhasitelný oheň, o kterém Pán právě mluvil. U těch, kteří jsou znovuzrozeni, a proto mají život z Boha, naproti tomu oheň nebude věčný soud, nýbrž bude mít zcela jiný charakter. Stráví vše, co přichází z těla, ať je to těžkostmi a zkouškami v přítomném životě, nebo před soudnou stolicí Krista (viz 1. Petra 1,7; 4,12; 1. Kor. 3,13-15). V 1. Korintským 11,32 čteme vzhledem k časnému soudu: „*Jestliže jsme ale souzeni, tu jsme od Pána podrobováni kázní, abychom nebyli odsouzeni se světem.*“ (přel.)

Ale pro věřící tu je ještě něco jiného. Budou „*osoleni solí*“. Podle 3. Mojžíšovy 2,13 měla být každá suchá oběť (oběť pokrmů), ano, každá oběť osolena. Ve světle Dopisu Římanům 12,1, kde je na tělo křesťana pohlíženo jako na „živou oběť“ pro Boha, je tato věta srozumitelná. Když zasvětíme svůj život Bohu a jakoby Mu jej přineseme jako oběť, zakusíme posvěcující sílu Boží milosti, která naši duši každý den znovu spojuje s Bohem, ochraňuje nás před zlem a odděluje nás od něho. To však znamená ustavičné zkoušení sebe a stálé sebeodsuzování.

Proto je sůl dobrá. Zdá se, jako kdyby se význam soli ve verši 50 trochu změnil: Je to nejen posvěcující Boží milost, nýbrž také stav, který v našich srdcích působí. To má Pán přece na mysli také ve Svých slovech: „*Vy jste sůl země.*“ (Mat. 5,13) „*Jestliže se ale sůl stane neslanou, čím ji chcete okořenit?*“ Když my jako Kristovi učedníci zemdlíme a už nevydáváme jasné svědectví, odkud potom má přijít síla toto svědectví opět oživit? Není pro to žádný jiný zdroj než Kristus. Proto dostáváme napomenutí: „*Mějte sůl v sobě samých.*“ Abychom v tomto stavu zůstávali, potřebujeme sebeodsuzování. Druhé však nemáme soudit – jako to Jan a druzí učedníci činili ve verši 38, nýbrž máme být „*v pokoji mezi sebou*“. To je velmi důležité a cenné poučení (srv. s Řím. 12,18; Ef. 4,3; Kol. 3,15; 1. Tes. 5,13; Žid. 12,14).

KAPITOLA 10

Manželství a rozvod (Marek 10,1-12)

(Srovnej s Mat. 19,1-9; Luk. 16,18.)

⁽¹⁾A vydal se odtamtud a přichází do území Judska a druhé strany Jordánu. A opět se u něho shromažďují zástupy, a jak byl zvyklý, opět je učil.

⁽²⁾A přistoupili farizeové a ptali se ho, aby ho pokoušeli¹⁵³: Je muži dovoleno propustit svoji ženu? ⁽³⁾On ale odpověděl a řekl jim: Co vám přikázal Mojžíš? ⁽⁴⁾Oni ale řekli: Mojžíš dovolil napsat rozlukový list a propustit. ⁽⁵⁾Ježíš jim ale řekl: Pro tvrdost vašeho srdce vám napsal tento příkaz; ⁽⁶⁾od počátku stvoření ale je [Bůh] učinil¹⁵⁴ jako muže a ženu¹⁵⁵. ⁽⁷⁾„Proto muž¹⁵⁶ opustí svého otce a svou matku a přilne ke své ženě, ⁽⁸⁾a ti dva budou jedno¹⁵⁷ tělo;“¹⁵⁸ tedy už nejsou dva, ale jedno tělo. ⁽⁹⁾Co tedy Bůh spojil, nemá člověk rozlučovat. ⁽¹⁰⁾A v domě se ho učedníci na to opět zeptali; ⁽¹¹⁾a on jim říká: Kdokoli propustí svou ženu a ožení se s jinou, dopouští se cizoložství vůči ní. ⁽¹²⁾A když ona propustí svého muže a vdá se za jiného, dopouští se cizoložství.

Pán nyní vede Své kroky z Kafarnaum v Galileji na jih ve směru do Jeruzaléma, kde měla skončit Jeho pozemská cesta. Přitom se odebírá ještě jednou na druhou stranu Jordánu, jako aby ukázal, že sice ještě je ve spojení se Svým lidem, ale přece už stojí mimo něj. Jako vždy, také zde se kolem Něho shromažďují velké zástupy lidí, které On jako obvykle poučuje Svým jedinečným způsobem. Jak jsme viděli, mluvil k nim tak, „jak to mohli slyšet“ (Marek 4,33). Ano, učil je „jako někdo, kdo má plnou moc“, a mluvil „slova mlosti“ (Marek 1,22; Luk. 4,22)!

¹⁵³ Řecky: *peirazein*: Význam může být podle souvislosti buď v pozitivním smyslu „zkoušet, stavět na zkoušku“, nebo v negativním smyslu „přivádět v pokušení“.

¹⁵⁴ Srovnej s 1. Mojžíšovou 1,27; 5,2.

¹⁵⁵ Doslova: mužského a ženského (pohlaví).

¹⁵⁶ Doslova: *člověk*.

¹⁵⁷ Doslova: *v jedno*.

¹⁵⁸ 1. Mojžíšova 2,24.

Ve dvou následujících oddílech staví na správné místo pozemské vztahy mezi mužem a ženou v manželství a k dětem v Božím království.

Farizeové, kteří vůči Němu smýšlejí nepřátelsky, od Něho neodstupují. Tak přicházejí nyní s otázkou, zda je muži dovoleno propustit svou ženu, to znamená nechat se s ní rozvést (v. 2). Byla to vychytralá otázka, neboť v základu byli všichni Židé ohledně možnosti rozvodu jednotní. Rozdíly v názorech se týkaly jen důvodů k rozvodu. Zatím co jedni následovali rabího Šammaie, který dovoloval rozvod jen při těžkých pochybeních, jako bylo cizoložství, druzí drželi s rabím Hillelem, který dovoloval rozvod už při lehčích pochybeních manželky.

Pán Ježíš hned jde zpět k Božímu slovu a ptá se: „*Co vám přikázal Mojžíš?*“ (v. 3) Protivníci ve své odpovědi poukazují na jediné přikázání ze zákona ze Sinaje, ve kterém se mluví o rozvodu. V 5. Mojžíšově 24,1-4 stojí: „*Pojal-li by muž ženu a byl by manželem jejím, přihodilo by se pak, že nenašla milost před očima jeho pro nějakou mrzkost, kterou by našel na ní, i napsal by jí lístek zapuzení a dal v ruku její, a vyhnal by ji z domu svého; a vyjdoucí z domu jeho, odešla by a vdala se za druhého muže; a ten také muž poslední v nenávisti máje ji, napsal by lístek zapuzení a dal v ruce její a vyhnal by ji z domu svého, aneb umřel by muž její poslední, který vzal ji sobě za manželku; nebude moci manžel její první, který ji vyhnal, zase ji vzíti sobě za manželku, když již byla znečištěna.*“

V tomto přikázání je zakázán nový sňatek rozvedené ženy s jejím prvním manželem. Není v něm řeč ani o nějakém příkazu ani o nějakém dovolení rozvodu! Propuštění ženy je zmíněno jen jako v Mojžíšově době zjevně už obvyklý způsob chování a není výslovně zakázáno. Židé se na toto přikázání však dívali jako na povolení k rozvodu. Přitom schválně přehlíželi, že sice bylo zmíněno odklonění od božského pořádku, ale nikterak nebylo schvalováno. Jen vydávalo svědectví o zatvrzelosti lidského srdce, které se vždy pokouší vyhnout Božím myšlenkám a Boží vůli (v. 4 a 5).

Pán Ježíš proto farizeům namítá, že to neodpovídá původní Boží vůli. Jestliže Bůh při stvoření stvořil **jednoho** muže a **jednu** ženu, pak v tom byla Jeho vůle dostatečně zřetelně vyjádřena. To bylo zdůrazněno ještě slovy v 1. Mojžíšově 2,24, jejichž citaci Pán následně připojuje: „*Proto muž opustí svého otce a svou matku a přilne ke své ženě, a ti dva budou **jedno** tělo.*“ Tento verš může být nazván božskou ústavou manželství. **Jeden** muž a **jedna** žena se spojí, žena se stává **jeho** ženou a on se stává **jejím** mužem, a

v prožívání manželství se oba provždy stávají **jedním** tělem (v. 6 a 7). Nerozlučnost této jednoty stvrzuje Pán Jím k tomu přidaným opakováním: „*Tedy už nejsou dva, ale jedno tělo.*“ (v. 8)

Potom z toho činí závěr, který dává na otázku farizeů závěrečnou odpověď: „*Co tedy Bůh spojil, nemá člověk rozlučovat.*“ (v. 9) Jinými slovy: Rozvod v žádném případě neodpovídá dobré, dokonalé a libé Boží vůli. To oznámil už ve Starém zákoně skrze proroka Malachiáše: „*Neboť nenávidím propouštění, praví Hospodin, Bůh Izraele.*“ (Mal. 2,16 – přel.) Pavel to potvrzuje později pro křesťanství ve svých Dopisech. V Římanům 7,2 a 3 píše: „*Neboť provdaná žena je zákonem přivázána k muži, dokud žije; jestliže ale muž zemřel, je zproštěná od zákona muže. Tak tedy je, když muž žije, nazvaná cizoložnicí, když bude nějakého jiného muže...*“ A v 1. Korintským 7,10 a 11 čteme: „*Manželům ale přikazuji ne já, nýbrž Pán, aby se žena neodlučovala od muže (jestliže ale je odloučena, tak ať zůstane neprovdaná nebo ať se smíří s mužem) a aby muž svou ženu nepropouštěl.*“

Spojení dvou lidí Bohem platí tedy pro každé manželství na zemi! Nesmíme přehlédnout, že v První Mojžíšově knize nemáme co činit s křesťanským předpisem, nýbrž s příkazem, ve kterém je vyjádřen božský pořádek pro všechny lidi. Soužití svobodného muže s neprovdanou ženou je s tím v rozporu. V křesťanské víře je tento pořádek zcela a úplně potvrzen – ano dokonce ještě vyzdvižen do vysokého postavení, které je až příliš snadno přehlíženo. Manželství je podle Efezským 5,25-33 obrazem poměru mezi Kristem a Jeho milovanou Církví (Shromážděním). Jako zde není nikdy myslitelné nějaké rozdělení, stejně tak málo by tomu mělo být také v manželství věřících!

Později, když Pán je se Svými učedníky „v domě“ (viz kap. 3,20), dotazují se Ho učedníci v malém kroužku na tutéž otázku. Nyní jde ve Svém vysvětlení ještě o krok dále. Protože přece je manželství většinou rozlučováno proto, aby člověk byl volný pro nový svazek, vysvětluje Pán nyní, že uzavření manželství po rozvodu je cizoložství. To platí jak pro muže, tak i pro ženu. Podle židovského práva mohl jen muž „propustit“ svoji ženu, podle řecko-římského práva také žena svého muže (v. 10-12).¹⁵⁹

¹⁵⁹ Řecké sloveso (*apolyein*), použité ve v. 2. 4. 11 a 12 pro „propouštět“ na základě „propouštěcího listu“ má, stejně tak jako ve v. 9 a v 1. Kor. 7,10.11 pro „rozvést“ a v 1. Kor. 7,15 pro „oddělit“ použité sloveso *chorizein*, jakož i v 1. Kor. 7,11b se

Jak vážná jsou tato jednoduchá a zřetelná naučení právě v naší době, ve které se lidé v kdysi křesťanstvím charakterizovaných zemích domnívají, že mohou dávat stranou všechny božské pořádky! Avšak nezapomínejme: Se všemi nařízeními, která Bůh lidem dal, má na mysli jen požehnání, a každý odklon od toho vede jen ke zkáze. Je žádoucí, aby všichni křesťané, kteří stojí před uzavřením manželství, ve světle těchto míst Písma mysleli na to, že uzavření manželství je po obrácení nejdůležitějším krokem v životě věřícího.

Pán Ježíš a děti (Marek 10,13-16)

(Srovnej s Mat. 19,13-15; Luk. 18,15-17.)

⁽¹³⁾A přinášeli k němu děti¹⁶⁰, aby se jich dotýkal. Učedníci jim to ale zakazovali¹⁶¹. ⁽¹⁴⁾Když to ale Ježíš viděl, nelibě to nesl a řekl jim: Nechte děti přijít ke mně, nebraňte jim, neboť takových je království Boží. ⁽¹⁵⁾Vpravdě, pravím vám: Kdokoli nepřijme Boží království jako dítě, nevejde do něho. ⁽¹⁶⁾A bral je do náruče, vkládal na ně ruce a žehnal jim.

Také tento oddíl je mravně krásný a je charakterizován božskou milostí. Zde to však nejsou farizeové, nýbrž do rozporu s Pánem se dostali Jeho učedníci.

Není nám sděleno, kdo přinášel k Pánu ty malé děti, aby se jich dotýkal; pravděpodobně to však byly matky nebo rodiče. Jaký je to dojemný obraz vidět, jak chtěli své děti přivádět do Jeho bezprostřední blízkosti, ano do kontaktu s Ním!

Avšak učedníci proti nim příkře vystupují. V jejich očích jsou tyto děti příliš nedůležité pro jejich Mistra (v. 13). V dřívějších dobách byly děti na jedné straně považovány za požehnání, mezi jiným proto, že mohly zajistit péči o rodiče ve stáří (viz. Žalm 127,3; 1. Tim. 5,4). Na druhé straně v nich lidé viděli „nehotové“ lidi, kteří na rozdíl k dospělým, ještě neměli žádnou

---

vyskytující sloveso „propustit“ (*aphienai*) právní význam „(nechat) se rozvést“. V každém případě je míněno rozvázání právního vztahu. Neměli bychom proto konstruovat žádné rozdíly, které tu nejsou.

¹⁶⁰ Řecky *paidion*: jak konkrétně tak i v přeneseném smyslu malé dítě (zdrobnělina slova *pais* (chlapec, dítě, služebník“).

¹⁶¹ Nebo: *se na ně osopovali*.

cenu.

Když Pán Ježíš viděl, jak hrubě učedníci zacházeli s těmi, kdo chtěli přivést své děti k Němu, „nelibě“ to nesl. Je to jediný případ, kdy toto čteme o Něm, který byl tichý a pokorný! Jednou byl sice hněvivý a zarmoucený kvůli zatvrzelým srdcím Svých nepřátel (Marek 3,5). Zde jsou to Jeho vlastní učedníci, kteří svým příkrým postojem zjevovali nejen své přeceňování se a chybění jakéhokoli porozumění moci Boží milosti a lásky, nýbrž zapírali tím také svého Mistra, který je povolal. Kromě toho neodpovídalo jejich chování žádným způsobem pravému charakteru království, které chtěl zřídít.

Jeho láska k dětem nalezla jiná slova: „*Nechte děti přijít ke mně, nebraňte jim, neboť takových je království Boží.*“ (v. 14) Tyto nezletilé děti jsou sice od narození a od přirozenosti stejně tak ztracené jako jiní lidé. Proto také musí být zachráněny. Ale Syn člověka je nemusí „hledat“ jako ty, kteří se svými hříchy vědomě od Boha vzdálili. Pán o nich říká: „*Neboť Syn člověka přišel, aby zachránil to ztracené.*“ (Mat. 18,11) Vzhledem k celníku Zacheovi naproti tomu říká: „*Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a zachránil, co je ztraceno.*“ (Luk. 19,10) Zatím co těm malým dětem, které ještě nestojí pod odpovědností, náleží Boží království, musí se odpovědný dospělý člověk obrátit a být znovuzrozen, aby mohl vejít do království (viz Mat. 18,3; Jan 3,3.5).

Smýšlení malých dětí je dokonce příkladné pro každého, kdo chce vstoupit do království (v. 15). Učedníci, kteří kromě jedné výjimky přece už všichni byli znovuzrození, si musejí nechat říci, co je pro následování Krista nutné. Každý se musí obrátit a stát se jako malé dítě. Sebevědomí, sebedůvěru a pýchu musí odložit. Už na začátku kázání na hoře Pán řekl: „*Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je království nebes.*“ (Mat. 5,3) Být chudý v duchu nemá nic co činit s inteligencí, nýbrž znamená to, že člověk nemá o sobě vysoké mínění. Musí se pokořit a snížit.

Pak Pán, jako už to jednou učinil (kap. 9,36), bere do Své náruče ty děti, které k Němu byly přineseny, vkládá na ně ruce, jako kdyby chtěl ukázat, že se s nimi plně činí zajedno, a žehná jim (v. 16). Jen Marek popisuje tento k srdci jdoucí výjev, ve kterém se podruhé zjevuje láska Pána k malým dětem.

Bohatství a Boží království (Marek 10,17-31)

(Srovnej s Mat. 19,16-30; Luk. 18,18-30.)

⁽¹⁷⁾A když vyšel na cestu, přiběhl jeden, padl před ním na kolena a zeptal se ho: Dobrý učiteli, co mám dělat, abych zdědil věčný život? ⁽¹⁸⁾Ježíš mu ale řekl: Co mne nazýváš dobrým? Nikdo není dobrý, než jen jeden, Bůh. ⁽¹⁹⁾Příkázání znáš: „Nezabiješ; nezcizoložíš; nepokradeš; nevydáš falešné svědectví; nic neprávem neupřeš; cti svého otce a svou matku.“¹⁶² ⁽²⁰⁾On ale mu řekl: Učiteli, toho všeho jsem dbal od svého mládí. ⁽²¹⁾Ježíš na něho ale pohleděl, /za/miloval ho a řekl mu: Jedno ti chybí: Jdi, prodej, co máš, a dej to chudým, a budeš mít poklad v nebi; a pojď, následuj mne! ⁽²²⁾On ale se stal smutným kvůli tomu slovu a odešel zarmoucen, neboť měl mnoho majetku.

⁽²³⁾A Ježíš se rozhlédl a říká svým učedníkům: Jak těžko ti, kteří mají jmění, vejdou do Božího království! ⁽²⁴⁾Učedníci se ale zděsili kvůli jeho slovům. Ježíš ale opět odpověděl a říká jim: Děti, jak těžké to je [pro ty, kteří spoléhají na majetek,] vejít do Božího království! ⁽²⁵⁾Je lehčí, aby velbloud prošel uchem jehly, než aby bohatý vešel do Božího království. ⁽²⁶⁾Oni se ale užasli nad mírou a řekli jeden k druhému: A kdo potom může být zachráněn? ⁽²⁷⁾Ježíš ale na ně pohlédl a říká: U lidí je to nemožné, ale ne u Boha; neboť u Boha jsou možné všechny věci.

⁽²⁸⁾Petr mu začal říkat: Hle, my jsme všechno opustili a následovali jsme tě. ⁽²⁹⁾Ježíš řekl: Vpravdě, pravím vám: Není nikdo, kdo opustil dům nebo bratry nebo sestry nebo matku nebo otce nebo děti nebo pole kvůli mně a kvůli evangeliu, ⁽³⁰⁾kteřý neobdrží stonásobně, nyní v tomto času domy a bratry a sestry a matky a děti a pole pod pronásledováními, a v budoucím věku věčný život. ⁽³¹⁾Ale mnozí první budou poslední a poslední první.

V události o bohatém mladém muži (viz Mat. 19,20) před naše zraky vstupuje Žid, v němž, podobně jako u Natanaele, není Isti (Jan 1,47). To je důvod, proč ve verši 21 čteme, že Ježíš na něho pohleděl a zamiloval ho. Nebyla to láska Spasitele ke ztraceným hříšníkům, která přece platí všem, nýbrž láska Stvořitele k Jeho stvoření, v němž spatřil něco z původní krásy prvního – nikoli starého! – člověka.

¹⁶² 2. Mojžíšova 20,12-16

Tento člověk přichází s uctivostí a upřímností k Pánu Ježíši. Ale nevidí v Něm více než vynikajícího rabiho, od něhož doufá získat naučení o životě v Boží bázni. V něm se ukazuje lidská přirozenost ze své nejlepší stránky, a přece jeho ocenění věcí je naprosto chybné. Už jeho uctivé oslovení „*Dobrý učiteli*“ ukazuje, že Jej skutečně neznal, a proto neměl jasno o Bohu ani o Jeho Synu. Jeho otázka zjevuje, že věří, že lidé jsou dobří a že mohou na základě svých skutků před Bohem obstát, ano, že si mohou získat věčný život svým vlastním konáním (v. 17). Byl nábožný, a nábožnost byla právem nazvána největším nepřítelem víry.

Pán nejprve odmítá to uctivé oslovení slovy: „*Nikdo není dobrý, než jen jeden, Bůh.*“ Tím říká, co jen On jediný může říci: Jestliže nejsem Bůh, jsem stejně tak špatný jako ty, jestliže ale jsem dobrý, jsem Bůh (v. 18). Toto poznání tomu bohatému muži úplně chybí.

Avšak pak se Pán staví na rovinu, na níž tento člověk stál. Nebyl to žádný zlomený hříšník, který by toužil po tom, aby se dověděl, co musí učinit, aby byl zachráněn, nýbrž někdo, kdo si nebyl ve svém životě vědom žádné chyby a chtěl vědět, jak by mohl jednat ještě lépe, aby tím zdědil věčný život. Tím šlo jeho přání dále než zákon, ve kterém jen bylo napsáno: „*Ostříhejte ustanovení mých a soudů mých. Člověk ten, který by je činil, živ bude v nich.*“ (3. M. 18,5) Jeho odpověď ohledně jeho známosti a dbání na přikázání ukazuje však jeho neznalost sebe sama a svého vlastního stavu před Bohem: „*Učitel, toho všeho jsem dbal od svého mládí.*“ (v. 19 a 20)

Mohli bychom sice tomuto člověku připsat k dobru, že v době před křížem Krista ještě nebyla výslovně zjevena naprostá zkaženost člověka. Jinak by Bůh nepotřeboval Svému lidu Izraeli dávat zákon, neboť teprve jím byla na světlo přivedena hříšnost člověka, jak se to dovídáme v Novém zákoně (Řím. 5,20; Gal. 3,19). A přece upřímní lidé jako David přišli svou neschopností cele dodržet zákon k poznání, že jsou ztraceni a že předepsané oběti jim nemohou opatřit věčné vykoupení: „*Neboť neoblíbil bys oběti, bych ji i dal, aniž bys zápalu přijal. Oběti Boží duch zkroušený; srdcem zkroušeným a potřeným, Bože, nepohrdneš.*“ (Žalm 51,18.19) Toto život přinášející poznání tomu bohatému muži chybělo.

Proto Pán vede jeho myšlenky k velké překážce v jeho životě, kterou si on sám ještě neuvědomil, totiž k jeho lásce k pozemskému majetku. Tento muž, který se domníval, že udělal vše a že vlastní vše, co si člověk může přát, neměl žádné spojení s nebem a s pokladem, který existuje jen tam!

Doufal, že si může získat věčný život svým vlastním konáním. Ale tento poklad v nebi nemohl získat tím, že by prodal své statky a dal výtěžek chudým. To jedno, co mu chybělo, bylo poznání sebe jako hříšníka před Bohem, pokání a víra v Pána Ježíše. –

Láska k jeho majetku a důvěra v jeho bohatství byly velkými překážkami v tom, aby následoval Pána Ježíše v sebezapření a víře (v. 21). Pán, který toto viděl, jej postavil Svou výzvou na zkoušku a do Božího světla. Nyní byl zjeven stav jeho srdce. Cena následování Krista mu byla příliš vysoká. Odešel smutný, neboť se nechtěl vzdát svého bohatství (v. 22).

V příkrém protikladu k tomuto bohatému muži stojí apoštol Pavel. Také on vyrůstal jako římský občan v těch nejlepších poměrech. Mohl studovat v Jeruzalémě u nejslavnějšího učitele zákona Gamaliele, už jako mladý muž měl před očima skvělou kariéru mezi Židy a vzhledem ke „*spravedlnosti, která je v zákonu, byl nalezen bez vady*“ (Fil. 3,6). Také on měl setkání s Pánem Ježíšem, který se mu zjevil u Damašku. Avšak u něho rozhodování dopadlo jinak. On viděl ve světle „*výtečnosti známosti Krista Ježíše, mého Pána*“, že všechny zdánlivé přednosti, které mu až do té doby byly důležité, nejsou nic jiného než „*smetí*“ a dovedl se jich s radostí zříci proto, aby získal Krista a byl v Něm nalezen. Dokonce, i kdyby byl mohl obdržet spravedlnost ze zákona, nechtěl to, protože se mu Boží spravedlnost z víry jevila slavnější (viz Fil. 3,4-9). Zatím co ten bohatý mládenec odešel smutný, Pavel právě v Dopisu Filipským píše stále znovu o radosti v Pánu, kterou má každý, kdo Ho vírou přijal a následuje Ho.

Pán se opět dívá kolem sebe (v. 23; srv. s kap. 3,5). Jako oči Boha, Hospodina, probíhají všecku zemi, aby se mocně prokazoval při těch, jejichž srdce je nerozdělené obráceno na Něho, tak zkoumá pohled našeho Pána stav Jeho učedníků, kteří Ho obklopují. Pak jim říká: „*Jak těžko ti, kteří mají jmění, vejdou do Božího království!*“ Bohatství a blahobyt jsou podle Božího slova překážkou pro víru. Člověk, který má k dispozici vše, co si na zemi může přát, je nakloněn k tomu, aby věřil, že to je všechno. Bohatství oslepuje a křiví pohled na věčnost. To ví i nepřítel.¹⁶³

Pro Izraelitu musela být tato slova Pána těžko srozumitelná. Vždyť Bůh jim přece zaslíbil bohaté pozemské požehnání, když budou dodržovat Jeho

¹⁶³ Jeden německý politik před nějakou dobou řekl, že cílem vlády je umožnit lidem takový blahobyt, že náboženství, resp. víra, se stanou zbytečnými!

příkázání (viz 3. M. 26,1-13; 5. M. 28,1-14). Proto je zděšení učedníků ze slov Pána pochopitelné. Nerozuměli, jak by to mohlo být, že právě vnější znaky Božího zemského požehnání by uzavíraly cestu k Němu. Pán Ježíš proto upřesňuje svůj způsob vyjadřování, když připojuje slovo „*důvěřují /společně-hají/*“ (v. 24)¹⁶⁴. Ne bohatství samo o sobě je překážkou. Blahobyť však může člověka svést k tomu, že k němu obrací celou svou důvěrou, že na něj soustředí všechny své myšlenky, a tím ztratí ze zřetele věčnost. „*Boží království*“ bylo očekávání Židů. Ale aby na něm měli podíl, bylo zapotřebí pokání, jak to kázal Jan Křtitel, a nové narození, jak to řekl Pán sám (kap. 1,15; Jan 3,3.5).

Velmi drastickým přirovnáním vysvětluje Pán Ježíš nyní Svá slova (v. 25). Jako je to nemožné pro velblouda, aby se protáhl uchem jehly, tak nemožné je to také pro někoho bohatého (to v naší souvislosti znamená: pro někoho, jenž spoléhá na své bohatství), aby vešel do Božího království. Tak jako v Matoušovi 23,24, je i zde skutečně míněn velbloud. Jsou známé pokusy oslabit toto přirovnání. Ale teprve v pátém století vyvstal způsob čtení *kamilos* (řecky pro „lodní lano“), a teprve v 15. století vysvětlení „malá městská brána“ pro ucho jehly.

Navazující otázka učedníků ukazuje, že na jedné straně i pro sebe samé viděli nebezpečí bohatství, na druhé straně byli stále ještě prodchnuti židovskou myšlenkou dosažení spravedlnosti dobrými skutky (v. 26). Museli se však naučit, že záchrana je jedině a pouze dílo Boží milosti (viz Ef. 2,5.8-10). Víra tedy není žádný skutek ve vlastním smyslu. Člověk nemůže ke své záchraně přispět ani tím nejmenším. Ta je jedině Božím dílem. K tomu poslal Svého jednorozeného, milovaného Syna. Ten přišel na svět, aby hledal a zachránil, co je ztraceno (v. 27; srv. s Luk. 19,10).

Petr si myslí, že nyní musí Pánu představit, že on a druzí učedníci učinili právě to, co se bohatému mladíkovi zdálo být příliš těžkým. Všechno opustili a následovali Ho. Nesvědčí jeho slova o určitém sebeuspokojení? Ano, taková je lidská přirozenost (v. 28). Ale Pán mu odpovídá velmi milostivým

¹⁶⁴ Je sotva správné přijmout to, že v porovnání s v. 23 je přesnější (od Nestle-Alanda vynechaná) formulace v 24. verši pozdějším dodatkem. Ne vstup do Božího království je sám o sobě těžký, nýbrž důvěra v pozemské statky, jakož i vlastní nábožnost ztěžují vejít. Následující v. 25 dává smysl jen na základě dodatku ve v. 24 („*kteří spoléhají na jmění*“).

způsobem. Nikdo – a to jde nyní daleko za Petra a ostatní učedníky –, kdo opustil svou rodinu a svůj majetek kvůli Němu a kvůli evangeliu, tím neutrpí škodu (v. 29). Rozum a cit mohou člověku namlouvat, že se prostě všeho vzdá a ztratí, co mu je milé a cenné. Jak by mohl někdo nevěřící být i jen tušit, co obdrží, když se svěří Pánu Ježíši! Ale aby k tomu přišel, musí nejprve poznat, že všechny majetek a bohatství světa jej nemohou přivést ani o krok dále na cestě k věčnému bezpečí a požehnání jeho duše. K tomu opuštění může dojít, a někdy se to tak stane, vnějšně, často ale také jen vnitřně.

„*Kvůli mně*“ (v. 29) se vztahuje na víru v Jeho Osobu, a to je to, oč jde, ne o odměnu! Přesto tu bude odměna! „*Kvůli evangeliu*“ se vztahuje na dobré poselství, v něž člověk uvěřil.

Tím stonásobným obdržením za to, čeho se věřící vzdal, je míněno okoušení všech duchovních požehnání v nebeských místech v Kristu, ale také společenství s Bohem, naším Otcem (i když Pán zde ještě vynechává slovo „*Otec*“, poněvadž ještě nezemřel a nevstal, srv. s Janem 20,17), a Jeho Synem Ježíšem Kristem, a se spoluvěřícími zde na zemi. To všechno bude „*v tomto času*“ (řecky: *kairos* „určitý nebo příhodný čas“) sice spojeno s pronásledováními; ale „*v budoucím věku*“ (řecky *aiôn* „období, které má určitý znak, charakter“), to jest v Miléniu, obdrží učedníci věčný život. To, co ten bohatý mladý muž chtěl získat vlastním konáním a nedostal to (v. 17), obdrží zdarma každý, kdo uvěří v Pána Ježíše! Věčný život je zde, jako většinou v Novém zákoně (kromě u Jana), viděn jako ještě budoucí. „*Přicházející*“ nebo „*budoucí věk*“ je tisícileté království (Mat. 12,32; Luk. 18,30; Ef. 1,21; Žid. 6,5). Zde se opět jasně ukazuje, že oni jako Židé očekávali Boží království na zemi (v. 30).

Na základě následujícího verše: „*Ale mnozí první budou poslední a poslední první,*“ musí však být dodáno, že mnozí z Židů, které Bůh obdařil tolika výsadami, nepřijali Jeho nabídku (v. 31). Ze všech lidí obdrželi oni ty nejvyšší výsady. Proto oni byli ti „*první*“. Jim bylo evangelium nejprve zvěstováno a apoštol Pavel je později nazývá „*blízkými*“ (viz Sk. 13,46; Řím. 1,16; Ef. 2,18). Ti z nich, kteří Pána Ježíše zavrhli, tím však ztratili každé spojení s Bohem a stali se „*posledními*“. Ale ti „*poslední*“, to jsou ti ze „*vzdálených*“ národů, kteří přijmou evangelium, budou z Boží milosti patřit k těm „*prvním*“. – Je možné v tom také zde vidět určité napomenutí Petrovi, že rozhodující jsou pravé pohnutky pro následování Krista, a tím také výsledek, nikoli začátek naší cesty víry.

Čtvrté ohlášení utrpení (Marek 10,32-34)

(Srovnej s Mat. 20,17-19; Luk. 18,31-33.)

(32) Byli ale na cestě nahoru¹⁶⁵ do Jeruzaléma, a Ježíš šel před nimi; a oni se děsili, a když ho následovali, báli se¹⁶⁶. A opět vzal dvanáct k sobě a začal jim říkat, co se mu má stát: (33) Hle, jdeme nahoru do Jeruzaléma a Syn člověka bude vydán velekněžím a učeným v Písmu; a odsoudí ho k smrti a předají ho národům; (34) a budou se mu posmívat a plivat na něho a bičovat ho a zabijí ho; a po třech dnech vstane.

Od tohoto místa je už vše vedeno k poslednímu, podstatnému oddílu tohoto Evangelia: k cestě utrpení Božího Služebníka (kap. 11-16). Cesta Pána Ježíše vede nyní nahoru do Jeruzaléma. Zatím co On také nyní jde vpředu jako Dobrý pastýř před Svými ovceci (srv. s Janem 10,4), učedníci Ho následují se zděšením a strachem. Už třikrát k nim mluvil o Svých nastávajících utrpeních a Svě smrti, ale také o Svém vzkříšení (kap. 8,31 a 9,12.31). Nyní bere dvanáct apoštolů stranou, aby jim ještě jednou oznámil, co je před Ním. Činí to tváří v tvář jejich zděšení a jejich strachu se vším klidem, ale také s otevřeností (v. 32). Jeho vysvětlení jsou nyní podrobnější než ta dřívější. Jako Syn člověka (viz k tomu kap. 2,10) jde nahoru do Jeruzaléma, a to s plnou známostí toho, co Ho čeká (viz Jana 18,4). Jeden z Jeho dvanácti nejdůvěrnějších Jej zradou vydá do rukou velekněžím a učeným v Písmu, duchovním vůdcům svého zatvrzelého národa. Ti Jej na základě zákona ze Sinaje, který jim dal On sám, **Jehova** (Hospodin) Starého zákona, odsoudí k smrti (viz Jan 19,7). Pak jej předají národům, to znamená Římanům, kteří s Ním budou jednat nejpotupnějším způsobem a s naprostou lhostejností na Něm vykonají rozsudek smrti. Avšak po třech dnech vstane z mrtvých (v. 34)!¹⁶⁷

To je cesta, která před Ním leží. Je to věčná Boží rada. Zároveň je v ní obsažen soud nad celým lidstvem, ať to jsou Židé jako zástupci náboženství, nebo národy jako zástupci lidské moci. Pán vidí všechno před Svým vnitřním

¹⁶⁵ Doslova: *jdouce nahoru*.

¹⁶⁶ Nestle-Aland: *ti následující se ale báli*.

¹⁶⁷ Ve verších 33 a 34 je vyjmenováno sedm jednání, která zakusí; jako osmé následuje potom Jeho vzkříšení, začátek nového stvoření.

okem a sděluje to v klidu Svým učedníkům. Pro učedníky to má nejvyšší význam, neboť je to základ pro jejich pozdější víru a jejich porozumění, až On vstane z mrtvých (srv. s Janem 12,16). Nejprve však ničemu z toho všeho nerozumějí, nýbrž jsou naplněni strachem (srv. s Markem 9,32).

Ačkoli Pán už vícekrát mluvil o Svém zavržení, myslí učedníci přece jenom pouze na království a jeho slávu; kříž jim proto zůstává skryt. Když upřeme svůj zájem k něčemu určitému, nemohou jiné, důležitější myšlenky naše nitro prostě už dosáhnout. Tím je naše duchovní porozumění zúženo. Tak tomu bylo u učedníků, a tak tomu je také často při nás.

Přání Jakuba a Jana (Marek 10,35-45)

(Srovnej s Mat. 20,20-28.)

⁽³⁵⁾A Jakub a Jan, synové Zebedeovi, přistupují k němu a říkají mu: Učiteli, chceme, abys nám učinil, o cokoli tě budeme prosit. ⁽³⁶⁾On ale jim řekl: Co chcete, abych vám učinil? ⁽³⁷⁾Oni ale mu řekli: Dej nám, abychom my, jeden po tvé pravici a jeden po levici, seděli v tvé slávě. ⁽³⁸⁾Ježíš ale jim řekl: Nevíte, oč prosíte. Můžete pít kalich, který já piji, nebo být pokřtěni křtem, kterým já jsem křtěn? ⁽³⁹⁾Oni ale mu řekli: To můžeme. Ježíš jim ale řekl: Kalich, který já piji, budete pít, a křtem, kterým jsem já křtěn, budete pokřtěni; ⁽⁴⁰⁾ale sedění po mé pravici nebo po levici mi nepřistojí dávat, nýbrž je pro ty, jimž je to připraveno.

⁽⁴¹⁾A když to slyšelo těch deset, začali projevovat nevoli vůči Jakobovi a Janovi. ⁽⁴²⁾A když je Ježíš přivolal, říká jim: Víte, že ti, kteří platí za knížata národů, tyto opanovávají a že nad nimi vykonávají svou velkou moc¹⁶⁸. ⁽⁴³⁾Ale tak tomu není mezi vámi; nýbrž kdokoli se mezi vámi chce stát velkým, má¹⁶⁹ být vaším služebníkem; ⁽⁴⁴⁾a kdokoli mezi vámi chce být první, má být služebníkem¹⁷⁰ všech. ⁽⁴⁵⁾Neboť ani Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé¹⁷¹.

¹⁶⁸ Řecky: *exousia*: svoboda, právo a schopnost jednat a určovat.

¹⁶⁹ Nebo: *stane se*.

¹⁷⁰ Řecky: *doulos*: nevolník, služebník, také bývá přeloženo slovem „otrok“.

¹⁷¹ Nebo: *na místě mnohých*.

Jen Marek se zmiňuje o tom, že Jakub a Jan, synové Zebedeovi, od Pána obdrželi přízvisko Boanerges, to jest „synové hromu“ (kap. 3,17). Svým chováním vícekrát potvrzují, jak tím měl pravdu (srv. s Luk. 9,49-56). Také nyní přicházejí k Pánu Ježíši s velmi smělou otázkou. Právě před chvílí slyšeli počtvrté a naposledy o Jeho zavržení, Jeho utrpeních a Jeho smrti (srv. s kap. 8,31; 9,12.31). Avšak tato vážná sdělení je nechávají více méně nedotčené. Jejich myšlenky jsou obráceny jen na království a doufají, že jeho začátek přijde co nejdříve. Věří v Pána Ježíše jako v Mesiáše a pro Něho se všeho vzdali. O tom se zmínil jejich spoluúčedník Petr ještě krátce předtím (v. 28). Ale nemají žádné porozumění pro předpovědi svého Mistra o Jeho cestě utrpení a o Jeho smrti. Vynucují si od Něho dokonce Jeho slib, dříve než vysloví svou prosbu (v. 35). Jako ten dokonalý, pokorný Služebník, jim Pán nečiní žádnou výčitku. Ukazuje jim však, že si ve skutečnosti neuvědomují, za co prosí (v. 38).

Jejich víra je nejen slabá a bez duchovního porozumění, nýbrž – jako často i při nás – je smíšena s tělesnými myšlenkami a pohnutkami. Očekávali vládu a veřejnou slávu svého Pána, přejí si ale přitom pro sebe nejvyšší místa cti. Jeden chce sedět po Jeho pravici, druhý po Jeho levici (v. 37). Mírnou formou jim Pán vyčítá jejich téměř neomluvitelnou neznámost a ještě jednou jim připomíná utrpení, která stojí před Ním: „*Nevíte, oč prosíte. Můžete pít kalich, který já piji, nebo být pokřtěni křtem, kterým já jsem křtěn?*“ (v. 38) Muselo jim být znovu připomenuto, že Jeho cesta vede ke slávě jen skrze nejhlubší utrpení – a oni tomu neporozuměli ani nyní. To ukazuje jejich odpověď: „*To můžeme.*“

Potom jim předpovídá, že také oni pro Něho budou trpět. Jakub měl být přece prvním ze dvanácti apoštolů, kdo vytrpěl mučednickou smrt (Sk. 12,2), a jeho bratr Jan byl na konci svého dlouhého života pro Slovo Boží a pro svědectví Ježíšovo vyhnán na ostrov Patmos (Zj. 1,9). Tak pili kalich, který On musel pít, a byli křtěni křtem, kterým byl On křtěn (v. 39).

A přece, jaký rozdíl byl mezi jejich utrpením a utrpením Pána, mezi jejich smrtí jako mučedníků a Jeho smrtí! Jen On sám pil kalich smírčích utrpení za naše hříchy a za hřích, který Mu dal Otec (Jan 18,11). Utrpení ze strany lidí – až k smrti – představovala sice část tohoto hořkého kalichu, který také věrní učedníci, jako i všichni pozdější mučedníci, vyprázdňují. Ale ve Svém smírčím díle byl náš Vykupitel zcela sám. Kalich a křest pro Něho obsahovaly Boží soud nad hříchem a nad starým člověkem (srv. s Luk. 12,50; Řím. 6,6).

Podíl učedníků na tomto kalichu a na tomto křtu se vztahoval naproti tomu jen na utrpení a smrt ze strany lidí. „Kalich“ se zdá přitom ukazovat na utrpení duše a srdce, „křest“ na vnější utrpení. U apoštola Pavla vidíme později připravenost k účasti na Jeho utrpeních, která nakonec povedou k vytoužené slávě. Ale ti dva učedníci přitom myslí jen na slávu a na vytoužená místa cti.

Ale podle kterého měřítko je rozdělována odměna v Božím království? Jen podle věrnosti a oddanosti ve službě pro našeho Pána. Tyto znaky mohou však být dokonale posouzeny nikoli na začátku nebo během služby, nýbrž teprve po jejím skončení. Na to bylo tedy v tomto okamžiku ještě příliš brzo. Teprve v budoucnosti, před Boží soudnou stolicí, bude zjevné, zda patří k těm od Něho poctěným, „*jimž je to připraveno*“ (v. 40). Pán se zde ukazuje opět jako ten pravý Služebník, který se sám zcela staví do pozadí a zaujímá nejnižší místo.

Mysleli ti dva „synové hromu“ snad na to, jaké účinky by to mělo na jejich přítomné postavení mezi apoštoly, kdyby jim Pán už nyní přiznal nejvyšší místa cti ve Svě slávě? To nevíme. „Nevole“ ostatních deseti učedníků vůči Jakobovi a Janovi svědčí rovněž o jejich tělesném smýšlení (v. 41). Proto Pán svolává všechny učedníky k sobě a připomíná jim nejprve ducha a zásady světa. Jeho mocnáři panují a vykonávají nad ním moc (v. 42). Pak jim objasňuje, že se to mezi nimi nemůže dít jako ve světě, nýbrž naprosto v protikladu k tomu: „*Kdokoli se mezi vámi chce stát velkým, má být vaším služebníkem; a kdokoli mezi vámi chce být první, má být služebníkem všech.*“ (v. 43.44) Asi každému čtenáři je jasné, že se zde nejedná o pozemskou nebo dokonce světskou velikost či přednostní postavení. Jak by se mohl pravý učedník Pána uprostřed svých spoluvěřících snažit o něco takového? Duchovní velikost nebo přednostní postavení dosáhne křesťan obětavou službou pro Pána a těm Jeho, a to aniž by zároveň usiloval o nějaké vynikající postavení. Jediným zaměstnáváním se svým vlastním Já by přitom mělo být neomezené sebeodsuzování. Jan Křtitel a apoštol Pavel jsou následováníhodnými příklady takové oddané služby.

Dokonalým vzorem je však náš Pán sám, který o sobě říká: „*Neboť ani Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.*“ (v. 45) „Ne být obsluhován, nýbrž sloužit“ je téma tohoto Evangelia, protože to byl obsah života našeho Pána. On byl od věčnosti v tvářnosti Boží, ale ponížil se, když se stal člověkem, a jako takový se

stal poslušným až k smrti (viz Fil. 2,5-8). Velebeníhodný Pán! V Něm vidíme zcela novou zásadu, novou sílu, totiž Boží lásku.

Výraz „Syn člověka“ zde mluví o Jeho ponížení jako člověka (viz kap. 2,10). Při Svém prvním příchodu nevystoupil jako Panovník, nýbrž jako poslušný Boží Služebník a sloužil i lidem. Byl to Jeho pokrm (bez kterého nemohl a nechtěl žít), činit vůli Toho, který Jej poslal, a vykonat Jeho dílo (Jan 4,34). Ve Své poslušnosti a službě je naším příkladem, avšak v tomto „díle“ stojí sám.

Byl to cíl a vrchol Jeho služby, „*aby dal svůj život jako výkupné za mnohé*“. Žádný člověk se nemůže sám vykoupit ani vykoupit druhé: „*Žádný bratra svého nijak vykoupiti nemůže, ani Bohu za něj dáti mzdy vyplacení, (neboť by velmi drahé musilo býti vyplacení duše jejich, proto nedovede toho na věky)*.“ (Žalm 49,8.9) Jen jeden byl v stavu k tomu, aby Bohu dal Svůj drahý, bezhříšný život jako výkupné, aby osvobodil provinilé hříšníky od soudního rozsudku. To učinil Syn člověka na kříži. Za to buď věčně chválen a veleben!

Slova „*za mnohé*“ nejsou v žádném rozporu k podobnému výrazu v 1. Timoteovi 2,6 („... *kteřý dal sám sebe jako výkupné za všechny*“). V tomto druhém místě vidíme celou šíři a rozsah díla vykoupení, které skutečně platí všem lidem. Výkupné, které Pán Ježíš zaplatil, stačí pro všechny lidi. Tak velká je Boží milost! Ale nečteme, že také všichni lidé jsou zachráněni. Boží slovo jasně říká: „*Věř v Pána Ježíše, a budeš zachráněn*.“ (Sk. 16,31). Jen ten, kdo v Něho uvěří, přichází pod prožitek výkupného. Proto nejsou tyto dva tak podobné, a přece tak rozdílné výroky ve vzájemném rozporu, nýbrž jeden doplňuje druhý. V 1. Timoteovi 2,6 vidíme stránku **smíření**, které je tak dokonalé, že by vystačilo pro všechny lidi, v Marku 10,45 naproti tomu stránku Kristova **zastupování**, pod jehož účinek přijdou jen ti, kteří v Něho uvěří.

Slepý Bartimeus (Marek 10,46-52)

(Srovnej s Mat. 20,29-34; Luk. 18,35-43.)

(46)A přicházejí do Jericha. A když vycházel z Jericha se svými učedníky a četným zástupem, seděl syn Timeův, Bartimeus, slepec¹⁷², žebraje u cesty. (47)A když slyšel, že to je Ježíš Nazaretský, začal křičet a říkat: Synu Davidův, Ježíši, smiluj se nade mnou! (48)A mnozí mu tvrdě domlouvali, aby mlčel; on ale volal tím více: Synu Davidův, smiluj se nade mnou! (49)A Ježíš se zastavil a řekl: Zavolejte ho! A oni volají toho slepého a říkají mu: Buď dobré mysli; vstaň, volá tě! (50)On ale odvrhl svůj plášť, vyskočil a přišel k Ježíšovi. (51)A odpověděv mu Ježíš, řekl: Co chceš, abych ti učinil? Ten slepý mu ale řekl: Rabbuni¹⁷³, abych opět viděl. (52)A Ježíš mu řekl: Jdi, tvá víra tě uzdravila¹⁷⁴. A ihned prohlédl a šel na cestě za ním.

Nyní přicházíme k poslednímu divu uzdravení, který Pán Ježíš učinil před Svým dílem vykoupění, pokud nám o tom Marek podává zprávu. Jak jsme viděli, začíná poslední oddíl Jeho služby, Jeho cesta do Jeruzaléma, už ve verši 32. Na tomto bodu obratu odráží uzdravení slepého Bartimea (= „Syn Timeův“ nebo „Syn chváleného“) situaci národa Židů.¹⁷⁵

Slepý muž se nalézal před branami města Jericha („místo vůně“). Toto místo bylo kdysi pro Izrael do jisté míry vstupní branou do zaslíbené země. Božím milostivým zásahem bylo Jericho zničeno a bylo pod zlořečením. Proti Jeho vůli bylo znovu vystaveno (viz. Joz. 6, zvláště v. 26; 1. Král. 16,34). A přece se zde znovu stává dveřmi naděje pro vzpurný Boží lid.

Bartimeus byl nejen slepý, nýbrž také chudý. Seděl a žebrol u cesty (v.

¹⁷² Nestle-Aland: *Bartimeus, slepý žebrák.*

¹⁷³ To jest: *Přikazateli.*

¹⁷⁴ Nebo: *zachránila.*

¹⁷⁵ To, že se Matouš zmiňuje o dvou slepých mužích, není v rozporu se zprávami Lukáše a Marka, kteří mluví jen o jednom. V těchto dvou Evangelích jde jen o skutečnost slepoty, nikoli o počet osob. Také způsob vyjadřování „*když se blíží k Jerichu*“ (doslovně: „*při svém přibližování se do Jericha*“, řecky: *en tō hēngizein*) u Lukáše není v žádném rozporu k výrazům v Matouši a Marku („*vycházel ven*“). Popisuje všeobecně dobu, ve které se něco děje. Nadto není možné vyložit, že Lukáš rozlišuje rezidenci krále Heroda od starého města Jericha.

46). Ale když slyšel, že Ježíš, ten Židy opovrhovaný Nazaretský, jde kolem, ze vší síly volal: „Synu Davidův, Ježíši, smiluj se nade mnou!“ (v. 47) V Markově evangeliu je to jediný člověk, který Pána Ježíše nazývá Jeho prorockým titulem „Syn Davidův“ (srv. s Mat. 1,1). A činí to zjevně v pevné víře, že Ježíš Nazaretský, je zaslíbený Davidův Syn. Nejprve jej sice kolem stojící chtějí přivést k mlčení, ale on se nenechá odvést od svého úmyslu, a tím více křičí (v. 48). A Pán jej vyslyší! U tohoto chudého a bídneho muže, jenž k Němu v nejvyšší nouzi volá o pomoc, se náš milostivý Pán zastavuje a dává ho k sobě povolal. Nyní ho lidé přece povzbuzují (v. 49). Pak slepý žebrák odvrhuje svůj plášť, vyskakuje a přichází k Němu. Oděn jen svými šaty, stojí nyní před Ním. V tom se ukazuje pokoření před Pánem, jenž o krátký čas později sám odloží Svůj svrchní šat, aby Svým učedníkům umyl nohy (v. 50; srv. s Janem 13,4; 21,7). A nyní mu Pán klade stejnou otázku jako krátce předtím těm dvěma bratrům: „Co chceš, abych ti učinil?“ Ale jak rozdílné byly pohnutky a následky! Tam to bylo tělesné sobectví, které hledalo své uspokojení, zde je to duchovní nouze a víra v Krále Izraele, která vedla k záchraně (v. 51). Nejenže se naplní toužebné přání ubohého slepce, aby znovu viděl, nýbrž svou vírou ve Vykupitele Izraele je nyní také zachráněn pro věčnost.¹⁷⁶

„Vidící“ vůdci lidu, kteří zavrhli svého Mesiáše, jsou a zůstávají duchovně slepými. Učedníci Pána, jejichž duchovní stav vyjadřuje pozvolně uzdravený slepec v Betsaidě, vidí ještě více či méně nezřetelně to, co jim On sděluje (srv. s Markem 8,24). Ale tento slepý se stává tělesně i duchovně vidícím, protože v Něho věří jako v Davidova Syna (srov. s Janem 9,40.41). Následuje Ho nyní na cestě, která vede do Jeruzaléma (v. 52).

---

¹⁷⁶ Řecké sloveso *sôzein* neznamená jen „uzdravit“, nýbrž i „zachránit“. V tomto druhém významu je používáno v Dopisech (Epištolách) Nového zákona pro věčnou záchranu.

KAPITOLA 11

Kapitolou 11 začínají dva poslední hlavní oddíly Markova evangelia, v nichž je popsáno konečné zavržení, smrt a vzkříšení Krista. V poměru k délce Evangelia a ve srovnání s jinými Evangelii zaujímají tyto oddíly u Marka největší místo. V kapitolách 11 až 13 vidíme, jak Král Izraele, který je zároveň Boží dokonalý Služebník, se naposledy odebírá do Svého vlastního města, aby zde vykonal Svě velké dílo vykoupení. Na začátku stojí Jeho vjezd do Jeruzaléma jako Krále Židů.

Vjezd do Jeruzaléma (Marek 11,1-11)

(Srovnej s Mat. 21,1-11; Luk. 19,28-40; Janem 12,12-16.)

⁽¹⁾A když se přibližují k Jeruzalému, Betfage a Betanii, proti Olivové hoře, posílá dva ze svých učedníků ⁽²⁾a říká jim: Jděte do vesnice proti vám; a hned, když tam vejdete, najdete uvázané oslátko, na kterém ještě nikdy žádný člověk neseděl; odvažte je a přiveďte je. ⁽³⁾A když vám někdo řekne: Proč to děláte?, řekněte: Pán je potřebuje, a on je ihned¹⁷⁷ pošle sem. ⁽⁴⁾A oni šli a našli oslátko přivázané ke dveřím venku na ulici; a odvazují je. ⁽⁵⁾A někteří z těch, kteří tam stáli, jim řekli: Co děláte, že odvazujete to oslátko? ⁽⁶⁾Oni ale jim řekli, jak Ježíš pověděl. I nechali je. ⁽⁷⁾A přivádějí oslátko k Ježíšovi a vkládají na ně své šaty, a on se na ně posadil. ⁽⁸⁾A mnozí rozprostírali své šaty na cestu, jiní ale větve, které usekli na polích; ⁽⁹⁾a vpředu jdoucí a vzadu jdoucí volali: Hosanna! Veleben buď, který tu přichází ve jménu Páně!¹⁷⁸ ⁽¹⁰⁾Velebeno buď přicházející království našeho otce Davida! Hosanna na výsostech¹⁷⁹! ⁽¹¹⁾A vjel do Jeruzaléma, do chrámu; a když se po všem kolem rozhlédl, vyšel, protože byl už pozdní čas, se dvanácti do Betanie.

Ačkoli se nyní stávalo stále jasnějším, že cesta Pána Ježíše vede ke kříži, chtěl Bůh přece Svůj lid použít k tomu, aby vydal svědectví o tom, že jimi zavržený, pokorný a milosrdný Ježíš z Nazareta je ten Král, který jim byl zaslíben

¹⁷⁷ Nestle-Aland čte: *opět*.

¹⁷⁸ Srovnej s Žalmem 118,25.26.

¹⁷⁹ Vlastně: v nejvyšších místech.

skrze proroky Starého zákona. Tak jako už při proměnění na hoře (kap. 9,2-8), dostává ten Svým lidem zavržený Služebník od Svého Boha a Otce ještě jednou potvrzení Svého božského povolání. Jeho vjezd do Jeruzaléma, „města velkého Krále“ (Mat. 5,35), při Jeho poslední cestě je malým obrazem triumfálního průvodu, ve kterém On přijde při Svém zjevení ve slávě jako Mesiáš ke Svému pozemskému lidu Izraeli. Je to zároveň poslední úchvatné svědectví, které je dáno nevěřící části izraelského lidu ohledně jeho Mesiáše, Davidova Syna.

Místa Betfage („Dům [nezralých] fíků¹⁸⁰“) a Betanie („Dům ubohých“ nebo také „Dům fíků“) ležela nedaleko od Jeruzaléma v blízkosti Olivové hory, tedy východně od města, odkud jednou vejde sláva Pána do Jeruzaléma a do chrámu (Ezech. 43,1; Zach 14,4). Když Pán se Svými učedníky přichází blíže k těmto dvěma vesnicím, vysílá dva z nich do naproti ležící vesnice. Není zmíněno ani jméno toho místa, ani jméno těch dvou učedníků (v. 1). Důležitá je nyní jen Boží autorita v Osobě Pána. Říká jim přesně, s čím se setkají a co mají dělat. „Hned“ najdou oslátko, které mají odvézt a přivést k Němu (v. 2). Pro Toho, který mluvil tak, jak „*nikdy člověk nemluvil*“ (Jan 7,46), mohlo přijít v úvahu jen takové zvíře, „*na kterém ještě nikdy žádný člověk neseděl*“, stejně jako později pro Jeho tělo hrobka, „*kde ještě nikdy nikdo neležel*“ (Luk. 23,53). Neboť i když Ho Jeho lid a svět zavrhuje, přece je a zůstane pro Boha a všechny, kteří v Něho věří, „*znamenitější než deset tisíců jiných*“ (Píseň 5,10).

Pán Ježíš vidí předem i možné námitky. Na ně měli učedníci reagovat odpovědí: „*Pán je potřebuje.*“ Tak jako v kapitole 5,19, není z těchto slov jasně vidět, zda Pán Ježíš zde mluví o sobě samém nebo o Bohu, Pánu¹⁸¹ (v. 3). Asi nezacházíme příliš daleko, když máme za to, že se u vlastníků oslátko jedná o příslušníky věřícího ostatku. Na ně se již hodila slova, která budou platit v budoucí slávě pro celý národ: „*Tvůj lid bude plný ochotnosti v den tvé moci.*“ (Žalm 110,3)¹⁸²

¹⁸⁰ Fík, resp. fíkovník, je, tak jako vinný kmen, obrazem národa Izraele (srv. s v. 20-22; kap. 13,28; Oz. 9,10).

¹⁸¹ Je to charakterový rys Markova evangelia, ve kterém je Kristus popsán jako Služebník, že na rozdíl k ostatním Evangeliím, je jen jednou osloven jako „Pán“ (kap. 7,28). Teprve po Jeho vzkříšení Ho Marek nazývá „Pánem“ (kap. 16,19,20). Na jiných místech zůstává význam slova „Pán“ otevřený.

¹⁸² Vsunutí slova „opět“ v některých rukopisech a s tím související překlad „*a ihned*

Učedníci nalézají všechno tak, jak jim to Pán řekl, a přivádějí Mu to zvíře (v. 4-6). Vkládají své šaty na oslátko, na něž si On sedá (v. 7). „Triumfální průvod“ se dává do pohybu. Opět vidíme, jaké zástupy lidí doprovázejí Pána Ježíše na Jeho cestách, neboť „*mnozí rozprostírali své šaty na cestu, jiní ale větve, které usekli na polích; a vpředu jdoucí a vzadu jdoucí volali: Hosanna! Veleben bud', který tu přichází ve jménu Páně! Velebeno bud' přicházející království našeho otce Davida! Hosanna na výsostech!*“ (v. 8-10) „Hosanna“ je výraz pocházející z hebrejštiny a znamená: „Zachraň přece.“ U těchto slov se jedná z největší části o citát ze Žalmu 118, často citovaného v Novém zákoně. Líčí pocity budoucího věřícího ostatku Židů tváří v tvář zjevení Mesiáše ve slávě. Bůh vše vedl tak, aby se Jeho milovanému Synu dostalo této cti jako právoplatnému Králi Izraele.

Zdalipak lidé porozuměli dosahu této situace? Jan se zmiňuje také o lidech, kteří Pánu vyšli vstříc z Jeruzaléma, a vzpomíná si na Zachariášovo proroctví, které se zde mělo naplnit: „*Neboj se, dcero Sionská! Hle, tvůj král přichází, sedě na oslátku.*“ (Jan 12,12-16; Zach. 9,9) – O několik málo dnů později měl potom zástup, navedený duchovními vůdci, před místodržícím Pilátem křičet: „*Ukřižuj ho!*“ a: „*Nemáme krále, než jen císaře!*“ (Marek 15,13.14; Jan 19,15).

Tak vjíždí Boží Služebník do Jeruzaléma a směřuje Svě kroky k chrámu, domu Svého Otce (viz Jan 2,16). Nikdo se Mu nestaví do cesty. Bůh dává zaujmout Svému milovanému Synu v Jeho vlastním městě a ve Svém domě místo, které náleží jedině Jemu v Jeho důstojnosti co Mesiáše a Krále Izraele. Naposledy zde čteme, jak Pán Ježíš „*se po všem kolem rozhlíží*“ (viz kap. 3,5). Matouš podává zprávu o vyčištění chrámu, ke kterému mělo dojít teprve druhého dne, v bezprostřední návaznosti. Marek se na tomto místě zmiňuje jen o tomto smutným dojmem působícím rozhlédnutí se, jako kdyby Pán Ježíš chtěl nejprve zkoumavě shlédnout vše, co se děje zde na svatě půdě, dříve než proti tomu zakročí. Před třemi roky rovněž krátce před Fáze vyčistil chrám (Jan 2,13-17). Nedostatek Boží bázně a lidská chamtivost se mezitím na tomto svatém místě opět rozšířily. Opouští to místo, kde je tak zneuctováno jméno Jeho Boha a Otce. Vychází se Svými dvanácti učed-

---

je pošle (tj. Pán Ježíš) *opět sem*“ (v. 3) se nehodí do souvislosti. Zde je Pán Ježíš ten s autoritou prikazující, jemuž je všechno k dispozici (srv. s kap. 14,13-16).

níky ven do Betanie. Tam bydlel Lazar, Marta a Marie, několik věrných přátel, které miloval (Jan 11,5).

Neplodný fíkovník (Marek 11,12-14)

(Srovnej s Mat. 21,18.19.)

(12)A druhého dne, když vyšli z Betanie, dostal hlad. (13)A když z dálky uviděl fíkovník, který měl listy, šel tam, zda by snad na něm něco našel; a když k němu přišel, nenalezl nic než listy, neboť nebyl čas fíků. (14)A odpověděv, řekl mu: Nikdy už nejez nikdo ovoce z tebe na věčnost! A jeho učedníci to slyšeli.

Druhého dne Pán Ježíš a Jeho učedníci opouštějí Betanii, aby se odebrali do Jeruzaléma. Na cestě tam dostává hlad (v. 12). Není to poprvé, že Boží slovo mluví o takových následcích Jeho ponížení co člověka. Když byl Satanem pokoušen na poušti, zlačněl (Mat. 4,2). Když jednou zemdlen cestou seděl u studny u Sichar, prosil jednu ženu. „*Dej mi pít!*“ (Jan 4,6.7) Během plavby na lodi ležel ve člunu a spal (Marek 4,38). Ano, náš Pán byl skutečný a pravý člověk a byl „*zkušený ve všem nám podobně, kromě hříchu*“. To vše také ani jako oslavený člověk v nebi nezapomněl, aby mohl mít soucit s našimi slabostmi a darovat nám milost ke včasné pomoci (Židům 4,15).

V této události však leží skryto ještě něco jiného. Ježíš měl hlad nejen tělesně, nýbrž i duchovně. Hledal u Božího lidu ovoce, aby se jím nasytil a potěšil. Toto ovoce Mu však zůstalo odepřeno. Fíkovník je tak jako vinný kmen známým symbolem izraelského lidu. Nejjasněji to asi říká Ozeáš: „*Jako hrozny na poušti nalezl jsem Izraele, jako rané ovoce na fíkovníku v jeho prvotínách popatřil jsem na otce vaše.*“ (Ozeáš 9,10) V Novém zákoně je fíkovník zvláštním obrazem židovského ostatku, který se navrátil z babylonského zajetí a ke kterému byl poslán Boží Syn jako Mesiáš. Fíkovník, který zde Pán Ježíš zdaleka viděl stát u cesty, měl sice listy, ale nenesl ovoce. Tak tomu bylo u Izraele: Měl zbožné, mnohoslibné vyznání před lidmi, ale nepřinášel pro Boha živé a pravé ovoce (v. 13). Lidé udělali z Božích přikázání náboženství těla. Také dnes tu je v křesťanstvu vnější forma pobožnosti bez jakékoli duchovní síly; od takových lidí se máme odvracet (2. Tim. 3,5).

(Pěstovaný, kultivovaný) fíkovník je zvláštní rostlina, která nese ovoce třikrát v roce. Když na jaře pučí první listy, tvoří se předfíky, které jsou vlastně zelené výhonky ve tvaru knoflíku. Kde ty chybí, nenesí strom také

žádné ovoce. Při začátku léta se pak vyvíjejí časně, rané fíky. Konečně na konci léta následují pozdní fíky, které tvoří hlavní sklizeň a jsou nejlepší. Ačkoli doba hlavní sklizně ležela ještě v dálce („nebyl čas fíků“), byl by ten strom v této roční době musel nést předfíky, jak to slibovalo množství jeho listů. Ale on byl neplodný. Proto o něm Pán vyslovuje Svůj rozsudek. „*Nikdy už nejez nikdo ovoce z tebe na věčnost!*“ Jak udiveni asi byli učedníci, kteří to slyšeli (v. 14)! Ale tak to je: Člověk pod zákonem ze Sinaje jen ukazuje, co je tělo vůči požadavkům svatého Boha. Z těla nikdy nemůže a nevzejde pro Boha ovoce.

Tento „div“ Pána Ježíše, jakož i ta událost, při které nečistí duchové vešli do stáda vepřů, které se vrhlo do moře (Marek 5,1-17), jsou ostatně Jeho jediná znamení, která nesevčdí o moci Boží lásky k lidem, nýbrž o Jeho soudu nad židovským národem. Národ Židů, který ve svém tehdejší stavu zavrhl Pána Ježíše, stojí pod Božím soudem. „*Na fíkovníku žádné fíky a list zvadl: Tak jim obstarám takové, kteří je zpustoší.*“ (Jer. 8,13) – Také přítomná doba milosti jednou skončí, a potom pro všechny, kteří odmítli Boží lásku v Kristu, tu bude už jen věčný soud.

Druhé vyčištění chrámu (Marek 11,15-19)

(Srovnej s Mat. 21,12-17; Luk. 19,45-48.)

(15)A přicházejí do Jeruzaléma. A když vstoupil do chrámu, začal vyhánět ty, kteří v chrámě prodávali a kupovali; a stoly směnárníků a sedadla prodavačů holubů zpreracel. (16)A nedovolil, aby někdo skrze chrám nesl nějakou nádobu¹⁸³. (17)A učil a říkal jim: Není napsáno: „Můj dům bude nazýván domem modlitby pro všechny národy“¹⁸⁴? Vy jste jej ale učinili jeskyní lupičů.¹⁸⁵ (18)A velekněží a učení v Písmu to slyšeli a hledali, jak by ho mohli zahubit; neboť se ho báli, protože všechen zástup byl velice užaslý nad jeho učením. (19)A když nastal večer, vyšel¹⁸⁶ z města.

Pán Ježíš opět vstupuje do města Jeruzaléma a do okruhu chrámu. Nyní

¹⁸³ Nebo: nástroj.

¹⁸⁴ Izaiáš 56,7.

¹⁸⁵ Srovnej s Jeremiášem 7,11.

¹⁸⁶ Nestle-Aland čte: vyšli.

jedná jako Pán Božího domu. Že k vyčištění chrámu¹⁸⁷ skutečně došlo teprve následujícího nebo druhého dne, vyplývá z Markovy zprávy jasněji než z Matoušova evangelia. Marek 11,11 a 12 jednoznačně říká, že událost, kterou se zabýváme, začala teprve „*druhého dne*“: „*A když vstoupil do chrámu, začal vyhánět ty, kteří v chrámě prodávali a kupovali.*“ Kdyby Pán vyčistil chrám ve dvou dnech po sobě, nemohl by Marek napsat, že s tím začal druhý den.

Vyhnal všechny, kteří v chrámě obchodovali se zbožím a směňovali peníze, a ani nedovolil, aby byly skrze chrámový okruh nesený nádoby. Jak vůbec mohlo dojít k takovým aktivitám na svatém místě? Při třech velkých svátcích, to jest také při právě nastávajícím Fáze (Pascha), přicházeli do Jeruzaléma mnozí zákonu věrní Židé z blízka i z dále (5. M. 16,16). Při těchto příležitostech byly přinášeny nejen vyžadované oběti, nýbrž také chrámová daň, desátek a prvotiny podle předpisů zákona. V 5. Mojžíšově 14,24 až 26 čteme ve spojení s posledně jmenovanými věcmi: „*Jestliže by pak daleká byla cesta, a nemohl bys donésti toho, protože daleko jest od tebe to místo, které by vyvolil Hospodin Bůh tvůj k přebývání tam jména svého, když požehná tobě Hospodin Bůh tvůj: Tedy zpeněžíš je, a svázané peníze vezma v ruku svou, půjdeš k místu, které by vyvolil Hospodin Bůh tvůj, a vynaložíš ty peníze na všechno, čeho žádá duše tvá, na voly, na ovce...*“ Tento předpis zákona vedl k tomu, že mnozí návštěvníci přišli k chrámu se svými penězi, které z části musely být směněny. V chrámovém okruhu, to jest asi v takzvaném nádvoří pohanů, kromě toho vznikl čilý obchod s obětními zvířaty a mnozí lidé, kteří vůbec nechtěli jít k chrámu, používali nádvoří jako zkratku svých obstarávání. Ti jsou asi míněni, když čteme, že Pán nedovolil nosit skrze (okruh) chrámu nádoby. Panoval tam velký zmatek, při kterém se také nejednalo vždy čestně (v. 15 a 16). – Nenalézáme podobné známky také dnes v širokých částech křesťanstva, kde podle slov apoštola Pavla se určití lidé domnívají, že „*by pobožnost byla prostředkem zisku*“ (1. Tim. 6,5)? Kéž nás na jedné straně vždy vede vědomí o svatosti Jeho domu, Shromáždění, na druhé straně ale také přání žít vzhledem k pozemským věcem s „*pobožností, která se spokojí s tím, co má!*“

¹⁸⁷ K vyčištění chrámu, popsanému od Matouše, Marka a Lukáše, došlo na konci služby Pána Ježíše, k vyčištění v Janu 2,13-17 však na začátku Jeho působení. Jedná se tedy o dvě rozdílné události.

Avšak Pán nejen vystupuje s autoritou, nýbrž pomocí Starého zákona také poučuje Židy, že jejich konání je v naprostém rozporu s charakterem chrámu. Už Šalomoun při jeho zasvěcování myslel na „cizince“, kteří nepatřili k izraelskému národu, a přece měli mít možnost se tam klanět (1. Král. 8,41-43). Izaiáš v Božím jménu předpověděl: „*Dům můj dům modlitby slouti bude u všech národů.*“ (Iz. 56,7) Ale Židé z něho učinili „*jeskyni lupičů*“ (Jer. 7,11). Tak jako při vjezdu do Jeruzaléma byla vyjádřena důstojnost Mesiáše-Krále, tak se nyní ukazuje Jeho moc a autorita, když jako Pán vstupuje do Svého domu (v. 17; srv. s Mal. 3,1-3).

Farizeové a herodiáni v Galileji se už dlouho předtím radili, že Pána Ježíše zabijí (kap. 3,6). Nyní přicházejí k podobnému rozhodnutí také velekněží a učení v Písmu v Jeruzalémě, kteří Boží slovo přece tak dobře znali, a nyní si to všechno museli vyslechnout. „*Hledali, jak by ho mohli zahubit.*“ Ježíšovo vystoupení v chrámu bylo urážkou jejich domnělé autority. A přece byli zadržováni svým strachem z Něho. Ještě „*všechn zástup byl velice užaslý nad jeho učením*“ (v. 18). Také to se mělo brzy změnit. Ale ještě Ho nikdo nemohl zajmout. Jeho hodina byla sice blízko, ale ještě nepřišla. Ještě mohl večer opustit město, ve kterém nyní byl zavržen a o jehož obyvatelích jak ve svém výroku o neplodném fíkovníku, tak i Svým vyčištěním chrámu už vyslovil Svůj rozsudek (v. 19).

Uschlý fíkovník (Marek 11,20-26)

(Srovnej s Mat. 21,20-22.)

(20)A když brzy ráno šli kolem, viděli fíkovník uschlý od kořenu. (21)A Petr se rozpomněl a říká mu: Rabbi¹⁸⁸, hle, ten fíkovník, kterému jsi zlořečil, uschl. (22)A Ježíš odpověděl a říká jim: Mějte víru v Boha. (23)Vpravdě, pravím vám: Kdokoli této hoře řekne: Bud' vyzdvižena a vržena do moře! – a nebude pochybovat ve svém srdci, nýbrž věří, že se stane, co říká –, tomu se to stane. (24)Proto vám říkám: Všechno, zač se modlíte a prosíte – věřte, že to dostáváte¹⁸⁹, a stane se vám. (25)A kdykoli tu stojíte a modlíte se, odpouštějte, jestliže máte něco proti někomu, aby také váš Otec, který je v nebesích, vám odpustil

¹⁸⁸ Hebr.-aram. označení pro učitele zákona, vlastně: „můj pane“.

¹⁸⁹ Vlastně: *jste obdrželi*.

vaše provinění. [26] Jestliže ale neodpustíte, ani váš Otec, který je v nebesích, neodpustí vaše provinění.]

Tak jako první návštěvu chrámu při této příležitosti a vyčištění chrámu, popisuje Matouš také zlořečení a uschnutí fíkovníku jako průběžné dění. Marek naproti tomu ukazuje, že Pán Ježíš a Jeho učedníci teprve dalšího jitra šli kolem toho nyní cele – totiž od kořenů – odumřelého stromu (v. 20). Neuschl tedy jen od slunce. Prorok Ozeáš téměř týmiž slovy zvěstoval Boží soud nad domem Izraele: „*Efraim je zbit, kořen jejich uschl, ovoce nepřinesou, a byť pak zplodili, tedy zabijí nejmilejší života jejich.*“ (Oz. 9,16) Jak je tím potvrzeno symbolické odsouzení fíkovníku Pánem Ježíšem!

Při pohledu na mrtvý strom si Petr vzpomíná na slova Pána Ježíše a s uctivostí Jej na to upozorňuje. Avšak Ten se k tomu dále nevyjadřuje (v. 21). Rozsudek nad nevěřícím lidem Izraele je vysloven. Jestliže někdo chce žít a jednat tak, aby se to líbilo Bohu, tu je to možné jen v prosté a pevné víře v Něho. Náboženství bez života (jako v chrámu) a vyznání bez ovoce (jako u fíkovníku) nejsou k ničemu. Obojí jen zvyšuje odpovědnost člověka. Jak jednoduchá jsou naproti tomu slova Pána Ježíše: „*Mějte víru v Boha!*“ (v. 22) To znamená zaměstnávat se Jím v myšlenkách, vše posuzovat z Jeho zřetele a žít a jednat pro Něho a v Jeho zájmu. Zde není míněna zachraňující víra, nýbrž ustavičná závislost na Bohu ve víře v Něho.

Následující verše jsou u Matouše v užším vztahu k předchozímu než zde, neboť tam Pán mluví nejen o hoře, která se má přemístit do moře, nýbrž předtím se zmiňuje o fíkovníku (Mat. 21,21). Jako všechna Svá znamení, tak i toto vykonal v závislosti na Svém Otci a v důvěře v Něho. To vyjádřil už v modlitbě u Lazarova hrobu krátce před jeho vzkříšením: „*Otče, děkuji ti, že jsi mne vyslyšel. Já jsem ale věděl, že mě vždycky vyslyšíš.*“ (Jan 11,41.42)

Tuto neotřesitelnou víru Pán Ježíš představuje nyní Svým učedníkům. Stejně tak málo, jako si měli vylupovat oči a usekávat své ruce, aby byli chráněni před pokušením (Mat. 5,29.30), měli Boha prosit o sílu k doslovnému přenášení hor do moře. Neměli od Něho očekávat žádnou podporu při pošetilých přáních nebo jednáních. Jde o něco zcela jiného.

Jestliže neplodný fíkovník byl obrazem židovského lidu, tak by mohla ta hora ztělesňovat zdánlivou moc tohoto lidu, která se stavěla proti Božímu působení. Učedníci potřebovali božský zdroj síly, aby mohli pokračovat ve své službě v pověření svého Pána, který nyní už brzy u nich nebude. Nevěřící

lid se bude stavět proti nim jako mocná hora. Ale oni neměli klesat na mysli a pochybovat, nýbrž spoléhat se na svého Boha a Otce. V Jeho síle budou moci překonávat moc nepřátelsky smýšlejícího lidu, který bude jako veliká hora uvržen do moře a rozptýlen mezi všechny národy.

Ve Skutcích apoštolů to vidíme skutečně. Když Petr a Jan byli po uzdravení chromého v chrámě zajati, řekli na konci svého výslechu a po těžkých pohrůžkách ze strany vůdců lidu: *„Jest-li to spravedlivé před obličejem Božím, abychom vás více poslouchali než Boha, sudte. Neboť my nemůžeme nemluvití toho, co jsme viděli a slyšeli.“* (Sk. 4,19.20) Nato byli propuštěni, přišli ke svým a v jednomyslnosti se modlili: *„A nyní, Pane, pohleď na pohrůžky jejich, a dej služebníkům svým mluvití slovo své svobodně a směle, vztahuje ruku svou k uzdravování a k činění divů a zázraků, skrze jméno svatého Syna tvého Ježíše. A když se oni modlili, zatřásl se to místo, na kterém byli shromážděni, a naplnění jsou všichni Duchem svatým, a mluvili slovo Boží směle a svobodně.“* (Sk. 4,29-31) Při další příležitosti otevřel anděl Pána dveře vězení, aby osvobodil uvězněné apoštoly, kteří po opětném zatčení směle vyznali: *„Více sluší poslouchati Boha než lidi.“* (Sk. 5,29) Přes tvrdý odpor ze strany Židů *„rostlo slovo Boží, a rozmáhal se počet učedníků v Jeruzalémě velmi. Mnohý také zástup kněží poslouchal víry“* (Sk. 6,7). Tak byla skutečně hora *„vzdvížena a vržena do moře“* (v. 23).

Takovou neotřesitelnou víru v Boží moc však měli mít nejen učedníci první doby. Ani my nemáme mít při modlitbě ve svém srdci žádné pochybnosti: Stane se to nyní, nebo ne? Možná, že modlitba přece nepomůže? *„Ať však prosí ve víře, ať nic nepochybuje; neboť pochybující se podobá mořské vlně, která je hnaná a zmítaná větrem. Neboť onen člověk ať si nemyslí, že od Pána něco dostane; je to rozkolísaný muž, nestálý ve všech svých cestách.“* (Jak. 1,6-8)

Ale když to Bůh – jako u Eliáše – chce, může *„modlitba spravedlivého“* způsobit sucho, trvající tři a půl roku, a potom zase nechat proudem pršet déšť (Jak. 5,16-18). V důvěře v Boha porazil Gedeon se svými 300 muži mocné vojsko Madianských a Amalechitských (Soudců 6 a 7). Tito muži víry potvrzují slova Pána Ježíše: *„Proto vám říkám: Všechno, zač se modlíte a prosíte – věřte, že to dostáváte, a stane se vám.“* (v. 24)

Avšak překážkou při modlitbě nejsou jen pochybnosti, nýbrž i chybějící milost a ochota odpouštět (v. 25). Bůh očekává, že si vzájemně budeme odpouštět. *„Rozumnost člověka zdržuje hněv jeho, a čest jeho jest prominout*

provinění.“ (Přísloví 19,11) Jestliže si navzájem neodpustíme, neučiní to On ani vůči nám a nevyslyší naše modlitby. Vidí a posuzuje naše chování a podle toho s námi jedná. Nemůže v našem životě a chození trpět nic zlého, nýbrž dává nám často zakoušet hořké následky toho. Ale On je také Bůh milosti, a když vyznáváme svá provinění, odpouští nám (v. 26)¹⁹⁰

Plná moc Krista (Marek 11,27-33)

(Srovnej s Mat. 21,23-27 a Luk. 20,1-8.)

(27)A přicházejí opět do Jeruzaléma. A když se procházel v chrámu, přicházejí k němu velekněží a učení v Písmu a starší (28)a říkají mu: V jaké pravomoci¹⁹¹ činíš tyto věci? Anebo kdo tobě dal tuto pravomoc, že tyto věci činíš? (29)Ježíš jim ale řekl: [Také] já se vás dotážu jedno slovo, a odpovězte mi, a já vám povím, v jaké pravomoci činím tyto věci: (30)Křest Janův, byl z nebe nebo z lidí? Odpovězte mi. (31)A oni mezi sebou přemýšleli a řekli: Jestliže řekneme: Z nebe, řekne: Proč jste mu tedy neuvěřili? (32)Řekneme ale: Z lidí? – Báli se zástupu, neboť všichni o Janovi mysleli, že byl skutečně prorok. (33)A odpověděli Ježíšovi a říkají: Nevíme to. A Ježíš jim říká: Tak nepovím ani já vám, v jaké pravomoci činím tyto věci.

Po vjezdu do Jeruzaléma a vyčištění chrámu vstupuje nyní Pán Ježíš se Svými učedníky do města potřetí. Když se prochází v chrámu, přicházejí k Němu velekněží, učení v Písmu a starší. Jako členové synedria, nejvyššího právního a náboženského zastoupení Židů, jsou autoritou, s kterou Pán Ježíš vyčistil chrám a poučoval lid, znovu uraženi ve své pýše jako vůdci a odpovědných, a proto se Ho ptají. „*V jaké pravomoci činíš tyto věci? Anebo kdo tobě dal tuto pravomoc, že tyto věci činíš?*“ (v. 27 a 28) Ačkoli musejí uznat nenapadnutelnost Jeho autority, nechtějí připustit, že přišla od Boha. Aby odkryl stav

¹⁹⁰ Nestle-Aland a různí vykladači považují verš 26 za interpolaci (vsuvku) z Matouše 6,15. Znění obou míst však vůbec není totožné. Zvláště nápadné je, že Marek zde jako na jediném místě používá výraz „*váš Otec, který je v nebesích*“, který se u Matouše vyskytuje vícekrát, ale právě ne ve verši 6,15! Také verše 23-25 jsou od některých označovány jako sem nepatřící. Pro to udávané důvody však nejsou přesvědčivé a ukazují, kam vede historicko-kritické zaměstnávání se s inspirovaným Božím slovem.

¹⁹¹ Řecky: *exousia*: svoboda, právo a schopnost jednat nebo stanovit.

jejich vlastního srdce a neschopnost posoudit tuto otázku, klade jim Pán protiotázku, a sice ohledně Janova křtu (v. 29 a 30). Podobně reagoval také v jiných případech (kap. 10,2; 12,14). Křest k pokání byl význačným charakterem Janovy služby. Byl spojen s výzvou věřit v Toho, jenž přijde po něm, to jest v Ježíše (Sk. 19,4). Byl tento křest z nebe, to jest od Boha, nebo od lidí?

Kdyby nyní odpověděli: „Z nebe“, odsoudili by sami sebe, neboť Jana Křtitele odmítli (Jan 1,19 a dále; Luk. 7,30). Kdyby Jana, který byl přece heroldem a připravovatelem Ježíšovy cesty, nyní přece přijali, nemohli by jinak, než také uznat Jeho. Nedal jim Pán Ježíš mnohem více důvodů než Jan Křtitel k věřícímu přijetí Jeho božské, nebeské autority, zvláště ale Jeho milosti? To ale v žádném případě nechtěli. Kdyby nyní však řekli: „Z lidí“, museli by se obávat hněvu zástupů, které právem byly přesvědčeny o tom, že Jan byl prorok (v. 31.32). Podle slov Pána Ježíše byl Jan dokonce více než prorok (Mat. 11,9).

Tak tito ubozí lidé raději přijmou to, že se budou jevit nevědomými, a odpovídají Mu: „*Nevíme to.*“ Tato slova jasně ukazují dvě věci: Zjevují chybní každého duchovního oprávnění vůdců Židů a zároveň jejich pokryteckou špatnost. Jestliže nedokázali správně posoudit herolda Jana, jak měli potom správným způsobem přijmout jeho Pána? Jejich neochota a neschopnost zodpovědět otázku Pána ohledně křtu Jana Křtitele zjevuje jejich nepřislusnost při posuzování Pána Ježíše. Správná odpověď na Jeho otázku je také jedinou odpovědí na jejich vlastní otázku. Proto se odmítnutí jedné odpovědi rovná odmítnutí i druhé odpovědi. Ten, kdo neuznal Jana Křtitele, neuzná ani Božího Syna, o kterém tento svědčil, a obráceně. Odpověď Pána zní pak také: „*Tak nepovím ani já vám, v jaké pravomoci činím tyto věci.*“ (v. 33) Na jejich postoj vzhledem k jedné z nejdůležitějších otázek všech dob dává On odpověď se Svou, sobě vlastní důstojností a moudrostí. Doba, ve které se pokoušel je získat, uplynula. On je soudce, nikoli oni. Jaký to Pán – zároveň dokonalý Služebník a nejvyšší Soudce!

KAPITOLA 12

Stav lidu a jeho vůdců se nyní jasně ukazuje. Svůj odmítavý postoj vůči Pánu potvrzují stále novými útoky proti Němu. Avšak v božské moudrosti je všechny umlčuje. Také zjevuje duchovní stav všech, a to nejprve celého národa (v. 1-12), potom farizeů a herodiánů (v. 13-17), saduceů (v. 18-27), a nakonec zákoníků /učených v Písmu/ (v. 28-34). Všichni, kromě malého věřícího zbytku, jsou odsouzeni svým postojem vůči svému Mesiášovi (v. 35-44).

Zlí vinaři (Marek 12,1-12)

(Srovnej s Mat. 21,33-46; Luk. 20,9-19.)

(¹)A začal k nim mluvit v podobenstvích: Jeden člověk vysadil vinici a osadil kolem ní plot a vykopal jámu pro lis a postavil věž; a pronajal ji vinařům¹⁹² a odcestoval ze země. (²)A v určitý čas poslal k vinařům služebníka¹⁹³, aby od vinařů vzal z ovoce vinice. (³)A oni ho vzali, zbili a poslali ho pryč prázdného. (⁴)A opět k nim poslal jiného služebníka; a toho bili na hlavu a jednali s ním opovržlivě. (⁵)A poslal jiného, a toho zabili; a mnohé jiné: jedny bili, jiné zabili. (⁶)Protože měl nyní ještě jednoho milovaného syna, poslal¹⁹⁴ ho k nim jako posledního a řekl: Zastydí se před mým synem. (⁷)Oni vinaři ale řekli jeden k druhému: Tento je dědic; pojďte, zabijme ho, a dědictví bude naše. (⁸)A vzali ho a zabili a vyvrhli ho z vinice ven. (⁹)Co nyní učiní Pán té vinice? Přijde a ty vinaře zahubí a vinici dá druhým. (¹⁰)Ani jste nečetli toto Písmo: „Kámen, který stavitelé zavrhli, ten se stal úhelným kamenem¹⁹⁵; (¹¹)od Pána se tím stal, a on¹⁹⁶ je podivuhodný v našich očích“¹⁹⁷? (¹²)A snažili se ho zmocnit; avšak báli se zástupu; neboť poznali, že to podobenství mluvil vzhledem k nim. A nechali ho a šli pryč.

¹⁹² Vlastně: *rolníkům* (tak také později).

¹⁹³ Řecky: *doulos*: nevolník, služebník, také překládáno jako „otrok“.

¹⁹⁴ Nestle-Aland čte: Měl ještě *jednoho*, milovaného syna; poslal...

¹⁹⁵ Doslova: *hlavou úhlu*.

¹⁹⁶ Nebo: *to*.

¹⁹⁷ Žalm 118,22.23.

Úvodní slova této kapitoly ukazují, že Pán Ježíš při této příležitosti vyslovil více než jen toto jedno podobenství. Vždyť Matouš nám je vypráví také mezi podobenstvím o poslušném a neposlušném synovi a podobenstvím o svatbě krále. Ve všech třech je různým způsobem vyjádřeno zavržení Pána a dáni stranou Božího pozemského lidu, které potom následuje.

Pánem zde použitý obraz vinice nebyl nový. Víno je už ve Starém zákoně obrazem radosti Boha a lidí ze stvoření a z přirozených věcí. V podobenství v Soudců 9,13 čteme: „*Jimž odpověděl vinný kořen. Zdali já, opustě své víno, které obveseluje Boha* [hebr. „Elohim“], *půjdu, abych postaven byl /abych se vznášel/ nad stromy?*“ Žalm 104,15 mluví o vínu, které „*obveseluje srdce člověka*“.

Toto požehnané postavení izraelského národa, od kterého Bůh očekával ovoce a z něhož chtěl mít Svoji radost, je ve Starém zákoně vícekrát srovnáváno s vinným kmenem /révou/ nebo vinicí (srv. s Žalmem 80,9-17; Jer. 2,21; Ozeášem 9,10; 10,1; Joelem 1,7). Jako vinná réva vyžaduje mnoho práce, aby přinesla dobré ovoce, tak také Izrael zakusil z Boží strany velkou náklonnost. Téměř obdobu k našemu podobenství tvoří Izaiášova píseň o Hospodinově vinici, která začíná slovy: „*Zpívati již budu milému svému píseň milého svého o vinici jeho: Vinici má milý můj na vrchu úrodném. Kterou ohradil, a kamení z ní vybral a vysadil ji vinným kmenem výborným, a vystavěl věž uprostřed ní, také i pres udělal v ní, a očekával, aby nesla hrozny, ale vydala plané víno.*“ Zde je na závěr také vysvětlen význam té vinice: „*Vinice zajisté Hospodina zástupů dům Izraelský jest.*“ (Izaiáš 5,1-7)

Na rozdíl od Izaiáše 5, kde Bůh nachází ve Své vinici jen špatné ovoce, leží těžiště podobenství Pána Ježíše u těch zlých vinařů, to jest odpovědných vůdců národa Židů, kteří zavrhlí svého Mesiáše.

Člověk, který vysadil vinici, je obraz Boha, jenž propůjčil Svému pozemskému lidu v Kanánu zvláštní postavení, aby při něm našel ovoce, a tím radost. Plot, který vinici obklopoval, představuje zákon ze Sinaje. Tím měl být Izrael chráněn před ohavnou modloslužbou sousedních národů a zůstat oddělen pro Boha (srv. s 3. M. 18,1-5; Ef. 2,14). Lis a věž jsou ve Starém zákoně často obrazy Božího požehnání a moci, které jsou zde viděny uprostřed Jeho lidu. Mysleme jen na místa jako je 5. Mojžíšova 15,14: „*Štědře darovati jej budeš dary z dobytka svého, z mlatu a z lisu svého; v čem požehnal tobě Hospodin Bůh tvůj, z toho dáš jemu.*“ A Žalm 61,4: „*Nebo jsi býval mé útočiště, a pevná věže před tváří nepřitele.*“ (Srovnej s 2. M. 22,28; Přísl. 18,10.)

Když vlastník ohledně své vinice vše zařídil, „*pronajal ji vinařům a odcestoval ze země*“ (v. 1). Tomu zde nyní nemá být rozuměno tak jako v podobenstvích o talentech a o hřivnách (Mat. 25,15; Luk. 19,12), která se vztahují na přítomnou dobu, v níž se Pán Ježíš nalézá v nebi. Zde tato slova ukazují, že poté, co Bůh lid uvedl do Kanánu, už nezasahoval do dění tak přímo a bezprostředně. Doba velkých Božích divů v Egyptě a během cesty pouští až k vejítí do země přešla. Odpovědnost nesli nyní vůdcové lidu, to znamená kněží, soudcové a později králové, jimž Bůh dal úkol, aby Jeho lid poučovali o Jeho cestách, aby mohl pro Něho přinášet ovoce.

„Služebníci“, posílání k vinařům, jsou proroci, které Bůh posílal ke Svému lidu, aby obdržel „*ovoce hodné pokání*“ (Mat. 3,8). Vždy to byli vůdcové lidu, kteří se jim protivili a jakoby je prázdné posílali pryč, a nakonec je dokonce zabíjeli (v. 2-5). Mysleme jen na to, jak nepřátelský byl král Achab a jeho žena Jezábel vůči proroku Eliášovi! Avšak přitom nezůstalo. Podle židovské tradice byl prý prorok Izaiáš rozřezán v dutém stromě a Jeremiáš byl ukamenován. Pán Ježíš jednou Židy obžalovává, že své proroky zamordovali, a později vystavěli jejich hroby a ozdobili je (Mat. 23,29-37). Štěpán jim nakonec vyčítá: „*Kterému z proroků otcové vaši se neprotivili? Zmordovali zajiště ty, kteří předzvěstovali příchod spravedlivého tohoto, jehož vy jste se nyní stali zrádci a vražedníky.*“ (Sk. 7,52)

Který vlastník vinice by asi se svými pachtýři jednal tak trpělivě a shovívavě? Už jen to opakované posílání různých služebníků zdůrazňuje výrazným způsobem nehoráznost zločinu, který nakonec tvoří vyvrcholení tohoto podobenství. V příběhu lidstva není období k této trpělivosti, kterou Bůh prokázal Izraeli, Svému pozemskému lidu – když odhlédneme od přítomné doby milosti, která ještě trvá přes počínající odpadnutí od křesťanské víry v západních zemích světa. Bůh však tehdy posílal nejen jednoho proroka, nýbrž jednoho po druhém. Ti všichni byli odmítnuti, jako poslední předchůdce a herold Krista, Jan Křtitel.

V 6. verši je dosaženo vrcholu podobenství. Slůvko „*ještě*“ poukazuje na to, že tu už nebyli žádní proroci, které by Bůh býval mohl poslat. Všechno, co Mu nyní ještě zůstávalo, byl Jeho vlastní Syn. On je ten „Jeden“, Jediný, ten Jednorozený. On je zároveň ten „Milovaný“ Otcův od věčnosti (Marek 1,11; 9,7; Jan 17,24; Ef. 1,6). Jeho nyní poslal Otec jako „posledního“ ke Svému pozemskému lidu. Další posel tu nebyl a není. To, že Boží Syn je zároveň ten ve Starém zákoně zaslíbený Mesiáš, nestojí v tomto podobenství

v popředí. Zde jde více o rozmanité snahy Boží lásky s Izraelem, které vyvrcholily v poslání Jeho Syna. „*Ale když přišla plnost času, poslal Bůh Syna svého...*“ (Gal. 4,4). Boží Syn se však stal také tím pravým Služebníkem, kterého Marek popisuje ve svém Evangelii.

Ten nyní říká předem těm zlým vinařům, kteří jsou před Ním shromáždění, předním ze Židů, co oni s Ním učiní: „*Tento je dědic; pojdte, zabijme jej, a dědictví bude naše.*“ (v. 7) To, co se oni sami dosud o Ném jen potají radili, jim říká otevřeně (srv. s kap. 11,18; Janem 11,47-53). Ve svém duchovním zaslepení se domnívali, že si budou moci udržet své postavení mezi lidem, když odstraní Mesiáše, který k nim byl poslán, na kterého se dívali jen jako na rušitele klidu. To potom udělali v dvojím směru: „*A vzali a zabili ho a vyvrhli ho ven z vinice.*“ (v. 8) Na rozdíl od Matouše a Lukáše jmenuje Marek nejprve zabití Pána, a teprve potom vyvržení, to znamená Jeho zavržení. Židé Ho přece zavrhli nejen, když ještě žil a působil v jejich středu, nýbrž plnou mírou teprve po Jeho smrti a Jeho vzkříšení. O tom svědčí ukamenování již zmíněného křesťanského mučedníka Štěpána.

„*Co nyní učiní Pán té vinice? Přijde a ty vinaře zahubí a vinici dá druhým.*“ (v. 9) To, že Matouš vkládá odpověď na tuto otázku do úst posluchačům, s tím není v rozporu. Lid porozuměl smyslu podobenství. Nyní už Bůh není popsán jako „člověk“, nýbrž jako „Pán vinice“, jenž má nejvyšší autoritu. On, jenž nejprve prokázal tak nekonečně mnoho lásky a trpělivosti, vystupuje nyní jako neomezený Soudce. Sloveso „zahubit“ (řecky: *apollynai*) původně znamená „zkazit“ a v mluvě Nového zákona označuje zvláště stav ztracených, věčné zkažení (1. Kor. 1,18; 2. Tes. 2,10: „zahynout“; Jak. 4,12: „zahubit“). Když v roce 70 po Kristu, tedy o několik desetiletí později, byl Jeruzalém i chrám zničen, zemřelo s tisíci Židů také mnoho z jejich vůdčích osobností, ale zde se to jeví, že jde spíše o věčný úděl těchto lidí. „*Kdo věří v Syna, má život věčný; ale kdo jest nevěřící Synu, neuzří života, ale hněv Boží zůstává na něm.*“ (Jan 3,36)

Vinice je nyní dána jiným. Izrael v přítomné době ztratil své zvláštní místo jako Boží lid a na jeho místo vstoupilo Boží Shromáždění (Církev). Pavel vysvětluje tento stav věcí obrazem olivovníku, z něhož byly původní větve vylomeny a byly nahrazeny divokými olivovými větvemi (Řím. 11,16-24).

Jen několik málo dní předtím zástup lidu plesal vstříc Pánu Ježíši jako Králi Izraele, a přitom volali slova ze Žalmu 118 (kap. 11,9). Nyní Pán cituje

z téhož Žalmu verše 22 a 23, které mluví o Jeho zavržení od stavitelů. Také pod staviteli je třeba rozumět, jako u vinařů, odpovědné vůdce lidu. Avšak kámen, který zavrhují, se podle Boží rady stává úhelným kamenem nové stavby – v přítomné době úhelným kamenem Božího Shromáždění a v budoucnosti drahým úhelným kamenem na Sionu pro Jeho pozemský lid Izrael (srv. s Ef. 2,20; 1. Pet. 2,6.7; Iz. 28,16). Úhelný kámen patří k základu stavby. Sám sice netvoří základ, ale je v něm důležitým kamenem, podle kterého je směřována celá stavba (srv. s Jobem 38,6). Pro každého zbožného je toto obdivuhodné Boží jednání s Jeho Synem hodné velebení.

Vedoucí muži Židů se museli tímto podobenstvím cítit osloveni ve svém svědomí, neboť velmi dobře rozuměli, že Pán Ježíš tím měl na mysli je. Přesto setrvali ve svém odmítání Krista a v ošklivém úmyslu zabít Jež (srv. s kap. 3,6; 11,18). Nejraději by už nyní vykonali své předsevzetí a ihned Ho zajali. Ale upustili od toho, protože měli strach z rozčileného zástupu. Proto Ho opustili a šli pryč. Jeho hodina v této chvíli ještě nepřišla.

Farizeové a daň (Marek 12,13-17)

(Srovnej s Mat. 22,15-22; Luk. 20,20-26.)

(13)A posílají k němu některé z farizeů a herodiánů, aby ho chytili v řeči. (14)A oni přicházejí a říkají mu: Učiteli, víme, že jsi pravdivý a o nikoho se nestaráš¹⁹⁸; neboť nehledíš na osobu¹⁹⁹ člověka, nýbrž učíš cestě Boží podle pravdy. Je dovoleno dávat císaři daň, nebo ne? Máme ji dávat, nebo ji nemáme dávat? (15)Protože on ale znal jejich pokrytectví, řekl jim: Co mne pokoušíte²⁰⁰? Přineste mi denár, abych ho viděl. (16)Oni ho ale přinesli. A on jim říká: Čí je tento obraz a nápis? Oni ale mu řekli: Císařův. (17)Ježíš jim ale řekl: Tak dávejte císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží. A oni se velmi nad ním divili.

Farizeové se považovali za vlastní strážce zákona, na který dbali se vši přísností a mnoha předpisy ho rozšířili. Ačkoli už byli vícekrát Pánem pokáráni a zahanbeni, nevzdali se svého úmyslu najít konečně v Jeho slovech důvod

¹⁹⁸ Tj.: nestaráš se o mínění lidí.

¹⁹⁹ Nebo: na zevnějšek (doslovně: tvář).

²⁰⁰ Řecky *peirazein*: Význam může být podle souvislosti v kladném smyslu „zkoušet, stavět na zkoušku“, nebo v záporném smyslu „přivádět do pokušení“.

k veřejné obžalobě a k odsouzení (srv. s kap. 2,15-28; 7,6-13; 10,5-9). Ve svém nepřátelství proti Pánu se nezalekli toho, aby svými spojenci učinili přívržence krále Heroda, kteří byli vše jiné než nábožní. Když šlo o Krista, stali se dokonce i tito zavilí nepřátelé spojenci (v. 13; srv. s kap. 3,6).

Ti vyslaní začínají svůj útok lichotivými slovy. Tím mají v úmyslu získat si Jeho důvěru, aby Mu potom tím snáze mohli položit léčku. Pokryteckým způsobem vyjadřují své uznání, že je upřímný a čestný, nebere ohled na žádné lidské mínění a nehledí na osobu, nýbrž že učí Boží cestě podle pravdy. Teprve potom Mu předkládají otázku, kterou má být přiveden k pádu. *„Je dovoleno dávat císaři daň, nebo ne? Máme ji dávat, nebo ji nemáme dávat?“* (v. 14)

Daň, o které je zde řeč, byla daň z hlavy, kterou musel zaplatit každý obyvatel v římské říši (řecky *kênsos*, z latinského *census*). Byla znamením ujařmení a útlaku od Římanů, což farizeům bylo zvláště proti mysli. Neviděli, že postavení, v němž se lid nacházel, je následek Božího soudu. Ale stejně tak málo chtěli přijmout svého Mesiáše, skrze kterého k nim Bůh přišel a zjevil se jim. Libovali si jen v tom, že jsou vyvolený národ, aniž by chtěli ve víře přijmout jedině pravého Boha a Toho, kterého On poslal.

Tazatelé nyní doufali, že Pána Ježíše mohou touto v jejich očích vychytralou otázkou zahnat do úzkých. Kdyby schválil placení daně, mohli by Ho farizeové před zástupy vystavovat za Římanům přátelského zrádce Božího lidu. Kdyby ji naproti tomu odmítl, mohli Jej herodiáni u místodržícího obžalovat jako Římanům nepřátelského odpůrce.

Ale Pán Ježíš už více než jednou zjevil jejich myšlenky (Mat. 9,4; srv. s Mat. 12,25). Také nyní samozřejmě prohlédá jejich pokrytectví a jejich úmysl, aby Ho, kdyby to bylo možné, přivedli k pádu. Ve Své nevyzpytatelné moudrosti je vyzývá, aby Mu předložili římský denár, právě tu minci, jíž byla obvykle placena daň z hlavy (v. 15).

Pak jim klade jednoduchou a zdánlivě neškodně vypadající otázku: *„Čí je tento obraz a nápis?“* Na tu jeho protivníci bez váhání odpovídají: *„Císařův.“* (v. 16) Tím se hroutí celý jejich zlý plán. Oni, kteří chtěli Pánu světa položit léčku, do ní sami upadají. Nosili znamení svého poddanství u sebe ve formě římské měny s podobiznou císaře a nemohli bez ní kupovat ani prodávat. Celý jejich život byl ovládán Římem, neboť jejich země už nepatřila jim, nýbrž byla částí římské říše. Byli poddanými císaře v Římě. Tato skutečnost

byla jednoduchou odpovědí na jejich otázku, zatím co si oni mysleli, že skrze ni mohou Pána Ježíše přivést k pádu.

Jeho vysvětlení pak také zní: „*Tak dávejte císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží.*“ Všimněme si přitom, že Pán Ježíš jako věrný Boží Služebník to nenechává jen při tom, aby císaři bylo dáváno to, co mu náleží. To je sice zásada, která platí i pro nás dnes, neboť jako křesťané jsme voláni k tomu, abychom byli poddáni vládám jako autoritám, zřízeným od Boha (Řím. 13,1-7; 1. Pet. 2,13-17). Avšak Pán k tomu připojuje ještě něco, v čem Jeho odpůrci dokonale zklamali. „*Dávejte... Bohu, co je Boží.*“ Těmito slovy poukazuje těmto ubohým stvořením, která myslela jen na svou vlastní čest, na to, že mají dávat Bohu, co Mu náleží – totiž činit pokání ze svých hříchů a věřit Jeho slovu. Kdyby to bývali činili, pak by také ve víře přijali toho pro ně příštího Mesiáše.

Ale právě to oni nechtěli. Protože jejich zatvrzelá svědomí nebyla dočtena, nemohli ani přijít k víře v Něho. Sice se museli i nyní podívat takové moudrosti a také milosti v této slavné Osobě, ale to bylo vše (v. 17).

Saduceové a vzkříšení (Marek 12,18-27)

(Srovnej s Mat. 22,23-33; Luk. 20,27-40.)

⁽¹⁸⁾A přicházejí k němu saduceové, kteří říkají, že není vzkříšení; a ptali se ho a říkali: ⁽¹⁹⁾Učitelí, Mojžíš nám napsal: Jestliže něčí bratr zemře a zanechá ženu a nezanechá žádné dítě, aby jeho bratr si ji vzal za ženu²⁰¹ a vzbudil²⁰² svému bratrovi potomka²⁰³. ⁽²⁰⁾Bylo sedm bratrů. A první si vzal ženu; a když zemřel, nezanechal potomka; ⁽²¹⁾a druhý si ji vzal a zemřel, aniž by zanechal potomka; a třetí rovněž tak. ⁽²²⁾A těch sedm nezanechalo žádného potomka. Jako poslední ze všech zemřela také ta žena. ⁽²³⁾Ve vzkříšení, když vstanou, komu z nich bude za ženu? Neboť těch sedm ji mělo za ženu. ⁽²⁴⁾Ježíš jim řekl: Zdali nebloudíte proto, že neznáte Písma ani Boží moc? ⁽²⁵⁾Neboť když z mrtvých vstanou, nežení se, ani nejsou vdávány, nýbrž jsou jako andělé

---

²⁰¹ Doslova: vzal tu ženu.

²⁰² Srovnej s 5. M. 25,5.

²⁰³ Doslova: semeno.

v nebesích. ⁽²⁶⁾Co se ale týká mrtvých, že vstanou – nečetli jste v Mojžíšově knize, „v trnitém keři“, jak Bůh k němu mluvil a řekl: „Já jsem Bůh Abrahamův a Bůh Izákův a Bůh Jákobův“²⁰⁴? ⁽²⁷⁾On není Bůh mrtvých, nýbrž živých. Vy velmi bloudíte.

Podle Matoušovy zprávy přišli saduceové k Ježíšovi ještě téhož dne, aby Ho rovněž pokoušeli (Mat. 22,23). Saduceové tvořili, stejně jako farizeové, vlivnou stranu mezi Židy, ale lišili se od nich svým racionalistickým světovým názorem, ovlivněným řeckým myšlením. Z Písem Starého zákona chtěli vlastně uznávat jen pět Mojžíšových knih. Lukáš je charakterizuje slovy. „*Neboť saduceové říkají, že není vzkříšení, ani andělé, ani duch; farizeové ale vyznávají obojí.*“ (Sk. 23,8) Popírali tedy v protikladu k farizeům jakýkoli život „na onom světě“. Přes své zcela rozdílné náboženské a politické cíle byli však s ostatními stranami Židů zajedno v jednom bodě: Odmítali Pána Ježíše.

Na rozdíl od vyslanců farizeů a herodiánů nepřicházejí k Pánu s lichocením a pokrytectvím. Oslovují Ho sice jako „učitele“, ale pak hned přecházejí ke své otázce, kterou chtějí zesměšnit skutečnost vzkříšení. Už na začátku jejich otázky je nám nápadné, že zákonodárcem nenazývají Boha, nýbrž Mojžíše (v. 19). Příkázání, na které se pak odvolávají, je švagrovské manželství (levirátové manželství) v 5. Mojžíšově 25,5-10. Podle toho si bezdětná vdova měla vzít bratra svého zemřelého muže, aby jeho jméno nebylo vymazáno. První syn, který se v novém manželství narodí, měl nést dále jméno zemřelého. Jako zvyk nalézáme toto pravidlo ostatně už v 1. Mojžíšově 38,8.

Aby přivedli podle jejich názoru nepochopitelnou a nesmyslnou představu vzkříšení mrtvých k absurditě, používají nyní tito saduceové vymyšlený příklad ženy, která se postupně provdala za sedm mužů. Kdo z nich bude nyní ve vzkříšení jejím mužem? Vždyť byla postupně vzdaná za všechny (v. 20-23). Zde máme příklad toho, jak kritikové z lidského hlediska chtějí zesměšnit božskou skutečnost, přičemž ponechávají mimo zřetel, že Bůh je daleko vyvýšený nad Svá lidská stvoření. V Jeho „světě“ platí jiné zákony než ve starém stvoření.

Pán Ježíš opět odpovídá v dokonalé moudrosti a milosti. Klade saduceům protiotázku: „*Zdali nebloudíte proto, že neznáte Písma ani Boží*

²⁰⁴ 2. M. 3,6.

moc?“ (v. 24) Ve Svě otázce jim vyčítá neznámost v dvojmím ohledu. Předně zjevují velkou neznámost Svatého písma, které už ve Starém zákoně na různých místech svědčí o vzkříšení. Job o něm například mluví v kapitole 19,25-27 a David v Žalmu 16,10 a dále. Také Marta věděla o vzkříšení v posledním dnu (Jan 11,24). Kromě toho chyběla těmto racionalistům pravá známost Boha a Jeho síly. Bůh vlastní nejen schopnost vzkřísit mrtvé, nýbrž i moc vzkřísit tělo ponížení ve slávě a ve zcela jiném stavu. Tato Boží moc se prokázala nejprve při vzkříšení Pána Ježíše (Ef. 1,19.20; Kol. 2,12). Prokáže se také při příchodu Pána k uchvácení všech věřících (Fil. 3,21). Další podrobnosti o tom se dovidáme v 1. Korintským 15,35-49.

Nadto Pán Ježíš nemluví ve verši 25 o všeobecném vzkříšení, nýbrž o tom, že lidé „vstanou z mrtvých“, to znamená z prostřed ostatních mrtvých. Omezuje tedy označení „vzkříšení“ na ty, kteří budou vzkříšeni při Jeho tehdy ještě nezjeveném příchodu, zatím co ostatní mrtví, to znamená nevěřící, zůstanou ležet ve svých hrobech až do vzkříšení soudu na konci tisíciletého království. Jen praví věřící spolu prožijí toto vzkříšení „z mrtvých“, všichni ostatní zůstanou. Tito saduceové patřili s jistotou k té druhé skupině. Pán Ježíš už jednou mluvil o vzkříšení „z mrtvých“, a to o Svém vlastním (kap. 9,9). Stejně tak málo jako učedníci tehdy, neporozuměli saduceové nyní tomuto velmi přesnému způsobu vyjadřování Pána.

Pak mluví nejprve o Boží síle. Saduceové podsouvali těm, kteří věřili ve vzkříšení, že očekávají, že vstanou ve stejné formě nebo způsobu, jak předtím žili na zemi, tedy jako muži a ženy, rodiče a děti, páni a služebníci. Ale v Božím slově není žádné místo, ze kterého to je možné vyčíst. Naopak, naše tělo ponížení bude proměněno v tělo slávy. Stejně tak jako potřeba přijímat potravu, nebudou ve slávě existovat ani další pozemské okolnosti a poměry. Tam se ani nebudou muži ženit, ani nebudou ženy vdávány. Žena v příkladu saduceů by tedy ve světě vzkříšení nepatřila žádnému z těch sedmi mužů.

Lidé se však nestanou anděly, jak mnozí věří, ale budou „**jako andělé v nebesích**“ (v. 25). To znamená, že stav vzkříšených a oslavených věřících bude dokonale přizpůsoben a bude odpovídat tomu novému „místu pobytu“. Bůh je nejen schopen vzkřísit mrtvé pro věčnou slávu, nýbrž dát jim také zcela nové, oslavené tělo.

Potom Pán mluví o chybějící známosti Písma saduceů (v. 26). Neobrací se přitom k místům jako je Izaiáš 25,8, kde se prorocky mluví o vzkříšení vě-

řících (srv. s citátem v 1. Kor. 15,54), nýbrž k pěti Mojžíšovým knihám, kterých si saduceové zvláště cenili. Uvedené místo v 2. Mojžíšově 3, které zde Pán Ježíš opatřuje nadpisem „v trnitém keři“, nebudí na první pohled dojem, že pojednává o vzkříšení. Ale slova: „*Já jsem Bůh Abrahamův a Bůh Izákův a Bůh Jákobův*“ na ně ukazují, když je předpokládají. Kdyby nebylo žádné vzkříšení, byl by Abrahamův, Izákův a Jákobův Bůh Bohem mrtvých. Smrt jako mzda hříchu by pak byla silnější než Bůh! Ale protože On je „Bůh živých“, také tito patriarchové Starého zákona jednou vstanou z mrtvých. Vzkříšení je tedy dokázáno Božím prohlášením k Mojžíšovi, že On je Bůh Abrahama, Izáka a Jákoba. Jejich nesmrtelné duše se nyní nalézají v ráji, který Pán při jiné příležitosti (před Svým výkupným dílem na kříži) označuje jako „lůno Abrahamovo“ (Luk. 16,22). Jako všichni věřící z doby Starého zákona nepatří sice k těm „skrze Ježíše zesnulým“, ale jistě k „mrtvým v Kristu“, kteří budou vzkříšeni při příchodu Pána (1. Tes. 4,14-17).

I když ještě nebyly zjeveny podrobnosti vzkříšení při uchvácení věřících, byla skutečnost jako taková známá už ve Starém zákoně. Saduceové, kteří si připadali tak moudří, tedy velmi bloudili (v. 27).

Učený v Písmu a přikázání (Marek 12,28-34)

(Srovnej s Mat. 22,35-40; Luk. 10,25-29.)

(28)A jeden z učeníých v Písmu, který slyšel, jak spolu jednali, přistoupil, a když viděl, že jim dobře odpověděl, zeptal se ho: Které přikázání je první ze všech? (29)Ježíš odpověděl. První je: „Slyš, Izraeli: Pán, náš Bůh, je jeden“²⁰⁵ Pán; (30)a budeš Pána, svého Boha, milovat ze svého celého srdce a ze své celé duše a ze svého celého rozumu²⁰⁶ a ze své celé síly. (31)Druhé je toto: „Budeš milovat svého bližního jako sebe samého.“²⁰⁸ Větší než tato není žádné jiné přikázání. (32)A učený v Písmu mu řekl: Správně, učiteli, mluvil jsi podle pravdy; neboť on je jeden²⁰⁹, a kromě něho není žádný jiný; (33)a jeho milovat z celého srdce a z celého porozumění a z celé síly, a milovat bližního jako sebe

²⁰⁵ Nebo: jeden jediný.

²⁰⁶ Nebo: smyslu, nebo smýšlení.

²⁰⁷ 5. M. 6,4.5.

²⁰⁸ 3. M. 19,18.

²⁰⁹ Nebo: že on je jeden (nebo: jeden jediný).

samého je více než všechny zápaly²¹⁰ a oběti. (34) A když ho Ježíš viděl, že rozumně odpověděl, řekl mu: Nejsi daleko od království Božího. A nikdo se už neodvážil se ho dotázat.

Zdá se, že ten učený v Písmu, který naslouchal rozmluvě, byl upřímný člověk. Byl plně srozuměn s odpovědí Pána ohledně otázky vzkříšení a položil Mu nyní otázku, která se tak dobře hodila k učenému v Písmu: „*Které přikázání je první ze všech?*“ (v. 28) Od staré doby nalézají Židé v pěti Mojžíšových knihách celkem 613 zákonů nebo předpisů, které je třeba plnit. Otázka, které je to první nebo nejdůležitější, nebyla tedy nikterak scestná.

Pán Ježíš odpovídá tazateli citátem z 5. Mojžíšovy 6,4 a 5. Tento oddíl (hebrejsky: *Sch'ma Jisrael: „Slyš, Izraeli“*) patří ještě dnes pro Židy k nejdůležitějším oddílům Starého zákona; je považován téměř za vyznání víry. V něm je nejprve popsána existence toho jedině pravého Boha jako Boha Izraele (v. 29). Pak následuje přikázání milovat Ho, přičemž Pán Ježíš mezi slova „*ze svého celého srdce a ze své celé duše a ze své celé síly*“ ještě vkládá: „*a ze svého celého rozumu*“ (v. 30). To učinil, protože mnozí z tehdejších vůdců židovského lidu s velkou horlivostí dbali zákona, ale bez skutečné známosti. To vidíme například v kázání na hoře a v Jeho šestinásobném běda nad pokryteckými učenými v Písmu a farizei (Mat. 5,17-48; 23,1-28).

Pak k tomu jako druhé připojuje ještě jedno přikázání, ve kterém je vyzýváno k lásce k bližnímu. Toto na nevýrazném místě ve 3. Mojžíšově 19,18 stojící, jakoby zastrčené přikázání, je jediné, v němž jsou Izraelité vyzýváni k tomu, aby milovali svého bližního. Pán jmenuje tedy dvě přikázání, která vyzývají k lásce, jedno vzhledem k Bohu a jedno vzhledem k bližním (v. 31). Kdyby Žid tato obě přikázání zachovával, plnil by zároveň také všechna ostatní eticko-mravní přikázání. Láska je skutečně „plnost (suma) zákona“ (Řím. 13,10; srv. s Gal. 5,14).

Ten upřímný učený v Písmu z celého srdce souhlasí s Pánem Ježíšem. Uznává nejen Boží velikost, nýbrž také to, že láska k Němu a k bližnímu je více než všechny dobrovolné oběti, které přece představovaly jen vnější bohoslužbu, i když zároveň byly předobrazy té jedné oběti Krista. Přitom cituje také slova z 5. Mojžíšovy 6,5, avšak nahrazuje Pánem užitá slova: „*ze své*

²¹⁰ Řecky: *holokautôma*: nejvyšší izraelská oběť, která byla celá pálena na oltáři (viz 3. M. 1).

celé duše a ze svého celého rozumu [řecky: dianoia]“ slovy „z celého porozumění [řecky: synesis]”²¹¹ (v. 33).

Avšak právě ze změny volby slov je zjevné, co tomu učenému v Písmu chybělo. Upřímný člověk musí tvářit v tvář své hříšné přirozenosti uznat, že není v stavu Boha milovat a splnit Jeho přikázání. Smýšlení těla je nepřátelství proti Bohu (Řím. 8,7). Při upřímném hledání v Božím slově zjistí, že jen skrze nové narození a tím darovaný nový život je v stavu opravdu milovat Boha. *„My milujeme, protože on nás nejprve miloval.“* (1. J. 4,19; srv. s v. 10.)

Při vši své upřímnosti viděl ten učený v Písmu Boha přece jen brýlemi zákona. Krista nepoznal. Stál ještě na půdě skutků zákona a neviděl, že jen skrze milost, která je zjevena v Kristu, může přijít k Bohu (srv. s Janem 1,17). Tato úplná změna v jeho životě tomu učenému v Písmu ještě chyběla. Sice na nevěřícího člověka „odpověděl rozumně“, protože viděl, že nezáleží na vnějšku, nýbrž na nitru. Proto mu Pán říká: *„Nejsi daleko od království Božího.“* (v. 34) Ale krok víry, který učinil Nikodém, jiný učený v Písmu, mu ještě chyběl (srv. s Janem 3). Ale ať byl nyní daleko nebo nedaleko od pravého království Božího, do kterého člověk může vstoupit jen skrze pokání a víru – v obou případech byl venku a tím věčně ztracen. Nevíme, zda někdy učinil ten krok, který vše rozhoduje. – Po těchto dokonalých odpovědích Pána na ony dle mínění lidí spletité otázky se už nikdo neodvážil Mu podobné otázky položit.

Otázka o Davidovu Synu (Marek 12,35-37)

(Srovnej s Mat. 22,41-46; Luk. 20,41-44.)

(³⁵)A Ježíš odpověděl a řekl, když učil v chrámu: Jak to, že říkají učení v Písmu, že Kristus je Davidův syn? (³⁶)David sám v Duchu Svátém řekl: „Pán řekl mému Pánu: Posad' se po mé pravici, dokud nepoložím tvé nepřátele za podnož tvých”²¹² nohou. “²¹³ (³⁷)David sám jej na-

²¹¹ Zatímco u řeckého *dianoia* je význam soustředěn více na „rozumnost, smýšlení, úmysl“, *synesis* znamená spíše „ostrovtip, rozum“.

²¹² Nestle-Aland čte: *nepoložím pod tvé*.

²¹³ Žalm 110,1.

zývá Pánem, a odkud je jeho Synem? – A velký zástup ho rád poslouchal.

Když Pán Ježíš poučoval lidi shromážděné v chrámovém okruhu, položil otázku, která se týká Jeho samého a Jeho cesty. Ve Starém zákoně je zřetelně vysloveno, co učili i učení v Písmu, totiž že Kristus nebo Mesiáš (Pomazaný) přijde z Davidova domu (v. 35; srv. s 1. Par. 22,9.10; Iz. 11,1 a dále; Jer. 23,5; 33,15; Janem 7,41.42). Nadto je také nazván „Božím Synem“, který se v tomto světě narodí jako člověk (Žalm 2,7), a „Synem člověka“, což mluví jak o Jeho ponížení, tak i o Jeho vyvýšení a oslavení (Žalm 8; Daniel 7).

Pán klade otázku o Žalmu 110,1, kde je řeč o vyvýšení a oslavení Toho, kterého izraelský král David nazývá „Pánem“. Tím může být míněn jen ten kdysi ponížený a zemřelý Syn člověka. O tom je v Žalmu 8,5-7 napsáno: *„Co jest člověk, že jsi naň pamětliv, a syn člověka, že jej navštívuješ /že na něj dbáš/? Nebo učinil jsi ho málo menšího andělů, slávou a ctí korunoval jsi ho. Pánem jsi ho učinil nad dílem rukou svých, všecko jsi podložil pod nohy jeho.“* Už tam se mluví o Jeho hlubokém ponížení (až do smrti), ale také o Jeho oslavení a vládě nad celým stvořením (srv. s Židům 2,5-9; 10,12 a dále).

Jestliže ale Bůh nějakého člověka nechá v nebi sedět po Své pravici, pak to opět odpovídá Žalmu 16,10 a 11: *„Neboť nepřenecháš moji duši šelou, nepřipustíš, aby tvůj zbožný viděl porušení. Oznámíš mi cestu života; plnost radostí je před tvou tváří, líbeznoti v tvé pravici vždycky.“* Dokonalý člověk, který zde mluví ve víře a v důvěře ve Svého Boha, mluví o Své nadcházející smrti a Svém vzkříšení (srv. se Skutky 2,24-36).

Jmenovaná místa ze Skutků a z Dopisu Židům velmi jasně vysvětlují souvislosti. V nich se ukazuje jednota Starého a Nového zákona, jíž je jasně dosvědčeno, že Syn člověka bude ponížen a musí zemřít, ale že bude vzkříšen z mrtvých a posazen po Boží pravici, aby čekal, dokud všichni Jeho nepřátelé nebudou poraženi a On v tisíciletém království bude moci vládnout a bude vládnout nad celým stvořením.

Když Pán v návaznosti na citát z Žalmu 110 klade otázku: *„David sám jej nazývá Pánem, a odkud je jeho Synem?“* (v. 37), pak je to určitý druh „řečnické otázky“, na kterou může odpověď znít jen: Kristus je obojí, Davidův Syn (resp. potomek) a také jeho Pán.

V podobenství o zlých vinařích se Pán Ježíš představil jako od Otce poslaný Syn, který je od vůdců Svého vlastního lidu zavržen a zabit. Nyní ale

uvádí Žalmem 110 místo Písma, které ukazuje, co s Ním Bůh učiní: Probudí Ho z mrtvých a dá Mu jako oslavenému Synu člověka místo po Své pravici (srv. s Mat. 26,64).

Místo, které tam ten od Židů zavržený Kristus nyní zaujímá, má však význam nejen pro Izrael, nýbrž otevírá pohled pro Jeho vztah jako Hlavy nade vším ke Shromáždění, jemuž byl od Boha rovněž dán jako Hlava (Ef. 1,20-23). V této kapitole tedy otevírá Pán Ježíš Židům, kteří Jej odmítli, dvě věci, i když zčásti ve formě podobenství:

1. Ten, kterého očekávají jako Syna z Davidova královského domu, je Boží Syn (v. 6).
2. Odmítnou Ho a – pokud se týká jejich odpovědnosti – zabijí Ho (v. 8); ale podle Boží rady zemře za ně a za jejich hříchy, bude vzkříšen a jako Člověk bude vyvýšen k Jeho pravici (v. 11). Jednou se však zjeví ve slávě a podrobí si Svě nepřátele. V tisíciletém království, jež potom bude následovat, bude těm, kteří Jej v době soužení vírou přijmou, vládnout jako Král spravedlnosti a pokoje (v. 36).

Všechny tyto skutečnosti, ohlášené proroky Starého zákona, se vůdcové Židů snažili potlačit, protože se báli o své vlastní vysoké postavení, které nechtěli dát žádnému jinému. Chtěli se těšit z výsad a požehnání Božího lidu, aniž by Bohu dali Jeho čest, jak jsme to viděli v podobenství o zlých vinařích. Odpírají proto odpověď na Ježíšovu otázku, jak je možné sloučit to, že Kristus je zároveň Davidovým synem i Pánem. Mlčí, protože jsou usvědčeni ve svém rozumu, ale nikoli ve svém srdci a svědomí. Další otázky Mu nepotřebují klást. Nyní jim bylo jasné, koho před sebou mají. A Ten musel být odstraněn, neboť si chtěli nadále podržet vedení Božího lidu bez Boha! Ten, kdo chce skutečně přijmout Mesiáše, to může učinit jen v pokání nad svými hříchy a ve víře v Boží milost.

Ježíšovo varování před učenými v Písmu (Marek 12,38-40)

(Srovnej s Mat. 23,1-36; Luk. 20,45-47.)

(38) A on ve svém učení řekl: Strážte se učenců v Písmu, kteří chtějí chodit v dlouhých rouchách a milují pozdravování na trzích (39) a první místa v synagogách²¹⁴ a první místa na hostinách; (40) kteří pohlcují

²¹⁴ (Řecky) Místa shromažďování Židů k bohoslužbě, kde se konala modlitba, čtení

domy vdov a jako zdání drží dlouhé modlitby. Tito obdrží těžší soud.

Matouš uvádí ve svém evangeliu, určeném v první řadě pro židovské čtenáře, dlouhou řeč k farizeům a učným v Písmu se sedminásobným „Běda“ (Mat. 23). Markovo evangelium obsahuje naproti tomu jen krátkou varující zprávu o chování učných v Písmu. V ní je pranýřováno předvádění se („dlouhá roucha“), hledání veřejného uznání („pozdravování na trzích“), náboženská pýcha („první místa v synagogách“), hledání cti („první místa na hostinách“), chamtivost („domy vdov“) a pokrytectví („k zdání dlouhé modlitby“) těchto mužů. Pán nevaruje Svě následovníky před falešnými učenými těchto osob, také ne jen před jejich negativními vlastnostmi, nýbrž před těmi osobami samými, které jsou tím charakterizovány. Těch se může ucedník Krista jen varovat.

Tito muži a jejich spojenci farizeové, starší a nejvyšší kněží, jasně dokázali své odmítnutí Krista. Proto Pán nyní také dále nemluví s nimi, nýbrž před nimi už jen varuje. Oprávnění těchto varování měli apoštolové po nanebevstoupení Pána sami pocítit (Skutky 4,1 a dále; 5,17 a dále). Rozdělení mezi Synem a vinaři, mezi Kristem a vůdci národa Židů, bylo provedeno. Jen Jeho hodina ještě nepřišla.

Znalosti učných v Písmu se omezovaly na rozum. Avšak jen tím nemůže žádný člověk přijít do živého vztahu víry k Bohu. Proto ani jejich nitro ani jejich život neodpovídaly tomu, co učili. Zároveň jejich znalost Písma zvyšovala jejich odpovědnost před Bohem. Proto ten vážný soud Pána Ježíše: „*Tito obdrží těžší soud.*“ (v. 40) Zásada, obsažená v těchto slovech, je velmi vážná. Čím více se čtením Svatého písma seznamujeme s Boží vůlí, tím větší je naše odpovědnost, abychom ji činili. I my se musíme stále znovu zkoušet, zda náš život odpovídá známosti Božího slova, kterou jsme si přivlastnili. To platí zvláštní mírou pro bratry, kteří poučují druhé (Jak. 3,1).

Šarty²¹⁵ vdovy (Marek 12,41-44)

(Srovnej s Luk. 21,1-4.)

⁽⁴¹⁾A [Ježíš] se posadil proti pokladnici a přihlížel, jak zástup vkládá

---

a výklad Písma.

²¹⁵ Šart je staré (v kralickém překladu užitě) označení pro drobný peníz, tj. minci nepatrné hodnoty.

do pokladnice peníze²¹⁶; a mnozí bohatí vkládali mnoho. ⁽⁴²⁾A jedna chudá vdova přišla a vložila dva šarty, to jest jeden cent. ⁽⁴³⁾A přivolal své učedníky a řekl jim: Vpravdě, pravím vám: Tato chudá vdova vložila více než všichni, kteří do pokladnice vkládali. ⁽⁴⁴⁾Neboť všichni vložili ze svého přebytku; tato ale vložila ze svého nedostatku vše, co měla, celé své živobytí.

„Pokladnice“ v chrámu v Jeruzalémě bylo místo pro sbírku finančních darů pro údržbu chrámu. Pán zaujal nyní místo proti tomuto místu a pozoroval lidi, kteří tam vkládali své dary, jedni málo, druzí mnoho. Jak Marek, tak i Lukáš se zmiňují zvláště o bohatých, kteří vhažovali mnoho peněz (v. 41). Tak Pán vidí i dnes, kolik my z toho, co On nám ve Své milosti dal, dáváme pro Jeho dílo!

Potom přišla jedna chudá vdova a svými dvěma šarty vložila do pokladnice ty nejmenší tehdy běžné mince. „Šart“ (řecky *lepton*) byla polovina centu (řecky *kodrantês*, z latinského *quadrans*). Nejpozoruhodnější na tomto krátkém konstatování evangelisty je to, že žena přece měla možnost vložit jen jeden z těch dvou šartů. Pak by stále ještě dala polovinu svého majetku a druhou si ponechala. Ale ona to neudělala. Nedala ze svého nadbytku, nýbrž ze svého nedostatku, a sice všechno. Jaký protiklad k těm před chvílí káraným učeným v Písmu, o nichž Pán musel říci, že právě oni „*pohl-cují domy vdov*“!

Možná, že si myslela, že tento dar ve srovnání s tím, co vkládali ti bohatí, znamená opravdu málo. Měřeno tím „mnohým“, co ti mnozí bohatí vkládali, a velkou sumou, která byla potřebná pro údržbu chrámu, byly tyto dva šarty skutečně velmi málo. Ale Pán soudí jinak než my. Neoceňuje naše dary v prvé řadě podle toho, co dáváme, nýbrž podle toho, co si ponecháváme. Dar té chudé vdovy byl proto tak cenný v Jeho očích, protože ona vložila celou svou obživu, všechno, co měla. Nic si nepodržela pro sebe! Proto dala – relativně viděno – více než všichni ostatní. Asi nechybíme, když si myslíme, že její důvěra v Boha byla pro Pána velmi cenná. Neboť když dala „ze svého nedostatku“, obrátila svou důvěru k tomu, že se o ni Bůh postará. Byla nejen nejvelkodušnější dárkyní, nýbrž důvěřovala přitom dokonale ve svého Boha. Smíme si být jisti, že On to také bohatou mírou učinil!

²¹⁶ Vlastně měď.

KAPITOLA 13

Řeč Pána o době konce

V porovnání s dlouhou řečí Pána Ježíše v Matouši 24 a 25 dává Marek mnohem kratší odpověď na otázku učedníků: „*Pověz nám, kdy to bude, a co je znamením, kdy toto vše má být dokonáno?*“ (v. 4) Důvod pro to je, že zde nepopisuje jako Matouš výlučně události doby konce. Věrný charakteru svého Evangelia, pojednává Marek všeobecným způsobem o službě učedníků Pána Ježíše po Jeho odchodu a o okolnostech, v nichž se budou nalézat. K tomu se hodí téměř doslovné paralely mezi Markem 13,9-13 a Matoušem 10,17-22, neboť tam se také nejedná o dobu konce, nýbrž o službu učedníků všeobecně. Přesto dává Pán i zde, v Marku 13, přehled o nebezpečích doby konce. Přitom nesmíme ztráct z očí, že biblická „doba konce“ začne teprve poté, co věřící nynější doby budou uchvázeni (srv. s 1. Tes. 1,10; Zj. 3,11). Pojem „doba konce“ se v Bibli vyskytuje jen u Daniele (Dan. 8,17.19; 11,35.40; 12,4.9). Pochopitelně se vztahuje vždy na čas, který bezprostředně předchází zjevení Krista. Z hlediska Nového zákona dojde předtím k uchvácení věřících.

Přes svou krátkost obsahuje představení u Marka podrobnosti, o kterých Matouš a Lukáš nepodávají zprávu. Mezi nimi jsou tyto skutečnosti:

- Jen jeden z učedníků upozorňuje Pána na kameny a budovy chrámu (v. 1).
- Jen Petr, Jakub, Jan a Ondřej Mu kladou otázku ohledně budoucích událostí (v. 3).
- Duch Svatý bude tím, kdo bude v Kristových služebnících mluvit (v. 11).
- Ani sám Syn neví den ani hodinu (v. 32).

Od zničení chrámu až k době konce (Marek 13,1-8)

(Srovnej s Mat. 24,1-8; Luk. 21,5-11.)

⁽¹⁾A když vystupuje z chrámu, říká mu jeden z jeho učedníků: *Učitelí, hle, jaké kameny a jaké budovy!* ⁽²⁾A Ježíš mu řekl: *Vidíš tyto velké*

budovy? Zde nebude ponechán jeden kámen na druhém, který nebude stržen.

⁽³⁾A když seděl na Olivové hoře naproti chrámu, zeptali se ho Petr a Jakub a Jan a Ondřej pro sebe samé: ⁽⁴⁾Pověz nám, kdy to bude, a co je znamením, kdy toto vše má být dokonáno? ⁽⁵⁾Ježíš ale jim počal říkat: *Dejte pozor, aby vás někdo nesvedl!* ⁽⁶⁾Mnozí přijdou pod mým jménem²¹⁷ a řeknou: „Já to jsem!“, a svedou mnohé. ⁽⁷⁾Když ale uslyšíte o válkách a zvěstech o válkách, tu se neděste. Toto se musí stát, ale to ještě není konec. ⁽⁸⁾Neboť se pozvedne národ proti národu a království proti království. Budou zemětřesení na různých místech; budou hladomory. Toto je začátek běd.

Když Pán Ježíš opouští okruh chrámových budov, poukazuje Mu jeden z Jeho učedníků na mocné kameny a budovy. Židé byli pyšní na velikost a krásu chrámu, který Herodes Veliký za 46 let mocnými přestavbami a výzdobami udělal z Ezdrášova chrámu (viz Jan 2,20). I když z tohoto chrámu dnes už není nic vidět, svědčí přece ještě nyní spodní vrstvy obvodové zdi s jejími gigantickými kvádry o někdejší nádheře této chrámové stavby, která ve starověku patřila k největším svého druhu na celém světě. Ale jaký užitek mohl mít chrám pro lid, který Boha přestal milovat a ze srdce Mu sloužit?

Proto Pán odpovídá Svému učedníkovi: „*Vidíš tyto velké budovy? Zde nebude ponechán jeden kámen na druhém, který nebude stržen.*“ (v. 2) Tím předpovídá nadcházející zničení Jeruzaléma a chrámu v roce 70 po Kristu římským vojevůdcem a pozdějším císařem Titem. To byl Boží trest pro Jeho lid, který odmítl svého Mesiáše (srv. s Dan. 9,26; Luk. 19,44).

Na cestě z města dospěl ten malý zástup skrze údolí Cedronu na Olivovou horu, ležící východně od Jeruzaléma. Touto cestou šel už David na útěku před svým synem Absolonem (2. Sam. 15,23.30). Tam šel také Pán Ježíš asi ne jen jednou (srv. s Luk. 22,39 „*podle obyčejě svého*“; Janem 8,1). Tam byl zajat, odtud vystoupil do nebe, a tam se opět zjeví ve slávě (Zach. 14,4). Tam pronesl Svou takzvanou „řeč o době konce“.

Na Olivové hoře, kde je daleký pohled přes město Jeruzalém a zvláště na chrámovou horu, se Pán posadil. Čtyři z Jeho učedníků, Petr, Jakub, Jan a Ondřej, trochu odstoupili stranou („*pro sebe samé*“) k Němu a zeptali se

²¹⁷ Doslovně: *na základě mého jména.*

Ho: „*Pověz nám, kdy to bude, a co je znamením, kdy toto vše má být dokonáno?*“ (v. 4)

Na rozdíl od Matouše Marek nezmiňuje celou, podrobnou otázku, která se jednoznačně vztahuje na dobu konce: „*Pověz nám, kdy to bude, a co je znamením tvého příchodu a dokonání věku?*“, nýbrž jen první, všeobecnější část. Podle toho také vypadá odpověď Pána. Zatím co je v Matouši 24 a 25 systematicky – z části v podobenstvích – popisována budoucnost Židů (kap. 24,4-44), čas křesťanstva (kap. 24,45-25,30) a soud nad národy při zjevení Krista (kap. 25,31-46), podává Marek úmyslně všeobecně držžený souhrn výroků Pána, který obsahuje podstatně méně prorockých podrobností. To je zcela v soulasu s tímto Evangeliiem, které nám přece ukazuje Pána jako dokonalého Božího Služebníka a jako Proroka, který zvěstuje evangelium a činí skutky, které jsou s tím v soulasu.

Tak se také odpověď, kterou Pán dává na otázku učedníků, vztahuje v první řadě na jejich nadcházející službu. V ní obsažené poukazy a rady pro ty, kteří Mu v Jeho nepřítomnosti slouží, jsou přizpůsobeny okolnostem, v nichž se nalézají. Období, o kterém mluví, se táhne od Jeho nanebevstoupení až k Jeho zjevení ve slávě. To tedy znamená, že nejde speciálně o křesťanskou službu – ačkoli tu v praxi je mnohé souhlasné. Je to v první řadě služba, kterou apoštolové vykonávali od zavržení svého Pána až k ukamennování Štěpána (kdy Židé zavrhlí poslední svědectví Ducha Svatého v Jeruzalémě), a jak bude opět vykonávána po uchvácení věřících věřícím ostatkem ze židovského národa.

Pán je nejprve varuje před svůdci a jejich aktivitami. Vyslovuje tím už to, před čím později věřící varuje Jan pod označením „*mnozí antikristové*“ (1. J. 2,18). Tito přijdou pod jménem Krista a mnohé svedou (v. 5 a 6). Čtyřikrát v této kapitole proto začíná Pán Svá varování vážnými slovy: „*Dejte pozor!*“ (v. 5. 9. 23 a 33)

Satan využívá ve své Isti Kristovo zavržení od Židů. Ví přesně, že lidé, kteří mohou být oklamáni ve vztahu ke Kristu, se nechají oklamat také v mnoha jiných bodech. Když Kristus už není středem, ani všechno ostatní už není správné. I když Antikrist jako osoba vystoupí teprve v čase konce, tu přece tu budou už předem mnozí, kteří řeknou: „*Já to jsem!*“, a tím svedou mnohé. Tento antikristovský duch se bude zjevovat jak v křesťanstvu, tak i mezi Židy. Ani pravého křesťana, ani pravého Žida nemůže taková představa svést: Křesťan smí každý den očekávat Pána k uchvácení, a později Žid Me-

siáše, zjevujícího se ve slávě. Oba však na Něho nečekají jako na Osobu, žijící na zemi, nýbrž jako na přicházejícího z nebe.

Za druhé jsou učedníci varováni před válkami a zvěstmi o válkách. Ty tu budou jako předzvěsti o přicházejícím soudu. Proto se toho nemají učedníci děsit, neboť všechno to se musí dít, ale není to ještě konec, to znamená příchod Pána k soudu (v. 7). Stejně tak tomu je s pozdvihováním se jednoho národu proti druhému a jednoho království proti druhému, se zemětrese- ními na různých místech a s hladomory. Všechno to bude jen začátek béd (= porodních bolestí) – (v. 8; srv. s 1. Tes. 5,3). Kniha Zjevení potvrzuje tyto předpovědi Pána a dále je rozvádí. Když Boží Beránek otevře první čtyři pe- četi knihy ve Svě ruce (Zj. 6,1-8), vidíme čtyři „apokalyptické jezdcy“ na je- jich bílém, červeném /ryzím/, černém a plavém koni přinášet dobývání, válku, hlad a smrt. V průběhu času tu sice vždy byly podobné katastrofy, ale zde se jedná o z nebe ohlášené a vyvolané trestní soudy, jejichž rozsah pře- výší vše, co tu dosud bylo. Srovnání s popisy ve Zjevení potvrzuje, že tyto rány ještě nejsou znamením konce, nýbrž vyznačují teprve začátek béd před zjevením Pána.

Jak zcela jinak znějí slova, obracející se ke Shromáždění: „*Aj, přijdu brzy. Drž pevně, co máš, aby žádný nevzal koruny tvé.*“ (Zj. 3,11; srv. s Řím. 13,11; Fil. 3,20; 4,5; Jak. 5,8) Pro nás je konec blízko (1. Pet. 4,7) a nečekáme na soudy, nýbrž na příchod našeho Pána, aby ty Svě odvedl domů.

Varování před pronásledováním (Marek 13,9-13)

(Srovnej s Mat. 10,17-22; Luk. 21,12-17.)

⁽⁹⁾Vy ale dejte pozor sami na sebe: Budou vás vydávat do syne- drií²¹⁸ a synagog²¹⁹; budete biti²²⁰ a stavěni před místodržící a krále kvůli mně, jim na svědectví; ⁽¹⁰⁾a všem národům musí být nejprve ká- záno evangelium. ⁽¹¹⁾A když vás tam povedou, aby vás vydávali, tu se

²¹⁸ Řecky *synedrion*: nejvyšší poradní shromáždění a nejvyšší soudní dvůr Židů, sklá- dající se z nejvyšších kněží, starších a zákoníků; také místní soud v jednotlivých městech (např. v Mat. 10,17).

²¹⁹ (Řecky) Místo shromažďování Židů k bohoslužbě, kde se konají modlitby, čtení Písma a výklad.

²²⁰ Nebo: „... vydávat synedriím a v synagogách budete biti.“

nestarejte předem, co byste měli mluvit, nýbrž cokoli vám v oné hodině bude dáno, to mluvte. Neboť ne vy jste ti mluvící, nýbrž Duch Svatý. ⁽¹²⁾A bratr bratra vydá na smrt a otec dítě; a děti se pozvednou proti rodičům a přivedou je k smrti. ⁽¹³⁾A budete ode všech nenáviděni pro mé jméno. Kdo ale vytrvá až do konce, ten bude zachráněn.

Pán Svě učedníky upozorňuje na bezprostřední nebezpečí pro ně samotné. Budou kvůli Pánu Ježíši poháněni před náboženské i světské autority. Všechno to mělo však těmto nepřátelům Krista a evangelia sloužit jako svědectví (v. 9). V prvních kapitolách Skutků nalézáme, že se tato předpověď Pána ukázala pravdivou už v době před zničením chrámu (viz Sk. 4,1-31; 5,17-41; 6,8-8,1; 12,1-17). Zároveň je znění těchto oznámení Pána drženo tak, že jsou bez dalšího použitelná na čas konce, a prakticky i na přítomnou dobu.

Matouš mluví o „evangeliiu království“, to znamená o zvěstování poselství přicházejícího Krále (Mat. 24,14). Zde se však mluví jen o „evangeliiu“ bez jakéhokoli dodatku (v. 10). Jak evangelium milosti, tak i evangelium království jsou v tom zahrnuty. U Marka tedy jednoznačně jde nejen o dobu konce, nýbrž i o službu učedníků jako svědků Krista během mnohem delšího období. To je potvrzeno tím, že právě tento oddíl má svou obdobu u Matouše ohledně vyslání dvanácti ke zvěstování dobrého poselství (Mat. 10,17-22). Tam vůbec nejde o dobu konce. Pán bezpochyby vyslovil tato varování při obou příležitostech.

Když budou učedníci voděni k odpovědnosti před soudy, neměli by se bát ani si dělat starosti, nýbrž prostě důvěřovat v Boha. On jim dá ta pravá slova, a to skrze Svěho Ducha Svatého (v. 11). V největší nouzi se směli o Něho opřít. Jaký obdivuhodný příslib! Toto zaslíbení Pána pro největší nouzi by však nemělo být používáno všeobecně na zvěstování Božího slova. Ten, kdo chce správně rozdělovat Boží slovo, aby druhé poučoval, se musí intenzívně zabývat Svatým písmem, aby pod vedením Ducha z tak nashromážděného pokladu mohli vynášet „nové i staré věci“ (Mat. 13,52; 2. Tim. 2.15). Když se v modlitbě a v opravdové závislosti stavíme pod toto vedení Ducha Svatého, může nám však On dát vždy ten správný oddíl Písma, ty správné myšlenky a vhodná slova, aby byla dosažena srdce a svědomí posluchačů.

Také následující předpovědi o nepřátelství ze strany nejbližších rodin-

ných příslušníků, bratrů, otců a dětí platí nejen pro dobu konce, nýbrž všeobecně pro všechny časy. V různých oblastech země to je dokonce dnes aktuální (v. 12). Nenávist proti Kristu a Jeho učedníkům je jedním ze znaků přítomného světa (v. 13). Pán na jiném místě říká: „*Jestliže vás svět nenávidí, vězte, že mne prvé než vás v nenávisti měl.*“ (Jan 15,18; srv. s 2. Tim. 3,12)

V budoucnosti se bude svět Kristu, přicházejícímu právoplatnému Králi světa, protivit nikdy nepoznaným způsobem. Ti, kteří Mu budou věrni, budou ode všech nenáviděni. Mnozí, kteří mají jen prázdné vyznání, zůstanou zpět a odpadnou, ale kdo vytrvá až do konce, bude zachráněn. Tato záchrana na „konci“ se nevztahuje na smrt, kterou mnoho věřících v budoucím soužení vytrpí pro svou víru, nýbrž na zjevení Krista. Pak všichni, kteří v oné těžké době vytrvají a přežijí, prožijí požehnání tisíciletého království na zemi. Ale nikoli vlastní snaha a vytrvání vedou k záchraně. Bůh zachraňuje vždy jen z milosti (Ef. 2,8; viz 1. Pet. 1,5). Jako v dopisech sedmi shromážděním jsou vítězi jen praví věřící, tak i zde. Ti, kteří jsou skrze Boží milost znovuzrození, od Něho také dostávají sílu k vytrvání až do konce, ať je to v nynější době milosti před příchodem Pána k uchvácení věřících, nebo v době soužení, ke které potom dojde před zjevením Pána.

Soužení (Marek 13,14-20)

(Srovnej s Mat. 24,15-22; Luk. 21,20-24.)

⁽¹⁴⁾Když ale uvidíte ohavnost zpuštění stát, kde by neměla – kdo to čte, dbej na to²²¹ – pak mají ti, kteří jsou v Judsku, uprchnout do hor; ⁽¹⁵⁾kdo ale je na střeše, nesestupuj do domu a nevcházej do něho, abys něco ze svého domu vzal; ⁽¹⁶⁾a kdo je na poli, nevracej se zpět²²², abys vzal svůj plášť. ⁽¹⁷⁾Běda ale těhotným a těm, které v oněch dnech kojí! ⁽¹⁸⁾Modlete se ale, aby k tomu nedošlo v zimě; ⁽¹⁹⁾neboť ony dny budou soužením, jaké nebylo od začátku stvoření, které Bůh stvořil, až do nynějška, ani opět nebude. ⁽²⁰⁾A kdyby Pán ty dny nezkrátil, nebylo by zachráněno žádné tělo; ale pro vyvolené, které vyvolil, zkrátil ty dny.

²²¹ Nebo: rozuměj.

²²² Doslova: k věcem vzadu.

Nyní Pán vede pozornost Svých učedníků k vyvrcholení doby konce, k „ohavnosti zpuštění“. Když je přitom přímo oslovuje „vy“, vyjadřuje tím, že se nemají připravovat na nějakou dlouhou dobu čekání. Tak je tomu také ve více podobenstvích: Služebníci, kteří dostávají úkol, jsou titíž, k nimž se Pán vrátí – ačkoli mezitím už uplynulo téměř dva tisíce let!

V knize Daniele je ohavnost zmíněna na třech různých místech:

- V kapitole 9,27: *„A kvůli ochraně ohavnosti přijde pustošitel...“* (přel.)
- V kapitole 11,31: *„odejmou také oběť ustavičnou, a postaví pustošící ohavnost.“*
- V kapitole 12,11: *„Od toho pak času, v němž odjata bude oběť ustavičná, a postavena pustošící ohavnost, bude dnů tisíc dvě stě a devadesát.“*

Ohavností nebo příšerností je něco, co si Bůh oškliví, protože to odporuje Jeho Bytosti a vůli, zvláště modlářství (srovnej s 5. M. 29,17; 2. Par. 15,8 „ohavnosti“, hebr. *schequzim*). A o modloslužbu v její nejhorší formě se jedná ve všech třech místech.

Daniel 9,27 jedná o posledním z celkem sedmdesáti „týdnů let“ (= 70 x 7 let). Poslední týden let odpovídá tedy období sedmi let, které bezprostředně předchází veřejnému zjevení Pána Ježíše. V této době bude chrám v Jeruzalémě opět postaven a „přicházející kníže“, vládce římské říše, uzavře smlouvu s židovským lidem. Ale po uplynutí první poloviny „týdne let“, tedy po třech a půl letech, bude pod jeho patronátem židovská obětní služba odstraněna a ve spolku s Antikristem bude zavedena hrozná modloslužba. To je asi míněno slovy „ochrana ohavnosti“. Avšak Bůh v Asyrském pošle „pustošitele“, který této ohavnosti učiní konec zničením chrámu. Zde použitý výraz „ochrana ohavnosti“ však neodpovídá slovům „ohavnost zpuštění“ v Marku 13,14.

Daniel 11 podává zprávu hlavně o různých králích, kteří po smrti řeckého krále Alexandra Velikého vládli nad územím, ke kterému patřila také země Izrael. Jeden z nich, Antiochus Epifanés, odstranil v roce 168 před Kristem židovskou chrámovou službu, zasvětil oltář zápalné oběti řeckému bohu Diovi a dal vystavit sochu tohoto boha. Všechno to je v Danielovi 11,31 shrnuto slovy: *„A vojska velká podle něho státi budou, a poškvrní svatyně a pevnosti; odejmou také oběť ustavičnou, a postaví pustošící ohavnost.“* Máme tedy před sebou mezitím již naplněné proroctví, které v době Pána Ježíše už bylo minulostí. Proto se nemohou Jeho slova vztahovat na ně.

V Danielovi 12,11, tom třetím místě, se rovněž mluví o „*pustošící ohavnosti*“. Toto místo odpovídá „*ohavnosti zpuštění*“ z Marka 13,14. Nalézáme se v posledních třech a půl letech sedmdesátého „týdne let“, jak to ukazuje výraz „*po uložení času, a uložných časech, i půl času*“ v Danielovi 12,7, který už v kapitole 7,25 charakterizuje vrchol vlády čtvrté, to znamená římské světové říše. Těchto tři a půl roku se znovu objevuje v knize Zjevení jako 1260 dnů (Zj. 11,3; 12,6), jako 42 měsíců (Zj. 11,2; 13,5) a jako čas, časy a půl času (Zj. 12,14), a to ve spojení se soužením židovského lidu a vládou římské říše. V těchto třech a půl letech zneužije vládce římské říše svou smlouvu s nevěřícími Židy pod vedením Antikrista k tomu, aby v chrámu odstranil ustavičnou oběť (Dan. 9,27; 12,11). Na konci této doby se zjeví Pán Ježíš a porazí jak hlavu římské říše, tak i Antikrista, falešného proroka. V Danielovi 12,11 jmenovaných 1290 (1260 + 30) dnů obsahují asi čas boje a vítězství nad těmito mocemi zla.

„*Ohavnost zpuštění*“, o které mluví Pán Ježíš, bude proto pravděpodobně Antikrist²²³, který se sám nechá oslavovat jako bůh, a možná také mluvící obraz římského vládce, kterému se potom všichni budou muset klanět (2. Tes. 2,4; Zj. 13,14.15). Marek píše, že ohavnost zpuštění stojí na místě, kde by neměla stát, zatím co Matouš zřetelněji říká: „*na místě svatém*“. Tím nemůže být míněno nic jiného než chrám v Jeruzalémě, znovu postavený v době Antikrista. Také ve Skutcích 21,28 je chrám označen jako svaté místo. Jako Pán Ježíš tehdejší chrám nazýval přes smutný stav Svého lidu „*domem mého Otce*“ (Jan 2,16), tak označuje chrám v době Antikrista za „*svaté místo*“. Vždyť je to místo, které Bůh sám jednou pro Sebe vyvolil (srv. s 1. Par. 21,18; 22,1).

Pán Ježíš připojuje ke Svým slovům poznámku: „*Kdo to čte, dbej na to /nebo: rozuměj tomu/.*“ Předem tedy viděl, že tu budou mnozí, kteří Jeho slovům nebudou správně rozumět. Kolik zmatku povstalo nedbáním na zásadu, „*že žádné proroctví Písma není vlastního výkladu*“ (2. Pet. 1,20 – přel.)! Proto budou ještě jednou zmíněny skutečnosti Svatého Písma, které jsou důležité pro porozumění našemu místu:

²²³ Slovo „ohavnost“ (řecky *bdelygma*) je neutrum /středního rodu/, k němu náležející participium (řecky *estêkota*, vlastně: „*stojící*“), je však maskulinum /mužského rodu/. To je velmi neobvyklé a ukazuje to na to, že se skutečně jedná o nějakou osobu.

1. V době křesťanství není na celé zemi žádné Bohem uznané „svaté místo“. Chrám v Jeruzalémě, který je takto označován, už přes 1900 let neexistuje, ale v době Antikrista bude opět postaven. Vztah k židovství je tedy zřejmý. Tím přicházíme k jednomu velmi důležitému kritériu pro porozumění mnoha prorockým místům v Bibli: Všude tam, kde je národ Židů jako takový v Písmu uznáván, se musí jednat o čas před nebo po době milosti. Neboť v nynější době není podle Božích myšlenek žádný rozdíl mezi Židy a národy. Všichni jsou od přirozenosti hříšníci, všichni se musejí obrátit k Pánu Ježíši a jsou jako věřící pokřtěni skrze Ducha v jedno tělo (Řím. 3,9; Sk. 20,21; 1. Kor. 12,13).
2. Z 2. Tesalonickým 2,1-12 vyplývá, že Antikrist vystoupí teprve po uchvácení věřících.
3. V Knihách Daniele a Zjevení jmenovaný čas tří a půl let nepatří ke křesťanskému období, nýbrž k času konce po uchvácení.

Doba Antikrista bude charakterizována hroznými pronásledováními, která postihnou zvláště věřící Židy, kteří čekají na Mesiáše (srv. se Zj. 13,15). Pán zde mluví jen o těch, kteří bydlí v Judsku, to znamená v bezprostředním sousedství Jeruzaléma, neboť ti budou tímto soužením zasaženi nejdříve a nejsilněji. Proto jsou vyzýváni, aby tak rychle, jak to bude možné, utekli do neschůdných hor, kde budou bezpečni před zlostí nepřítele. Zmínka o krajině Judska by měla každému čtenáři Bible ujasnit, že se zde jedná o Židy v čase konce a ne o křesťany v nynější době. Kdo se nalézá na střeše, nemá sestupovat do domu, aby ještě něco zachránil; a kdo je na poli, nemá se vracet kvůli nějakému potřebnému kusu oděvu (v. 14-16). Těhotenství a mateřství normálně představují pro vdanou ženu přes s tím spojené bolesti a těžkosti časy štěstí a radosti; potom budou představovat jen překážky pro rychlý útěk s jeho mnoha strádáními (v. 17). Proto Pán, pln slitování, myslí se Svým „běda“ na těhotné a kojící ženy v této těžké době. Kromě toho vyzývá učedníky, aby se modlili za to, aby k útěku nedošlo v zimě (v. 18). Deštěm a chladem vyznačující se zima v Izraeli je považována za velkou překážku při útěku do hor. Jak úchvatná je tato výzva k modlitbě! Bůh, který slyší modlitby (Žalm 65,3), nezavře ani v těchto dnech spravedlivého soudu Své ucho před těmi, kteří k Němu budou volat!

V 19. verši dává Pán Ježíš vysvětlení pro Svá varování: „..., *neboť ony dny budou soužením, jaké nebylo od začátku stvoření, které Bůh stvořil, až do nynějšíka, ani opět nebude.*“ Už Daniel je předpověděl: „*Toho času postaví*

se Michal, kníže veliké, kterýž zastává synů lidu tvého, a bude čas soužení, jakého nebylo, jak jest národ, až do toho času.“ (Dan. 12,1; srv. s Jer. 30,7) Toto soužení bude vycházet od Antikrista a od vládce římské říše a postihne ostatek, to znamená věřící židovského národa, když se nebudou chtít klanět obrazu šelmy a nebudou chtít přijmout její znamení na své čelo nebo na svou ruku (srv. se Zj. 13,15-17). Velké soužení, zmíněné ve Zjevení 7,14, naproti tomu označuje soudy, přicházející od Boha na bezbožné národy. Ačkoli je užit stejný výraz, je tu tedy podstatný rozdíl.

Toto soužení bude trvat jen určený čas, totiž nanejvýš tři a půl roku. To je asi míněno slovy Pána: „*A kdyby Pán ty dny nezkrátil, nebylo by zachráněno žádné tělo; ale pro vyvolené, které vyvolil, zkrátil ty dny.*“ (v. 20) Kdyby pronásledování trvalo déle, zahynuli by v něm i vyvolení! Avšak Bůh má slitování s těmi Svými. Vidíme zde, že nejen věřící nynější doby jsou vyvoleni, nýbrž také budoucí ostatek Izraele, který zůstane ochráněn v tom velkém soužení, aby potom na zemi prožíval požehnání tisíciletého království. Jen o křesťanech však Boží slovo říká, že jsou vyvoleni v Kristu před založením světa (Ef. 1,4).

Falešní Kristové (Marek 13,21-23)

(Srovnej s Mat. 24,23-25.)

⁽²¹⁾A pak, když vám někdo řekne: „Hle, zde je Kristus! Hle, tam!“, tu tomu nevěřte. ⁽²²⁾Neboť povstanou falešní Kristové a falešní proroci a budou činit²²⁴ znamení a divy, aby, pokud by to bylo možné, svedli vyvolené. ⁽²³⁾Vy ale dejte pozor! [Hle,] předpověděl jsem vám všechno.

Kromě Antikrista, který je také nazván falešným prorokem (Zj. 19,20), vystoupí v oné době ještě jiné osoby, které si budou říkat Kristus nebo prorok (v. 21-23). Nesou stejné znaky jako ten velký židovský svůdce, kterého se přidrží masa lidu, ale vystupují zjevně s úmyslem svést také vyvolené, kteří prohlédli osobu Antikrista a utíkají před ním. Také tyto ďáblové nástroje, které si říkají „Kristus“, konají znamení a divy lži. Před těmito svůdci Pán varoval už v 6. verši, a činí to zde s velkým důrazem ještě jednou.

Slovo z úst Krista, toho věrného Proroka – to znamená: Boží slovo – je

²²⁴ Doslova: dávat.

za všech časů, také v přítomné době, jediným spolehlivým vůdcem. Bůh nám v něm sdělil vše, co my a ti Jeho v každé době musíme vědět. Kdo na to dbá, je poučován, aby byl věrný. Bude od Boha ochráněn a jistě dosáhne zaslíbeného cíle.

Zjevení Krista (Marek 13,24-27)

(Srovnej s Mat. 24,29-31; Luk. 21,25-28.)

(²⁴)Ale v oněch dnech, po onom soužení, se slunce zatmí a měsíc nedá svůj svít, (²⁵)a hvězdy budou padat z nebe, a síly v nebesích budou otřeseny. (²⁶)A potom uvidí Syna člověka přicházet v oblacích s velkou mocí a slávou. (²⁷)A potom vyšle anděly, a shromáždí své vyvolené od čtyř větrů, od konce země až ke konci nebe.

V nyní následujících verších popisuje Pán bližší okolnosti Svého příchodu ve slávě a k soudu. Už proroci Starého zákona předpovídali pro den Páně, který začne zjevením Syna člověka, mocné otřesy nebeských těles (srv. s Iz. 13,9.10; Joelem 3,3.4/2,30.31/; 4,15 /3,15/).

Pravděpodobně se zde nemluví o viditelných nebeských tělesech, nýbrž o symbolech velkých – možná náboženských – moci. Slunce je v Bibli často obrazem nejvyšší moci ve stvoření. Na mnoha místech je ve spojení se slávou Pána Ježíše jako Syna člověka (Mal. 4,2; Zj. 1,16). To zde přirozeně není míněno, neboť On se přece krátce nato sám zjeví jako „Slunce spravedlnosti“. Zde se tedy musí u slunce, měsíce a hvězd jednat o moci ve stvoření. Přitom je třeba pohlížet na měsíc, který přece dostává své světlo od slunce, jako na obraz odvozené moci, a na hvězdy jako na obrazy podřízených mocí (v. 24; srv. s 1. M. 37,9; Jer. 31,35). Tyto moci ve stvoření v okamžiku zjevení Pána Ježíše zcela ztratí svůj charakter nositelů a šířitelů božského světla. Budou jako slunce bez lesku, měsíc bez svitu a hvězdy, které ztratily své místo na obloze.

Otřesení „sil v nebesích“ (v. 25) by mohlo ukazovat na skutečnost, že Satan bude svržen z nebe (Zj. 12,7-12). Už prorok Ageus mluví o otřesení nejen země, nýbrž také nebe skrze Boží moc (Ag. 2,6). Tato slova jsou citována v Židům 12,26, aby ukázala, že existují také neotřesitelné věci, které se nalézají mimo stvoření a jsou podílem věřících.

„A potom uvidí Syna člověka přicházet v oblacích s velkou mocí a slávou.“ (v. 26) Tato slova potvrzují, že se nemůže jednat o nyní věřícími očekávané uchvácení, nýbrž jen o pozdější zjevení Pána.

Předně mluví o tom, že přijde pro všechny viditelně. O tom při uchvácení není řeč. Když vezme ty Své k sobě, nesestoupí na zem, neboť věřící se s Ním setkají v oblacích (Jan 14,3; 1. Tes. 4,16.17). Oblaky, které při uchvácení dění spíše skrývají, jsou při Jeho zjevení naproti tomu do jisté míry povozem, na kterém On přijde pro všechny lidi viditelně. Když o tom Jan na začátku Knihy Zjevení mluví, říká výslovně: „*Hle, přichází s oblaky a uží jej každé oko, i ti, kteří jej probodli.*“ (Zj. 1,7) Hned potom je řečeno, že Pán přijde „*s velkou mocí a slávou*“. Jaký mocný okamžik, jaké „*znamení*“ to bude pro lidi, když uvidí toho opovrhovaného Ježíše z Nazareta jako od Boha oslaveného Člověka v nepopsatelném lesku sestupovat z nebe, a to v doprovodu andělů a všech svatých, které předtím vzal k sobě (Mat. 25,31; 1. Tes. 3,13)!

Kromě toho se zde Pán Ježíš nazývá „*Synem člověka*“. Tak se často sám označuje, když mluví o Svém ponížení jako člověk během Svého pozemského života. Na druhé straně vidíme v tomto jménu také budoucí naplnění rady Boha, podle jehož vůle Syn člověka zjeví všemnu moc a slávu během Svého tisíciletého panování. Už v 8. Žalmu je tak prorocky nazván: „*Co jest člověk, že jsi naň pamětliv, a syn člověka, že jej navštívuješ? Nebo učinil jsi ho málo menšího andělů, slávou a ctí korunoval jsi jej. Pánem jsi ho učinil nad dílem rukou svých, všecko jsi podložil pod nohy jeho.*“ (Žalm 8,5-7; srv. s Dan. 7,13) Ve Svém vztahu ke Shromáždění (Církvi) však nikdy tak nazván není. Je její Hlavou a Pánem každého jednotlivého věřícího.

„*A potom vyšle anděly, a shromáždí své vyvolené od čtyř větrů, od konce země až ke konci nebe.*“ (v. 27). Zde Pán popisuje činnost shromáždění všech Svých vyvolených. O těch mluvil už ve verších 20 a 22. Jsou to vyvolení Jeho pozemského lidu Izraele, kteří, na rozdíl k vyvoleným nynější doby milosti, jsou určeni k tomu, aby prožívali a užívali požehnání a radost tisíciletého království na zemi (srv. s Iz. 65,9.22). Ne všichni věřící Židé se pak budou nalézat už v zemi Izrael. Budou proto shromážděni Jím vyslanými anděly ze všech stran země a přivedeni tam. K tomu patří zvláště těch deset pokolení.

Fíkovník (Marek 13,28-32)

(Srv s Mat. 24,32-36; Luk. 21,29-33.)

(28)Od fíkovníku ale se učte podobenství: Když jeho větev už změkne a vyhájí listy, poznáváte, že léto je blízko. (29)Rovněž tak i vy, když vidíte, že se toto děje, vězte, že to²²⁵ je blízko u dveří. (30)Vpravdě, pravím vám: Toto pokolení nepomine, dokud se toto všechno nestane. (31)Nebe a země pominou, moje slova ale nepominou. (32)O onom dni ale nebo hodině nikdo neví, ani andělé v nebi ani Syn, nýbrž jen Otec.

Fíkovník je zde bezpochyby symbolickým označením židovského lidu. V Ozeáši 9,10 Bůh říká: „*Jako hrozny na poušti nalezl jsem byl Izraele, jako ranní fíky ... popatřil jsem na otce vaše.*“ A v Joelovi 1, kde musí naříkat, že Jeho země byla navštívena mocným národem, čteme v 7. verši: „*Přivedl vinné kmeny mé v pustinu, a fíkoví mé na zkázu.*“ Také Pán Ježíš používá v Lukáši 13,6-9 obraz fíkovníku pro nevěřící židovský lid, který zakusil službu Syna člověka, a přece viděn jako celek, zůstal neplodný. V Marku 11,14 vyslovuje rozsudek nad fíkovníkem, který nenese ovoce – je to rovněž obraz izraelského lidu pod zákonem.

Tak jako fíkovník ohlašuje „změknutím“ svých větví a pučícími listy nastupující léto, tak mají také jmenované události být Kristovými učedníky rozeznávány jako znamení času: „*Rovněž tak i vy, když vidíte, že se toto děje, vězte, že to je blízko u dveří.*“ (v. 29) Všimněme si, že ještě není řeč o ovoci! Pro národ Židů je rozeznávacím znamením obzvláště pronásledování věřícího ostatku (v. 9), vystavení ohavnosti zpuštění v chrámu (v. 14) a vystoupení falešných proroků (verše 6 a 22).

Předtím se lid musí přirozeně opět nalézat v zemi, ze které byl po zkažení chrámu v roce 70 po Kristu vyhnán. Zřízení židovského státu v izraelské zemi se v naší době už stalo historií. Národní probuzení lidu nesmíme však zaměňovat s ještě budoucím duchovním procitnutím, které najde své vyjádření ve věřícím očekávání Mesiáše.

Když zde Pán učedníky opět oslovuje přímým „vy“, pak to nikterak neznamená, že oni sami toto vše spolu prožijí. Také ve 14. verši tak mluvil, a my si vzpomeneme na to, že ve Svě řeči o času konce líčí historii Izraele až ke Svému viditelnému návratu, přičemž doba, ve které budou Židé vyhnáni ze země, je přeskočena. Tak oslovuje v tomto oddílu stále znovu Svě učedníky, a přece přitom má na mysli věřící část židovského lidu v budoucnosti.

²²⁵ Nebo: *on*.

Jeho následující slova dávají pro to vysvětlení: „*Vpravdě, pravím vám: Toto pokolení nepomine, dokud se toto všechno nestane.*“ (v. 30) Slovo „pokolení“ zde nemá význam „generace“, nýbrž označuje Židy, kteří, viděni jako celek, budou před zjevením Pána stejně tak nevěřící jako tehdy (srv. s 5. M. 32,5.20). Všechno, co jim je ohlášeno, se s jistotou naplní. Pokolení nevěřících Židů bude ještě existovat, když se všechny tyto předpovědi stanou.

Ale Jeho slova sahají daleko za to: „*Nebe a země pominou, moje slova ale nepomnou.*“ (v. 31) Zde stojí od Svého lidu zavržený Mesiáš, opovržený Syn člověka, a mluví slova, která Ho prokazují jako věčného Boha. Výroky slavných lidí mohou přetrvat generace, ale jednou se i ony dostanou v zapomnutí. Avšak slova Syna Božího zůstanou na věčnost tak jako On sám. Po tisíciletém království „*nebesa pominou s mocným rachotem, prvky se rozpustí v žáru a země a díla na ní budou spáleny*“ (2. Petra 3,10). Ne tak slova našeho Pána. Ta nejenže se naplní, nýbrž ve věčnosti budou svědčit o tom, že jsou pravda, tak jako On je pravda.

„*O onom dni ale nebo hodině nikdo neví, ani andělé v nebi ani Syn, nýbrž jen Otec.*“ (v. 32) Otec položil do Své moci tento okamžik, ve kterém se Pán Ježíš zjeví jako oslavený Syn člověka, aby nastoupil Svou vládu nad tisíciletým královstvím (Sk. 1,7). Andělé, „*vykonávající orgány*“ při soudech a při shromažďování vyvolených, jakkoli vysoko stojí ve stvoření, nejsou vševědoucí a neznají tento čas. Na rozdíl od Matouše zde Pán ještě připojuje, že ani On sám ho nezná. Ačkoli nikdy nepřestal být věčným, vševědoucím Božím Synem, přece se jako pravý Boží Služebník ponížil tak hluboko, že dokonce jako člověk mohl růst v moudrosti a velikosti (Luk. 2,52) a v tomto ponížení mohl vše přenechat Otci. Jeho slova: „*Neboť služebník neví, co by činil pán jeho*“ platí v tomto směru na Něho samého – tak dokonalé bylo ponížení Pána jako Služebníka (Jan 15,15)!²²⁶

Neukazují nám tato Pánova slova, jak pošetilé a nesmyslné je chtít vy počítat okamžik zjevení Krista nebo také uchvácení věřících? Když se jedná o očekávání Shromáždění (Církve), neexistuje žádná událost nebo znamení, které by musely předcházet jeho uchvácení. Skutečnost, že nyní uplynulo téměř 2000 let od díla vykoupění na kříži Golgoty, pro nás znamená jen to, že nyní tím horlivěji máme čekat na příchod našeho Pána! Avšak jak to ve

²²⁶ Ani Matouš ani Lukáš se zde nezmiňují o „Synu“. Marek to ale činí, aby vyzdvihl Kristův charakter jako Služebníka Páně.

skutečnosti vypadá?

Vzhledem k Jeho zjevení, o kterém tu přece je řeč, jsou sice jmenována různá znamení, která se však ukážou teprve tehdy, když věřící nynější doby budou vzati. Po zřízení „ohavnosti zpuštění“ to bude trvat ještě tři a půl roku do zjevení Syna člověka, ale ani tento čas nemůže být vypočítán přesně.

Bděte a modlete se! (Marek 13,33-37)

(Srovnej s Mat. 24,45-51; 25,13-15)

⁽³³⁾Dávejte pozor, bděte [a modlete se]; neboť nevíte, kdy ten čas je. ⁽³⁴⁾Jako člověk, který vycestoval ze země, opustil svůj dům a svým služebníkům²²⁷ dal moc²²⁸, jednomu každému jeho dílo, a vrátnému nařídil, aby bděl. ⁽³⁵⁾Bděte tedy, neboť nevíte, kdy Pán domu přijde, večer nebo o půlnoci nebo když kohouti kokrhají nebo časně ráno; ⁽³⁶⁾aby, když náhle přijde, vás nenalezl spící. ⁽³⁷⁾Co ale vám říkám, říkám všem: Bděte!

Vzhledem k příchodu Pána – ať to je k uchvácení těch Jeho, nebo ke zřízení království – platí slova: „Dávejte pozor, bděte a modlete se.“ (v. 33) Jen tehdy jsme v tom stavu, ve kterém si Pán přeje zastihnout při Svém návratu Své služebníky. Srovnává se zde s člověkem, který opouští svůj dům a cestuje ze země. Tím naznačuje, že po Své smrti a Svém vzkříšení vystoupí do nebe.

„Domem“ je míněn okruh, ve kterém je uznávána autorita pána domu. Tam zanechává své otroky a dává každému jeho práci, jeho úkol a k tomu plnou moc. To je obraz úkolu všech věřících během nepřítomnosti Pána Ježíše.

Kromě toho pán domu přikazuje vrátnému, aby až do jeho návratu bděl. „Vrátný“ představuje ty věřící, kteří očekávají Pána Ježíše, to znamená v základu vzato také všechny věřící. Napomenutí k bdělosti se týká jich všech, ať nyní, nebo v budoucnosti, ať ve vztahu k uchvácení nebo ke zjevení Krista. Ten, kdo tak bdí, se ve svém srdci zaměstnává Pánem Ježíšem a ne světem. Kdo bdí, také není ospalý a lenivý. Nechce zklamat důvěru svého Pána, nýbrž

---

²²⁷ Řecky: *doulos*: nevolník, služebník, také se překládá jako „otrok“.

²²⁸ Řecky: *exousia*: svoboda, právo a schopnost jednat a rozhodovat.

---

být poslušný Jeho příkazu: „*Bděte!*“

I v tomto oddílu Pán Ježíš znovu poukazuje na to, že může přijít v kterékoli době a zcela nepředvídaně (v. 35). Jako už ve verši 32, připomíná nepředvídatelnost Svého příchodu. Proto to čtyřnásobné napomenutí k bdělosti (v. 33.34.35.37).

Také závěr této kapitoly nám tedy opět ukazuje typické směřování evangelisty Marka, který nejen líčí Pána jako pravého Služebníka, nýbrž také Jeho učedníky, věřící, jako Jeho služebníky, kteří jsou během Jeho nepřítomnosti pro Něho činní a čekají na Něho. Matouš v kapitolách 24-25 podává tři podobenství Pána: jedno o věrném nebo zlém služebníkovi, kterého pán během své nepřítomnosti ustanovuje nad čeledí (Mat. 24,45-51), jedno o deseti pannách, které mají očekávat ženicha (Mat. 25,1-13), a jedno o talen- tech, které pán dává služebníkům až do svého návratu (Mat. 25,14-30). U Marka končí řeč Pána Ježíše krátkým podobenstvím o služebnících, kteří mají konat svou práci, a o vrátném, který má bdít, zatím co pán domu je nepřítomný.

KAPITOLA 14

14. kapitolou začíná poslední část Evangelia, naplnění Kristovy služby na zemi. Ve světě, který je vůči Němu nepřátelský, to mohlo znamenat jen jedno: utrpení. V tomto posledním oddílu nalézáme proto konečné zavržení, smrt a vzkříšení Pána Ježíše, jakož i Jeho příkaz, daný apoštolům, aby kázali evangelium celému stvoření. Tak jako evangelista Lukáš, zmiňuje se i Marek na závěr o nanebevstoupení Pána, které Matouš a Jan přímo nepopisují. Bylo by chybné z toho konstruovat nějaký protiklad nebo rozpor, neboť ačkoli oba posledně jmenovaní evangelisté nepodávají zprávu o nanebevstoupení Pána, v průběhu svého líčení se tu a tam o něm zmiňují (viz Mat. 26,64; Jan 20,17).

Porada o zabití Pána Ježíše (Marek 14,1.2)

(Srovnej s Mat. 26,1-5; Luk. 22,1-6.)

(1)Po dvou dnech ale byl Fáze²²⁹ a svátek nekvašených chlebů²³⁰. A nejvyšší kněží a učení v Písmu hledali, jak by ho se Istí mohli uchopit a zabít; (2)neboť řekli: Ne ve svátek, aby nevzniklo pobouření lidu.

Fáze a svátek nekvašených chlebů připomínaly osvobození Izraele od Božího soudu nad Egyptem (2. M. 12). Z Božího slova víme, že to jsou předobrazy Kristovy oběti a praktického zjevování nového života u těch, kteří v Něho věří. Tak to vysvětluje Svaté písmo samo: „*Neboť také náš Fáze, Kristus, byl zabit. Proto držíme svátek, ne se starým kvasem, ani s kvasem zlomy a špatnosti, nýbrž s nekvašeným čistoty a pravdy.*“ (1. Kor. 5,7.8)

Fáze byl první ze sedmi Hospodinových svátků: „*Tento měsíc počátek měsíců vám bude; první vám bude mezi měsíci ročními.*“ (2. M. 12,2; srovnej s 3. M. 23) Kromě toho to byl jeden ze tří svátků, k nimž měli Izraelité přicházet do Jeruzaléma. „*Třikrát v roce postaví se každý pohlaví mužského*

²²⁹ Hebr. *pessach*; řecky *pascha*: vlastně „přejítí, pominutí“, jméno prvního Hospodinova svátku, který byl slaven v upomínku na zabití prvorozených v Egyptě a na vyjití Izraelitů z Egypta (2. M. 12; 3. M. 23,5). V kralickém překladu podáno jako Fáze.

²³⁰ Doslova: *Fáze a Nekvašené.*

před Hospodinem, Bohem tvým, na místě, které by vyvolil. Na slavnost přesnic, na slavnost týdnů a na slavnost stanů.“ (5. M. 16,16) Přesně v jeden svátek Fáze se předobraz naplnil. Kristus, Boží Beránek, za nás zemřel jako pravý Fáze.

„*Jeho hodina*“ se nyní stále více přibližovala (Jan 13,1). Byla to zároveň „*hodina*“ Jeho nepřátel a „*moc temnosti*“ (Luk. 22,53). Farizeové sice už velmi brzy pojali plán, že Ho zabijí; později se k nim připojili také nejvyšší kněží a učení v Písmu (Marek 3,6; 11,18; 12,12). Ale nebylo jim možné Jej zajmout, dokud to Bůh nedopustil. V Nazaretu Pán jednou prostě prošel jejich středem pryč, když Ho chtěli svrhnout z hory (Luk. 4,30). Při svátku stánků v Jeruzalémě se farizeji a nejvyššími kněžími poslaní služebníci vrátili s nepořízenou. Na otázku těch, kteří jim ten úkol dali, odpověděli: „*Nikdy žádný člověk tak nemluvil jako tento člověk.*“ (Jan 7,32.45.46)

Ale teď se vše změnilo. Bylo to, jako kdyby Bůh otevřel závoru, kterou bylo zlo až do té doby zadržováno. Jeho nepřátelé – zde nejvyšší kněží a učení v Písmu – znovu přemýšleli, jak by Ho mohli zajmout, ale „*se lstí*“. Zároveň se báli reakce lidu. Ještě před několika málo dny vítal velký zástup Pána Ježíše při Jeho vjezdu do Jeruzaléma jako Krále Izraele s plesáním (Marek 11,1-10). Proto se chtěli pokud možno vyhnout tomu, aby Ho zajali ve svátek Fáze, protože pak bude město Jeruzalém plné poutníků, kteří se tam shromáždili ke slavení svátku. Nějaký rozruch by se jim – také vzhledem k římské okupační moci – vůbec nehodil (srv. s Luk. 23,19). Ale Boží úmysl byl jiný: Jeho Syn se právě v tento svátek Izraele měl stát pravým Beránkem Fáze!

Pomazání Pána Ježíše v Betánii (Marek 14,3-9)

(Srovnej s Mat. 26,6-13; Janem 12,1-8.)

⁽³⁾*A když byl v Betánii, v domě Šimona malomocného, přišla, když ležel u stolu, jedna žena, která měla alabastrovou lahvičku s olejem pomazání z pravého, velmi drahého nardu. Rozbila alabastrovou lahvičku a vylila ho na jeho hlavu. ⁽⁴⁾Někteří ale sami u sebe byli plni nevole [a řekli]: K čemu se stalo toto plýtvání olejem pomazání? ⁽⁵⁾Neboť tento olej by mohl být prodán za více než za tři sta denárů a být dáno chudým. A vzpouzeli se proti ní. ⁽⁶⁾Ježíš ale řekl: Nechte ji; co jí děláte těžkosti? Učinila při mně dobrý skutek; ⁽⁷⁾neboť chudé máte u sebe*

*vždy, a když chcete, můžete jim dělat dobře; mne ale nemáte vždycky.
 (8) Ona udělala, co mohla; předem pomazala mé tělo k pohřbu. (9) Ale vpravdě pravím vám: Kdekoli bude evangelium kázáno v celém světě, bude se mluvit také o tom, co tato učinila, na její památku.*

Poslední dny před Svým výkupným dílem strávil Pán Ježíš v Jeruzalémě a kázal tam v chrámu. V těchto šesti dnech se večer vracel do Betanie (Jan 12,1; srv. s Mat. 21,17 a Markem 11,19). Asi nechybujeme, když máme za to, že tam přenocoval u sourozenců Marty, Marie a Lazara.

V Betanii Mu je nyní připravena hostina. Bylo krátce před Fáze – ale spíše šest než dva dny předtím, i když se to verš 1 zdá naznačovat. Ve třech synoptických Evangeliích je Marek sice ten, který nejpřesněji sleduje chronologii, ale právě že ne vždy. V tomto případě se časový údaj šesti dnů u Jana (kap. 12,1) sice vztahuje nejprve na příchod Pána Ježíše do Betanie, odkud každý den chodil do Jeruzaléma a kam se večer vracel (Marek 11,11.12.19); ale zdá se, že udává i čas hostiny. Je totiž nápadné, že v Matouši 26,6 není popis jídla uveden u něho tak častým slovem „potom“ nebo „tu, tehdy“ (řecky *tote* s 89 výskyty), nýbrž všeobecným výrazem: „*Když ale byl Ježíš v Betanii...*“ Stejně tak nepoužívá Marek 14,3 ono pro něho charakteristické příslovce „ihned“ (řecky *euthys/eutheōs* se 43 výskyty). Časový údaj dva dny u Marka se proto asi nevztahuje na čas hostiny, nýbrž na oznámení smrti Pána a na odpovídající poradu vůdců lidu. Chronologická přesnost Jana vyplývá také z kapitoly 12,12, kde „následujícího dne“, to znamená dne po tom jídle, je popsán vjezd Pána do Jeruzaléma, o kterém Matouš a Marek podávají zprávu před pomazáním (Mat. 21,1-11; Marek 11,1-11). Matouš a Marek tematicky posouvají jídlo v Betanii k domluvě zrádce Jidáše s nejvyššími kněžími proto, že vážná výtka Pána během jídla (srv. s Janem 12,4-8) dala Jidášovi poslední popud k jeho hroznému činu.

Jídlo se nekonalo v domě těch tří sourozenců, Marty, Marie a Lazara z Betanie, nýbrž v domě muže jménem Šimon, který je od Matouše a Marka nazýván „malomocný“. Byl to někdo uzdravený! Kdyby ještě byl malomocný, nesměl by takové pozvání vyslovit, neboť malomocní v Izraeli museli zůstat „vně tábora“ (viz 3. M. 13,45.46). Nyní ale mohl směle Toho, který jej asi od jeho malomocenství – obrazu hříchu – uzdravil a zachránil, pozvat

k hostině (v. 3)²³¹. Ti tři sourozenci Marta, Maria a Lazar byli pozváni spolu s Ním (Jan 12,2.3).

V průběhu této návštěvy nyní přichází Marie – její jméno se dovídáme jen v Janu 12 – s alabastrovou lahvičkou oleje pomazání z „pravého, velmi vzácného nardu“ k Pánu Ježíši. Rozlamuje nádobku, která potom už nemůže být použita, vylévá asi také všechnen obsah a pomazuje jím Jeho hlavu. To, že se Jan zmiňuje o pomazání Jeho nohou, není s tím v rozporu, nýbrž doplňuje tuto zprávu. Marie učinila obojí. Avšak v Evangeliu podle Marka vyjadřuje uznání Jeho práv, zatím co Jan, který vidí Pána jako věčného Božího Syna, popisuje, jak Marie s klaněním pomazuje Jeho nohy. Jak u Marka, tak také u Matouše mluví Pán Ježíš o pomazání Svého „těla“ (v. 8; Mat. 26,12).

Marie měla asi nejhlubší porozumění o Osobě svého Pána, u jehož nohou seděla, když Marta „byla zaměstnaná mnohým sloužením“ (Luk. 10,38-42). Tak Mu zde přinesla, zjevně v předtuše toho, co mělo jejího milovaného Pána už tak brzy postihnout, vzácné vyjádření svého ocenění.

Nejen Jidáš, jak se Jan zmiňuje, nýbrž více z Jeho učedníků, ne-li všichni, kteří viděli tento v jejich očích podivný výjev, bylo jato nevolí nad „tímto plýtváním“ (v. 4). Stále ještě čekali na to, že jejich Pán konečně uplatní Svou královskou hodnost a přidělí jim odpovídající čestná místa. Také neměli nejmenší porozumění pro uctívání, ano klanění, které bylo vyjádřeno v tomto konání té ženy. Domnívali se, že myslí prakticky a rozumně, když spočítali, kolik nouze by mohlo být zmírněno peněžní protihodnotou tohoto vzácného oleje pomazání. Markem a Janem zmíněných 300 denárů odpovídá mzdě za stejný počet dnů, to znamená, že představuje asi roční příjem dělníka v tehdejší době a prostředí (v. 5; srv. s Mat. 20,2). Vskutku nemalá suma! Ale může být pro Pána Ježíše něco příliš cenného? Můžeme své ocenění Jeho přehnat? Nikdy by neměly být Boží děti odsuzovány, když dělají něco z lásky k Pánu a k Jeho cti – i když se to může jevit jakkoli zvláštní nebo udivující. Jen Pán sám může správně posoudit srdce lidí (srv. s 1. Kor. 4,5).

Nezaznívá ze slov učedníků také už něco z dnes tak rozšířeného neporozumění pravému velebení Boha, našeho Otce, v duchu a pravdě (Jan

²³¹ Šimona malomocného nelze zaměňovat s Šimonem farizeem v Lukáš 7,36-50. K tamní události došlo 1. mnohem dříve, 2. v Galileji, 3. onen Šimon byl farizeus a 4. ta neznámá žena byla velká hříšnice.

4,23.24)? Nedomnívají se lidé často, že zvěstování evangelia a konání dobrého jsou důležitější než klanění se Bohu, Otcí? Kéž bychom se více podobali Marii, která v těchto chvílích nebyla zaměstnána ani sebou, ani těžkostmi druhých, nýbrž Tím, který ji miloval a kterého i ona milovala!

Pán pak také bere napadenou ženu laskavým způsobem do Své ochrany. Ona nejen vyvolila „dobrý díl“, který od ní nemohl být odejmut, nýbrž nyní také při Něm vykonala „dobrý skutek“, který nikdy nebude zapomenut (v. 6-8; Luk. 10,42). V přítomné situaci je ona tou jedinou, která Pánu Ježíši rozumí, a On je opět ten jediný, kdo rozumí jí! Připomíná učedníkům to, že On, na rozdíl od chudých, na které oni mysleli, od nich bude brzy vzat a už pro Něho nebudou moci nic učinit. Také ženy, které časně ráno v den vzkříšení přišly k Jeho hrobu, aby Ho nabalzamovaly, přišly pozdě! Marie našla více svým cítěním než svým rozumem správný okamžik, aby jako jediná svému Pánu prokázala tuto čest před Jeho smrtí. Její oddaná obětavost bude podle Jeho slov zmiňována na celém světě, kdekoli bude zvěstováno evangelium Boží zachraňující milosti v Kristu (v. 9).

Zrádce Judas (Marek 14,10.11)

(Srovnej s Mat. 26,14-16; Luk. 22,3-6.)

⁽¹⁰⁾A Judas Iškariotský, jeden ze dvanácti, šel k nejvyšším kněžím, aby jim ho vydal. ⁽¹¹⁾Oni se ale zaradovali, když to slyšeli, a slíbili dát mu peníze. A on hledal, jak by ho mohl v příhodný čas vydat.

Kdykoli je jmenován Judas, zrádce Pána Ježíše, je také zmíněno to, že Ho zradil. Tento muž, o kterém Pán Ježíš říká, že by bylo lepší, kdyby se nikdy nenarodil, je jedinečná, hrozná, nevysvětlitelně zlá postava ve Svatém písmu. Je nazván „syn zatracení“, stejně jako Antikrist (Jan 17,12; 2. Tes. 2,3). Nepřátelství a nenávisť proti Božímu Synu jsou společné oběma. Pán Judase vyvolil s ostatními apoštoly, po celou dobu ho snášel, a tím mu také prokázal Boží milost. Judas měl podle toho stejnou možnost k víře jako všichni ostatní učedníci. Přesto zradil svého Pána. Judas je jediný z apoštolů, který věčně zahynul (Jan 17,12).

V Žalmech nalézáme některá místa, která mluví prorocky o pocitech našeho Pána vzhledem k Jeho zrádci: „*Dokonce muž mého pokoje [tj. můj přítel], jemuž jsem se důvěřoval, který jedl můj chléb, proti mně pozdvihl patu.*“ – „*Neboť ne nějaký nepřítel to je, který mne tupí, jinak bych to snesl; ne ten,*

který mne nenávidí, to je, který se proti mně vychloubal, jinak bych se před ním ukryl; nýbrž ty, člověče jako já, můj přítel, můj důvěrník; kteří jsme spolu měli důvěrné jednání, do domu Božího jsme chodili se zástupem.“ (Žalm 41,10; 55,13-15)

Tento muž nyní šel k nejvyšším kněžím²³², aby jim Pána vydal. Nejvyšší kněží byli v čele synedria, v tehdejší době nejvyššího poradního shromáždění a zároveň nejvyššího soudního dvora Židů. Nehledíme-li na římskou okupační moc, vlastnili nejvyšší kněží nejvyšší autoritu uvnitř židovského národa.

Zda Judasovi šlo jen o peníze, nevíme. Byl však mezi apoštoly už známý jako chtivý peněz (Jan 12,6). Na rozdíl od Marka vyplývá z Matouše 26,15 jasně, že to byl Judas, kdo položil otázku ohledně zrádcovské odměny. Nejvyšší kněží na ni radostně odpověděli k jeho spokojenosti. Také výše odměny, třicet stříbrných, je zmíněna jen Matoušem. Třicet šekelů stříbra obnášela pokuta, která musela být zaplácena, když v Izraeli vůl potrkal nějakého služebníka nebo služebnici, takže zemřel (2. M. 21,32). V Zachariáši 11,13 mluví Bůh prorocky o třiceti šekelech stříbra jako o „*slavné ceně, jíž jsem od nich byl oceněn*“! Jakou cenu nepřátelé přičítali Pánu světa!

Nyní musel být ještě vyčkáván v jejich očích příznivý okamžik, aby byl ten hanebný čin proveden. Tento okamžik však nebyl stanoven jimi, nýbrž „*z uložené rady a předzvědění Božího*“ (viz Sk. 2,23).

Příprava jedení Fáze /paschy/ (Marek 14,12-16)

(Srovnej s Mat. 26,17-19; Luk. 22,7-13.)

(12)A v první den nekvašených chlebů, kdy zabíjeli Fáze, učedníci mu říkají: Kam chceš, abychom šli a připravili, abys mohl jíst Fáze? (13)A on posílá dva ze svých učedníků a říká jim: Jděte do města, a potká vás člověk, který nese džbán vody; jděte za ním, (14)a kamkoli on vejde, povězte pánu domu: Učitel říká: Kde je můj hostinský pokoj, kde mohu se svými učedníky jíst Fáze? (15)A tento vám ukáže velkou horní místnost, vypořstovanou a připravenou; a tam pro nás připravte. (16)A

²³² Tj. k rodinným příslušníkům rodiny nejvyššího kněze, ve které se úřad nejvyššího kněze v tehdejší době každý rok vyměňoval (Jan 11,49). Vždy byl jen jeden úřadující nejvyšší kněz.

jeho učedníci odešli a přišli do města a našli, jak jim řekl; a připravili Fáze.

Svátek nekvašených chlebů, který trval sedm dní, začínal čtrnáctým dnem měsíce Abib nebo Nisan, prvního měsíce „náboženského“ roku, svátkem Fáze /paschou/ (2. M. 12,1-20). Oba svátky vycházejí z desáté rány v Egyptě a následného vyjití izraelského lidu z Egypta. Krev beránka Fáze zachránila Izraelity před Božím soudem nad prvorozenými v Egyptě. Zabitý beránek je předobrazem na Pána Ježíše, který za nás dal Svůj život a Svou krev. Téhož dne musel být z domů Izraelitů odstraněn všechen kvas, neboť v následujících sedmi dnech směl být jeden jen nekvašený chléb. Kvas je ve Svatém písmu vždy obrazem trpěného zla, které vskrytu vykonává svůj kazící vliv na duchovní život. V 1. Korintským 5,6-8 k tomu čteme: *„Zdali nevíte, že trochu kvasu prokvasí všechno těsto? Vymetěte ten starý kvas, abyste byli nové těsto, jako jste nenakvašení. Neboť i náš Fáze, Kristus, byl zabit. Proto držme svátek, ne se starým kvasem, také ne s kvasem zloby a špatnosti, nýbrž s nekvašeným čistoty a pravdy.“* (Srovnej s Gal. 5,9.)

Co asi Pán pociťoval, když se nyní blížil okamžik, kdy On sám měl tento předobraz vykoupení naplnit? Věděl všechno předem – ano, On také vše předem určoval. Už při Svém vjezdu do Jeruzaléma přikázal dvěma ze Svých učedníků, aby Mu přivedli oslátka (Marek 11,2). Nyní na otázku, kde pro Něho má být připraven Fáze, říká rovněž dvěma učedníkům (podle Luk. 22,8 to byl Petr a Jan): *„Jděte do města, a potká vás člověk, který nese džbán vody; jděte za ním, a kamkoli on vejde, mluďte k hospodáři: Učitel říká: Kde je můj hostinský pokoj, kde mohu se svými učedníky jíst Fáze? A tento vám ukáže velkou horní místnost, vypolstrovanou a připravenou; a tam pro nás připravte.“* (v. 13-15) Jako tak často, ozývá se zde božská autorita a moc Božího Služebníka, který se pro nás tak hluboko ponižil. Působivá je ale také závislost učedníků, kteří nechtějí dělat nic ze svého vlastního popudu.

Muž se džbánem vody, kterého mají následovat, jim musel být ihned nápadný, neboť to obvykle byly ženy, které nosily vodu z veřejné studny (viz Jan 4,7).²³³ Přesně tak, jako učedníci tímto způsobem přes ruch před velkým svátkem ve městě Jeruzalémě našli to místo, kde mělo dojít jak k Fáze, tak

---

²³³ Ve vodě, kterou nesl, můžeme vidět obraz Božího slova v jeho očišťující síle, zvláště když myslíme na možnost, že tato voda byla Pánem později použita při umývání nohou (viz Jan 13,1-15; 15,3; Ef. 5,26).

také k prvnímu jídlu Páně, můžeme také my dnes při velkém zmatku uvnitř křesťanstva pomocí Božího slova nalézt místo, kde On je přítomen uprostřed těch Svých, kteří jsou shromážděni v Jeho jménu, když následujeme „muže se džbánem vody“ (v. 13).

Kromě apoštolů bylo ještě mnoho jiných Židů, kteří patřili k věřícímu zbytku tehdejší doby a kteří uznávali Pána Ježíše jako „Učitele“. Jedním z nich byl asi také vlastník toho domu, kterého učedníci zřejmě vůbec neznali. Ale Pán Ježíš ho znal a věděl, že mu budou stačit slova: „*Učitel říká...*“, aby dal k dispozici hostinský pokoj pro poslední svátek Fáze s Jeho učedníky a pro ustanovení pamětního jídla. S oddaností a pečlivostí udělal „velkou horní místnost..., obloženou polštáři a připravenou“, aby Ten, který sám neměl, kde by mohl složit Svou hlavu, měl pro tyto hodiny ještě k dispozici vhodné a důstojné místo (v. 14.15).

Učedníci našli vše tak, jak jim to Pán řekl, a splnili Jeho úkol (v. 16). Jestliže ve víře a s poslušností následujeme Jeho Slovo, nebudeme ani my nikdy zklamáni. On naši důvěru nikdy nezahanbí (srv. s 1. Sam. 15,29).

Poukázání na zrádce (Marek 14,17-21)

(Srovnej s Mat. 26,20-25; Luk. 22,21-23; Janem 13,21-26.)

⁽¹⁷⁾A když nastal večer, přichází se dvanácti. ⁽¹⁸⁾A zatím co leželi u stolu a jedli, Ježíš řekl: Vpravdě, pravím vám: Jeden z vás mne vydá, ten, který se mnou jí. ⁽¹⁹⁾Oni se začali rmoutit a jeden po druhém k němu říkat: Avšak já ne? ⁽²⁰⁾On ale jim řekl: Jeden ze dvanácti, který se mnou namáčí do mísy. ⁽²¹⁾Neboť Syn člověka sice jde, jak o něm je psáno; ale běda onomu člověku, skrze kterého je Syn člověka vydáván! Lepší²³⁴ by bylo pro onoho člověka, kdyby se byl nenarodil.

Jak víme z 2. Mojžíšovy 12,6, musel být beránek Fáze zabit „mezi dvěma večery“, to asi znamená mezi západem slunce a příchodem noci. Když nastal večer, přišel také Pán s ostatními deseti učedníky. Se všemi dvanácti zaujal potom místo u připraveného stolu, aby s nimi slavil Fáze (v. 17). Teprve potom ustanovil jídlo na Svou vlastní památku, jak o tom podávají zprávu první tři Evangelia. Jan o tom mlčí, avšak ještě před „odmaskováním“ a konečným

²³⁴ Doslovně: *Dobré*.

odchodem zrádce Judase se zmiňuje o umývání nohou, ke kterému došlo asi mezi vlastním Fáze a ustanovením jídla. To nám ukazuje duchovní stav, ve kterém máme být, abychom mohli správným způsobem uskutečnit jídlo Pána. Praktická čistota a svatost „umýváním vodou skrze Slovo“ jsou k tomu předpokladem (srovnej s 1. Kor. 11,28; Ef. 5,26).

V průběhu jídla Pán říká: „*Vpravdě, pravím vám: Jeden z vás mne vydá.*“ Jak velmi Ho musela bolet skutečnost, že jeden z nejužšího kruhu Jej zradí. Ostatní učedníci nevěděli nic o domluvě, kterou Judas už uzavřel s nejvyššími kněžími (viz v. 10.11). Zděšení a zarmocení se Ho jeden po druhém ptají: „*Avšak já ne?*“ Žádný z nich neměl v těchto chvílích ještě sebedůvěru. Každý jednotlivý z nich si ve svém srdci musel nyní položit otázku: Byl bych k tomu schopen? Jejich srdce a svědomí měla být slovy Pána zkoušena, aby jim bylo jasné, že oni všichni by to mohli udělat (v. 18.19). Každé Boží dítě je schopné toho nejhoršího, jestliže není ochráněno Boží milostí. Jak důležité je pro nás proto ustavičné zkoušení se v Jeho světle a vnitřní, duchovní blízkost k Němu!

Ale to nestačilo. Pán k tomu připojuje: „*Jeden ze dvanácti, který se mnou namáčí do mísy.*“ Bude to skutečně jeden z Jeho nejdůvěrnějšího okolí, z okruhu dvanácti, Jím samým vyvolených apoštolů. Z Janova evangelia víme, že Pán na otázku učedníka Jana. „*Pane, kdo to je?*“ odpověděl: „*Ten to je, komu já, když je namočím, podám sousto.*“ (Jan 13,25.26) A z Matouše 26,25, že Judas se dokonce ještě zeptal: „*Já to přece nejsem, Rabbi?*“ Jakmile Pán dal Judasovi sousto, tento vstal a vyšel ven do noci (Jan 13,30). Noc byla také v jeho srdci.

Srdce našeho Spasitele musel naplnit hluboký zármutek, když potom pokračoval: „*Neboť Syn člověka sice jde, jak o něm je psáno; ale běda onomu člověku, skrze kterého je Syn člověka vydáván!*“ Proroci Starého zákona, a zcela zvláště Žalmy, psali o těch utrpeních, která ten „*spravedlivý služebník*“ Boží, Syn člověka, na sebe musí vzít (srv. s Iz. 53; Žalmem 8). Všechno to jasně stálo před Jeho vnitřním okem. Avšak Boží slovo se muselo skrze Něho naplnit. K tomu přišel.

O osobě zrádce jen říká, že by bylo lépe, kdyby se byl nikdy nenarodil, než aby vydal Syna člověka Jeho nepřátelům. Zda Judas tato slova ještě slyšel, nemůžeme říci.

Ustanovení pamětního jídla (Marek 14,22-26)

(Srovnej s Mat. 26,26-30; Luk. 22,14-20.)

(22)A zatím co jedli, vzal chléb, dobrořečil²³⁵, rozlomil a dal jim a řekl: Vezměte; to je mé tělo. (23)A vzal kalich, poděkoval a dal jim; a pili z něho všichni. (24)A řekl jim: Toto je má krev, ta [nové] smlouvy, která se za mnohé vylévá. (25)Vpravdě, pravím vám, že už nebudu pít z plodu vinné révy, až do onoho dne, kdy jej budu pít nový v Božím království. (26)A když zazpívali píseň chvály, vyšli ven na Olivovou horu.

Jídlo Fáze se svým v židovství přesně řízeným pořádkem, se blížilo svému konci. Byl to poslední svátek, o kterém bylo možné říci, že ještě odpovídal Boží vůli. Neboť nyní bude starozákonní předobraz naplněn v té jedné provždy přinesené oběti Božího Beránka (srv. s 1. Kor. 5,7b). Beránek Fáze přinesl Izraelitům záchranu od tělesné smrti, Kristovo výkupné dílo mělo způsobit věčnou záchranu ztracených hříšníků. Dříve než se toto dílo stalo, Ten, jenž je vykonal, ustanovil nové pamětní jídlo, jehož předmětem byla Jeho vlastní oběť a Jeho vlastní smrt.

Chléb

Proto nyní čteme: „*A zatím co jedli, vzal chléb...*“ Nekvašené chleby patřily k součásti jídla Fáze, a proto před nimi ležely na stole (viz 2. M. 12,8). Takový chléb Pán nyní „vzal“ a „požehnal“ ho. Zde použité slovo pro „žehnání“ (řecky *eulogein*) má základní význam „dobře (o někom) mluvit“ a je častým výrazem pro „chválit, děkovat“. Tímto způsobem Pán „požehnal“ pěti chlebům a dvěma rybám při nasycení pěti tisíců (Marek 6,41). Tváří v tvář Svým utrpením a zemřeni chválil nyní Svého Otce na začátku tohoto nového jídla, které také končí společnou „písní chvály“. Ten pravý Boží Služebník na zemi je také příkladem pro naši chválu!

Potom „*rozlomil*“ chléb a „*dal jim*“. Nebyl to nějaký kousek masa z beránka Fáze, ačkoli ten přece poukazoval na Jeho nastávající oběť, nýbrž chléb, který o Něm mluvil jako o pravém chlebu života (Jan 6). Rozlomení chleba bylo tehdy známým vyjádřením začátku jídla, sdílení potravy a tím společenství těch, kteří jedli (Iz. 58,7; Jer. 16,7; Sk. 27,35).

²³⁵ Nebo: *požehnal, chválil, děkoval.*

Avšak zde dostává toto konání zvláštní význam: Pán tím naznačuje plnou oddanost, dobrovolné obětování se, ano Bohu libé vydání Svého těla a života až na smrt. Jako roztržení opony, která je v Židům 10,20 viděna jako obraz Jeho „těla“, tak také rozlomení chleba je zde třeba vidět jako symbolické, na Jeho smrt ukazující konání. O smírčí smrti Krista jako závěru Božího soudu nad hříchem řekl Izaiáš: „*Avšak Hospodinu se líbilo, jej zbit /rozbit/.*“ (Izaiáš 53,10; srv. s v. 5)

Marek nezmiňuje ze slov Pána ani vysvětlení v Matoušově evangeliu: „*..., které se za vás dává*“, ani výzvu u Lukáše: „*To číňte na mou památku*“, nýbrž píše jen: „*Vezměte, to je mé tělo.*“ (v. 22) Tím začíná nové časové období. Chléb a kalich, které symbolizují rozdělení těla a krve, mluví o zemřelém Pánu, který Svou smrtí naplnil oběť Fáze. On, který zemřel k Božímu oslavení a jako oběť za hřích, je nyní novým středem pro věřící.

Protože Pán Své nové jídlo ustanovil bezprostředně po pravidelně jednou v roce slaveném svátku Fáze, mělo toto první jídlo s jedenácti věrnými učedníky mít své pokračování v kruhu věřících, nejprve denně, později v první den týdne, v den vzkříšení Krista, který odpovídá dnešní neděli.²³⁶

Kalich

Pak bere Pán Ježíš jeden z kalichů jídla Fáze. Také za ten děkuje (řecky: *eucharistein*, vlastně: „být vděčný“) a dává ho potom učedníkům se slovy: „*Toto je má krev, ta [nové] smlouvy, která se za mnohé vylévá.*“ Víno, které bylo v tomto kalichu, mluví o síle smíření krve Krista, která byla naznačena už u beránka Fáze, když Bůh Izraeli řekl: „*Krev pak ta na domech, v nichž budete, bude vám na znamení; a když užijm krev, pomínu vás, a nebude mezi vámi rána zahubující, když bítí budu zemi egyptskou.*“ (2. M. 12,13) Později Bůh Svému lidu vysvětlil smírčí význam krve: „*Neboť duše těla je v krvi, a já jsem vám ji dal na oltář, aby činila smíření pro vaše duše; neboť krev to je, která činí smíření pro duši.*“ (3. M. 17,11) A v Novém zákoně jasně a zřetelně čteme: „*Bez vylití krve není odpuštění.*“ (Židům 9,22) Vylití krve je symbolický výraz pro vydání života. Je to cena, kterou náš Pán zaplatil za naše vykoupení. Jemu za to buď dík!

²³⁶ Před několika desetiletími (1976) zavedený nový pořádek dnů týdne, ve kterém je pondělí první a neděle poslední den, je jedním z více náznaků odstraňování křesťanských vlivů.

Markem vložená slova: „...a pili z něho všichni“ obsahují už poukaz na obecenství věřících, které má své vyjádření u stolu Páně. Slovy: „... která se za [řecky: *hyper* „k nejlepšímu“ nebo „v zájmu“ pro] *mnohé vylévá*“ (v. 24), je naznačeno, že ta drahá smiřující krev Krista měla být vylita nejen za Izrael jako krev beránka Fáze, nýbrž za lidi ze všech národů.

Proč ale je všude, kde je zmínka o ustanovení jídla, Kristova krev přiváděna do spojení s „novou smlouvou“? Jako křesťané přece nejsme pod novou smlouvou! Odpověď zní: Protože Bůh přes zavržení Mesiáše nikdy nespouští ze zřetele Svůj pozemský lid a jeho obnovení a Pán Ježíš zemřel jak za Židy, tak i za národy, „pohany“. A těch jedenáct učedníků představuje obojí: Patřili k věřícímu zbytku Židů a později k prvním křesťanům. Svou smrtí na kříži položí Pán nejen základ pro Shromáždění (Církev), nýbrž také pro naplnění všech starozákonních proroctví, i těch o nové smlouvě s Izraelem, která je ohlášena v Jeremiášovi 31,31-34. Stará smlouva byla zasvěcena krví obětních zvířat. Nová smlouva spočívá na krvi Krista (srovnej s 2. M. 24,8; Žid. 9,18-20; 10,29; 13,20).

Podle citátu z prorocké knihy Jeremiáše je odpuštění hříchů známkou všech účastníků nové smlouvy. Toto požehnání vlastní však také všichni, kteří v přítomné době věří v Pána Ježíše (Ef. 1,7). Ta nyní ještě budoucí smlouva bude uzavřena po zjevení Krista s věřící částí izraelského lidu. Ale nejen tito lidé se budou pak těšit z požehnání Kristovy krve. Věřící přítomné doby mají na nich podíl už nyní, a to v daleko vyšší míře. Ovšem ta nová smlouva pro nás neplatí podle litery, nýbrž podle ducha, to znamená podle v ní vystupujících duchovních zásad. Proto může Pavel sebe a své spolupracovníky označit za „*služebníky nové smlouvy*“, „*ne litery, nýbrž ducha*“ (2. Kor. 3,6). Drahá Kristova krev je základem nové smlouvy s Izraelem, ale také cenou, za kterou si Bůh dobyl Svě Shromáždění (Sk. 20,28). To, jak už bylo zmíněno, je vyjádřeno ve slovech Pána Ježíše: „... která se za mnohé vylévá.“

Jako křesťané nesmíme ze zřetele ztrácet dvě věci: Přes skutečnost, že nyní je evangelium Boží milosti zvěstováno všem národům, Boží spojení s Izraelem se nikdy nekončí, i když je nyní přerušeno. Dbát na tato dvě hlediska je důležité pro správné porozumění celému Božímu slovu.

- Na jedné straně Bůh podle Svě věčné rady a ve Svě lásce ke ztracenému světu dal Svého milovaného Syna do soudu nad hříchem a na smrt, aby On odejmul hřích světa a aby každý, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl věčný život. Na důkaz toho Jej vzkřísil z mrtvých (viz Řím. 1,3,4; 2. Tim.

2,8).

- Na druhé straně je Pán Ježíš naplnitelem všech zaslíbení Starého zákona, která se zvláště obracejí k židovskému národu (2. Kor. 1,20). To je zřejmé také v „nové smlouvě“.

V návaznosti na ustanovení pamětního jídla říká Pán Ježíš ke Svým učedníkům: „Vpravdě, pravím vám, že už nebudu pít z plodu vinné révy, až do onoho dne, kdy jej budu pít nový v Božím království.“ (v. 25) Smrtí je vztah Krista, toho na zemi žijícího Mesiáše, k Jeho pozemskému lidu Izraeli přerušen. Ale tento vztah bude pod novou smlouvou předivným způsobem obnoven. Tak tomu bude v tisíciletém království (v budoucím Božím království na zemi). Pak se slavně naplní všechny Boží plány se zemí a s Jeho pozemským lidem Izraelem. Boží království je charakterizováno spravedlností, pokojem a radostí (srv. s Řím. 14,17). Pán potom bude požívat zcela novým způsobem – ne doslovně, nýbrž obrazně – ovoce vinné révy, které je obrazem radosti (zvláště pozemské radosti) – (Soudců 9,13; Žalm 104,15).

Po společné písni chvály se vydali v temnu noci na cestu ven k Olivové hoře (v. 26). Jaký hluboký pokoj a vnitřní radost provívají tato slova! Před naším Pánem stál prudký boj na modlitbě v Getsemane, Jidášova zrada, zjetí a odsouzení od Jeho nepřátel, Petrovo zapření, Jeho opuštění od Boha a Jeho smrt na kříži. A v tomto okamžiku začíná zpívat píseň chvály! Nastoupil tuto těžkou cestu ve společenství se Svým Otcem, s pevným rozhodnutím naplnit Boží vůli a s vědomím o před Ním ležící radosti, která Mu dovolila vytrpět vše – i kříž (srv. s Janem 16,32; Žid. 12,2).

Oznámení zapření Petrem (Marek 14,27-31)

(Srovnej s Mat. 26,31-35; Luk. 22,31-34; Janem 13,36-38.)

(27)A Ježíš jim říká: Vy všichni se pohoršíte, neboť je napsáno: „Budu bít pastýře, a ovce budou rozptýleny.“⁽²³⁷⁾ (28)Ale po svém vzkříšení vás předejdu do Galileje. (29)Petr mu ale řekl: I kdyby se všichni pohoršili, já ale ne. (30)A Ježíš mu říká: Vpravdě, pravím tobě, že ty dnes, v této noci, dříve než kohout dvakrát zakokrhá, mne třikrát za-

---

²³⁷ Zachariáš 13,17.

přeš. ⁽³¹⁾On ale nadmíru dotvrzoval: Kdybych s tebou musel zemřít, nezapřu tě. Stejně tak ale mluvili také všichni.

Judas opustil houfek učedníků kolem Pána Ježíše už před ustanovením jídla. „Vydání“ nepřátelům, o kterém Pán mluvil, Jeho smrt, na kterou poukazoval chléb a kalich, se přiblížily. V této situaci s nimi Pán zazpíval ještě poslední píseň chvály. Když s Ním šli Cedronským údolím k Olivové hoře, řekl jim: „*Vy všichni se pohoršíte.*“ (v. 27) To pro ně byla tvrdá slova! Říkala, že oni všichni přijdou k pádu vzhledem k tomu, co stálo před jejich Pastýřem a jimi samými.

Pán pak cituje jeden verš z prorocké knihy Zachariáše, který Ho označuje jako toho od Boha zbitého Pastýře a mluví o rozptýlení Jeho stáda (Zach. 13,7). Musel sice projít Božím soudem nad hříchem lidí (na to většinou myslíme, a také právem). Ale o to v tomto verši nejde. Zde je zbit od Boha také jako Mesiáš Izraele a dán stranou, a to s tím výsledkem, že „*ovce budou rozptýleny*“. To je opak shromažďování stáda skrze Jeho smrt, jak to popsal v Janovi 10 (Jan 10,15.16). Rozptýlení ovcí se vztahuje nejen na učedníky, kteří Ho všichni opustili a uprchli (v. 50), nýbrž na trvajících následky zavržení Mesiáše pro celý národ Židů.

Po tomto zarmocujícím oznámení utěšuje a povzbuzuje Pán hlouček učedníků zaslíbením, že je po Svém vzkříšení – kterému musela předcházet smrt – předejde do Galileje. Galilea byla od Židů Judska a Jeruzaléma opovrženou krajinou, a přece to bylo právě zde, kde On jako to pravé světlo začal Svoji službu a z velké části ji vykonával (srv. s Mat. 4,13-16). Tam, kde je povolal a kde jejich vztah víry k Němu začal, se s nimi opět setká. Tak jako Zachariášovo proroctví nekončí rozptýlením stáda, nýbrž dodává k tomu: „*A obrátím svou ruku k maličkým*“, tak zde Pán povzbuzuje ty Svě tím, že je opět uvidí v Galileji, dříve než půjde k Otci.

Petr, který se tak často nechával strhnout svým přirozeným temperamentem (srovnej s kap. 8,32; 9,5; Luk. 5,5; Janem 18,10), se přes varování Pánem považoval za silnějšího než ostatní. Prudce Mu odporoval (v. 29). Ale právě on, který tak málo poznal slabost svého těla, musel udělat hořkou zkušenost, že nemůže důvěřovat svému tělu. Ještě v té noci, dříve než kohout dvakrát zakokrhá, třikrát zapře Pána Ježíše (v. 30). Vážná předpověď na něho zřejmě nezapůsobila, nýbrž vedla ho jen k ještě silnějšímu tvrzení o jeho věrnosti Ježíšovi (v. 31). O málo hodin později dokázal opak! Neukazuje

nám to, čeho jsme i my schopni, když se nenecháme Pánem ochránit?

Getsemane (Marek 14,32-42)

(Srovnej s Mat. 26,36-46; Luk. 22,39-46; Janem 18,1.)

⁽³²⁾A přicházejí na místo, jménem Getsemane, a říká svým učedníkům: *Posad'te se zde, než se pomodlím.* ⁽³³⁾A bere Petra a Jakuba a Jana s sebou a začal se velmi děsit a být úzkostlivý. ⁽³⁴⁾A říká jim: *Moje duše je velmi zarmoucená, až k smrti; zůstaňte zde a bděte.* ⁽³⁵⁾A šel trochu dále, padl na zem a modlil se, aby, kdyby to bylo možné, ta hodina přešla kolem²³⁸ něho. ⁽³⁶⁾A řekl: *Abba, Otče, všechno je ti možné; odejmi ode mne tento kalich! Avšak ne, co já chci, nýbrž co ty chceš!* ⁽³⁷⁾A přichází a nalézá je spící; a říká k Petrovi: *Šimone, spíš? Nemohl jsi jednu hodinu bdít?* ⁽³⁸⁾Bděte a modlete se, abyste nepřišli do pokušení²³⁹; duch sice je ochotný, ale tělo slabé. ⁽³⁹⁾A opět odešel, modlil se a mluvil totéž slovo. ⁽⁴⁰⁾A když opět přišel, našel je spící, neboť jejich oči byly obtíženy; a nevěděli, co by mu měli odpovědět. ⁽⁴¹⁾A přichází potřetí a říká jim: *Tak tedy spěte dál a odpočiňte si. Je dosti; ta hodina přišla: Hle, Syn člověka je vydáván do rukou hříšníků.* ⁽⁴²⁾Vstaňte, pojďme; hle, ten, který mne vydává, se přiblížil.

V temnu noci šel Pán Ježíš s učedníky dolů do údolí Cedronu, a potom opět nahoru k Olivové hoře (v. 26). U jejího úpatí se asi nalézalo místo (nebo: pole, pozemek, statek) Getsemane (v. 32). Toto jméno charakteristicky znamená „lis oleje“ a tím obsahuje skrytý poukaz na těžkou zkoušku našeho Pána, ze které však vzešlo pro nás jen požehnání. Tam se Pán Ježíš už často zdržoval se Svými učedníky (Jan 18,2). Když tam přišli, vyzval učedníky, aby čekali, než se On pomodlí. Pak tam osm z nich zanechal. Jen tři nejdůvěrnější, Petr, Jakub a Jan, Jej směli doprovázet. Byli už jedinými svědky při uzdravení Jairovy dcery a při Jeho oslavení na hoře (kap. 5,37; 9,2). Směli nejenom vidět Jeho božskou, život udílející moc a Jeho slávu v Jeho království, nýbrž měli Ho také doprovázet při Jeho utrpeních.

O nyní následujících okamžicích Marek píše: „...začal se velmi děsit a být

²³⁸ Doslova: od.

²³⁹ Řecky: *peirasmos*: význam může být vždy podle souvislosti v kladném smyslu „zkouška, zkušeni“, nebo v negativním smyslu „pokušení“.

úzkostlivý.“ (v. 33) Pak řekl k těm třem: „*Moje duše je velmi zarmoucená, až k smrti; zůstaňte zde a bděte.*“ (v. 34) Pán jako pravý člověk měl duši jako my všichni. Ta byla na základě Jeho bezhříšnosti a čistoty jemnocitnější než duše každého jiného člověka. V Getsemane předem pociťoval nadcházející smrt jako nezaslouženou mzdu hříchu se zarmoucením „*až k smrti*“. Nebyla naděje zůstat zachován od smrti. Není to už prorocky vyjádřeno v úzkostných slovech skladatele žalmu: „*Řekl jsem: Můj Bože, neber mne uprostřed dnů mých!*“ (Žalm 102,25)? A přece už předem bylo jasné, že On je hotov pít hořký kalich, ano, přijmout ho z ruky Otcovy.

Co to znamenalo pro našeho Pána „*velmi se děsit a být úzkostlivý*“, a co se dělo v Jeho duši, když ta byla „*velmi zarmoucená*“, ano, „*až k smrti*“? Byla to myšlenka na nesení Božího trestu za naše hříchy, naše nepravosti, až k smrti. Tato hrozná tíže ho při pohledu dopředu přivedla do takového trápení. Ve všech utrpeních, která musel na Svě dosavadní cestě vytrpět ze strany lidí, to přece stále byla Jeho radost činit vůli Svěho Otce, a přitom se těšit z nezkaleného obecenství s Ním. Toto společenství prožíval také v těžkých okamžicích v zahradě Getsemane, jak to ukazuje jeho důvěrné oslovení „*Abba, Otče*“. Ale kalich, který nyní stál před Jeho duší, neobsahoval ani kapku sladkosti. Obsahoval více než kalich, o kterém mluvil v kapitole 10,38 a který budou pít také učedníci. Tam to byl kalich utrpení ze strany lidí, zde z Boží strany. Tady nebyla žádná radost, nýbrž jen ošklivost, hrůza a zármutek až k smrti.

Je v Jeho slovech vyjádřeno zděšení a úzkost před utrpeními ze strany lidí? Ne, ta Ho nemohla zarmoutit²⁴⁰ „*až k smrti*“. Zármutek a úzkost našeho Pána se proto nevztahovaly na to, co mu učiní lidé – ačkoli s tím spojená utrpení pociťoval zcela hluboce –, nýbrž na před Ním stojící utrpení na kříži z Boží ruky a na Jeho smrt, o které důrazně mluví Žalm 22, Izaiáš 53, Zachariáš 13 a jiná místa. To stálo v těchto okamžicích, dříve než se nechal zajmout, před Jeho duší. A všechno to pociťoval předem v celé hrůze. Jako ten jediný dokonalý, bezhříšný člověk byl zděšen a až k smrti zarmoucen²⁴¹ myšlenkou na neúprosný, svatý Boží soud a konečně na smrt se všemi jejími

²⁴⁰ Apoštol Pavel se mohl dokonce radovat v utrpeních a souženích Krista (Kol. 1,24; 1. Pet. 4,13).

²⁴¹ Také Satan v této těžké hodině vystoupil jako protivník a pokušitel proti Pánu. Po prvních pokušeních na poušti „*na nějaký čas (nebo: až do vhodné doby)* od

hrůzami.

Pak za sebou zanechal i ty tři učedníky. „*A šel trochu dále, padl na zem a modlil se...*“ (v. 35) Lukáš k tomu připojuje, že se od nich vzdálil, asi co by kamenem dohodil (Luk. 22,41). Jako člověk byl nyní zcela sám se Svým Bohem a Otcem, před nímž nyní vyjadřuje Svou dokonalou důvěru a Svou závislost. Marek nejprve udává souhrn všech tří modliteb, které Pán následně vyslovil: „... *aby, kdyby to bylo možné, ta hodina kolem něho přešla.*“ Nezmiňuje se ještě o kalichu, nýbrž jmenuje jen tu hodinu, čas Svého zavržení ze strany lidí a především od Boha.

Jako věčný **Boží Syn** vlastnil plnou známost všeho, co před Ním stálo. „*Neboť ani Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé,*“ tak to v kapitole 10,45 o sobě předem řekl. Jako **Syn člověka**, jako dokonalý člověk, pod tím musel nekonečně trpět. Jeho ošklivost před hříchem vedla k prosbě o ušetření – „*kdyby to bylo možné.*“ Ale jako pravý **Služebník** (jímž v Markově evangeliu je) řekl v dokonalém podřízení se: „*Avšak ne, co já chci, nýbrž co ty chceš!*“

Kéž ani pisatel ani čtenář těchto řádků nikdy nezapomenou, co náš Pán a Vykupitel v těch před Ním ještě ležících třech hodinách tmy musel vytrpět pod Božím soudem nad hříchem! Zaujal tam před Bohem naše místo, místo, které jsme si zasloužili my! Ten spravedlivý tam zemřel za nás nespravedlivé, abychom my nikdy nepřišli do tohoto soudu a aby nás mohl přivést k Bohu (1. Pet. 3,18). To vše přednesl v Getsemane v modlitbě před Svého Otce. Buď za to věčně chválen!

Ale nikdy nezapomínejme: V Getsemane se Pán Ježíš nalézal v dokonalém společenství se Svým Otcem. To můžeme poznat především podle oslovení: „*Abba, Otče*“, o kterém se zmiňuje jen Marek.²⁴² To svědčí o tom, že

---

něho“ odešel (Lukáš 4,13). Pán Ježíš řekl v Janu 14,30: „... *kníže světa přichází a nic nemá ve mně.*“ Satan se i v Getsemane pokoušel toho poslušného Božího Služebníka odvést od Jeho cesty. Při prvním pokušení použil jako prostředek příjemné stránky života, při druhém hrůzy smrti. Avšak jak Pán sám řekl, v Něm nebylo možné najít žádný návazný bod pro hřích. Vyšel také z tohoto pokušení po „*prudkém boji*“ (Luk. 22,44) jako Vítěz.

²⁴² Pán Ježíš zde používá pro tehdejší Židy nemyslitelnou, důvěrnou formu oslovení „*Abba*“ (aramejsky důvěrně: „*Otče*“) pro Boha, Svého Otce. Jak velké to je, že stejnou výsadu nalézáme v apoštolových Dopisech použitou dvakrát na nás jako

On také zde jako dokonalý Služebník prožíval dokonalé společenství se Svým Bohem a Otcem v nebi. Jinak by nemohl říci „*Abba, Otče*“. Sice prosil o to, aby mohl být ušetřen pití kalicha soudu. Ale věděl, že se to podle Boží rady nemohlo stát, a – jako vždy ve Svém pozemském životě – poslechl Svého Otce v dokonalé oddanosti.

Matouš popisuje nejpodrobněji, co Pán vyslovil v tomto stavu zármutku, zděšení a úzkosti. Marek podává jen obsah Jeho modliteb: „*A řekl: Abba, Otče, všechno je ti možné; odejmi ode mne tento kalich! Avšak ne, co já chci, nýbrž co ty chceš!*“ (v. 36) Matouš zde píše: „*...., jak ty chceš*“, což ukazuje na okolnosti a cesty, Marek však: „*.... co ty chceš*“, to znamená, že vůle Otce je pro Něho jedinou autoritou. Poslušný Služebník je bez jakéhokoli uhýbání v souladu s vůlí Svého Boha, který je zároveň Jeho Otcem.

V žádném případě nesmíme tato slova číst tak, jako kdyby Pán měl nějakou nezávislou, chybnou vůli, kterou nakonec poddal vůli Otce. Ne, Jeho vůle byla vždy v dokonalém souladu s vůlí Otce, i nyní. Od začátku bylo Jeho pokrmem činit vůli Toho, který Ho poslal, a vykonat Jeho dílo – dílo vykoupení (Jan 4,34). Nehledal a nečinil Svou vlastní vůli, nýbrž vůli Toho, který Ho poslal (Jan 5,30; 6,38). To se nezměnilo ani v Getsemane. Ale Jeho čistá duše nemohla jinak, než lekat se hříchu a jeho následků, které měl nést. Vše jiné by byla necitelnost. Avšak On na základě Své bezhříšnosti pociťoval všechno mnohem hlubším způsobem, než bychom to my lidé kdy mohli. Byla tu jen tato jedna cesta, a nejt po ní by byla neposlušnost. Jestliže měla být naplněna rada Boží lásky, musel On jako člověk nechat přes sebe přejít Boží nelítostný soud. V této situaci, pro Něho plné muk, se náš Pán v Getsemane obrátil na Svého Otce, aby Mu přednesl celé Své trápení. Ale Jeho vůle se ani nyní v nejmenším neodklonila od Otcovy vůle.

Kalich utrpení a Božího soudu však Pán Ježíš nepil v Getsemane, nýbrž teprve na kříži, a to ve třech hodinách tmy. V Getsemane viděl ten kalich před sebou – smíme snad říci: okusil ho –, ale pil ho teprve v těch třech hodinách na kříži. To vyplývá nejen z toho, že v Getsemane prosil o to, aby Ho tento kalich mohl minout, nýbrž zvláště z otázky, kterou položil Petrovi při Svém zajímání: „*Kalich, který mi dal Otec, nemám ho pít?*“ (Jan 18,11) Ten kalich stál tedy také zde ještě před Ním. Dokonalá známost a hledění na jeho

---

Boží děti (Řím. 8,15; Gal. 4,6)! „*Abba*“ je aramejská, „*Pater*“ (Otec) řecká forma téhož výrazu (srv. s Gal. 3,28; Kol. 3,11).

obsah děsily Pána a působily Mu úzkost, ano až k smrti Ho zarmucovaly.

Po první modlitbě se Pán Ježíš vrací k těm třem učedníkům a nalézá je spící. Oslovuje jen Petra jeho osobním jménem Šimon a ptá se ho, jenž se tak ohnivě chválil, že s Ním chce dokonce zemřít: „Šimone, spíš? Nemohl jsi **jednu** hodinu²⁴³ bdít se mnou?“ (v. 37) Pak se Pán obrací ke všem třem se slovy: „*Bděte a modlete se, abyste nepřišli do pokušení; duch sice je ochotný, ale tělo slabé.*“ (v. 38) Petr mu nedokáže dát odpověď; o několik hodin později Ho třikrát zapře. Jak často je také v našem životě slabost těla vstupní branou pro Satana a pro hřích!

Všimněme si: Učedníci neměli bdít a modlit se za Něho, nýbrž za sebe samé, aby neupadli v pokušení a nestali se kořistí nepřitele. Jejich lidský duch, jakkoli byl slabý, k tomu snad byl ještě ochotný, avšak tělo bylo slabé. To se ukázalo po tomto vážném napomenutí od Pána. Také po druhé a třetí modlitbě Pána se nic nezměnilo. Ve svém velkém trápení nenašel žádné utěšitele (Žalm 69,21).

Sám odešel i podruhé, „*modlil se a mluvil totéž slovo*“ (v. 39). Nebylo to však prázdné opakování, před kterým On jednou sám varoval (Mat. 6,7). Byla to vytrvalá a vážná snažná prosba, ve které Jeho duše volala k Jeho Bohu a k níž jsme i my jako věřící vyzýváni (Ef. 6,18; Jak 5,16.17). Osamělý jako pták na střeše bděl On sám, zatím co Jeho nejbližší důvěrníci spali, „*neboť jejich oči byly obtíženy*“ zármutkem (srv. s Žalmem 102,8; Luk. 22,45). Marek je jediný, kdo zde poukazuje na velkou rozpačitost učedníků: „*...a nevěděli, co by mu měli odpovědět.*“ (v. 40)

Ani při Svém třetím návratu od modlitby Pán nečinil Svým učedníkům žádnou výčitku, nýbrž řekl ta závažná slova: „*Tak tedy spěte dál a odpočiňte si. Je dosti; ta hodina přišla: Hle, Syn člověka je vydáván do rukou hříšníků. Vstaňte, pojďte; hle, ten, který mne vydává, se přiblížil.*“ (v. 41.42) Učedníci pro Něho nemohli nic udělat. Nyní přišla ta hodina, ve které Bůh otevřel závory, které zadržovaly zlo, a Syn člověka měl být vydán do rukou hříšníků, a to skrze jednoho, jenž patřil do kruhu Jeho učedníků (Luk. 22,53). Avšak Pán šel tomu všemu vstříc v hlubokém vnitřním pokoji, připraven pít kalich, který Mu dal Otec.

²⁴³ „Jednou hodinou“ zde není míněna doba 60 minut, nýbrž určitý časový úsek (srv. v. 35 a 41; Zj. 17,12; 18,10.16).

Věděl, že Jeho snažná prosba bude vyslyšena – ale ne tím, že by od Něho byl ten kalich odejmut, nýbrž tím, že Bůh Jej vzkřísil z mrtvých poté, co vykonal dílo smíření a vešel do smrti (Žid. 5,7; srv. s Žalmem 16,9-11; 22,22; Sk. 2,23-32). Vstal od modlitby, připraven přijmout z ruky Svého Otce kalich utrpení a soudu. Udělal to z poslušnosti a lásky k Němu, ale také z lásky k nám, ztraceným. V dokonalém vnitřním klidu se obrátil opět ke Svým učedníkům. Dvojí „Hle“ ve verších 41 a 42 ukazuje, že nebyl překvapen. Tak se klidně setkal se Svým zrádcem a s houfem, který Ho chtěl zajmout.

Zajetí Pána (Marek 14,43-52)

(Srovnej s Mat. 26,47-56; Luk. 22,47-53; Janem 18,2-12.)

⁽⁴³⁾A ihned, ještě když mluví, přichází Judas, jeden ze dvanácti, a s ním zástup lidu s meči a holemi, vyslaný od nejvyšších kněží a učedníků v Písmu a starších. ⁽⁴⁴⁾Ten ale, který ho vydával, jim dal znamení a řekl: Kohokoli políbím, ten to je; chopte se ho a bezpečně ho odvedte. ⁽⁴⁵⁾A když přišel, přistoupil ihned k němu a říká: Rabbi²⁴⁴, a velmi ho políbil²⁴⁵. ⁽⁴⁶⁾Oni ale na něho vložili ruce a chopili se ho. ⁽⁴⁷⁾Jistý ze stojících u toho ale vytáhl meč, udeřil služebníka²⁴⁶ nejvyššího kněze a uťal mu ucho.

⁽⁴⁸⁾A Ježíš odpovídaje, řekl jim: Vyšli jste jako proti nějakému lupiči s meči a holemi, abyste mne jali? ⁽⁴⁹⁾Denně jsem byl u vás, uče v chrámu, a nezmocnili jste se mne – ale aby byla naplněna Písma. ⁽⁵⁰⁾A všichni ho opustili a uprchli. ⁽⁵¹⁾A jistý mladík šel za ním, který přehodil přes nahé tělo jemnou lněnou látku; a chápou se ho. ⁽⁵²⁾On ale nechal jemnou lněnou látku a uprchl [od nich] nahý.

Při posledních slovech Pána Ježíše k Jeho věrným učedníkům se objevuje nevěrný Judas s ozbrojeným zástupem. Ten byl odeslán od vůdců židovského lidu. Byl přítom s nimi oddíl vojáků se svým velitelem, přední chrámu, starší a členové velekněžské rodiny (v. 43; Luk. 22,52; Jan 18,3.12). Zrádce stavěl na svých znalostech zvyků svého Mistra. Znal Getsemane, jak Jan píše, „protože Ježíš se tam často shromažďoval se svými učedníky“ (Jan 18,2).

²⁴⁴ Hebr.-aram. označení pro učeného v zákoně, vlastně: „můj pán“.

²⁴⁵ To jest: mnohokrát, nebo: něžně.

²⁴⁶ Řecky: *doulos*: nevolník, služebník, překládá se také jako „otrok“.

Jidáš si dokonce s těmi, kteří mu dali ten úkol, smluvil znamení: „*Koho-koli políbím, ten to je; chopte se ho a bezpečně ho odved'te.*“ (v. 44) Tak mělo být ve tmě noci zabráněno nebezpečí záměny, a tím vznikajícím zmatkům. Zároveň tím mělo být zajištěno, aby hledaný nebyl v shluku lidí bráněn Svými učedníky a nemohl uniknout. To je vyjádřeno zvláště ve slovech „*a bezpečně ho odved'te*“, o nichž se zmiňuje jen Marek. Jak oprávněná byla tato opatrnost (z lidského hlediska), ukazuje Petrův pokus bít mečem.

Smluvené poznávací znamení bylo vrcholem pokrytectví. Syn člověka je od syna zatracení zrazen polibkem! Aniž by váhal, Jidáš šel „*ihned*“ k Pánu Ježíši a „*a velmi ho políbil*“, to znamená vícekrát nebo něžně. Přitom Ho pozdraví čestným titulem „*Rabbi*“, který použil už u jídla Fáze ve své otázce: „*Já to přece nejsem, rabbi?*“ (v. 45; Mat. 26,25).

Nyní přišla chvíle, kdy Kristovi nepřátelé „*na něho vložili ruce a chopili se ho*“. Bůh dovolil Svým hříšným stvořením, aby pozvedla svou ruku proti Jeho věrnému Služebníkovu a zajala Ho jako nějakého lupiče. Nyní přišla jejich hodina a moc temnosti (v. 46; Luk. 22,53)!

Marek se zmiňuje, tak jako ostatní synoptická Evangelia, o tom, že jeden ze stojících u toho vytáhl meč a usekl služebníkovu nejvyššího kněze ucho (v. 47). Jan udává také jméno učedníka Petra a služebníka Malchusa (Jan 18,10), a Lukáš (lékař!) zmiňuje skutečnosti, že to bylo pravé ucho a že Pán zraněného uzdravil (Luk. 22,51). Petr, který nedokázal v Getsemane s Pánem bdít a modlit se, zde podlehl pokušení jednat unáhleně a zcela v rozporu s myslí Krista.

Pán uvítal své nepřátele kárajícími slovy: „*Vyšli jste jako proti nějakému lupiči s meči a holemi, abyste mne jali? Denně jsem byl u vás, uče v chrámu, a nezmocnili jste se mne – ale aby byla naplněna Písma.*“ (V. 48.49) Během Jeho celé služby nad Ním Bůh držel svou ruku. V Nazaretu prostě prošel středem Svých pronásledovatelů, když ti Ho chtěli svrhnout dolů z hory (Luk. 4,30). Při svátku stánků nemohl na Něho nikdo vložit ruku, „*protože jeho hodina ještě nepřišla*“ (Jan 7,30.45.46). Dokonce ani v posledních dnech, když každý den učil v chrámu, se nic nestalo. Nyní ale ta hodina přišla. Po třetí v této kapitole zmínil Svaté písmo Starého zákona, ve kterém proroci o Ném prorokovali (viz v. 21.27; srv. s 1. Pet. 1,10-12). Nyní vše, co bylo napsáno o utrpeních Mesiáše, mělo v Ném a v Jeho díle dojít svého naplnění (srv. s Iz. 53,7; Dan. 9,26; Zach. 13,7). Služebník vykonal svůj úkol v dokonalé věrnosti vůči Slovu Svého Boha.

To bylo pro Jeho důvěrníky příliš mnoho. Ti nebyli dostatečně silní, aby odolali pokušení, před kterým byli přece tak důrazně varováni. „*A všichni ho opustili a uprchli.*“ (v. 50)

Marek jako jediný ze čtyř evangelistů se zmiňuje o mladíkovi, který v protikladu k učedníkům také v těchto okamžicích zůstal v Ježíšově bezprostřední blízkosti. Když ho chtěli také chytit, nechal být Iněnou látku, kterou otočil kolem nahého těla, a nahý utekl (v. 51.52). Protože je tato zvláštní událost uvedena jen u Marka a vykazuje podrobnosti, které zjevují přesnou znalost všeho, už brzy vznikla domněnka, že tímto mladíkem mohl být sám Marek.

Jak nerozmyšlený Petrův zásah mečem, tak i tato malá epizoda podtrhují slabost těla, která se zjevuje tehdy, když člověk nežije a nechodí v síle Ducha Svatého. Přání neznámého mladíka, aby zůstal v blízkosti Pána, mohlo být vážné. Ale na tomto příkladu vidíme: Čím dále se člověk bez Jeho síly odvažuje na cestu ven do světa, tím větší je hanba při útěku – když Bůh takový umožní!

Před nejvyšším knězem (Marek 14,53)

(Srovnej s Mat. 26,57; Luk. 22,54; Janem 18,13.14.)

⁽⁵³⁾A Ježíše odvedli k nejvyššímu knězi; a všichni nejvyšší kněží a starší a učení v Písmu se shromáždili [kolem něho].

Houf těch, kteří Ježíše zajali, Jej přivedl „*k nejvyššímu knězi*“, jak Marek výslovně poznamenává. První výslech před Annášem, který je popsán v Janu 18,12-14, zde však není zmíněn. Marek začíná druhým výslechem před Kaifášem, avšak aniž by zmiňoval jeho jméno (srv. s Mat. 26,57; Janem 18,24). Tam, asi v nějaké horní síni²⁴⁷ velekněžského domu, byli přes pokročilou denní dobu se vším spěchem svoláni ostatní příslušníci velekněžské rodiny²⁴⁸, starší a učení v Písmu židovského lidu (v. 53). V principu se tím už sešlo ve verši 55 zmíněné synedrium k velmi neobvyklému „zasedání“.

²⁴⁷ Petr se podle verše 66 nalézal „*dole ve dvoře*“.

²⁴⁸ Nejvyšší kněžství nebylo v tehdejší době zjevně už vykonáváno jen prvorozeným synem dotyčného nejvyššího kněze, nýbrž bylo v určitých kněžských rodinách děděno a ročně se měnilo (Jan 11,49).

Kristovi nepřátelé chtěli toho jim od Boha poslaného Mesiáše obžalovat a odstranit kvůli různým zločinům (zvláště kvůli vzpouře a rouhání se Bohu; srv. s Luk. 23,2). Jejich jedinou pohnutkou byla nenávisť. Ačkoli jejich rozsudek už byl dlouho pevně stanoven (v. 1.2), drželi za tímto účelem nejprve náboženská „soudní projednávání“. Potom předali nevinně obžalovaného světskému soudci, římskému místodržícímu Pilátovi.

Petr ve dvoře nejvyššího kněze (Marek 14,54)

(Srovnej s Mat. 26,58; Luk. 22,55; Janem 18,15-18.)

⁽⁵⁴⁾A Petr šel za ním zdaleka až dovnitř do dvora nejvyššího kněze; a seděl spolu se služebníky a ohříval se u ohně.

Petr a Jan opět nabrali odvalu a následovali svého zajatého Pána a Mistra v nějaké vzdálenosti do města. Ačkoli Petr teprve krátce předtím zranil služebníka nejvyššího kněze, snažil se prostřednictvím svého spoluúčedníka Jana získat přístup do dvora velekněžského domu, kde se zdržovali služebníci (Jan 18,16). Jen Matouš se zmiňuje o tom, proč Petr šel za Pánem: „...*aby viděl konec.*“ (Mat. 26,58) Měly prošlé roky s Pánem nyní mít takový konec? Sice Ho poznal a miloval jako Mesiáše Izraele, ale chyběla mu ještě víra v ona Kristem samým vícekrát oznámená utrpení, která musela předcházet Jeho slávu (viz 1. Pet. 1,11). Impulzivní, jaký byl, nepomyslel ani nyní, jak nebezpečným by pro něho mohlo být toto místo.

Jak o tom podávají zprávu druzí evangelisté, služebníci kvůli chladu jarní noci zanítily ve dvoře oheň z uhlí, aby se u něho ohřívali. Mohlo být místo u ohně Ježíšových nepřátel správným místem pro Jeho učedníka? To je nemožné! – Marek se zmiňuje o Petrově přítomnosti už zde, aby ozřejmil časovou současnost jeho zapření (v. 66-72) a jednání synedria (v. 55-65 a kap. 15,1).

Ježíš před synedriem (Marek 14,55-65)

(Srovnej s Mat. 26,59-68; Luk. 22,54.55.63-65; Janem 18,19-24.)

⁽⁵⁵⁾Nejvyšší kněží ale a celé synedrium²⁴⁹ hledali svědectví proti Ježíšovi, aby ho přivedli k smrti; a nenalezli žádné. ⁽⁵⁶⁾Neboť mnozí proti němu vydávali falešné svědectví, ale svědectví nebyla souhlasná. ⁽⁵⁷⁾A někteří povstali a vydávali proti němu falešné svědectví a říkali: ⁽⁵⁸⁾Slyšeli jsme ho říci: Tento chrám²⁵⁰, který je udělán rukama, zbořím, a ve třech dnech postavím jiný, který není udělán rukama. ⁽⁵⁹⁾A ani tak nebylo jejich svědectví souhlasné. ⁽⁶⁰⁾A nejvyšší kněz povstal, vstoupil do prostřed a zeptal se Ježíše a řekl: Neodpovídáš nic? Co tito přednášejí proti tobě? ⁽⁶¹⁾On ale mlčel a nic neodpovídal. Opět se ho nejvyšší kněz zeptal a říká mu: Jsi ty Kristus, Syn Požehnaného? ⁽⁶²⁾Ježíš ale řekl: Já to jsem. A uvidíte Syna člověka sedět na pravici moci a přicházet s oblaky nebe. ⁽⁶³⁾Nejvyšší kněz ale roztrhl své šaty a říká: Což potřebujeme ještě svědky? ⁽⁶⁴⁾Sami jste slyšeli rouhání. Co si myslíte? Oni ale všichni ho odsoudili, že je hoden smrti. ⁽⁶⁵⁾A někteří na něho začali plivat a zahalovat jeho tvář a bít jej pěstmi a říkat k němu: Prorokuj! A služebníci ho bili do tváře.

Nyní začíná první „soudní projednávání“ před nejvyššími kněžími a celým synedriem. Judas, který už udělal svou službu pro Kristovy nepřátele, a již nebyl zapotřebí, u toho nebyl. Nyní museli vystoupit jiní svědkové. Rozsudek smrti byl předem stanoven. Proto náboženští vůdcové lidu hledali proti Němu jen svědectví, která odpovídala jejich stanovenému cíli. Jaké divadlo! Zde se naplnilo, co David prorocky předpověděl: „*Neboť povstali proti mně falešní svědkové a ten, který dychtí po násilí.*“ (Žalm 27,12; srv. s Žalmem 109,2).

Proti Tomu, který sám sebe nazývá „*svědkem věrným a pravdivým*“ však nemůže existovat žádné svědectví (Zjevení 3,14; srv. s Janem 5,36; 8,46). Co je vyřčeno proti Němu, musí proto být už předem falešné. Mnohá falešná svědectví byla podána, ale neodpovídala ani pravdě, ani nebyla vzájemně souhlasná (v. 56). Lži a rozpory většinou jdou spolu.

²⁴⁹ Řecky *synedrion*: nejvyšší poradní shromáždění a nejvyšší soudní dvůr Židů, skládající se z nejvyšších kněží, starších a učených v Písmu.

²⁵⁰ Řecky *naos*: vlastní svatyně.

Pak proti Němu povstalo několik falešných svědků (podle zákona museli být nejméně dva; 5. M. 17,6; 19,15). Odvolávali se na předpověď o Jeho smrti, které nerozuměli, a proto ji interpretovali naprosto chybně. Pán na začátku Svě služby jednou řekl: „*Zbořte tento chrám, a ve třech dnech jej vzdělám.*“ Tím mínil chrám Svěho těla, jak Jan s vysvětlením připojuje (Jan 2,19.21).²⁵¹ Zatím co učedníci si po Jeho vzkříšení na tato slova vzpomněli a uvěřili, tady z nich udělali falešní svědkové důvod obžaloby, jako kdyby Židy ponoukal ke zboření jejich největší svatyně. Přitom k Jeho slovům něco přidávají, tak jako to udělal Satan v zahradě Eden a při pokoušení Pána na poušti (1. M. 3,1; Mat. 4,6). Pán Ježíš totiž nemluvil ani o chrámu, „*který je udělán rukama*“, ani o nějakém, „*který není udělán rukama*“ (v. 58). A ještě méně řekl, že On sám „*tento chrám*“ zboří. Mluvil o zboření chrámu Svěho těla, a tím předpověděl to, co Jeho nepřátelé nyní měli v úmyslu s Ním učinit. Jeho vlastní národ, který Ho nechtěl přijmout, Jej odsoudí k smrti a – pokud šlo o jejich odpovědnost – Ho zabije. To byl význam Jeho slov: „*Zbořte chrám tento.*“ Ale také Svě tělesné vzkříšení z mrtvých třetího dne už tehdy předpověděl slovy „*ve třech dnech jej vzdělám*“. Když si ke srovnání vezmeme to, co je řečeno v Matouši 26,61, stane se srozumitelným, proč údaje těchto „svědků“ nejen byly falešné, nýbrž ani „nebyly souhlasné“ (v. 59). Tam totiž přepis slov Pána lživými svědky zní: „*Mohu chrám Boží zbořit a ve třech dnech jej postavit.*“

Nejvyšší kněz jako předsedající tomuto „projednávání“ viděl, že se tímto způsobem nedojde k žádanému výsledku výroku viny. Vstoupil do středu shromážděných, kde také asi stál obžalovaný, a osopil se na Něho: „*Neodpovídáš nic? Co tito přednášejí proti tobě?*“ (v. 60) Tím chtěl mlčky trpícího Pána vyzvat k doznání. Ale Pán mlčel a nedal ani na tuto otázku žádnou odpověď.

Pak Mu však nejvyšší kněz položil otázku, na niž nesměl mlčet: „*Jsi ty Kristus, Syn Požehnaného [nebo: Velebeného, Chváleného]?*“ (v. 61) Nyní šlo o pravdu o Něm samém a o Boží čest. Šlo o otázku, zda Ježíš je Pomazaný

²⁵¹ Poté, co Boží sláva opustila chrám v době Ezechielově, už tam Bůh nepřebýval (Ez. 9,3 a dále). Když Kristus, v němž přebývá celá plnost Božství tělesně, přišel na zem, bylo Jeho tělo pravým Božím chrámem, tak jako se jím po Letnicích stala Boží Církev (1. Kor. 3,16; Ef. 2,21).

Hospodinův a Jeho Syn (viz Žalm 2,2.6-9). Kromě toho Jej nejvyšší kněz postavil pod přísahu (Mat. 26,63; srv. s 3. M. 5,1). Nyní Pán Ježíš už nemohl mlčet, aniž by se provinil proti zákonu. Jeho odpověď však nezněla prostě „Ano“, nýbrž obsahovala narážku na Boží jméno „*Já jsem*“, které Izrael od vyjití z Egypta tak dobře znal (2. M. 3,14). Ale Pán řekl ještě více: On, od nich zavržený Kristus, Mesiáš, bude sedět na pravici moci Boží jako nade vše vyvýšený Syn člověka a jednou přijde s oblaky nebe k soudu nad Svým lidem a nad celým světem (v. 62; srv. s Žalmem 8,5-10; 110,1; Dan. 7,13). To znamenalo: Ten nyní od nich odsouzený se jednou stane jejich Soudcem. Před nedávnem ještě některým z nich řekl: „*Od nynějška mne nevidíte, dokud neřeknete: „Velebený, který přichází ve jménu Páně!“*“ (Mat. 23,39) Když nyní řekl: „*A uvidíte Syna člověka sedět na pravici moci,*“ potvrdil tímto zdánlivým rozparem jen dřívější výpověď. Neboť po Jeho vzkříšení Jej už žádný nevěřící neuvidí, a právě tato skutečnost byla potvrzením toho, že Bůh Jej vyvýšil na Svou pravici (srovnej s komentářem ke kap. 12,35-37). Toto „vidění“ Pána na Boží pravici tedy nelze chápat ve fyzickém, nýbrž v prorocky-duchovním smyslu.

Nyní nejvyšší kněz roztrhl své šaty. To byla známka nejvyššího zděšení a ošklivosti, ale také zármutku, což právě nejvyššímu knězi bylo výslovně zakázané (3. M. 10,6; 21,10; srv. s 2. Sam. 3,31). Kaifáš označil pravdu z úst Božího Služebníka za „rouhání“. Byl rád, že nyní už nepotřebuje žádné další svědky, poněvadž obžalovaný v jejich očích vyslovil Svůj vlastní rozsudek smrti. Tento rozsudek byl pak všemi potvrzen (v. 63.64). Chtěli být vůdci Božího lidu, ale setrávat ve své samospravedlnosti a vzdálení od Boha. Chtěli mít požehnání bez Něho. Avšak Bůh použil zlost nepřítele a jeho nástrojů proti Jeho milovanému Synu k tomu, aby dal pravdě o Jeho slávě zazářit tím jasněji! Pán nebyl usvědčen ubohými lidskými rozpornými výroky, nýbrž Svým vlastním pravdivým svědectvím, které dokonale odpovídalo Božímu slovu. Už jim podal nesčetné důkazy o tom, že On je skutečně Kristus, Syn Velebeného. Jeho skutky a Jeho slova o tom vydávaly výmluvné svědectví. Ale to vše oni nechtěli vidět.

Nyní už nemohli tito zavilí nepřátelé zadržet svou nahromaděnou zlost proti věrnému a pravdivému Božímu Svědku. Někteří z nich na Něho plivali, zavázali Mu oči, bili Ho pak pěstmi a posměšně Ho žádali, aby řekl, kdo Ho udeřil. Dokonce ani služebníci se nebáli bít Pána pánů (v. 65). Jak hluboko padli ti lidé, kteří se svým Stvořitelem takto jednali! Jak velká je Boží milost,

kteřá ubohým stvořením dovoluje takové jednání! To vše bylo už staletí předem předpověděno, jako například skrze proroka Izaiáše: „*Svá záda nastavuji těm, kdo mě bijí, a své tváře těm, kdo rvou můj vous; tvář neskrývám před potupou a slinou.*“ (Iz. 50,6 - ČSP; srv. s Mich. 4,14)

Petr zapírá Pána (Marek 14,66-72)

(Srovnej s Mat. 26,69-75; Luk. 22,56-62; Janem 18,17.25-27.)

(66)A když Petr byl dole ve dvoře, přichází jedna ze služek nejvyššího kněze, (67)a když vidí Petra ohřívát se, pohlédne na něj a říká: Také ty jsi byl s Nazaretským Ježíšem. (68)On ale zapřel a řekl: Nevím, ani nerozumím, co říkáš. A vyšel ven do předního dvora; a kohout zakokřhal. (69)A když ho ta služka viděla, opět začala k těm, kteří tu stáli, říkat: Tento je jeden z nich. (70)On ale opět zapřel. A krátce nato řekli opět ti, kteří stáli poblíž, Petrovi: Opravdu, jsi jeden z nich, neboť jsi také Galilejec. (71)On ale se začal zaklínat a přísahat: Neznám tohoto člověka, o kterém mluvíte. (72)A ihned kohout zakokřhal podruhé. A Petr si vzpomněl na slovo, jak Ježíš mu řekl: Dříve než kohout dvakrát zakokřhá, třikrát mne zapřeš. A když na to myslel, plakal.²⁵²

Už v 54. verši se Marek zmiňuje o tom, že Petr se zdržoval ve dvoře nejvyššího kněze – v dohledu svého Pána. Uvnitř stál Pán před Svými nepřáteli, venku seděl Petr uprostřed služebníků těchto lidí u ohně z uhlí dole ve dvoře (v. 66; srv. s Mat. 26,69). Zatím co se Pán musel zodpovídat před Svými nespřavedlivými žalobci a vydával svědectví o pravdě, byl jedním ze Svých učedníků třikrát zapřen.

Petr se ohřívál u ohně, který kvůli chladu noci zapálili nepřatelé jeho Pána ve vnitřním dvoře velekněžského domu. Boží slovo nás nevaruje nadarmo: „*Nemilujte svět, ani co je ve světě!*“ (1. J. 2,15) Jistě mu nešlo o společnost světských lidí. Ale na slova „*ani co je ve světě*“ v těchto okamžicích nedbal. Hledal příjemné, zdánlivě dokonce užitečné teplo ohně z uhlí a nepozoroval, že se právě tím dostal doprostřed světa, který nenáviděl jeho Pána. Už brzy bude odmaskován jako někdo, kdo nepatří k nepřátelskému světu, nýbrž k Tomu, který „*nebyl ze světa*“. Ale to už Pána Ježíše zapřel.

---

²⁵² Nebo: *A začal plakat.*

Zatím co tu seděl, přišla služka nejvyššího kněze, pohlédla na něho a řekla: „*Také ty jsi byl s Nazaretským Ježíšem.*“ (v. 67) Z jejích slov je slyšet opovržení. Petr se cítil chycen. Předpověď jeho Pána, kterou vyslovil jen před několika hodinami, byla zapomenuta: „*Vpravdě, pravím tobě, že ty dnes, v této noci, dříve než kohout dvakrát zakokrhá, mne třikrát zapřeš.*“ Zapomenuto bylo také jeho vlastní tvrzení: „*Kdybych s tebou musel zemřít, nezapřu tě.*“ (v. 30 a dále) Byl konec s jeho tvrzeními, že Pána nikdy nepustí, konec s jeho nadměrnou horlivostí, ve které v Getsemane vytáhl meč. Jen se všemi prostředky pokoušel vyvléci se z té záležitosti. „*On ale zapřel a řekl: Nevím, ani nerozumím, co říkáš.*“ Pak vyšel ven do předního dvora (nebo brány, haly brány; viz Mat. 26,71), asi proto, aby šel z cesty dalšímu konfliktu (v. 68).

Jen Marek se při tomto zapření zmiňuje o prvním zakokrhání kohouta. Petr je neslyšel? Nebylo by to pro něho muselo být probuzujícím voláním, varováním? Nevidíme však u něho žádný účinek, žádné zastavení se.

V bráně ho viděla služka, která k okolostojícím řekla: „*Tento je jeden z nich.*“ (v. 69) Podle Matouše 26,21 to byla jiná než ta první, a Lukáš zde píše o nějakém muži. Protože je zřejmé, že s Petrem mluvilo více lidí, používá Jan proto také množné číslo: „*Tu mu řekli.*“ (Jan 18,25) Petr zapřel nyní podruhé.

O krátký čas později řekli ti, kteří stáli poblíž: „*Opravdu, ty jsi jeden z nich, neboť jsi také Galilejec.*“ (v. 70) Lukáš jmenuje jen jednoho muže, stejně jako Jan, který ho k tomu označuje za příbuzného Malchuse.²⁵³ Petr byl nyní podle své výslovnosti identifikován jako Galilejec. Jak mu to jeho Pán prorokoval, zapřel nyní potřetí: „*On ale se začal zaklínat a přísahat: Neznám tohoto člověka, o kterém mluvíte.*“ (v. 71) Ihned zakokrhala kohout podruhé. Vše se stalo přesně tak, jak to Pán Ježíš oznámil!

Petr, který jednou před svým Pánem a o Něm směle vyznal: „*Ty jsi Kristus, Syn živého Boha,*“ (Mat. 16,16; Marek 8,29) nyní řekl: „*Neznám tohoto člověka!*“ Kam ho dovedla jeho sebedůvěra! Teprve teď si vzpomněl na slova svého Pána, která jsou zde ještě jednou téměř doslovně opakována: „*Dříve než kohout dvakrát zakokrhá, třikrát mne zapřeš.*“ Myšlenka na to

²⁵³ Údaje jednotlivých evangelistů o zúčastněných osobách si neodporují, nýbrž se navzájem doplňují. Žádný z nich nepopsal zapření Pána Ježíše Petrem úplně, nýbrž každý jen tu část, která odpovídala božskému cíli jeho Evangelia.

probudila jeho svědomí. Plakal (v. 72).

Marek popisuje krátce a střízlivě konec této epizody, která však ještě nebyla u konce... Petr byl opět přiveden zpátky do společenství srdce se svým Pánem a Mistrem, aby mohl vykonat službu, která mu byla oznámena už dlouho předtím (srv. s Mat. 16,19). Avšak do té doby ještě uběhlo více hodin a dnů, které byly pro něho těžké. Zde vidíme začátek obratu k jeho Pánu.

Jen z Lukášova evangelia víme, koho je za tím vším třeba hledat: Satana, který měl přání tříbit učedníky jako pšenici. Měl úspěch nejen u Judase, nýbrž menší mírou také u Petra. Ale milostivý Pán se za něho už předem modlil, aby jeho víra nepřestala a aby mohl být opět užitečný ve službě pro Něho (Luk. 22,32). On to také byl, kdo se po třetím zapření obrátil a pohleděl na Petra tak, že ten si skrže to vzpomněl na Jeho slova a s hořkým pláčem opustil místo svého potupného selhání (Luk. 22,62).

KAPITOLA 15

Ježíš před Pilátem (Marek 15,1-5)

(Srovnej s Mat. 27,1.2.11-14; Luk. 23,1-5; Janem 18,28-38.)

(¹)A hned časně ráno drželi nejvyšší kněží spolu se staršími a učeními v Písmu a celé synedrium radu²⁵⁴, a svázali Ježíše a vedli ho pryč a předali ho Pilátovi. (²)A Pilát se ho zeptal: Jsi ty ten král Židů? On ale odpovídá a říká mu: Ty to říkáš. (³)A nejvyšší kněží na něho žalovali mnoho věcí²⁵⁵. (⁴)Pilát se ho ale opět otázal a řekl: Nic neodpovídáš? Pohleď, z jak mnoha věcí tě obžalovávají! (⁵)Ježíš ale už vůbec nic neodpověděl, takže se Pilát podivil.

Když časně ráno začali kokrhát kohouti, končilo noční jednání před Kaifášem a tam shromážděným synedriem. Nyní muselo být už jen učiněno oficiální rozhodnutí (viz poznámku ke slovu „rada“ v biblickém textu v 1. verši). To se stalo „hned časně ráno“ v místě synedria, nejvyššího poradního shromáždění vrchního soudního dvora Židů, kde nyní probíhalo třetí projednávání (v. 1). Zde Pán opakoval Svě již před Kaifášem vyslovené vyznání o sobě samém (srv. s Luk. 22,66-71). To stačilo jako důvod k obžalobě před tribunálem římského místodržícího Piláta. Protože Židé neměli dále jdoucí oprávnění, museli věc nyní předat okupační moci.

Svázán jako těžký zločinec, byl Pán veden ke Svému čtvrtému projednávání do pretoria, kde se nalézalo jeruzalémské úřední sídlo místodržícího Pontia Piláta. Marek ve svém stručném stylu přechází jak počáteční rozmluvu mezi Pilátem a Židy, kterou podává Jan (Jan 18,29-31), tak i Lukášem zmiňovanou obžalobu, že Kristus neuznává císaře (Luk. 23,2). Pilátova otázka zněla: „*Jsi ty ten král Židů?*“ Všichni čtyři evangelisté podávají totéž znění kladné odpovědi obžalovaného: „*Ty to říkáš.*“ (v. 2) Před židovskými vůdci vysvědčil, že On je Kristus, Boží Syn a Syn člověka. Před římským místodržícím vysvědčil, že je král Izraele. To bylo to „*dobré vyznání*“, o němž se později zmiňuje Pavel Timoteovi (1. Tim. 6,13). Byl světlo v temnotě, ale

²⁵⁴ Nebo: *pojali... rozhodnutí.*

²⁵⁵ Nebo: *mnoho (tj. prudce).*

temnota Ho nechtěla. Byl pravda, svědčil o pravdě – a byl právě proto odsouzen náboženským i sekulárním²⁵⁶ světem.

Byl Bohem pomazán a poslán, a přece byl nenáviděn a zavržen od Svého vlastního lidu. Věděl, že nyní bude jako Mesiáš „vyřat /odstraněn/“, a jako takový nebude nic mít, protože jen na této cestě se mohla naplnit Boží rada milosti pro celý svět (Dan. 9,26; srv. s Iz. 49,5 a dále). Z toho všeho pohan Pilát nerozuměl ničemu.

Nejvyšší kněží předložili mnoho žalob, o nichž se Marek do podrobností nezmiňuje (v. 3; srv. s v. 4). Když Pilát potom oslovil Pána, který byl tolik obžalován, ten mlčel. Nebyl zde proto, aby se sám hájil nebo ospravedlňoval, nýbrž aby svědčil o tom, kdo a co On je. To nyní učinil. Jeho služba Božího proroka tím skončila a On už nepotřeboval nic říkat. Dobrovolně a tiše na sebe nyní vzal utrpení, která byla následkem Jeho věrné služby.

Tento vnitřní pokoj Pána vyvolal u místodržícího údiv (v. 4.5). Byl na základě důvodů obžaloby od nejvyšších kněží, které se mu jevily zvláštní, už asi vnitřně přesvědčen o Ježíšově nevině a byl by Ho rád osvobodil. Proto ho jako zkušeného politika a soudce udivovalo, že tento jako by nepřikládal žádnou důležitost své obhajobě. Pilát netušil, koho před sebou má.

Barabáš nebo Ježíš? (Marek 15,6-15)

(Srovnej s Mat. 27,15-26; Luk. 23,17-24; Janem 18,39.40.)

⁽⁶⁾K svátku jim ale propouštěval jednoho vězně, za kterého prosili. ⁽⁷⁾Byl ale jeden, jménem Barabáš, spoutaný se vzbouřenci, kteří se při vzpouře dopustili vraždy. ⁽⁸⁾A zástup se dal do hlasitého volání²⁵⁷ a začal žádat, aby učinil, jak jim činíval. ⁽⁹⁾Pilát jim ale odpověděl a řekl: Chcete, abych vám propustil krále Židů? ⁽¹⁰⁾Neboť poznal, že nejvyšší kněží jej vydali ze závisti. ⁽¹¹⁾Nejvyšší kněží ale podnítli zástup, aby jim raději propustil Barabáše. ⁽¹²⁾Pilát ale odpověděl a opět jim řekl: Co tedy chcete, abych učinil s tím, kterého nazýváte králem Židů? ⁽¹³⁾Oni ale opět křičeli: Ukřižuj ho! ⁽¹⁴⁾Pilát jim ale řekl: Copak zlého učinil? Oni ale nadmíru křičeli: Ukřižuj ho! ⁽¹⁵⁾Protože ale Pilát chtěl zástupu vyhovět, propustil jim Barabáše a vydal Ježíše, když ho nechal zbičovat,

---

²⁵⁶ Tj. světem, který se o náboženství nestará. (p. p.)

²⁵⁷ Nestle-Aland: A zástup vystoupil.

aby byl ukřižován.

Marek přechází Lukášem líčený pátý výslech před králem Herodem (Luk. 23,6-12), stejně jako konec zrádce Judase (Mat. 27,3-10). Stejně jako Jan přechází ihned k druhému projednávání před Pilátem. To tak bylo šestým²⁵⁸ a posledním zasedáním soudu. Hříšní lidé měli plnou příležitost dát průchod svému nepřátelství vůči tomu jedinému Spravedlivému.

Zdá se to být vstřícné gesto římských úřadů vůči Židům, provádět před svátkem Fáze jakýsi druh amnestie pro vězně (v. 6). Tento zvyk chtěl Pilát použít k tomu, aby se dostal ze své těžké situace. Avšak přitom se přepočítal. Neboť podle zvyku byl propouštěn ten vězeň, za kterého lid prosil. Zjevně byl Barabáš („Syn otce“) jediným jiným vězněm, který pro to přicházel v úvahu. Tento pověstný těžký zločinec byl nejen lupič, nýbrž také vzbouřenec. K tomu během jedné vzpoury, která byla zjevně všem Židům ještě dobře známá, se dopustil vraždy (v. 7; srv. s Mat. 27,16; Luk. 23,19; Janem 18,40).

Zástup, který se sešel před Pilátovým tribunálem, trval nyní s křikem na tom, aby byla provedena každoroční amnestie (v. 8). V naději, že tím bude moci svůj úmysl proměnit ve skutek, jim Pilát položil otázku: „*Chcete, abych vám propustil krále Židů?*“ (v. 9) Na základě výpovědí, které se i jemu jevily jako rozporné, už brzy poznal, že nejvyšší kněží mu Pána Ježíše vydali ze závisti (v. 10). A tak se pokoušel návrhem, který dle jeho mínění respektoval jejich náboženské city, získat je pro propuštění jejich krále.

Ale nepočítal s nenávisť nejvyšších kněží a židovského lidu proti Římanům. Neboť ti považovali každého, kdo je podpořil v jejich odporu proti pohanské moci, za hrdinu, i když to byla napůl temná postava jako Barabáš. V tomto směru nyní podněcovali nejvyšší kněží shromážděné Židy (v. 11). Místo aby hlasovali pro jimi nenáviděného Ježíše, měli raději hlasovat pro povstaleckého Barabáše. Pilát proto svým návrhem nepřišel k cíli. Když se udiven ptal, co má udělat s tím, „*kterého nazýváte králem Židů*“, jejich opět s křikem přednesená odpověď zněla: „*Ukřižuj ho!*“ (v. 12 a 13)

Požadavek Židů, aby Pán byl ukřižován, je neobvyklý. Oni sami vykonávali trest smrti, když jim byl dovolen, obvykle ukamenováním (srv. s Janem

²⁵⁸ Šest je ve Svatém písmu „počet člověka“ (viz Dan. 3,1; Zj. 13,18).

8,5; Sk. 7,58-59). Ukřižování byl římský způsob trestu smrti, který však, pokud víme, nebyl vykonáván na vlastních státních občanech. Byl to nejpotupnější způsob, jak nějakého člověka usmrtit, a zároveň také krajně mučivý.

Svým požadavkem na tento potupný druh smrti chtěli Židé dát najevo, co přejí svému králi: Chtěli Ho vidět jako někoho zákonem zlořečeného viset na dřevě (viz 5. M. 21,22.23)²⁵⁹. Netušili, že právě tím naplnili nevyzpytatelné Boží myšlenky. Neboť slova „*zlořečený jest před Bohem pověšený*“ jsou apoštolem Pavlem v Galatským 3,13 zcela jiným způsobem použita na ukřižovaného Vykupitele: „*Vykoupil nás Kristus ze zlořečenství zákona, učiněn byv pro nás zlořečenstvím, (neboť psáno jest: „Zlořečený každý, kdo visí na dřevě.“)*“ Ten jediný bezhříšný, jenž kdy žil na této zemi, byl na kříži od Boha učiněn zlořečením, aby ztracení hříšníci z izraelského národa mohli být vykoupeni od zlořečení zákona a nadto aby mohli být zachráněni lidé ze všech národů!

Lidé v Ježíšově době nesli sice plnou odpovědnost za toto podlé dílo. Ale jednali bychom my jako nevěřící dnes jinak? Učinili bychom Pánu totéž! Lidský charakter se nezměnil a neztratil svoji špatnost. Kromě toho se vše dělo podle věčné vůle a uložení Božího, jak je to potvrzeno na jiném místě Nového zákona: „*Toho, vydaného z uložené rady a předzvědění Božího vzavše, a skrze ruce nešlechtných ukřižovavše, zamordovali jste.*“ (Sk. 2,23) Jestliže měli být ztracení hříšníci zachráněni, byla tu jen tato jedna cesta: kříž na Golgotě. Bohu buď za to chvála a dík!

Starý zákon obsahuje konkrétní prorocké poukazy na Pána Ježíše, které lze vysvětlit jen ukřižováním. V Žalmu 22, který mluví o smírčích utrpeních našeho Pána na kříži, ve verši 17 čteme: „*Nebo psi obskočili mne, rota zlostníků oblehla mne, zprobíjeli ruce mé i nohy mé.*“²⁶⁰ Tisíc let před touto jedi-

²⁵⁹ Izraelský způsob pověšení byl pověsit mrtvolu už zabitého člověka na strom, resp. „*na dřevo*“ (viz Jozue 10,26; 2. Sam. 4,12). Způsob vyjádření příkazu v 5. M. 21,22.23 nevylučuje použití na ukřižování. Také v Novém zákoně je Kristův kříž na více místech nazván „*dřevem*“ (Sk. 5,30; 10,39; 23,29; 1. Pet. 2,24).

²⁶⁰ Tak zní bezpochyby původní a správný text v hebrejské Bibli. To dokládá Septuaginta (řecký překlad SZ kolem r. 200 př. Kristem) a některé staré hebrejské rukopisy. Důležitý je v této souvislosti svitek Žalmů (5/6 HevPs z Nahal Hever) z doby před narozením Krista, nalezený před asi 70 lety v blízkosti Kumránu, který rovněž vykazuje slovo „*zprobíjet /vyhloubit, prorýt/*“. Zjevně byl ten jasně

nečnou událostí psal David o rukou Vykupitele, probitých hřeby při ukřižování – v době, kdy ukřižování jako druh usmrcení možná ještě ani vůbec neexistoval!

Také v jednom jiném místě, tentokrát z prorocké knihy, jde o známky po hřebech na rukou a ráně v boku Vzkříšeného. Jedenáct učedníků je mohlo vidět už v den Jeho vzkříšení (Luk. 24,40; Jan 20,20). Avšak nevěřící Tomáš (jako obraz budoucího židovského ostatku) byl přesvědčen teprve týden po vzkříšení pomocí známek po ranách (Jan 20,25; srv. s Luk. 24,40; Janem 20,20). Podobně se bude dařit i Židům v době konce, když při slavném zjevení Krista budou hledět na Toho, „kterého probodli“. Když se Ho potom budou ptát: „*Jaké to máš rány na rukou svých?*“, odpoví jim: „*Jimiž jsem byl zbit v domě těch, kteří mne milují.*“ (Zach. 12,10; 13,6)

Ve Zjevení 1,7 píše novozákonní apoštol a prorok Jan: „*Aj, běže se s oblací, a uží jej všeliké oko, i ti, kteří ho /pro/bodli; a budou plakati pro něj všechna pokolení země, jistě, Amen.*“ U tohoto „citátu“ se bezpochyby jedná o shrnutí slov z Daniele 7,13 a Zachariáše 12,10-14. Ta mají za předmět slavné zjevení Krista a jeho účinek na budoucí věřící ostatek Židů. Připomínka ukřižování zůstane stále viditelná.

Ale zpět k našemu oddílu. Když Pilát na hlasitý požadavek na ukřižování nevinného položil otázku: „*Copak zlého učinil?*“, zástup ještě hlasitěji opakoval: „*Ukřižuj ho!*“ (v. 14) Tu se rozhodl vyhovět jejich přání, ačkoli by mu bylo milejší, kdyby mohl Pána propustit (Luk. 23,20). Propustil zločince Barabáše a nařídil, aby nevinný Ježíš byl zbičován a následně ukřižován (v. 15).

Nástroje, užívané k bičování, byly obvykle důtky s více řemeny, které k tomu byly opatřeny špičatými úlomky kostí, kousky kovu nebo kamene. Tu se naplnilo prorocké slovo z Žalmu 129,3: „*Po hřbetě mém orali oráči, a dlouhé proháněli brázdy své.*“ Pán při svém posledním oznámení utrpení předpověděl, že se Mu nejen budou posmívat a na Něho plivat, nýbrž že také bude ubičován (Marek 10,34). Už údery pěstí v domě nejvyššího kněze

---

na ukřižování poukazující původní hebrejský text později změnou jednoho jediného písmene z K'rw „probodnout“ změněn na k'ry „jako lev“. Masoretský text („oficiální“ hebrejský text SZ z doby kolem 500-700 po Kristu) zde má nyní téměř nesrozumitelnou formulaci „... obklíčili jako lev mé ruce a mé nohy“; a tomu často odpovídají i nové překlady.

Mu těžce ubližovali. Nyní k tomu přistoupila ještě bolestivá zranění bičováním. Tiše a němě snášel ten Spravedlivý všechny tyto nespravedlnosti.

Závist a nenávisť byly podstatné pohnutky lidí, kteří chtěli odstranit Toho, jenž je láska. Bůh dopustil, aby se lidé vůči Jeho milovanému Synu nechali vést nejnižšími pohnutkami. Zjevili tím pravý charakter padlého hříšného lidstva. Mravní temnota, která tím byla vyjádřena, dává jen tím více vyzařovat Božímu světlu v Kristu. – Tak šel ten pravý Boží Služebník vstříc Svému velkému dílu, skrze které se jedině mohlo uskutečnit odpuštění a smíření s Bohem.

Posměch vojáků (Marek 15,16-20a)

(Srovnej s Mat. 27,27-31a; Janem 19,2.3.)

(16) Vojáci jej ale vedou do dvora, který je pretorium²⁶¹; a svolávají dohromady celý oddíl²⁶². (17) A navlékají mu purpurový plášť a splétají trnovou korunu a nasazují mu ji. (18) A začali ho zdravit: Bud' pozdraven, králi Židů! (19) A bili ho třtinovou holí na hlavu a plivali na něho, a skláněli svá kolena a holdovali²⁶³ mu. (20) A když se mu naposmívali, svlékli z něho purpurový plášť a oblékli mu jeho šaty;

Pilátem byl Pán vydán hrubým vojákům. Ti měli nyní v jednání s Ním volnou ruku. Dvůr pretoria se jim zdál být vhodným místem pro jejich úmysly. Tam svolávají celý vojenský oddíl. Zde se chtějí Jemu, jenž před Pilátem vydal dobré vyznání, že je král Židů, nyní posmívat jako pseudo-králi. Na rozdíl od posměchu od členů synedria vidíme u těchto hrubých vojáků jen bezuzdnou touhu týrat a pokořit jim neznámého a v podstatě lhostejného kandidáta smrti. Za tím účelem berou červený římský vojenský plášť a odívají Ho jím (v. 17; srv. s Janem 19,2). Označení „purpurový plášť“, které zde Marek používá, poukazuje na královskou hodnost. Červený purpur byla barva králů (srv. se Soudců 8,26).²⁶⁴

²⁶¹ Zde označení úředního sídla římského místodržícího v provincii.

²⁶² Řecky *speira*: římská kohorta (ca. 600 vojáků), tj. desetina legie.

²⁶³ Řecky *proskynein*: vlastně „vrhat se na kolena“, také „kořit se“ a „prosit“.

²⁶⁴ „Šarlatově červený (nebo: karmínově červený) plášť“, který je zmíněn v Matouši 27,28, s tím není v rozporu. Purpur a šarlat, resp. karmín jsou různé tóny červeně, resp. červeně zbarvené látky. Karmín k tomu poukazuje zvláště na vztah k izraelskému národu (srv. s 1. M. 38,28; Joz. 2,21 a jinými místy).

Potom vojáci splétají korunu z trní a vkládají ji na ranami už potupenou hlavu Pána. Trny jsou symbolem země /půdy/, které Bůh zlořečil kvůli pádu do hříchu (1. M. 3,17-18; Iz. 5,6; Žid. 6,8). Jimi je nyní korunována hlava Toho, jenž jako ten bezhříšný měl za nás být učiněn hříchem a zlořečením! S posměchem Ho zdraví slovy: „*Bud' pozdraven, králi Židů!*“ (v. 18). Ve svém posměchu však činí tito pohanští vojáci nechtěně předem to, co při Jeho zjevení ve slávě budou národy činit s radostí a s uctivostí (srv. s Žalmem 2,10-12).

Třtinovou /rákosovou/ hůl, kterou Mu dali k posměchu do ruky jako žezlo, používají k tomu, aby Ho bili do hlavy korunované trny (v. 19). Jaké týrání! Opět se ukazuje jako pravdivé slovo v Izaiáši 53,7: „*Bylo s ním zle jednáno, ale on se sklonil a neotevřel svá ústa, jako beránek, který je veden na porážku, a jako ovce, která je němá před svými střihači; a neotevřel svá ústa.*“ Pak na Něho plivají, jako to už činili vůdcové židovského lidu. Jaké opovržení! Nakonec před Ním s posměchem klekají jako před skutečným králem a holdují Mu. Jak málo tuší z toho, že před Ním ještě jednou skloní svá kolena jako před Tím, kterého Bůh po Jeho smírcím díle vysoko vyvýšil a dal Mu jméno, které je nad každé jméno, „*aby se ve jménu Ježíš každé koleno sklonilo... a každý jazyk vyznal, že Ježíš Kristus je Pán, k oslavení Boha, Otce*“ (Fil. 2,9-11)!

Po svém posmívání se Pánu, jenž všechna jejich nevýslovná tělesná a duševní týrání nechal přes sebe tiše přejít, Mu purpurový plášť opět svlékají. Na cestu k popravišti Mu nyní zase oblékají Jeho vlastní šaty, které Mu předtím (možná už před bičováním) vysvlékli (v. 20a; srv. s Mat. 27,28).²⁶⁵

Ukřižování (Marek 15,20b-27)

(Srovnej s Mat. 27,31b-38; Luk. 23,26-33.38; Janem 19,16-24.)

...a vyvádějí ho ven, aby ho ukřižovali. ⁽²¹⁾A přinucují jednoho kolemjdoucího, jistého Šimona z Kyrény, který přicházel z pole, otce Alexandrova a Rufova, aby nesl jeho kříž.

⁽²²⁾*A přivádějí ho k místu Golgota, což v překladu je: Místo lebky.*

⁽²³⁾*A dali mu víno, smíšené s myrhou; on je ale nevzal. ⁽²⁴⁾A když ho*

²⁶⁵ Oblečení se tehdy skládalo obvykle ze spodního a svrchního šatu (srv. s Mat. 5,40; Janem 19,23).

ukřižovali, rozdělují mezi sebou jeho šaty, losující o ně, co by každý měl dostat. ⁽²⁵⁾Byla ale třetí hodina, a oni ho ukřižovali. ⁽²⁶⁾A jako nápis s jeho obviněním bylo napsáno: Král Židů. ⁽²⁷⁾A s ním ukřižují dva lupiče, jednoho po pravé a jednoho po jeho levé straně. ⁽²⁸⁾²⁶⁶

Podle Mojžíšova zákona musela těla těch obětí za hřích, jejichž krev byla přinesena do svatyně, spálena vně tábora (3. M. 4,12.21). Stejně tak musel být člověk, který se rouhal Hospodinovu jménu, veden ven z tábora a tam být ukamenován (3. M. 24,14). Náš Pán zaujal toto místo, když se nechal vyvést, aby byl ukřižován (v. 20b). Byl od Svého lidu označen za rouhače, ale podle Boží rady šel po této cestě jako ta pravá oběť za hřích. „Proto i Ježíš, aby posvětil lid svou vlastní krví, vně za branou trpěl.“ (Židům 13,12).

Na začátku si nesl Pán Ježíš kříž sám (Jan 19,17). Na cestě z města byl však z nějakého důvodu, který my neznáme, přinucen nějaký kolemjdoucí, jménem Šimon, aby ten kříž vzal na sebe. Nikde však v Písmu svatém nečteme, že by kříž byl pro Pána příliš těžký nebo že by se dokonce pod ním zhroutil. Tento Šimon pocházel z Kyrene, města v severní Africe (v dnešní Libyi), a přicházel právě z pole nebo z venkova²⁶⁷. Jeho synové Alexander a Rufus, o kterých se zde předpokládá, že je čtenáři znali, patřili později zjevně k prvním křesťanům (srv. se Sk. 2,10). Věřící Žid jménem Alexander je zmíněn ve Skutcích 19,33 a nějaký Rufus v Římanům 16,13. Zda jsou totožni se zde zmíněnými osobami a zda Šimon sám také vírou přijal Toho, jehož kříž směl nést, to nevíme (v. 21).

Místo vně města, na kterém došlo k ukřižování, se jmenovalo Golgota, což Matouš, Marek a Jan překládají jako „Místo lebky“. Jen Lukáš udává přesný význam v základu ležícího aramejského podstatného jména *gulgotha*: „lebka“²⁶⁸ (v. 22). Tam dali vojáci Pánu víno smíšené s myrhou, které nepřijal (v. 23). Takové směsi bývaly ve starověku používány jako otupující prostředky ke zmírnění bolestí (srv. s Přísl. 31,6 a dále). V Matouši 27,34 zmíněná žluč sloužila k témuž účelu. – Zde se naplnila první část prorocké

²⁶⁶ Verš 28 se nalézá teprve v pozdějších rukopisech: „A naplnilo se Písmo, které říká: „A byl počten mezi bezzákonné.“ (Iz. 53,12; srv. s Luk. 22,37)

²⁶⁷ Řecké slovo *agros* může znamenat „pole“, „venkov“ nebo „dvorec“ (viz. kap. 5,14; 6,36; 16,12).

²⁶⁸ V řeckém textu použitý tvar je *Golgotha*, který více odpovídá aram. *gulgultha* než hebrej. *gulgoleth*.

výpovědi, kde v Žalmu 69,22a čteme: „*Nýbrž místo pokrmu /nebo: jako pokrm/ poskytl mi žluči [nebo: jed]...*“ Druhá část verše: „*..., a v žízni mé napájeli mne octem*“ se naplnila teprve později (viz. v. 36).²⁶⁹

Avšak ten dokonalý Boží Služebník nevykonal Svoji službu ani pod vlivem silného nápoje, ani s prostředky, mírnícími bolest. Snášel všechno v plném vědomí a v prožitku společenství se Svým Otcem. Nezapomínejme, že se zde jedná o utrpení ze strany lidí, během kterých ještě nebyl Bohem opuštěn.

Tak jako kněží nesměli do svatyně vstupovat po požití silného nápoje (3. M. 10,9), tak náš Pán vykonal Svoji jedinou velekněžskou službu během Svého života²⁷⁰ v plném vědomí vážnosti a jedinečnosti tohoto díla (viz Žid. 2,17b; 7,27).

Kruté výkony ukřižování samého nám nejsou sděleny. Flavius Josephus, židovský dějepisec, je označil za „nejbídňější ze všech způsobů smrti“. Bylo to dlouhé umírání, plné muk, které hříšní lidé našemu Pánu přisoudili, a udělali vše, co z jejich pohledu k tomu bylo potřebné. On to snesl bez jediného nářku. Lidé Jej sice mohli mučit až do krajnosti, avšak zabít Ho nemohli. On sám jediný dal Svůj život na Boží vyzvání. Buď za to veleben!

„*A když ho ukřižovali, rozdělují mezi sebou jeho šaty, losující o ně, co by každý měl dostat.*“ Tento nejnižší bod bezcitného ponížení Pána slávy ze strany lidí je Markem popsán bez dalších podrobností (v. 24). Jan je podrobnější (Jan 19,23-24). U něho se dovídáme, že se ukřižování účastnili čtyři vojáci, z nichž každý obdržel jednu část velkého čtyřúhelníkového svrchního oděvu. Ale ten v jednom kuse setkaný, bezešvý, cenný spodní šat, který je obrazem dokonalého života a služby Služebníka, nechťeli ani tito hrubí muži

²⁶⁹ Tato prorocká slova Žalmu vykazují formu paralelismu. U této charakteristiky hebrejské poezie je jeden výrok nějakým následujícím výrokem téhož druhu zesílen. Zde se však jedná o dvě podobné, ale rozdílné výpovědi, které se každá za sebe vyplnily, stejně tak jako v Janu 19,24, kde jde o naplnění dvou rozdílných výpovědí v Žalmu 22,19. Ve Svatém písmu není nic náhodného nebo dokonce nadbytečného, neboť jeho slova jsou slova, „*kterým vyučuje Duch*“ (1. Kor. 2,13).

²⁷⁰ Přitom se však podle Božího slova nenalézal na zemi, nýbrž byl od ní „povýšen“ (Jan 3,14; 8,28; 12,32.33), neboť podle Židům 7,14 a 8,4 nemohl být na zemi knězem.

roztrhnout. Proto losovali, komu by měl připadnout. – Opět se naplnilo prorocké slovo Žalmu: „*Dělí mezi sebou roucha má a o můj oděv metají los.*“ (Žalm 22,19; porovnej s poznámkou ke kap. 15,20a). I to poslední, Jeho oděv, bylo našemu Pánu v těchto chvílích vzato.

Marek to celé kruté dění nyní ještě jednou shrnuje slovy: „*Byla ale třetí hodina, a oni ho ukřižovali.*“ (v. 25) Tento časový údaj vyvolal mnoho diskusí, protože zdánlivě odporuje Janu 19,14. Tam totiž končí poslední soudní pojednávání u Piláta „*okolo šesté hodiny*“. Řešení té otázky je však možné, když vycházíme z toho, že Jan na tomto místě užívá jiné, méně používané počítání času, při kterém se hodiny počítají od půlnoci.²⁷¹

Podle tehdy u Židů obvyklého počítání začínal den ráno při východu slunce (asi v šest hodin) první hodinou a končil při západu slunce (asi v 18 hodin) dvanáctou hodinou (srv. s Mat. 20,3-6 a jinými místy). Podle toho začalo ukřižování v „třetí hodinu“, asi v době od osmi do devíti hodin.

Úplný nápis na kříži zřejmě zněl: „Tento je Ježíš, Nazaretský, král Židů“. Vyplývá ze srovnání znění čtyř Evangelii na tomto místě. Marek udává nejkratší pojetí: „*Král Židů.*“

Je to ta podstatná část, kterou vykazují všechna Evangelia.²⁷² Tak zněla obžaloba před Pilátem, ke které se Pán neomezeně přiznal Svým svědčtím: „*Ty to říkáš.*“ Toto „obvinění“ mohl číst každý, kdo šel kolem. Byla to pravda. Podle Lukáše a Jana bylo napsáno ve třech řečech: hebrejsky, latinsky a řecky, to znamená v řečech židovského náboženství, římské okupační moci a v řeči světské kultury (v. 26).

Spolu s Pánem Ježíšem jsou ukřižováni ještě „dva lupiči“. Všechna Evangelia se zmiňují o skutečnosti, že jeden z nich obdržel místo nalevo a druhý napravo od Něho (v. 27). Jen Jan vyzvedá zvlášť tu skutečnost, že Pán visel uprostřed mezi těmi dvěma (Jan 19,18). Pán slávy dostává vykázané místo uprostřed zločinců, jako kdyby On byl ten nejhorší! Bůh dopustil toto jed-

²⁷¹ Když v Janu 19,14 čteme: „*A bylo ... okolo šesté hodiny*“, pak to bylo asi mezi pátou a šestou hodinou ráno. Mezi odsouzením Krista Pilátem a ukřižováním ležely podle toho sotva tři hodiny. V této době došlo postupně k propuštění Barabáše, k bičování a potupení Krista v pretoriu, odejití na Golgotu a konečně k ukřižování.

²⁷² Viz dodatek č. 4.

nání se Svým Synem. On sám Mu ale, tomu zabitému Beránkovi, dal po vykonaném díle místo „uprostřed trůnu“ (Zj. 5,6). Zřetelněji než skrze tyto dvě skutečnosti mohlo být to rozdílné posouzení Pána slávy od hříšných lidí a od všemohoucího Boha sotva vyjádřeno.

Verš 28 v nejstarších a nejlepších rukopisech této knihy Nového zákona chybí. Pozdější svědectví v řeckých rukopisech mluví pro to, že verš byl doplněn teprve později jako potvrzení a zdůraznění slov Pána. V Lukáši 22,37 naproti tomu vykazují všechny rukopisy prohlášení Pána, které učinil předtím, než šel do Getsemane: „*Neboť pravím vám, že se ještě to písmo naplnití musí na mně: „A s nešlechetnými počten jest.“*“ Bezpochyby se zde tato předpověď naplnila. Boží Beránek byl ze strany lidí počten mezi bezbožné (Iz. 53,12).

Posměch přihlížejících (Marek 15,29-32)

(Srovnej s Mat. 27,39-44; Luk. 23,35-37.39-43.)

(29)A kolemjdoucí ho uráželi, když potřásali svými hlavami a říkali: Ha, ty, který boíš chrám²⁷³ a ve třech dnech stavíš, (30)zachraň se sám a sestup z kříže. (31)Podobně i nejvyšší kněží spolu s učenými v Písmu se mezi sebou posmívali a říkali: Jiné zachránil, sám sebe nemůže zachránit. (32)Kristus, král Izraele, ať sestoupí nyní s kříže, abychom uviděli a uvěřili. Také ti, kteří s ním spolu byli ukřižováni, ho haněli.

Lidé ještě nebyli se svým posměchem a útržkami u konce. Zatím co trpící Služebník šel podle jejich mínění bezbranný vstříc smrti, Bůh ještě jednou dovolil nepřátelům Svého Syna, aby si na Něm svými rouhavými slovy vybíjeli svoji nenávisť (srv. s kap. 14,65; 15,17-19). Kolik proroctví Starého zákona se v těchto třech hodinách naplnilo, když Pán byl za posměch všem, kteří Jej viděli viset na kříži! Všechno to utrhaní, posměch a opovržení mají své vysvětlení ve slovech: „*Neboť pro tebe snáším pohanění, a stud přikryl tvář mou,... horlivost domu tvého snědla mne, a hanění hanějících tě na mne připadla.... Ty znáš mou potupu, a pohanění mé, i hanbu mou; před tebou jsou všichni sužovatelé moji. Potupa potřela srdce mé, a jsem zcela ubohý. Očekával jsem soucit, ale žádného nebylo, na těšitele, ale žádné jsem nenašel.*“ (Žalm 69,8.10.20.21; srv. s Žalmem 102,9; 109,3).

²⁷³ Řecky *naos*: vlastní svatyně.

Jan výslovně zdůrazňuje, že Golgota se nalézala „blízko města“ (Jan 19,20). Proto neudivuje, že jsou zde nejprve zmiňováni kolemjdoucí, kteří Pána slávy uráželi, potřásající hlavou (v. 29). Potřásání hlavou bylo gesto opovržení a posměchu (Žalm 44,15; Jer. 18,16; 48,27). Už v prorockých Žalmech je to o Pánu předpověděno: „*Všichni, kteří mne vidí, posmívají /rouhají/ se mi, ošklebují se, a hlavami potřásají...*“ (Žalm 22,8; srv. s Žalmem 109,25). Sloveso „*urážet /spílat, rouhat se/*“ se v Markově evangeliu vyskytuje už jen na jednom dalším místě (kap. 3,28 a dále). Tam se jedná o rouhání Duchu Svatému, zde o rouhání Božím Synu, Králi Izraele.

Také tito rouhači si vzpomněli na Jeho slova o zrušení a znovupostavení chrámu, na základě kterých byl falešnými svědky obžalován před synedriem (kap. 14,58). I oni tomuto výroku rozuměli chybně. Vyvozovali z toho závěr, že ten, který mohl vykonat takové v jejich očích nemožné dílo, by přece musel být v stavu sám se zachránit a sestoupit z kříže. Neviděli, že první část předpovědi Pána se má uskutečnit před jejich očima: „*Zrušte chrám tento...*“ (Jan 2,19)

Jako další skupina jsou jmenováni nejvyšší kněží a učení v Písmu (v. 31). Zástupci duchovního vedení židovského lidu byli od začátku nepřáteli pravého Božího Služebníka. Svým posměchem se neobraceli přímo na Ukřižovaného, nýbrž „*jeden k druhému*“ mluvili, jako kdyby se ještě i v těchto chvílích museli navzájem posilovat ve svém názoru, že udělali správnou věc. Ve svém posměchu se odvolávali na Jeho divy, které nikdo nemohl popřít a skrze něž byli mnozí lidé zachráněni, to znamená, že byli uzdraveni od svých nemocí a zachráněni pro věčnost (řecké sloveso *sozein* znamená obojí: „uzdravit“ i „zachránit“; srv. s kap. 5,23.34; 6,56; 10,52).

Netušili, jakou pravdu v určitém směru mají se svou poznámkou: „... *sám sebe nemůže zachránit.*“ Vlastnil moc to učinit, ale kdyby to učinil, nebylo by pro ztracené lidi žádné spasení, žádné vykoupení. On nepřišel, aby Mu sloužili, nýbrž aby sloužil, aby zachránil a dal Svůj život jako výkupné za mnohé.

Také tito posměvači se odvolávali na důvod Jeho odsouzení (v. 32a). Před synedriem potvrdil, že On je Kristus, a před Pilátem, že je král Židů (kap. 14,61; 15,2). Znali dokonce správné označení „král Izraele“. Také oni Jej posměšně vyzývali, aby nyní sestoupil z kříže. Chtěli nejprve vidět, a potom věřit. Co člověk vidí, tomu však už nepotřebuje věřit. Pravá víra je „*přesvědčení o věcech, které se nevidí*“ (Židům 11,1). – Tak tomu je častokrát i dnes:

Vyžadují se viditelné důkazy, aby se mohlo „věřit“, ale chybí ochota k věření.

Nakonec je ještě jednou zmínka o těch dvou lupičích, kteří byli ukřižováni s Pánem Ježíšem. Také oni „*mu útržku činili*“ (v. 32b), což nešlo tak daleko jako „rouhání“. Zářivým příkladem Boží milosti a možnosti obrátit se i v posledním okamžiku svého života je jeden z těch dvou, který se rozmyslel, činil pokání a uvěřil v Pána (Luk. 23,39-43). Jaká radost musela naplnit také srdce tohoto zločince, když v posledních hodinách svého života směl z úst Spasitele slyšet ta vzácná slova: „*Vpravdě, pravím tobě, dnes budeš se mnou v ráji!*“

Náš Pán trpělivě a tiše snášel všechna utrpení ze strany lidí. Lukáš jako jediný podává zprávu o tom, jak Pán dokonce prosil o odpuštění pro Svě mučitele: „*Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.*“ (Luk. 23,34) Ale nevydal ze sebe ani hlásek nářku. „*Bylo s ním zle jednáno, ale on se sklonil a neotevřel svá ústa, jako beránek, který je veden na porážku, a jako ovce, která je němá před svými střížci; a neotevřel svá ústa.*“ (Iz. 53,7 – přel.)

Avšak On učinil ještě více. Vzal na sebe také Boží soud nad hříchem a našimi hříchy. Jemu buď za to věčně dík!

Na tomto místě je ještě jednou vhodné poukázat na to, že utrpení Pána Ježíše, o kterých jsme dosud uvažovali – ani ta v Getsemane – nesloužila ke smíření za naše hříchy. Tísnila čisté srdce našeho Pána způsobem pro nás nepředstavitelným. Ale ve všech těchto utrpeních byl v dokonalém společenství se Svým Otcem. Tak tomu bylo v Getsemane, a tak tomu bylo až do konce prvních tří hodin na kříži.

Ani bolesti a utrpení, způsobené Mu od lidí po Jeho zajetí, nejenže nepřinesly žádné smíření, nýbrž naopak vedly k věčnému soudu nad všemi, kteří z toho nečinili pokání. Smíření za naše hříchy bylo vykonáno ve třech hodinách tmy, když Kristus byl Svým Bohem opuštěn. To vidíme v následujícím oddílu.

Tři hodiny tmy (Marek 15,33-38)

(Srovnej s Mat. 27,45-53; Luk. 23,44-46.)

(33)A když přišla šestá hodina, přišla tma na celou zemi²⁷⁴ až do hodiny deváté; (34)a o deváté hodině zvolal Ježíš silným hlasem: Eloi, Eloi, lama sabachtani?, což přeloženo jest: Můj Bože, můj Bože, proč jsi mne opustil? (35)A když to někteří z u toho stojících slyšeli: řekli. Hle, volá Eliáše. (36)Jeden ale běžel a naplnil houbu octem a vložil ji na rákosovou hůl a dával mu pít a řekl: Počkejte, pohledme, zda Eliáš přijde, aby ho sejmul. (37)Ježíš ale vydal hlasité zvolání a zemřel. (38)A opona chrámu²⁷⁵ se roztrhla na dva kusy, odshora až dolů.

Marek se ani při popisu ukřižování Pána Ježíše neodklání od svého úkolu představit Pána Ježíše jako toho pravého Služebníka. Žádný jiný evangelista nepodává průběh této největší a nejtěžší Kristovy služby tak přesně jako on. Kromě všeobecných časových údajů jako nočního kokrhání kohouta, časného jitra a večera (Marek 14,68.72; 15,1.42) se zmiňuje o třetí, šesté a deváté hodině, tedy o deváté hodině dopoledne, dvanácté hodině v poledne a patnácté hodině odpoledne (Marek 15,25.33.34).

„A když přišla šestá hodina, přišla tma na celou zemi až do hodiny deváté.“ (v. 33) Tma těchto tří hodin byla nadpřirozená. Úplné zatmění slunce trvá obvykle méně než deset minut. Kromě toho vzniká vždy při novém měsíci, to znamená v ten den, ve kterém židovské měsíce začínají. Fáze se však koná ve čtrnáctý den měsíce Abib, tedy při úplňku. Tma je ve Svatém písmu často průvodním zjevem soudu (Iz. 13,9.10; Joel 3,4; Amos 8,9.10).

Když bylo pastýřům na polích Betléma ve tmě noci zvěstováno narození Pána, ozářila je sláva Pána (Luk. 2,9). Ale nyní, když On musel strpět Boží soud nad hříchy a hříchem, vládla v jasném dnu nad zemí tma. Tím Bůh odňal toto jedinečné dění zrakům Svých stvoření.

Žádné lidské oko nevidělo, jak náš Spasitel v této době trpěl. Tato tma byla také viditelným vyjádřením toho, co On v této době pociťoval: *„Položil jsi mne do nejhlubší jámy, do temností, do hloubek. Na mně těžce leží tvůj hněv a všemi svými vlnami jsi mne utlačil.“* (Žalm 88,7.8 – přel.) Dobrovolně

²⁷⁴ Nebo: *krajinu*.

²⁷⁵ Řecky *naos*: vlastní svatyně.

nesl to, co je věčným údělem ztracených: tmu (srv. s Mat. 25,30). Ale protože On, ten bezhříšný, čistý a dokonalý všechno učinil dobrovolně a jen za druhé, tato nepopsatelná utrpení a je doprovázející tma byly po třech hodinách ukončeny. Počet „tři“ je ve Svatém písmu jak počet Božství, tak i dokonalého svědectví. Jen Kristus, jenž je přece věčný Boží Syn, mohl jako člověk nést v tomto omezeném čase věčnost našeho trestu.

Krátce před skončením tmy, „*o deváté hodině*“ (nebo podle Matouše 27,46 „*okolo deváté hodiny*“) zvolal ta otřásající slova: „*Můj Bože, můj Bože, proč jsi mne opustil?*“²⁷⁶ (v. 34) Žádný hlas nepřišel z nyní pro Něho zavřeného nebe. Po Jeho křtu u Jordánu k Němu Otec řekl. „*Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě jsem našel zalíbení.*“ (Marek 1,11) Avšak nyní Bůh mlčel. V Žalmu 22, z něhož pocházejí slova Pána, nalézáme od Něho samého danou odpověď na Jeho otázku: „*Avšak ty jsi svatý...*“ (v. 4) Bůh, který má příliš čisté oči, než aby hleděl na zlé, nemohl v těchto okamžicích, v nichž Pán Ježíš nesl naše hříchy a od Něho byl učiněn hříchem, s Ním mít žádné společenství (Abakuk 1,13).

Toto volání je to jediné ze všech výroků Pána Ježíše na kříži, které Marek uvádí. Všech ostatních šest slov přechází.²⁷⁷ Zmiňuje se však o posměšné reakci některých přihlížejících, kteří ze slov Pána chtěli slyšet volání po proroku Eliášovi (v. 35), a o naplnění proroctví v Žalmu 69,22b napitím se octa, který Mu byl podán (v. 36; srv. s Janem 19,28.29).

Proč byl Pán Ježíš na kříži Bohem opuštěn? V Něm samém k tomu nebyl žádný důvod. Bylo to kvůli našemu hříchu a kvůli neúprosnému soudu svatého Boha. On na sebe vzal všechny hříchy těch, kteří v Něho uvěří, jako kdyby to byly Jeho vlastní. Nesl na Svém svatém těle všechny naše zlé myšlenky, slova a činy, jimiž jsme se před Bohem provinili (1. Pet. 2,24). Ale vzal na sebe také spravedlivý božský trest za ně. „*Trest k našemu pokoji ležel na něm.*“ (Iz. 53,5)

Avšak v těchto třech hodinách byl také pro nás učiněn hříchem. V této souvislosti má slovo „hřích“ (v jednotném čísle) význam ne toho zlého, co jsme udělali a čím jsme se před Bohem stali provinilými, nýbrž zdroj, kořen všech hříchů ve skutcích, ten „*ve mně přebývajícím hříchem*“ (Řím. 7,17). Pro ten

²⁷⁶ Znění původního textu u Marka („*Eloi, Eloi, lema sabachtani?*“) se zdá opírat o aramejštinu. Hebrejský text v Žalmu 22,2 zní: „*Eli, Eli, Lama asavtani?*“.

²⁷⁷ Viz Mat. 27,46; Luk. 23,34.43.46; Jan 19,26.27.28.30 jakož i Dodatek č. 5.

může být jen soud a smrt. Ale výrazy „odsoudil hřích v těle“ a „učiněn hříchem“ (Řím. 8,3; 2. Kor. 5,21) jdou ještě dále: Ukazují, že Bůh ve Svém spravedlivém soudu nad hříchem jednal s Pánem Ježíšem tak, jako kdyby On sám byl hříchem, aby s ním jako takovým mohl zúčtovat v božské svatosti a spravedlnosti. Kdo by mohl pochopit význam těchto skutečností a hloubku s tím spojeného utrpení?

Co přitom pociťoval Pán, nemohou lidská slova, jimiž umíme vyjadřovat jen své vlastní pocity, asi nikdy plně popsat. Přesto mnohé Žalmy mluví procky k srdci jdoucími slovy o těchto hodinách (Žalm 40,3; 69,3.15). Jako tak hrozné, ano odporné, pociťoval nesení našich hříchů, které my někdy chceme omlouvat jako slabosti!

Neúprosný Boží soud nad našimi hříchy a hříchem propukl nad trpícím Vykupitelem jako obrovské masy vod, jimž byl naprosto bez ochrany vydán: „*Hlubina volá na hlubinu za zvuku tvých přivalů, převalily se přese mě všechny tvé příboje a tvá vlnobítí.*“ (Žalm 42,8 – ČSP)

A přesto nebyl Pán nikdy libější a vzácnější pro Boha než v těchto hodinách, v nichž Jeho dokonalá poslušnost, ano, Jeho plná oddanost vystupovaly k Bohu z oltáře kříže jako libá vůně. V poslušnosti, charakterizované dokonalou láskou, „*se sám obětoval skrze věčného Ducha bez poskvrny Bohu*“ (Židům 9,14). Zápalná oběť byla jako celek „*libou vůní Hospodinu*“, jak víme z předobrazů Starého zákona a z Efezským 5,2. Ale také tuk oběti za hřích byl pálen na oltáři „*u vůni příjemnou Hospodinu*“ (3. M. 4,31). Tuk oběti je obrazem této skryté vnitřní energie oddanosti, kterou viděl jen Bůh sám a dokonale ji ocenil. Na nás, těch tímto vzácným dílem vykoupených, nyní je, abychom se Mu a Otci za to klaněli!

Kristova smrt na kříži patří stejně tak k dílu smíření, jako předcházející tři hodiny Božího soudu. „*Bez vylití krve není odpuštění.*“ (Žid 9,22) Jen smrtí Krista na kříži jsme byli s Bohem smířeni (Řím. 5,10; Kol. 1,22). Pán nezemřel jako jiní lidé, nýbrž dal dobrovolně Svůj život, abychom my mohli být zachráněni. Ani Jeho tělesná utrpení, ani s tím normálně spojené postupné, mučivé slábnutí těla nebyly příčinami Jeho smrti. Takové pokusy, vysvětlit smrt našeho Vykupitele medicínsky, jsou odsouzeny ke ztroskotání. Pán Ježíš nezemřel na nějakou lékařsky zjistitelnou příčinu, nýbrž dal Svůj život dobrovolně jako oběť pro Boha – a sice za v nás přebývajícím hříchem a jeho následky.

Jak Marek píše: „*Ježíš ale vydal hlasité zvolání a zemřel.*“ (v. 37) Matouš

rovněž pevně drží, že Pán zvolal „*silným hlasem*“ a vypustil ducha (Mat. 27,50). U Lukáše čteme podrobněji: „*A Ježíš zvolal silným hlasem a řekl: Otče, v ruce tvé předávám svého ducha! Když ale toto řekl, zemřel.*“ (Luk. 23,46) Jak tato slova ukazují, Kristus nezemřel na slabost, nýbrž v plné síle Svého lidského života – a to přes všechna prodělaná utrpení!

Marek podává zprávu o Pilátově údivu, když uslyšel, že Ježíš je už mrtev (v. 44). Normálně vedlo ukřižování ke krajně dlouhému a mučivému smrtelnému boji. Ale když Pán Ježíš snesl ty tři temné hodiny soudu, učinil dobrovolně poslední krok a vzal na sebe smrt, skrze kterou jsme byli s Bohem smíření (Řím. 5,10; Kol. 1,22 a dále). I když lidé nesli plnou odpovědnost za Jeho smrt, přece neměli moc vzít Mu život (viz Jan 2,19; Sk. 2,23; 3,15; 5,30). Ne, On v božské lásce dal sám svůj drahý život jako výkupné za mnohé, a to dobrovolně (Mat. 20,28; Jan 10,18).

V okamžiku Ježíšova umírání se roztrhla v chrámu v Jeruzalémě opona, která oddělovala svatyni svatých od svatyně, na dva kusy, a sice odshora až dolů (v. 38).²⁷⁸ V době Starého zákona nesměl nikdo vstoupit do svatyně svatých. Jen nejvyšší kněz jednou v roce v Den smíření tam vešel s krví oběti (3. M. 16). Roztržení opony bylo nejen neobyčejným Božím jednáním v Jeruzalémském chrámu, nýbrž také symbolickým děním s dalekosáhlým významem. Bůh tím ukázal, že nyní doba zákona minula a že skrze milost byl otevřen přístup k Bohu. Kristovou smrtí a krví byla zasvěcena nová a živá cesta do pravé, nebeské svatyně. Každý, kdo věří v Kristovo smířící dílo, má nyní smělost ke vstupu do Boží bezprostřední přítomnosti (Žid. 9,24; 10,19 a dále).

Skrze jednou provždy vykonanou oběť těla Ježíše Krista jsou všichni, kteří v Něho věří, podle Boží vůle posvěceni (Žid. 10,10). Tato neocenitelná výsada všech křesťanů je jedním z obdivuhodných výsledků Jeho díla. Bůh sám k nám v Kristu sestoupil a skrze Něho vykonal dokonalé smíření, odstranění hříchu. Jen prostou vírou v Něho mohou kdysi ztracení hříšníci být v Kristu v Boží přítomnosti!

²⁷⁸ Na otázku, kdo to mohl dosvědčit, protože přece nikdo kromě kněží tam nesměl vstoupit, není těžké dát odpověď. Podle Skutků 6,7 už v první době církve v Jeruzalémě přišlo k víře „*velké množství kněží*“. Ti mohli tu neobyčejnou událost potvrdit.

Svědectví setníka (Marek 15,39)

(Srovnej s Mat. 27,54; Luk. 23,47.)

(39) Když ale setník, který stál naproti němu blízko, viděl, že tak [volal a] zemřel, řekl: Opravdu, tento člověk byl Boží Syn!

Jedno ze sedmi svědectví²⁷⁹ o nevinnosti a spravedlnosti Krista vyšlo z úst pohanského římského setníka, který měl dohled nad ukřižováním. Když viděl, jakým neobyčejným způsobem On vydal Svůj život, řekl zjevně pln údivu a obdivu: „*Opravdu, tento člověk byl Boží Syn!*“

Jak daleko šlo porozumění toho muže, je těžké říci. Ale zjevně chtěl alespoň vyjádřit to, že tento ukřižovaný, který se choval zcela jinak než druzí a zemřel tak zvláštním způsobem, byl neobyčejný člověk. To vyznání stojí v příkrém protikladu k posměchu a útržkám nepřátel Pána. Bůh použil tohoto muže jako nástroj, aby vyslovil jednu krajně důležitou skutečnost.

Pohan musel vysvědčit, že Mesiáš, kterého Izrael, Boží pozemský lid, zavrhl, je „Boží Syn“. V tomto vyznání vidíme jasné znamení milostivého Božího naklonění se k národům světa. – Podobně jako nejvyšší kněz Kaifáš vyslovil k náboženským vůdcům své prorocství o Ježíšově smrti „*ne sám od sebe*“, vyslovil také tento pohanský voják pravdu, jejímuž dosahu pravděpodobně sám nerozuměl (Jan 11,51).

Ženy u kříže (Marek 15,40.41)

(Srovnej s Mat. 27,55.56; Luk. 23,48.49; Janem 19,25.)

(40) Byly ale také ženy, které přihlížely zdaleka, mezi nimiž byla také Marie Magdalena²⁸⁰ a Marie, matka Jakuba Malého a Josesa, a Salome, ⁽⁴¹⁾ které ho, když byl v Galilei, následovaly a sloužily mu; a mnohé jiné²⁸¹, které s ním vystoupily do Jeruzaléma.

---

²⁷⁹ Sedm osob, které toto dosvědčily, jsou: Pilátova žena (Mat. 27,19), Pilát (Jan 19,4.6.12), Herodes (Luk. 23,15), lupič na kříži (Luk. 23,41), setník (Luk. 23,47), Josef z Arimatie (Luk. 23,51) a zrádce Judas (Mat. 27,4).

²⁸⁰ To jest z Magadaly.

²⁸¹ V řečtině vykazují slova „mnohé jiné“ gramaticky ženský tvar, vztahují se tedy na ženy.

Marek jmenuje z mnoha osob, které přihlížely zdaleka tomu, co se dělo na Golgotě, jménem tři ženy: Marii Magdalenu, potom Marii, matku Jakuba Malého a Joseša, a nakonec Salome (v. 40). Jan se ve svém evangeliu zmiňuje o tom, že i on sám stál u Ježíšova kříže. Tři jím jmenované ženy však nejsou všechny totožné s těmi zde jmenovanými (Jan 19,25.26).

Marie Magdalena je jmenovaná Markem, stejně jako Matoušem a Janem, u ukřížování Pána poprvé. Lukáš se o ní zmiňuje už v kapitole 8,2 svého evangelia. Jak to říká její jméno, pocházela z místa Magdala („[vysoká] věž, strážní věž“) na západním břehu Genezaretského jezera. Bývala posedlá sedmi démony, ale byla od nich osvobozena. Potom znala už jen jedno: sloužit svému Zachránci. Mezi všemi ženami, které Pánu sloužily, zaujímá jedno z prvních míst.

Možná, že Marie, matka Jakuba Malého a Joseša, je totožná s tou „jinou Marií“ a sestrou matky Ježíšovy, ženou Kleofáše (Mat. 27,56; 28,1; Jan 19,25). Také by mohla být Salome matkou Jana a Jakuba, synů Zebedeových (Mat. 27,56). To však nelze s jistotou říci.

Nedotýká se to našich srdcí, když vidíme tyto a jiné ženy, které zde nejsou zmíněny (jako matka Pána), stát u Spasitelova kříže? Ach, učedníci až na jednoho uprchli, ale tyto věřící ženy byly naplněny tak hlubokou náklonností k tomu od Svého lidu zavrženému Božím Služebníkovi, že Ho následovaly až do poslední chvíle. Jejich láska byla silnější než strach z lidí.

Tyto a mnohé jiné ženy následovaly Pána už v Galilei a tam Mu sloužily svým majetkem (Luk. 8,3). Následovaly Ho na Jeho těžké cestě do Jeruzaléma a zůstaly až do konce – ano, až do Jeho vzkříšení třetího dne – v Jeho blízkosti (v. 41). Ačkoli jejich duchovní porozumění šlo sotva dále než porozumění učedníků, nenechaly se ničím a nikým oddělit od svého Mistra. Vskutku, obdivuhodný obraz a následováníhodný příklad pro nás, jak pro sestry, tak i pro bratry.

Josef z Arimatie (Marek 15,42-47)

(Srovnej s Mat. 27,57-61; Luk. 23,50-54; Janem 19,38-42.)

⁽⁴²⁾A když už nastal večer (protože byl přece den přípravování, to jest den před sobotou), ⁽⁴³⁾přišel Josef z Arimatie, vážený radní, který také sám očekával Boží království, a vešel směle k Pilátovi a prosil o

Ježíšovo tělo. ⁽⁴⁴⁾Pilát se ale podivil, že²⁸² by již byl mrtev; a přivolal setníka a zeptal se ho, zda je to už [dlouho], co umřel. ⁽⁴⁵⁾A když se to od setníka dověděl, daroval tělo²⁸³ Josefovi. ⁽⁴⁶⁾A ten nakoupil jemné lněné plátno, sňal ho a zavinul ho do toho jemného lněného plátna a položil ho do hrobky, která byla vytesaná ze skály; a přivalil na vstup hrobky kámen. ⁽⁴⁷⁾Ale Marie Magdalena a Marie, matka Josésova, přihlížely, kde byl pokládán.

„Den pohanění“ se chýlil ke svému konci. Služba Božího Služebníka byla nyní dokonána. To, co se ještě pro Něho mělo učinit, se muselo stát brzy. Neboť s nástupem tmy končil „den připravování, to jest den před sobotou“²⁸⁴ (v. 42).

Nyní přišel k Pilátovi Josef z Arimatie. Tento muž jen zde vstupuje do obrazu jako Boží nástroj, a potom opět mizí z našeho zorného pole. Jeho původ je většinou ztotožňován se starozákonním Ramataim-Zofim („Dvojvrší Zofitských“), místem narození Samuele nedaleko od Jeruzaléma (1. Sam. 1,1). Marek popisuje Josefa jako „váženého radního, který také sám očekával Boží království“ (v. 43). Vyzvedá tedy Josefovu službu jako radního. Lukáš k tomu na doplnění připojuje, že to byl „muž dobrý a spravedlivý, který byl nepovolil radě a skutku jejich“ (Luk. 23.50 a dále). Byl jedním z těch nemnohých, kteří byli přesvědčeni o nevině obžalovaného a k smrti odsouzeného – stejně jako vážený farizeus Nikodém, o jehož příchodu a pomoci podává zprávu jen Jan (Jan 19,39; srv. s Janem 3,1 a dále; 7,50 a dále). Až do té doby byl Josef „učedník Ježíšův, ale tajný, pro strach před Židy“ (Jan 19,38). Patřil k židovskému ostatku, který Pána Ježíše uznával za Mesiáše.

Nyní se ale list obrátil. Zatím co učedníci, kteří Pána po léta následovali, se až na jednoho vzdálili, láska pudila Josefa k tomu, aby se postavil na stranu Pána. Svoji bážlivost zcela odložil a veřejně se k Němu přiznal. O opovržení, které s tím bylo spojeno a které musel okusit už Nikodém, se nestaral. Dal všechny úvahy stranou a vešel směle k Pilátovi, mocnému místodržícímu Judeje. Toho prosil o svolení, aby směl pohřbít tělo Pána. Jistě přitom

²⁸² Doslova: „zda“.

²⁸³ Nestle-Aland: „mrtvé tělo“.

²⁸⁴ „den připravování“ je řecky *paraskêue* „příprava“ (to jest pro sobotu). Ještě dnes se pátek v řečtině nazývá Paraskevi.

myslel na slova z Mojžíšova zákona, že pověšený, který byl Božím zlořečením, neměl zůstat přes noc na dřevě, aby svatá země nebyla znečištěna (5. M. 21,22.23).

O Pilátově udiveném dotazu k setníkovi, zda Ježíš zemřel už před dlouhou dobou, byla zmínka už při uvažování o smrti Pána (v. 44; viz v. 37). Bylo zcela neobvyklé, že ukřižovaný zemřel tak rychle. Ale jak jsme viděli, Pán Ježíš nezemřel na následky ukřižování, nýbrž protože On sám dobrovolně vydal Svůj život jako výkupné za mnohé (Marek 10,45). Po odpovědi setníka, který byl přítomen zemření Božího Syna a sám o Něm vyslovil zvláštní svědectví, daroval Pilát Josefovi tělo zemřelého (v. 45).

Josef z Arimatie koupil jemné lněné plátno. Potom musel sejmut tělo Pána s kříže. Jaké pocity ho přitom asi ovládaly? Následně Jej zavinul do jemného lněného plátna a položil Ho do skalní hrobky, jejíž vchod uzavřel velkým kamenem (v. 46). Podle Janovy zprávy přinesl Nikodém velké množství kořených mastí, jak to u Židů u příležitosti pohřbu bylo obvyklé (Jan 19,39.40).

Hrobka, vytesaná ve skále v zahradě blízko místa ukřižování byla nová a ještě nebyla znečištěna žádným mrtvým. Josef ji dal vytesat ve skále sám pro sebe (Mat. 27,60; Luk. 23,53; Jan 19,41). Opět se naplnilo jedno slovo proroka Izaiáše: „*A jeho hrob určili u bezbožných, ale u bohatého byl ve své smrti, protože neučinil žádnou křivdu a žádná lest nebyla v jeho ústech.*“ (Iz. 53,9) Matouš poukazuje ve svém Evangelii na naplnění tohoto proctví slovy, že Josef byl „*bohatý muž*“ (Mat. 27,57).

Dvě ženy, které byly přítomné ukřižování (viz v. 40 a 41), následovaly a ve večerním světle viděly, jak byl Pán pochován. Byla to Marie Magdalena a Marie, matka Josesova (v. 47). Jak Matouš podává zprávu, seděly naproti hrobu a přihlížely (Mat. 27,61). Jejich úmyslem bylo Pána později pomazat. Avšak k tomu už nedošlo. – Jen jedna věřící měla tuto výsadu, kterou však uskutečnila už několik dnů předtím k Jeho cti a radosti a ke své vlastní stále trvající památce. Byla to Marie z Betanie, která Pána pomazala „*předem... k pohřbu*“ (Marek 14,8; Jan 12,3 a dále).

KAPITOLA 16

Prázdný hrob (Marek 16,1-8)

(Srovnej s Mat. 28,1-8; Luk. 24,1-9; Janem 20,1-10.)

⁽¹⁾A když přešla sobota²⁸⁵, Marie Magdalena²⁸⁶ a Marie, matka Jakubova, a Salome nakoupily vonné masti z koření, aby přišly a pomazaly ho.

⁽²⁾A velmi časně ráno v první den týdne přicházejí k hrobce, když slunce vzešlo. ⁽³⁾A mluvily mezi sebou: Kdo nám odvalí kámen od vchodu hrobky? ⁽⁴⁾A když vzhledly, vidí, že kámen je odvalen – byl totiž velmi velký. ⁽⁵⁾A když vešly do hrobky, uviděly nějakého mladíka sedět po pravé straně, oblečeného bílým rouchem, a zděsily se. ⁽⁶⁾On ale jim říká: Neděste se; hledáte Ježíše, Nazaretského, toho ukřižovaného. Vstal, není zde. Hle, tu je místo, kde jej položili. ⁽⁷⁾Ale jděte, řekněte učedníkům i Petrovi, že vás předchází do Galileje; tam jej uvidíte, jak vám pověděl. ⁽⁸⁾A vyšly a uprchly od hrobky. Neboť se jich zmocnilo třesení a zděšení a nikomu nic neřekly, neboť se bály.

Vzkříšení našeho Vykupitele jako takové není popsáno žádným evangelistou. Jen Matouš nám podává zprávu o některých podivuhodných okolnostech tohoto jedinečného dění (Mat. 28,2-4). Dovídáme se jen o zážitcích prvních svědků tohoto slavného prvního dne týdne, ve kterém Pán Ježíš zničil smrt a vyvedl na světlo život a neporušitelnost (2. Tim. 1,10). Tento den – dnešní neděle – je proto právem už v Bibli nazýván „dnem Páně“ (Zj. 1,10).

Jak podává zprávu Lukáš, ženy podle Božího přikázání odpočinuly až do příštího večera, do konce soboty. Už večer dne připravování (pátek) připravily kořenné masti a oleje pomazání, ale asi ne v postačitelném množství (Luk. 23,56). Když sobota přešla, tedy podle našeho počítání v sobotu večer po západu slunce, ty tři ženy²⁸⁷, které Pána tak milovaly a přece tomu dění,

²⁸⁵ Řecky *sabbaton* (hebrejsky *šabbat*): sedmý den stvoření, ve kterém Bůh odpočinul (1. M. 2,1-3) a který proto byl také nařízen v zákoně ze Sinaje jako den odpočinku (2. M. 20,8-11). Odpovídá naší sobotě.

²⁸⁶ Tj. z Magadala.

²⁸⁷ Je nápadné, že ta jedna Marie je v kapitole 15,40 jmenována „matka Jakuba

jehož byly svědky, ještě tak málo rozuměly, nakoupily „*vonné masti z koření*“, aby jimi pomazaly Jeho tělo (v. 1; Marek 15,40). Jejich úmyslem bylo jít druhého jitra ihned k hrobu, aby daly pohřbu Pána důstojný závěr.

Marie Magdalena byla bezpochyby první, která v jitru vzkříšení, ještě za tmy, sama navštívila hrob a viděla, že kámen je odvalený (Jan 20,1). Marek však vypráví jen to, co se stalo potom. Druhé ženy přišly k hrobu časně ráno prvního dne týdne (v neděli), když slunce právě vyšlo (v. 2). Na cestě k hrobu se plné starostí zaměstnávaly otázkou, kdo jim bude moci odvalit ten těžký kámen od vchodu (v. 3). Ale když tam přišly, ke svému údivu viděly, že se to již stalo (v. 4). Boží slovo mluví o velké moci, která se při Kristovu vzkříšení zjevila (Ef. 1,19 a dále). K tomu patřilo také odstranění kamene.

Ženy proto vešly do otevřené hrobky a viděly na pravé straně sedět nějakého mladíka v bílém oděvu, obrazu svatosti a čistoty. Reagovaly zděšením. Neboť místo očekávaného těla jejich zemřelého Pána, jehož pohřbení v této skalní jeskyni sledovaly vlastníma očima, tam uviděly sedět živého cizince (v. 5). Jak víme z druhých Evangelii, jednalo se o jednoho ze dvou andělů, kteří měli od Boha úkol svědčit lidem o vzkříšení Jeho Syna. Tak jako andělé zvěstovali Ježíšovo narození, tak se to stalo také při tomto druhém divu ve spojení s tím, že se Boží Syn stal člověkem. Obě události byly přece bezprostřední obdivuhodné Boží zásahy do světového dění. Obě se staly ke spasení lidí a byly doprovázeny nebeskými posly s jedinečnými poselstvími (srv. s 1. Tim. 3,16).

Anděl jedná se zděšenými ženami v božské milosti. „*Neděste se,*“ jsou jeho první slova k nim. Pak pokračuje slovy: „*Hledáte Ježíše, Nazaretského, toho ukřižovaného.*“ Velmi přesně označuje Osobu, kterou hledaly. Její jméno Ježíš („Hospodin je záchrana“) ukazuje na hluboké ponížení Božího Syna, který se stal člověkem. Titul „*Nazaretský*“, který Mu zde anděl dává, připomíná opovržení ze strany lidí (Marek 1.24; 10,47; 14,67). Nakonec Ho označuje jako „*toho ukřižovaného*“. Ano, On vytrpěl kříž, aby zachránil ztracené. Zemřel a byl pohřben (1. Kor. 2,2; 15,3.4). Ale nyní vstal z mrtvých (Žalm 16,10; Jonáš 2,1; Matouš 12,39). Všechno to se stalo „*podle Písem*“, v souhlasu s prorocstvími Starého zákona, ale také s vlastními slovy Pána (Marek 8,31; 9,31; 10,34). Jako důkaz pravdy svých výpovědí ukazuje anděl

---

Malého a Josesa“, je ve verši 47 nazvaná „*matka Josesova*“ a zde „*matka Jakubova*“.

ženám místo, kde Pán Ježíš ležel. Ten Vzkříšený už nebyl v hrobě (v. 6). Vítězství bylo dobyto, smrt zničena a život a nepomíjitelnost přivedeny na světlo (2. Tim. 1,10).

Polekané ženy, které ve víře a lásce přece dělaly to správné, když „hledaly Ježíše“, dostaly nyní od anděla úkol, aby učedníkům Vzkříšeného, a zvláště Petrovi, sdělily, že On je předejde do Galileje a oni Jej tam uvidí, tak jak jím to předtím řekl (v. 7). To, že Petr, který svého Pána tak ostudně zapřel, je zde jako jediný učedník (a to jen v tomto Evangelii) jmenován, bychom asi očekávali nejméně. Avšak Pán Ježíš, ten věrný Služebník, tím chtěl tomu hluboce sklíčenému učedníkovi naznačit, že On jej nenechá padnout. Jaká nevyzpytatelná milost! Z jiných míst Písma víme, že u Petra došlo k plné nápravě, takže svou službu, kterou mu Pán dal, mohl později nezatížen vykonávat (srv. s Luk. 22,31.32; Janem 21,15-18). Petr byl pak také první z jedenácti apoštolů, s nímž se Pán po Svém vstání osobně setkal (Luk. 24,34; 1. Kor. 15,5).

Opětné setkání v Galilei po Svém vzkříšení Pán Svým učedníkům oznámil už v horní síni při ustanovení jídla na památku (Marek 14,28). V této krajině působil nejdlejší dobu, zatím co v Judsku a Jeruzalémě zakusil největší odmítnutí, a nakonec úplné zavržení. Tam, v „Galilei národů /pohanské/“ (Mat. 4,15) měla být služba apoštolů jako představitelů věřícího ostatku Židů konána dále. Učedníci, kteří přece sami pocházeli z Galileje, tam měli být před lidem svědky vzkříšení pravého Božího Služebníka a Proroka.

Stále ještě zděšené ženy pospíchají, aby opustily to místo, protože tomu celému dění nerozuměly. Místo aby poselství anděla hned předaly apoštolům, uprchly od hrobu a nejprve ze strachu neřekly o tomto setkání nikomu nic (v. 8). Avšak poté, co se setkaly se vzkříšeným Pánem, a tím byly přesvědčeny, to pak přece udělaly. Nyní převážila radost ze splnění předpovědi jejich Pána, a jejich porozumění se zvětšilo (Mat. 28,8.9; Luk. 24,9). On Svým učedníkům, k nimž patřily také tyto ženy, všechno vícekrát předpověděl (Luk. 24,8).

Závěr: Marek 16,9-20

Verše 9-20 chybějí ve dvou z nejstarších zachovaných řeckých rukopisech Nového zákona, Codex Sinaiticus (N/01) a Codex Vaticanus (B/03), oba ze 4. století po Kristu, a v některých dalších řeckých rukopisech, jakož i starých překladech. Proto dnes mnozí teologové považují závěr Markova evangelia

za nepůvodní, resp. ne pravý. Ale v převážné většině všech rukopisů (v takzvaném „většinovém textu“ zvaném též „Textus Receptus“) jsou tyto verše obsaženy. Nehledě na to existují velmi časní svědkové pro delší závěr. Nejstarší z nich jsou církevní otec Ireneus (140-220 po Kristu) a Tatian ve své Harmonii Evangelii (*Diatessaron*), která vznikla už kolem roku 170 po Kristu. Také se zdá, že Justin Mučedník, který zemřel kolem roku 165, ten oddíl znal.

Vydavatelé vědeckého textu řeckého Nového zákona od „Nestle-Alanda“ však to místo textu nevynechávají, nýbrž podávají je kompletní. Tento krok je odůvodněn „úctou ke zjevně vysokému věku delšího závěru a jeho významu pro předávání textu“.

Stojí zde tedy dvě „vědecká“ pojetí vzájemně proti sobě. Na jedné straně vidí teologové ten oddíl jako pozdější (a tím „ne pravý“) přídavek. Zástupci vědecké textové kritiky neposuzují ten oddíl tak negativně. Avšak ne nějaké vědecké posouzení, nýbrž přesvědčení, že také tento oddíl patří k inspirovanému Božímu slovu, nás vede, abychom přes všechnu kritiku (která se vztahuje zvláště k obsahu a stylu těchto veršů) spolu s osvědčenými vykladači, jako je J. N. Darby, W. Kelly a jiní, drželi pravost tohoto oddílu Božího slova.

První svědkové (Marek 16,9-13)

(Srovnej s Luk. 24,10-35; Janem 20,14.18.)

⁽⁹⁾Když ale časně ráno v první den týdne vstal, zjevil se nejprve Marii Magdaleně²⁸⁸, z níž byl vyhnal sedm démonů. ⁽¹⁰⁾Tato šla a zvěstovala to těm, kteří s ním bývali, kteří se rmoutili a plakali. ⁽¹¹⁾A když oni slyšeli, že žije a byl od ní viděn, nevěřili tomu.

⁽¹²⁾Potom se ale zjevil dvěma z nich v jiné podobě, zatím co byli na cestě, když šli na venkov. ⁽¹³⁾A tito šli a zvěstovali to ostatním; ani těm nevěřili.

Poslední verše kapitoly (v. 9-20) obsahují svědectví jiného druhu. Až dosud jsme viděli jen důkaz o vzkříšení Krista, totiž prázdný hrob a poselství andělů

²⁸⁸ Tj. z Magdala („[vysoká] věž“).

ženám. Nyní jsou zmíněna tři z celkem pěti zjevení Pána v den Jeho vzkříšení. Všichni, kteří Ho směli vidět, byli „*od Boha předem vyvolení svědkové*“ (Sk. 10,41). Žádný nevěřící Jej po Jeho smrti neviděl (viz Dodatek č. 6).

Nejprve je zde, jako v Janově evangeliu, chronologicky správně poznamenáno, jak ten Vzkříšený „*se zjevil nejprve Marii Magdaleně, z níž byl vyhnal sedm démonů*“ (v. 9). Ačkoli její jméno bylo zmíněno už vícekrát (Marek 15,40.47; 16,1), je tímto dovětkem teprve nyní vyzdviženo, jak mocné dílo Boží Služebník už během Své služby v Galileji při ní vykonal (Luk. 8,2). Vždyť On přišel, aby zkazil skutky ďábla (1. J. 3,8). Marie Magdalena je vynikající příklad moci toho pravého Služebníka. Tato skutečnost je zvláště zdůrazněna tím, že ona je první, komu se Pán po Svém vstání zjevuje. Zároveň je ona, která Pána tak milovala, dalším příkladem pravdivosti slov Pána: „*Proto pravím tobě: Její mnohé hříchy jsou jí odpuštěny, neboť milovala mnoho.*“ (Luk. 7,47)²⁸⁹

Muselo to být určité zahanbení pro apoštoly, že Pán se nejprve nezjevil jim, nýbrž této věřící, věrné ženě. Z těch celkem pěti zjevení Pána v den Jeho vzkříšení bylo zjevení Marii Magdaleně to první a to večer pro jedenácté poslední! Marie vytrvala u kříže až do konce, byla první u hrobu a také první, která Jej směla vidět. Apoštolové Jej při Jeho zajetí opustili, utekli a ani nechtěli věřit zvěsti o vzkříšení.

Neboť když Marie Magdalena „*těm, kteří s ním bývali, kteří se rmoutili a plakali*“, zvěstovala, že Pán žije a že od ní byl viděn, nevěřili jí (v. 10.11). Výraz „*těm, kteří s ním bývali*“ zahrnuje asi více než jen úzký okruh apoštolů (srv. s v. 12).

Nejen Marek, nýbrž i Matouš, Lukáš a Jan píše nezakrytě o pochybnostech a o nevěře učedníků (Mat. 28,17; Luk. 24,11.41; Jan 20,27). Ačkoli tito nemohli popřít skutečnosti, chybělo jim ještě porozumění pro ně, protože stále ještě byli v zajetí své naděje na brzkou vládu jejich Pána jako krále Izraele. „*Neboť ještě neznali Písmo, že musí vstát z mrtvých.*“ (Jan 20,9) Zde je rozhodující slovo „*neznali*“ (řecky: êdeisan „*znali*“), které má význam „*vnitřně vědomě vědět (nebo: znát)*“. Proroctví už znali, ale jejich poselství ještě nerozuměli v jejich plném rozsahu.

---

²⁸⁹ Marie Magdalena však není ani totožná s tou nejmenovanou ženou v Lukášovi 7,37 a dále, ani s Marií z Betanie.

Marek potom podává krátce zprávu o setkání Pána Ježíše se dvěma „emauzskými učedníky“, která u Lukáše zabírá tak velké místo (v. 12; srv. s Luk. 24,13-35). Nazývá ty dva však jen všeobecně „*dva z nich*“, to asi znamená z těch, kteří jsou v 10. verši označeni jako takoví „*kteří s ním bývali*“.

Pozoruhodný zde je výraz „v jiné podobě²⁹⁰“. Ukazuje zásadní proměnu, která při vzkříšení Pána nastala na Jeho těle. Při Svém stání se člověkem přijal tělo z „krve a masa“, jako Vzkříšený mluví o Svém „těle a kostech“ (Luk. 24,39). Byla to táž Osoba, ale v jiné, nové tvářnosti, která při více příležitostech nebyla učedníky ihned poznána. Jako Vzkříšený patřil už nebi. Už nebyl ustavičně u Svých učedníků, ale nedovídáme se nic o tom, kde se zdržoval, když u nich nebyl, neboť se jim objevil nebo se jim zjevil.

Vzkříšení našeho Pána skrze slávu Otce bylo tedy už proměnění, neboť náš Pán nevstal ve stejném těle, ve kterém zemřel. On byl tentýž, pravý Ježíš, ale nyní jako Vzkříšený s duchovním tělem (srv. s 1. Kor. 15,44). O tomto těle nemůžeme mnoho říci. Víme, že Pán se v těch čtyřiceti dnech mezi vzkříšením a nanebevstoupením „zjevoval“ učedníkům a mohl procházet zavřenými dveřmi. Ale vlastnil skutečné tělo, ve kterém před očima učedníků jedl a pil (Sk. 10,41). Tomáš se směl dotknout Jeho známek po ranách (Jan 20,27).

Toto tělo, ve kterém se Pán mezi Svým vzkříšením a Svým nanebevstoupením po čtyřicet dní na zemi stával viditelným, nebylo ještě „tělo slávy“ (Fil. 3,21). Oslavení bylo u Krista převlečení těla vzkříšení nebeskou slávou. K tomu nedošlo na zemi, nýbrž při Jeho vstupu do slávy nebe (nanebevstoupení). Kristus byl u Otce oslaven, jak On sám prosí: „*A nyní oslav ty mne, Otče, u sebe samého tou slávou, kterou jsem měl u tebe, prvé nežli svět byl.*“ (Jan 17,5) – V případě vykoupených dojde při uchvácení k obojímu zároveň: Mrtví v Kristu budou „*vzkříšeni ve slávě*“ a živí budou „*proměnění*“ (1. Kor. 15,43.52).

Ti dva učedníci na cestě do Emaus odešli z Jeruzaléma sklíčení. Když jim

²⁹⁰ „Jiná podoba“ (řecky: hetera morphê) je vnější forma jako výraz vnitřní podstaty a jako zrcadlo pravé totožnosti. Toto slovo morphê se v NZ vyskytuje jen třikrát, a to vždy ve vztahu ke Kristu: ve Fil. 2,6 a 7 jako Syn Boží ve věčnosti („tvářnost Boží“) a jako člověk v ponížení („tvářnost služebníka“), a také zde v Jeho těle vzkříšení. Řecké přídavné jméno heteros znamená „jiný ohledně svého druhu /jiného druhu/“, na rozdíl k allos, které znamená „jiný stejného druhu“.

Pán Ježíš otevřel Písma a později také oči, začala však jejich srdce hořet a oni opět nabyli dobré mysli. Spěchali zpátky do Jeruzaléma, aby těm, kteří tam byli shromážděni, přinesli radostnou zprávu. Ti mezi tím slyšeli o setkání Vzkříšeného s Petrem (Luk. 24,34). Jestliže těmto dvěma svědkům podle Marka nebyla dána víra, pak asi proto, že si nedovedli představit, že se Pán v tentýž den zjevil Petrovi v Jeruzalémě a těm dvěma v Emaus (v. 13).

Vzkříšený a učedníci (Marek 16,14-18)

(Srovnej s Luk. 24,36-43; Janem 20,19-23.)

⁽¹⁴⁾Později ale, když leželi u stolu, zjevil se těm jedenácti a káral jejich nevěru a tvrdost srdce, že těm, kteří jej viděli vzkříšeného, neuvěřili. ⁽¹⁵⁾A řekl jim: Jděte do celého světa a kažte celému stvoření evangelium. ⁽¹⁶⁾Kdo uvěří a bude pokřtěn, bude zachráněn; kdo ale neuvěří, bude odsouzen. ⁽¹⁷⁾Tato znamení ale budou doprovázet ty, kteří uvěří: V mém jménu budou vyhánět démony; budou mluvit novými jazyky²⁹¹ a ⁽¹⁸⁾budou brát²⁹² hady, a jestliže vypijí něco smrtícího, neuškodí jim to; na nemocné budou klást ruce a oni se budou mít dobře.

Třetí zjevení Pána, o kterém podává Marek zprávu ve verši 14, je asi stejné, jako je popsáno v Lukášovi 24,36-43 a v Janovi 20,19-23. Jen Marek se však zmiňuje o podrobnosti, že se to stalo, když těch jedenáct leželo u stolu a jedli. Pán je musel pokárat kvůli jejich nevěře vzhledem k Jeho vzkříšení. Důvod byl, že neuvěřili poslům, kteří Jej viděli jako vzkříšeného. Tak pomalá, ano tvrdá byla jejich srdce.

Druzí evangelisté se zmiňují o ještě dalších událostech tohoto slavného dne Ježíšova vstání z mrtvých. Marek se o tom všem však nezmiňuje, protože by to mohlo odvádět od jeho tématu, od Služebníka a služby. Bez přechodu mluví o úkolu, který Pán Ježíš o krátký čas později (to jest asi už ne večer ve dni vzkříšení; srv. s Mat. 28,18-20) dává právě těm, kteří nevěřili svědectvím o Něm a o Jeho vzkříšení. Jak obdivuhodné je Jeho jednání, jímž

---

²⁹¹ Řecky: *glôssa*: v řečtině totéž slovo jako „jazyk“. Dar mluvení v řečech v NZ se projevoval v existujících řečech, kterým mohli rozumět jen ti, kteří je znali. Ex-tatické, breptavé „mluvení jazyky“ se nedá údaji v NZ dokázat.

²⁹² Nestle-Alland k tomu připojuje: rukama.

tyto muže uschopňuje, aby kázali druhým lidem! Přivádí jim nejprve na vědomí jejich nevěru tváří v tvář poselství o vzkříšení, a připravuje je tím pro službu zvěstování. On jediný to mohl učinit, a On to také učinil. Základem pro každou službu, také i dnes, je Jeho nevyzpytatelná milost.

„A řekl jim: *Jděte do celého světa a kažte celému stvoření evangelium.*“ (v. 15) „Misijní úkol“ Pána Ježíše Jeho apoštolům je zde vše zahrnující: Je to celý svět a celé stvoření, kterému má být evangelium kázáno. Žádná rasa, žádný lid, žádná sociální skupina, ano, nikdo není vyjmut ze zvěstování Božího dobrého poselství. Všichni jsou od přirozenosti a svým konáním stejnou mírou ztraceni a všichni mohou skrze víru stejnou mírou zakusit Boží milost a lásku.

Provedení tohoto úkolu může vést jen ke dvěma možným výsledkům. Buď ti, kteří slyší, uvěří poselství Boží milosti, budou pokřtěni a zachráněni, nebo neuvěří a budou týmž Bohem pro věčnost odsouzeni nebo zatraceni (srv. s Markem 14,64, kde je užito stejné sloveso *katakrinein*). Není to předeem upozornění na zjištění, které dříve nebo později učiní každý, kdo dále nese evangelium? „*Víra není díl všech.*“ (2. Tes. 3,2)

Možnost přijmout poselství Boží milosti tu je jen v době našeho života na zemi. Po smrti už tato možnost není, i když je dnes stále více zvěstováno něco docela jiného. Boží slovo říká: „*Dnes, uslyšeli-li byste hlas jeho, nezaťvrzujte srdcí svých.*“ (Židům 3,7.15; 4,7) „*Hle, nyní jest čas příhodný, hle, nyní je den spasení.*“ (2. Korintským 6,2)

Prostou vírou v Pána Ježíše může být každý člověk navěky zachráněn z moci temnosti a před věčným, spravedlivým Božím trestem. Pavel řekl žalářníkovi ve Filipách: „*Uvěř v Pána Ježíše, a budeš zachráněn ty i tvůj dům.*“ (Skutky 16,31) Není rozhodující síla víry ani určitá míra známosti pravdy, nýbrž pouze upřímnost hříšníka. O celníkovi v chrámu čteme jen slova: „*Celník pak zdaleka stojí, nechťel ani oči k nebi pozdvihnouti. Ale bil se v prsy své, řka: Bože, buď milostiv mně hříšnému.*“ (Luk. 18,13) Podle slov Vykupitele sestoupil ospravedlněn do svého domu!

Křest je ve spojení s kázáním evangelia zmíněn nejen Markem, nýbrž i Matoušem. Ten k tomu ještě připojuje to, co vyznačuje křesťanský křest. Je to pravda o Boží Trojjedinosti. „*Jděte nyní a číňte všechny národy učedníky a křtěte je ve jméno Otce a Syna a Duchu Svatého.*“ (Mat. 28,19) Bůh je nyní dokonale zjeven, a tato obdivuhodná skutečnost má být vyslovována nad

každým, kdo skrze Krista v Něho uvěří (srv. s 1. Petra 1,21)²⁹³

Hříšník je tedy zachráněn skrze víru a křest. Víra ho zachraňuje pro věčnost, ne ale křest. Ten je vnějším znamením sjednocení s Kristem, ke kterému křest směřuje: „*Nebo nevíte, že my všichni, kteří jsme byli pokřtěni v Krista Ježíše, jsme byli pokřtěni v jeho smrt? Tak jsme nyní s ním byli pohřbeni skrze křest ve smrt, abychom, tak jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých skrze slávu Otce, tak i my chodili v novotě života.*“ (Řím. 6,3.4) Křest nás zachraňuje ve vztahu k našemu postavení na zemi. Skrze něj jsme vysvobození z převráceného pokolení, v jehož středu se jako hříšníci nalzáme, a jsme jakoby sjednoceni se zemřelým Kristem v Jeho hrobu. Ve svém svědectví před světem se stavíme na stranu našeho Pána. Avšak bez víry v Kristovo výkupné dílo je křest bezcenný (srv. se Sk. 8,12; 18,8). Šimon kouzelník byl pokřtěn, a přece byl věčně ztracen (Sk. 8,13.18-23).

To, že jen víra zachraňuje pro věčnost, jasně vyplývá z dovětky verše 16. Když jde o věčné odsouzení, mluví se jen o chybějící víře, nikoli o chybějícím křtu. Ne nedbání na vnější ritus, nýbrž nevěra vede k odsouzení.

Jen Marek se ve verších 17 a 18 zmiňuje o pěti znameních, které „*budou doprovázet ty, kteří uvěří*“. Zde zmíněné věci: vyhánění démonů ve jméno Pána (srv. se Sk. 16,18), mluvení novými řečmi (Sk. 2,4), braní hadů (Sk. 28,3-6), vkládání rukou (Sk. 3,7; 5,12; 28,8) se skutečně naplnily v životě a službě apoštolů. Jen o pití něčeho smrtícího není v Novém zákoně podána zpráva.

Průvodní nadpřirozená znamení na začátku křesťanské epochy nebo domácnosti potvrzují na jedné straně, že zvěstování evangelia se dělo z pověření od Pána Ježíše a pod Jeho autoritou. Na druhé straně byla jasným znamením zničení moci nepřítele. Protože i Mojžíš při vyjití izraelského lidu

²⁹³ Je však pozoruhodné, že v NZ nenacházíme žádnou určitou „křtící formuli“, která by bezpodmínečně musela být vyslovena při každém křtu. Ve Skutcích čteme o křtu ve jméno Ježíše Krista, ve jméno Pána Ježíše (Sk. 2,38; 8,16; 19,5) a v Dopisu Římanům o křtu v Krista Ježíše a v Jeho smrt (Řím. 6,3.4). Při nucení užívat nějakou určitou formulku by se mohl snadno rozlítit spor o to, zda nějaký křest byl „správný“ nebo „chybný“. Protože dnes nejsme pod zákonem, nýbrž pod milostí, je tu určitá svoboda při volbě slov. Jméno Pána Ježíše, ve kterého se křtí, by však mělo být bezpodmínečně jmenováno, a mnohé mluví pro to, aby se přitom jmenovalo také jméno trojjediného Boha: Otce, Syna a Ducha Svätého.

z Egypta byl od Boha legitimován jako služebník divy a znamení, máme jasné svědectví pro to, že božské nové začátky jsou doprovázeny božskými znameními. Pán zde totiž nemluví jako v Matouši 28,20 o „všech dnech až do skonání věku“, nýbrž o době začátku. To lze vyjmout ze slov v 20. verši: „... přičemž Pán spolupůsobil a potvrdil slovo znamení, která je následovala.“ Pisatel Dopisu Židům si desetiletí po těchto slovech Pána Ježíše vzpomíná na ta znamení: „...tak velikou záchranu..., která má začátek svého zvěstování skrze Pána a nám byla potvrzena od těch, kteří to slyšeli, přičemž Bůh kromě toho spolu svědčil jak skrze znamení, tak i skrze divy a různé projevy moci a rozdílení Ducha Svatého podle své vůle.“ (Židům 2,3.4)

Nanebevstoupení Krista a poslušnost učedníků (Marek 16,19.20)

(Srovnej s Luk. 24,50-51.)

(¹⁹)Pán²⁹⁴ nyní byl poté, co s nimi mluvil, vzat do nebe a posadil se po Boží pravici. (²⁰)Oni ale vyšli a kázali všude, přičemž Pán spolupůsobil a potvrdil slovo znamení, která je následovala.

Marek přechází období čtyřiceti dnů, které leželo mezi vstáním a nanebevstoupením Pána. Po misijním úkolu jmenuje jako jedinou událost nanebevstoupení. Tím však neukončuje své vylíčení služby pravého Božího Služebníka. V závěru popisuje krátce nebeské pokračování Jeho na zemi započaté služby (v. 19.20). Přitom Jej dvakrát nazývá „Pán“, jednou při Jeho nanebevstoupení a jednou ve spojení s Jeho přítomnou službou v nebi. Ano, On, jenž byl na zemi pravý a věrný Boží Služebník, je nyní Pán, a každý křesťan smí už nyní radostně vyznávat, že „Ježíš Kristus je Pán, k oslavení Boha Otce“, jak to jednou učiní každý jazyk – ať dobrovolně nebo z donucení (Fil. 2,11).

„Poté co s nimi mluvil“, byla služba Pána jako člověka na zemi však s konečnou platností ukončena. Nyní byl ten, jenž zde byl zavržen, Bohem „vzat do nebe“. Tímto jednáním vyjádřil Bůh své zalíbení v Tom, jenž Ho zde oslavil.

Dále čteme: „Pán... posadil se po Boží pravici.“ Zatím co Efezským 1,20

²⁹⁴ Nestle-Aland k tomu připojuje: Ježíš.

říká: „*Posadil [tj. Bůh] ho po své pravici v nebeských místech*“, je zde Pán sám ten jedináč. Sice je pravda: Bůh oslavil Syna člověka, když Mu dal po Své pravici místo nejvyšší cti, moci a slávy. A přece je to zde Pán sám, jenž se posazuje po Boží pravici. Po skončení Své služby na zemi se dokonalý Služebník jakoby usadil k odpočinku. Dílo smíření je vykonáno. Nic už k němu nepotřebuje být dodáno (viz Židům 1,3; 8,1; 10,12; 12,2).

Avšak Pán není ani nyní nečinný, jak to dokazuje poslední verš tohoto Evangelia. Nejenže se za ty Své přimlouvá (Řím. 8,34) a nejenže čeká, až Jeho nepřátelé budou položeni za podnož Jeho noh (Žid. 10,13). Jakmile učedníci vyšli a všude kázali, byl Pán v nebi po Boží pravici Tím, jenž „*spolupůsobil a potvrzoval slovo znameními, která je následovala*“. Vše, co dělali, se mohlo dít jen v závislosti na Něm. Avšak oni nejen byli posilováni Jeho silou, nýbrž On potvrzoval jimi mluvené slovo znameními, která je následovala. To bylo mocné svědectví, jak to stále znovu nalézáme ve zprávách Skutků apoštolů – zvláště na počátku (Sk. 3,9.10; 4,30.31; 5,12-16 atd.).

Doba počátku s „*projevy moci věku budoucího*“ (Žid. 2,4; 6,5) sice pomínula, ale kázání evangelia Boží milosti pokračuje, dokud Pán opět nepřijde. Potom ty Své, kteří uvěřili tomuto zachraňujícímu poselství, vezme domů do slávy domu Otce, kde pro každého jednotlivého z nich připravil místo. Ti všichni budou věčně u Něho v nezkalené blaženosti a budou Ho vidět tak, jak je (Jan 14,2.3; 1. J. 3,2).

Zde na zemi byl Ježíš Kristus Boží Služebník, jenž dal Svůj život jako výkupné za mnohé. Nyní je po Boží pravici jako oslavený člověk, jenž se jednou zjeví jako Pán pánů a Král králů a bude vládnout nade vším dílem Svých rukou, dříve než nastane slavný věčný stav, kde On bude věčně tvořit střed a předmět velebení všech Svých vykoupených.

Avšak ani ve věčnosti Jeho služba nepřestane. Jak to je napsáno na konci u přikázání ohledně hebrejského služebníka: „... *a on mu bude sloužit navěky.*“ (2. M. 21,6). Tak říká Pán Ježíš o sobě samém v podobenství: „*Vpravdě, pravím vám, že se opásá a uloží je u stolu, přistoupí a bude je obsluhovat.*“ (Luk. 12,37)

I když tu už nebudou žádné potřeby, když všechno bude dokonale v souhlasu s Bohem a s Jeho svatostí a láskou, Pán Ježíš, ten pravý Služebník, dá těm Svým požívat všechna duchovní požehnání v nebeských místech jako pokrm nebe. Nepatří k tomu také „*skrytá mana*“, kterou zaslíbil v dopisu

---

Pergamu těm, kteří zvítězí (Zj. 2,17)? Mana je obraz Jeho samého, jenž kdysi jako člověk sestoupil na zem, aby světu dal život, ale také, aby byl pokrmem těch Svých (viz Jan 6). Pak náš milovaný Pán v nezkalené slávě nebe dokončí obraz hebrejského služebníka, o kterém čteme, že „*sloužiti bude navěky*“ (2. M. 21,6).

DODATEK

1. Podobenství Pána Ježíše v Evangelích

Pán Ježíš mluvil mnoho v podobenstvích. Podobenství jsou krátká obrazná vyprávění, v nichž mají být abstraktní myšlenky, děje nebo skutečnosti učiněny konkrétním způsobem srozumitelnými pomocí názorných malých událostí. Někdy, ale ne vždy, následuje vysvětlení.

Příklad: V Marku 2,18-20 srovnává Pán Ježíš své učedníky se „společníky ženicha“ a sám sebe s ženichem. Dokud je u nich, jsou radostní a nepostí se (jako to činili učedníci farizeů a Jana Křtitele). Ale kdyby u nich ženich už nebyl, postili by se, protože by museli mnohé postrádat. Pán zde tedy není viděn ve vztahu ke Svému Shromáždění, nýbrž jako Mesiáš Izraele. Učedníci nepředstavují křesťany, nýbrž věřící ostatek Židů. Toto podobenství nám nadto ukazuje, že vysvětlení není vždy jasné na první pohled. Proto jsou až dodnes mnohá podobenství v křesťanstvu vykládána naprosto chybně, jako například podobenství o kvasu, které neznázorňuje šíření evangelia v celém světě, nýbrž šíření zla v Božím království (Mat. 13,33). Zde se ukazují pravdivými slova Pána Ježíše, určená učedníkům: *„Vám je dáno [poznat] tajemství království Božího; těm ale, kteří jsou vně, se vše dostává v podobenstvích, aby vidouce viděli a nepoznali, a slyšícе slyšeli a nerozuměli, aby se snad neobrátili a nebylo jim odpuštěno.“*

Lukášovo evangelium s 29 podobenstvími jich obsahuje největší počet. Jako „Syn člověka“ zde Pán mluví většinou touto obraznou mluvou, vzatou z lidského života. Matouš následuje s 28 podobenstvími, zatím co Jan obsahuje jen jedno.

Markovo evangelium je sice nejkratší ze všech evangelií, ale nicméně přináší poměrně mnoho ze slov Pána Ježíše. Přesto obsahuje opravdu málo podobenství, totiž jen deset. Z toho se dvě nalézají výlučně zde. Proto smíme vycházet z toho, že Duch Svatý nám tím chce ukázat něco zvláštního. První (Marek 4,26-29) pojednává o setbě Jeho Slova, rostoucí skrze Boží působení pozoruhodným způsobem, druhé (Marek 13,34-37) obsahuje výzvu k bdělosti učedníků, která platí také nám. Boží milost a aktivita a odpovědnost lidí jako Jeho služebníků jsou dva póly, v jejichž silovém poli probíhá křesťanský život na zemi. To bylo u Pána Ježíše, toho velkého Služebníka, v dokonalé harmonii.

Číslo	Podobenství	Matouš	Marek	Lukáš	Jan
1.	Sůl země	5,13	9,50a	14,34.35	
2.	Světlo světa	5,14-16	4,21	8,16; 11,33	
3.	Lampa těla	6,22.23		11,34-36	
4.	Úzká brána	7,13.14			
5.	Dům na skále a na písku	7,24-27		6,47-49	
6.	Ženich a jeho společníci	9,14.15	2,18-20	5,34.35	
7.	Oděv a lahvice	9,16.17	2,21.22	5,36-39	
8.	Svévolné děti	11,16-19		7,31-35	
9.	Nečistý duch	12,43-45		11,24-26	
10.	Čtyři druhy půdy	13,3-23	4,1-20	8,4-15	
11.	Plevel mezi pšeníc	13,24-30			
12.	Hořčičné zrna	13,31.32	4,30-32	13,18.19	
13.	Kvas	13,33		13,20.21	
14.	Poklad v poli	13,44			
15.	Drahá perla	13,45.46			
16.	Rybářská síť	13,47-50			
17.	Učený v Písmu	13,51.52			
18.	Slepí vůdcové slepých	15,14			
19.	Zbloudilá ovce	18,12-14			
20.	Nemilosrdný služebník	18,23-35			
21.	Pracovníci na vinici	20,1-16			
22.	Dva nestejní synové	21,28-32			
23.	Zlí vinaři	21,33-46	12,1-12	20,9-19	
24.	Královská svatba	22,1-14			

Číslo	Podobenství	Matouš	Marek	Lukáš	Jan
25.	Zelenající se fíkovník	24,32	13,28	21,29-30	
26.	Věrný a zlý služebník	24,45-51		12,42-46	
27.	Deset panen	25,1-13			
28.	Různé hřivny (talenty)	25,14-30			
29.	Rostoucí setba		4,26-29		
30.	Vrátný		13,34-37		
31.	Dva dlužníci			7,41-43	
32.	Milosrdný Samaritán			10,30-37	
33.	Bohatý blázen			12,16-21	
34.	Neploďný fíkovník			13,6-9	
35.	Velká hostina			14,16-24	
36.	Stavba věže			14,28-30	
37.	Tažení do války			14,31-33	
38.	Ztracená ovce			15,3-7	
39.	Ztracená drachma			15,8-10	
40.	Ztracený syn			15,11-32	
41.	Nespravedlivý správce			16,1-9	
42.	Bohatý muž a Lazar			16,19-31	
43.	Vdova a nespravedlivý soudce			18,1-8	
44.	Farizeus a celník			18,9-14	
45.	Svěřené hřivny(miny)			19,11-27	
46.	Dveře a pastýř				10,1-29

2. Divy Pána Ježíše v Evangelích

V Evangelích je zaznamenáno mnoho zpráv o divech a znameních Pána Ježíše. Následující přehled má sloužit k získání určitého přehledu o časovém pořadí. Přitom je třeba dbát toho, že zde nejsou zmíněny všechny divy uzdravení, nýbrž jen takové, které se staly při určitých osobách. Místa s všeobecnějším obsahem (jako Marek 1,32-34; 3,10; 7,31-37) zůstávají v této tabulce tedy mimo zřetel.

Číslo	Div	Matouš	Marek	Lukáš	Jan
1.	Proměnění vody ve víno				2,1-11
2.	Uzdravení syna královského úředníka				4,46-54
3.	První zázračný rybolov			5,4-11	
4.	Posedlý v synagoze (1. div v sobotu)		1,23-26	4,33-35	
5.	Petrova tchyně (2. div v sobotu)	8,14.15	1,30.31	4,38.39	
6.	Očištění malomocného	8,2-4	1,40-45	5,12-14	
7.	Uzdravení chromého	9,2-7	2,3-12	5,18-25	
8.	Chromý u ryb. Bethesda(3. div v sobotu)				5,1-47
9.	Muž s uschlou rukou (4. div v sobotu)	12,10-13	3,1-5	6,6-10	
10.	Služebník setníka	8,5-13		7,2-10	
11.	Syn vdovy z Naim			7,11-17	
12.	Slepý a němý posedlý	12,22		11,14	
13.	Utišení bouře	8,23-27	4,37-41	8,23-25	
14.	Posedlí a vepři	8,28-34	5,1-20	8,26-39	
15.	Jairova dcera	9,18 a dále	5,22 a dále	8,41 a dále	

Číslo	Div	Matouš	Marek	Lukáš	Jan
16.	Žena s krvotokem	9,20-22	5,25-34	8,43-48	
17.	Dva slepí	9,27-31			
18.	Němý posedlý	9,32			
19.	Nasyčení 5000	14,15-21	6,34-44	9,12-17	6,1-13
20.	Ježíš chodí po vodě	14,22-33	6,45-52		6,16-21
21.	Dcera syrofenické ženy	15,21-28	7,25-30		
22.	Uzdravení těžce mluvícího hluchého	(15,29-31)	7,31-37		
23.	Nasyčení 4000	15,32-38	8,1-9		
24.	Slepý v Betsaidě		8,22-26		
25.	Náměsíčný chlapec	17,14-18	9,17-27	9,38-43	
26.	Statér /peníz/ v ústech ryby	17,24-27			
27.	Slepý narozený (5. div v sobotu)				9,1-9
28.	Žena s duchem slabosti (6. div v sobotu)			13,10-17	
29.	Vodnatelný člověk (7. div v sobotu)			14,2-4	
30.	Deset malomocných			17,12-19	
31.	Dva slepí u Jericha	20,29-34	10,46-52	18,35-43	
32.	Vzkříšení Lazara				11,1-44
33.	Zlořečení fíkovému stromu	21,18-20	11,12 a dále; 11,20 a dále		
34.	Uzdravení Malchusova ucha			22,51	
35.	Druhý zázračný rybolov				21,4-11

3. Chronologie posledního Fáze a jídla na památku

<i>Událost</i>	<i>Matouš</i>	<i>Marek</i>	<i>Lukáš</i>	<i>Jan</i>
1. Příprava Fáze	26,17-19	14,12-16 2 učedníci džbán vody polštáře	22,7-13 Petr a Jan džbán vody polštáře	
2. Hádky učedníků			22,24-30 možná před zaujetím míst nebo před umýváním nohou	
3. Slavení Fáze	26,20	14,17	22,14-18	
4. Umývání nohou				13,1-20
5. Odhalení Judase, jeho odchod	26,21-25 před jídlem	14,18-21 před jídlem	22,21-23 po jídle	13,21-30 (viz v. 2; Luk. 22,3 a dále)
6. Ustanovení jídla	26,26-29	14,22-25	22,19-20 2 kalichy	
7. Ohlášení Petrova zapření	26,31-35	14,27-31	22,31-38	13,36-38
8. Píseň chvály	26,30	14,26		

4. Nápís na kříži

Nápís na kříži Pána Ježíše je popsán všemi čtyřmi evangelisty, ale rozdílně. Nemáme v tom však spatřovat žádné rozpory. Jak následující tabulka ukazuje, každý pisatel se zmiňuje jen o částech nápísu. Srovnání ukazuje, že si navzájem neprotiřečí, nýbrž se doplňují.

<i>Plné znění</i>	<i>Tento jest</i>	<i>Ježíš</i>	<i>Nazaretský</i>	<i>Král Židů</i>
Charakter Krista				
Mat. 27,37: Mesiáš	Tento jest	Ježíš		Král Židů
Marek 15,26: Boží Služebník				Král Židů
Luk. 23,38: Syn člověka	Tento jest			Král Židů
Jan 19,19: Boží Syn		Ježíš	Nazaretský	Král Židů

5. Pořadí Kristových slov na kříži

1. Luk. 23,34: Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!
2. Luk. 23,43: Vpravdě, pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.
3. Jan 19,26.27: Ženo, hle, tvůj syn! ... Hle, tvá matka!
4. Mat. 27,46: Eli, Eli, lama sabachtani!
5. Jan 19,28: Žízním!
6. Jan 19,30: Dokonáno jest!
7. Luk. 23,46: Otče, v tvé ruce předávám svého ducha!

6. Mezi pohřbem a vzkříšením Krista

U popisu „příběhu vzkříšení“ Páně ve čtyřech Evangeliích se rádo poukazuje na domnělé rozpory, aby se zpochybnila důvěryhodnost těchto zpráv. Avšak Svaté písmo si neodporuje. Je důležité číst inspirované zprávy přesně a brát ohled na to, že Duch Svatý spojuje s každým Evangeliiem zvláštní úmysl (Matouš: Král Izraele [Mesiáš], Marek: pravý Služebník, Lukáš: Syn člověka, Jan: Syn Boží).

<i>Událost</i>	<i>Matouš</i>	<i>Marek</i>	<i>Lukáš</i>	<i>Jan</i>	<i>Poznámka</i>
PÁTEK:					Den příprav
(1) Pohřbení Ježíše	27,57-60	15,42-46	23,50-54	19,38-42	
(2) Ženy u hrobu	27,61	15,47	23,55		
(3) Ženy připravují masti			23,56		
SOBOTA:					sobota
(4) Střežení hrobu	27,62-66				
(5) Ženy kupují masti		16,1			
(6) Ženy večer u hrobu	28,1				
NEDĚLE:					První den týdne
(7) Vzkříšení, vstání Pána	28,2-4				
(8) Marie Magdalena u hrobu				20,1	
(9) Zpráva Marie Magdaleny				20,2	
(10) Petr a Jan u hrobu			24,12	20,3-10	

Dodatek

<i>Událost</i>	<i>Matouš</i>	<i>Marek</i>	<i>Lukáš</i>	<i>Jan</i>	<i>Poznámka</i>
(11) Ženy u hrobu		16,2-4	24,1-3		
(12) Andělé	28,2.3 (1 anděl před hro- bem)	16,5 (1 anděl v hrobě)	24,4 (2 andělé u hrobu)	20,12.13 (2 andělé v hrobě)	
(13) Poselství an- dělů	28,5-7	16,6.7	24,5-8		
(14) Návrat žen	28,8.9a	16,8	24,9a		
(15) Kristus a Ma- rie Magdalena		16,9		20,14-17	1. zjevení
(16) Zpráva Marie Magdaleny		16,10.11		20,18	
(17) Kristus a ženy	28,9b.10				2. zjevení
(18) Vyprávění žen			24,9b-11		
(19) Petr sám u hrobu			24,12.34?	(1. Kor. 15,5)	3. zjevení
(20) Emauzští učedníci		16,12.13	24,13-32		4. zjevení
(21) Kristus a učedníci		16,14	24,33-43	20,19-23	5. zjevení

Když byl Pán Ježíš v pátek večer Josefem z Arimatie a Nikodémem pohřben **(1)**, následují některé ženy (mezi nimi Marie Magdalena a Marie, matka Josesova) a vidí místo pohřbení, které je uzavřeno velkým kamenem **(2)**. Jdou domů a připravují „kořenné masti a oleje pomazání“, jimiž chtějí po uplynutí soboty nabalzamovat tělo Pána **(3)**.

V sobotu podle přikázání odpočinou (Luk. 23,56). Mezitím se nejvyšší kněží a farizeové starají o ostrahu hrobu **(4)**. Po uplynutí soboty kupují ženy z Galileje (Marie Magdalena a Marie, matka Jakuba, a Salome) v sobotu večer dodatečně ještě „vonné kořenné masti“ pro nabalzamování **(5)** a Marie Magdalena a druhá Marie navštěvují ještě jednou hrob **(6)**. K posledním

dvěma událostem mohlo dojít také v obráceném pořadí. Jedna další poznámka může snad být užitečná: Podle biblického a židovského dělení času začíná den večer při západu slunce (to tedy znamená noci) a končí opět při západu slunce druhého dne. Tak to čteme už ve zprávě o stvoření: „*I byl večer a bylo jitro, den první.*“ (1. M. 1,5) „*Soumrak na první den týdne*“ je tedy sobota večer (Mat. 28,1).

V noci ze soboty na neděli byl Pán Ježíš podle Své předpovědi „*třetího dne*“ (nebo „*po třech dnech*“, což je podle židovského počítání totéž) vzkříšen (Mat. 16,21; Marek 9,31). Žádný člověk nebyl svědkem tohoto okamžiku, ve kterém Pán Ježíš byl „*skrze slávu Otce*“ vzkříšen a provždy opustil uzavřený, zapečetěný a sřežený hrob, aniž by viděl porušení (Řím. 6,4; Sk. 2,31). Velké zemětřesení však dosvědčuje tento triumf. Teprve potom se zjevuje anděl z nebe a odvaluje kámen od prázdného hrobu a sedá si na něj (7).

Časně ráno prvního dne týdne, „*když ještě tma bylo*“ (Jan 20,1), přichází Marie Magdalena jako první k hrobu a nalézá kámen odvalený (8). Běží k Petrovi a Janovi a vypráví jim, že Pán už není v hrobě (9). Ti spěchají k hrobu, vidí, že je prázdný, a jdou zase domů (10). Později, „*když již slunce vzešlo*“, se vydávají také druhé ženy na cestu k hrobu (11). Marie Magdalena se sama vrací k hrobu, kam mezitím přišly také druhé ženy, a slyší poselství andělů, které je velmi zděsí (12 a 13). Zděšené ženy se vracejí domů a cestou nikomu neřikají nic o tom, co prožily (14). Marie Magdalena, která se u hrobu zjevně trochu vzdálila od ostatních žen a ještě se s nimi nevracela k městu, vidí nyní oba anděly, a potom Pána Ježíše, který jí však nedovoluje, aby se Ho dotkla, a dává jí zvláštní poselství pro učedníky o jejich vztahu k Bohu jako k Otci (15). Potom se Pán zjevuje také domů se navracejícím ženám a dává jim všeobecnější poselství, přičemž dopouští, aby Mu prokázaly úctu jako Králi (17).

Zdá se, že učedníci (tj. jedenáct a „*jiní všichni*“, Luk. 24,9) se neshromáždili teprve večer tohoto na události bohatého dne, nýbrž už velmi časně. Tak jim mohly ženy, které se asi nevracely všechny ve stejnou dobu, přinést poselství o vstání Pána. Avšak nebylo jim věřeno (16 a 18). Skutečnost, že Marie Magdalena je v Lukášovi 24,10 jmenována společně s druhými ženami, je Lukášova zvláštnost, totiž že často podává vyprávění souhrnně.

Odpoledne jdou dva učedníci z Jeruzaléma do Emaus, které je asi 11 km, tj. 2,5 hodiny chůze vzdáleno od Jeruzaléma. Také s nimi se Pán Ježíš setkává

a oni spěchají ještě téhož večera zase zpátky do Jeruzaléma, aby to zvěstovali druhým, kteří tam jsou shromážděni, ale ani jim nejprve ostatní nevěří **(20)**.

Nakonec se Vzkříšený zjevuje večer všem shromážděným učedníkům. S výjimkou Tomáše, který s nimi není, jsou nyní všichni usvědčeni a přesvědčeni, že Pán skutečně vstal **(21)**.

Kdy se Pán v den Svého vzkříšení zjevil samotnému učedníkovi Petrovi, resp. se s ním setkal **(19)**, z Evangelíí jednoznačně nevyplývá. Stalo se to v každém případě dříve, než se zjevil „*dvanácti*“ (Luk. 24,34; 1. Kor. 15,5). Možná, že se Lukáš 24,12 vztahuje na nějakou druhou návštěvu Petra u hrobu, takže ten by – kvůli svému vnitřnímu neklidu? – toho dne snad byl u hrobu třikrát.

